هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆڵەکان

٩٧

سالّی/ ٢٠١٤ — بەرگی نەوەت و حەفت

چاپی یەکەم/ سالّی ٢٠١٤

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٦) خولی چوارەمی هەڵبژاردن - **پێنج** شەممە ٢٠١٤/٧/١٧ ل ٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٧) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٠١٤/٧/٢٢ ل ١٤٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٨) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠١٤/٧/٢٣ ل ٢٥٣

دانیشتنی دووەم

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان سەرۆك و جێگری سەرۆکی لیژنەی کاروباری یاسایی فەرموون بۆ سەر سەکۆی لیژنەکان، د.ڤالاً فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لیژنەی کاروباری یاسایی رۆژی دووشەممە (٣٠) پووشپەڕ (٢٧١٤)ی کوردی بەرامبەر بە (٢٠١٤/٧/٢١) زایینی، کۆبوونەوەی ئەنجام دا بۆ تاوتوێکردنی هەردوو پرۆژە یاسای دەستەی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان و راپرسی لە هەرێمی کوردستان کە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، دوای خوێندنەوەی یەکەمی لە دانیشتنی ژمارە (٤) لە رۆژی چوارشەممە بەرواری (٢٠١٤/٥/١٤) و دانیشتنی ژمارە (١٤) لە رۆژی دووشەممە بەرواری (٢٠١٤/٧/٧) رەوانەی لیژنەکەمان کراوە، دوای گفتوگۆکردن و تاوتوێکردن لیژنە گەیشتۆتە ئەم ئەنجامانەی خوارەوە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، پێش ئەوەی داخیلی برگە و ماددەکانی یاساکە ببین کە لە ناو راپۆرتەکەدا هاتووە، داوا لە بەڕێزتان دەکەین لەبەر بوونی دوو پرۆژە یاسا لەسەر ئەو بابەتە، لەبەر بوونی چەند تەوسیاتێکیش لەلایەن رێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی کە پێشکەش کراوە، داوا لە بەڕێزتان دەکەین کە تەنها راپۆرتی لیژنەی یاسایی ببێتن بە ئەسڵ، دەنگدان لەسەر ئەو برگە و ماددانە بکرێ کە لە ناو راپۆرتەکەدا هاتووە، بفەرموون بەڕێزتان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا داواکاری لیژنەی یاسایی پەرلەمانی کوردستان دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەدایە کە راپۆرتی لیژنەی کاروباری یاسایی ببێتە بنەما بۆ گفتوگۆکردن لەسەر پرۆژە یاسای دەستەی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان و راپرسی لە هەرێمی کوردستان؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٧٦) لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، کەس نییە لەگەڵیدا نەبێت، کەواتە پەسەندکرا، زۆر سوپاس، فەرموون لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

١- کە لە راپۆرتی لیژنەی یاساییدا هاتووە ناونیشانی پرۆژەکە پێشنیارکراوە کە بکرێ بە (یاسای کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی)، ژمارە ( ) ساڵی (٢٠١٤)، لە ناو هەردوو پرۆژەکاندا کە پێشکەش کرا بوو بە ناوی (دەستە) بوو، بەڵام لیژنە داوا دەکات کە ناوی پرۆژەکە بکرێ بە (یاسای کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی).

٢- ماددە و برگەکانی ئەم پرۆژەیە بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە، لەبەر ئەوەی راپۆرتی لیژنەی یاسایی بە هەردوو زمانی (عەرەبی، کوردی) ئامادەکراوە، بۆیە بەڕێز د.بەهار بە زمانی کوردیەکەی دەخوێنێتەوە، منیش بە زمانی عەرەبی دەیخوێنمەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەس تەنها زمانی کوردی بخوێننەوە پێویست بە زمانی عەرەبی ناکات، کاك رابوون نوقتەی نیزامیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی ئێمە گفتوگۆکە لە ناو فراکسیۆنەکان، خۆمان گفتوگۆکانمان لەسەر نوسخە عەرەبیەکە کردووە، لەسەر ئەوەش تەوافق و رێکەوتنمان کردووە، ئەوە کار ئاسانیمان بۆ دەکات، ئەگەر ئێوە ئێستا رایبگەیەنن لەوێ لیژنەی یاسایی یان سەرۆکایەتی پەرلەمان کە ئیعتیماد دەکرێ بۆ یاساکە، ئیعتیماد دەکرێتە سەر نوسخە عەرەبیەکە، من بۆ خوشم پێموایە کار ئاسانی بۆ ئێوەش دەکات ئەگەر نوسخە عەرەبیەکە بۆ وتووێژیش بکەنە گفتوگۆوە، هیوادارم بە هەندی وەربگرن ئەو پێشنیارە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك د.فرست فەرموو.

بەڕێز د.فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کامە نوسخە دەکرێتە ئەسڵ بەس ئەو بخوێندرێتەوە کافیە، ئینجا چ عەرەبی بێ یان چ کوردی بێت، بەڵام ئەوان لیژنەی یاسایی کامەیان کردۆتە ئەسڵ گفتوگۆ لەسەر ئەوە بکرێ، ئەوان خۆیان دەزانن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك گۆران.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا بەڕێزان دەنگیان لەسەر ئەو راپۆرتە دا، ئەو راپۆرتە دەکرێتە ئەسڵ، هەروەها لەگەڵ فراکسیۆنەکانیش لەسەر ئەساسی ئەو راپۆرتە موناقەشەکراوە، بۆیە زەرورە ئەو راپۆرتە ئێستا بە کوردی و بە عەرەبی بخوێندرێتەوە بۆ ئەوەی لە پرۆتۆکۆلێش تەسجیل بێت، ئەمەشە کە گفتوگۆی لەسەر دەکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن علی رضا:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە بڕوای من کوردیەکە بخوێنێتەوە لە کوێ کێشە دروست بوو بگەڕێینەوە بۆ دەقی عەرەبیەکە، خراپ نییە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، ئێستا بۆ ئەوەی بچێتە پرۆتۆکۆڵ، هەردوو دەقەکەی بخوێننەوە بۆ ئەوەی بڕواتە پرۆتۆکۆڵەوە دوایی موناقەشەی دەکەین ماددە بە ماددە، فەرموون لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

راپۆرتی لیژنەی یاسایی بە زمانی کوردی.

دووەم: ماددە و بڕگەکانی ئەم پرۆژەیە بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە:

بەشی یەکەم

ماددەی یەکەم:

مەبەستی ئەم یاسایە لەم زاراوە و دەستەواژانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە:

پەرلەمان: پەرلەمانی کوردستان – عێراق.

هەرێم: هەرێمی کوردستانی عێراق

کۆمسیۆن: کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی.

ئەنجوومەن: ئەنجوومەنی کۆمسیاران.

هەرێم بە زەرورمان زانی ئیزافەمان کردووە، لە عەرەبیەکەدا هەیە.

بەشی دووەم

ماددەی دووەم:

یەکەم: بەپێی ئەم یاسایە کۆمسیۆنێکی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی دادەمەزرێت، تاکو ببێتە دەسەلاتی حصری بۆ هەڵسان بە ئەنجامدانی سەرجەم هەڵبژاردن و راپرسییەکان لە هەموو ناوچەکانی کوردستان – عێراق.

دووەم: بارەگای سەرەکی کۆمسیۆن لە پارێزگای هەولێری پایتەختە ، نووسینگەی خۆی لە سەنتەری پارێزگاکانی کوردستانی عیراق و یەکە کارگێرییەکان دەکاتەوە لە کاتی پێویستیدا.

ماددەی سێیەم:

کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی کۆمسیۆنێکی پیشەیی سەربەخۆ و بێ لایەنە و خاوەنی کەسایەتی مەعنەوەیە و ملکەچی چاودێری پەرلەمان دەبێت و لە بەردەمیدا بەرپرسە.

ماددەی چوارەم:

کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی ئەمانەی خوارەوە لە ئەستۆ دەگرێت:

١- دانانی بنەما و رێسای کارپێکراو بۆ هەڵبژاردنی گشتی و راپرسی لە هەموو ناوچەکانی کوردستانی عیراق بۆ مسۆگەرکردنی جێبەجێ کردنیان بە شێوەیەکی دادپەروەرانە و پاك.

٢- سەرپەرشتیکردنی هەڵبژاردنی گشتی راپرسییەکان لە هەموو ناوچەکانی کوردستانی عیراق.

٣- ڕاگەیاندنی کاتی هەڵبژاردنە گشتییەکان و راپرسی بەپێی یاسا کارپێکراوەکان.

٤- ڕێکخستن و جێبەجێ کردنی هەموو جۆرەکانی هەڵبژاردنی گشتی و راپرسییەکان لە گشت ناوچەکانی کوردستانی عیراق.

٥- بەڕێوەبردنی پڕۆسەی تۆمارکردنی دەنگدەران و ڕێکخستن و نوێکردنەوەی تۆمارەکانیان بۆ مسۆگەرکردنی مافی دەنگدان.

٦- تۆمارکردنی لیستەکانی هەڵبژاردن و هاوپەیمانیەکان و پەسەندکردنیان.

٧- ڕێکخستن و جێبەجێ کردنی پڕۆسەی تۆمارکردنی نوێنەرانی لیستەکانی هەڵبژاردن و چاودێرانی هەڵبژاردن لە ڕێکخراو و رۆژنامەنووسانی نێودوڵەتی و ناوخۆیی و ئەوانی تر.

٨- راگەیاندنی دەرئەنجامە بەراییەکانی هەڵبژاردن و راپرسی بە زووترین کات ، و دەرئەنجامە کۆتاییەکان پاش پەسەندکردنی لەلایەن لایەنی دادگەری تایبەتەمەند.

٩- کارکردن لەسەر دروستکردنی متمانە بە پرۆسەی هەڵبژاردن لەلایەن سەرجەم نێوەندەکانی کۆمەڵگەی کوردستانیی و پتەوکردنی رۆشنبیریی هەڵبژاردن لە ڕێگەی بەردەوام بوونی پەیوەندی لەگەڵ سەرجەم هاوبەشەکانی پرۆسەی هەڵبژاردن.

١٠- ڕێکخستن و ئەنجامدانی پرۆسەی ژماردن و جیاکردنەوەی دەنگی دەنگدەران، راگەیاندنی ئەنجامەکان لەناو ویستگەکاندا و دابەشکردنی وێنە لە کۆنووسەکانی ژماردن و جیاکردنەوە بەسەر قەوارەکاندا .

بەشی سێیەم

پێکهاتەکانی دەستە

ماددەی پێنجەم:

کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی پێك دێت لە:

یەکەم: ئەنجومەنی کۆمسیاران.

دووەم: کارگێڕی هەڵبژاردن.

یەکەم: ئەنجومەنی کۆمسیاران.

١- ئەنجومەنی کۆمسیاران: لە (٩) نۆ ئەندام پێکدێت لە لایەن پەرلەمانەوە بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامەکانی پاش کاندید کردنیان لە لایەن لێژنەیەکی تایبەتەوە کە پەرلەمان پێکیدەهێنێت،

هەڵدەبژێردرێن، بەو مەرجەی بەلای کەم دوو لە ئەندامانی ئەنجومەن یاساناس بن و نوێنەرایەتی پێکهاتە نەتەوەییەکان مسۆگەر بکرێت و ڕەچاوی نوێنەرایەتی ئافرەت بکرێت و ماوەی ویلایەتی دەستەش (٥) پێنج ساڵی ڕۆژمێرییە.

٢- پێویستە کاندید بۆ ئەندامێتی ئەنجومەنی کۆمسیاران ئەم مەرجانەی تێدابێت:

أ- پێویستە لە هاوواڵتیانی هەرێم بێت و تیایدا بەشێوەیەکی هەمیشەیی نیشتەجێ بێت.

ب- پێویستە بەلای کەم هەڵگری بڕوانامەی زانکۆیی بەرایی بێت.

ت- تەمەنی لە (٣٠) سی ساڵ کەمتر نەبێت.

پ- خاوەنی شارەزایی بێت و شاهێدی لەسەر کارامەیی و دەسپاکی و سەربەخۆیی بۆ بدرێت.

ج- بە تاوانێکی ئابڕووبڕ حوکم نەدرابێت.

ح- بەشداری نەکردبێت لەو تاوانانەی رژێمی بەعس لە عێراقدا پلانی بۆ داناوە یان ئەنجامیداون بۆ لەناوبردنی گەلی کوردستان.

خ- پێویستە سەر بە هیچ پارتێکی سیاسی نەبێت لە کاتی ئەندامێتی.

٣- ئەندامانی ئەنجومەن لەبەردەم ئەنجومەنی دادگەریی لە هەرێمدا بەم شێوەیەی خوارەوە سوێندی یاسایی دەخۆن: (سوێند دەخۆم بەخوای گەورە بەرپرسێتی یاسایی و پیشەیی خۆم بە ئەمانەت و ئەمەك و دڵسۆزییەوە ئەنجام بدەم و کاربکەم لەسەر بەئەنجام گەیاندنی ئەو ئەرکانەی پێم دەسپێردرێت بە سەربەخۆیی و بێ لایەنیی، و خودا شاهێدە لەسەر ئەوەی دەیڵێم).

٤- أ- ئەنجومەن لە یەکەم دانیشتنی خۆیدا بە زۆرینەی دوو لەسەر سێ ی ژمارەی ئەندامەکانی سەرۆك و جێگرو بڕیاردەرێك بۆ ئەنجومەن و سەرۆکێك بۆ کارگێڕی هەڵبژاردن، هەڵدەبژێرێت.

ب- سەرۆکی ئەنجومەن نوێنەری یاسایی کۆمسیۆنە.

٥- سەرۆکی ئەنجومەن یان ئەوەی جێگەی دەگرێتەوە ئەم دەسەلاتانەی خوارەوە پیادە دەکات:

أ- بەڕێوەبردنی کارە کارگێڕی و ڕێکخستنەکانی ئەنجومەن.

ب- ئامادەکردنی خشتەی کۆبوونەوەکانی ئەنجومەن و گرێدان و سەرۆکایەتی کردنیان لە نێوانیشیاندا هەر کۆبوونەوەیەك بەلای کەم سێ لە ئەندامانی ئەنجومەن داوای بکەن.

ت- هەر ئەرکێکی تر کەوا ئەنجومەن پێی راسپێرێت.

٦- کۆبوونەوەی ئەنجومەن بە ئامادەبوونی زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامەکانی تەواو دەبێت و بڕیارەکانی بە زۆرینەی ئامادەبووان دەردەکات و لە حاڵەتی یەکسان بوونی دەنگەکان ئەو لایەنە پێشدەخرێت کە سەرۆك دەنگی لەگەڵداوە.

دووەم: کارگێڕی هەڵبژاردن

١- کارگێڕی هەڵبژاردن لە نووسینگەی گشتی و نووسینگەکانی هەڵبژاردن لە پارێزگاکانی هەرێم و یەکە کارگێڕییەکان پێکدێت بەپێی ئەو هەیکەلیەتەی لە لایەن کارگێڕی هەڵبژاردنەوە پێشنیار دەکرێت و لە لایەن ئەنجومەنی کۆمسیاران پەسەند دەکرێت.

٢- کارگێڕی هەڵبژاردن بەرپرسێتی جێبەجێکردنی پێڕەوو ڕێنماییەکانی دەرکراو لە لایەن ئەنجومەن و بەڕێوەبردنی سەرجەم چالاکییە جێبەجێکارییەکانی لە هەرێم و ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لە ئەستۆ دەگرێت.

بەشی چوارەم
دەسەلاتەکانی ئەنجومەن

ماددەی شەشەم:

یەکەم: ئەنجومەن ئەم دەسەلاتانەی خوارەوە پیادە دەکات:

١- دامەزراندن و نوێکردنەوەی تۆماری دەنگدەران بە هاوکاری و هەماهەنگی لەگەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکان.

٢- پەسەندکردنی تۆماری لیستەکانی هەڵبژاردن و هاوپەیمانییە کاندیدکراوەکان بە مەبەستی ئەنجامدانی هەڵبژاردنەکان و بەشداریکردن تیایدا.

٣- متمانە پێدانی چاودێرانی هەڵبژاردن و بریکارەکانی لیستەکانی هەڵبژاردن و ڕۆژنامەنووس و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی.

٤-یەکلاکردنەوەی سەرجەم سکالاو تانەکانی هەڵبژاردن و بڕیارەکانی شیاوی تانەلێدان دەبن لەبەردەم دەستەی دادگەریی لە دادگای تەمییزی هەرێمدا.

٥- پەسەندکردنی ڕێکارەکانی ژماردن و جیاکردنەوە.

٦- ڕاگەیاندنی دەرئەنجامە کۆتاییەکانی هەڵبژاردن و ڕاپرسی پاش پەسەند کردنی لە لایەن دادگای تەمییزی هەرێمەوە.

٧- دانانی ئەو پێڕەوو ڕێنماییانەی کەوا پاکی پرۆسەی هەڵبژاردن دەپارێزن.

٨- بڕیاردانی هەیکەلیەتی کارگێڕی هەڵبژاردن.

٩- دامەزراندنی کارمەندانی نووسینگەکانی هەڵبژاردن لە پارێزگاکان و یەکە کارگێڕییەکاندا.

١٠- وێنەکێشانی سیاسەتی دارایی کۆمسیۆن.

دووەم: کاندیدکردن بۆ دامەزراندن لە پلە بالاکان لە بەڕێوەبەری فەرمانگەکانی کۆمسیۆن و نووسینگەکانی هەڵبژاردن لە پارێزگاکان لە رێگەی پێشنیارکردنی سێ کاندید دەبێت بۆ هەر یەکێکیان و لە لایەن ئەنجومەنەوە یەکێکیان هەڵدەبژێردرێت بە زۆرینەی دوو لەسەر سێ ی ژمارەی ئەندامەکانی.

بەشی پێنجەم

لێپرسینەوەو کۆتایی هاتنی ئەندامێتی

ماددەی حەوتەم:

یەکەم: ئەندامێتی لە ئەنجومەن بە یەکێك لەم هۆیانەی خوارەوە کۆتایی دێت:

١- دەست لەکارکێشانەوە.

٢- مردن یان پەککەوتە بوونی ئەندام لە بەجێگەیاندنی ئەرکەکانی.

٣- دەرچوونی حوکمێکی دادگەریی بنبڕ دەرهەق بە ئەندام لە تاوانێکی ئابڕووبردا.

٤- هەڵسانی پەرلەمانی کوردستان بە زۆرینەی دوو لەسەر سێ ی ژمارە ئەندامەکانی بە ئیعفاکردنی ئەندامانی ئەنجومەن هەموویان پێکەوە یان بە تاك لە ئەرکەکانیان لەکاتی سەرپێچیکردنیان بۆ حوکمەکانی ئەم یاسایەو پێڕەوەکان.

٥- ئەگەر سەڵمێندرا ئەو زانیارییانەی لەکاتی کاندیدکردن پێشکەشی کردوون دروست نین.

دووەم: لە حاڵەتی شاغربوونی یەکێك لە کورسیەکانی ئەنجومەن لەبەر یەکێك لەو هۆیانەی لە بڕگەکانی سەرەوەدا هاتوون ئەوا ئەندامێکی تر بە هەمان میکانیزمی هاتوو لەم یاسایەدا دادەمەزرێت.

بەشی شەشەم

مافەکانی ئەندامان

ماددەی هەشتەم:

یەکەم: ئەندامانی ئەنجومەن ئیمتیازاتی بریکاری وەزارەتیان دەبێت بۆ ماوەی (پێنج) ساڵ و شیاوی نوێ بوونەوەیە.

دووەم: ئەنجومەن بۆی هەیە دەرماڵەیەك بداتە فەرمانبەرەکانی کە لە دەرماڵەی فەرمانبەرانی ئەنجومەنی وەزیران زیاتر نەبێت.

سێیەم: نابێت ئەندامانی ئەنجومەن لە وەزیفە گشتییەکاندا دابمەزرێن، جگە لە پێگە ئەکادیمیەکان، و بۆ ماوەی سێ ساڵ لە رێکەوتی کۆتایی هاتنی کارەکانیان وەک کۆمسیار.

چوارەم: کۆمسیاران مووچەی خانەنشینیان بەرێژەی (٨٠٪) کۆی مووچەکەیان دەبێت دوای کۆتایی هاتنی کارەکانیان جگە لە حاڵەتی ئیقاڵە و دەست لە کارکێشانەوە یان ئیدانەکردنیان بە تاوانێك کە پەیوەندی بە کارەکەیانەوە هەبێت.

بەشی حەوتەم

سکاڵاکانی هەڵبژاردن

ماددەی نۆیەم:

١- ئەنجومەن دەسەاڵتێکی حصری دەبێت لە جێبەجێ کردنی رێکار و پەیڕەو مەدەنییەکان و، پێویستە لەسەری هەر کێسێکی تاوانکاری ڕەوانەی دەسەاڵتە تایبەتمەندەکان بکات ئەگەر بەڵگەیەکی لا دەستکەوت لەسەر خراپ مامەڵەکردن بە پاکی پرۆسەی هەڵبژاردنەوە.

٢- پێویستە لەسەر ئەنجومەن ئەو ناکۆکیانەی دەرئەنجامی ئامادەکردن و جێبەجێکردنی هەڵبژاردن و ڕاپرسی دروست دەبێت چارەسەریان بکات و بۆی هەیە ئەم دەسەاڵتە بە کارگێڕی هەڵبژاردن راسپێرێت بۆ چارەسەرکردنی لە کاتی سەرهەڵدانیدا.

٣- لە دادگای تەمییزی هەرێمی کوردستان دەستەیەکی دادگەریی پێکهاتوو لە سێ دادوەری ناخۆتەرخانکار پێکدەهێنرێت بۆ سەیرکردنی ئەو تانانەی لەسەر بڕیارەکانی ئەنجومەنەوە دەگیرێن لە لایەن ئەوانەی راستەوخۆ لە بڕیارەکانی ئەنجومەن زەرەرمەند بووینە.

٤- بڕیارەکانی ئەنجومەن لە سێ رۆژنامەی خۆماڵی رۆژانە لە هەرێمداو بەهەردوو زمانی کوردی و عەرەبی بڵاودەکرێتەوە، ئەنجومەن مافی هەیە رۆژنامەیەکی تایبەت دەربکات و بۆ ئەم مەبەستە پێگەیەکی ئەلیکترۆنی هەبێت.

٥- تانەلێدان لە بڕیارەکانی ئەنجومەن لە ماوەی سێ رۆژ، کە لە رۆژی دوای بڵاوکردنەوەی بڕیارەکە لە لایەن ئەنجومەنەوە یان راستەوخۆ لە لایەن زەرەرمەندەکان لە بڕیارەکانی ئەنجومەنەوە دەست پێدەکات، پێشکەشی دەستەی دادگەریی هەرێم دەکرێت.

٦- پێویستە لەسەر دەستەی کارگێڕی ئەو تانانەی پێشکەشی کراون لە ماوەی دە رۆژ لە رێکەوتی پێشکەشکردنی تانەکان بۆی یەکلاییان بکاتەوەو بڕیارەکانی دەربارەی تانەکان بنبڕ دەبێت و رێکارەکانی سەیرکردنی بۆ تانەکان ملکەچی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەبێت لەگەڵ ڕەچاوکردنی یاسای دادبینیی مەدەنی ژمارە (٨٣)ی ساڵی ١٩٦٩ی هەموار کراوو یاسا رێکارییەکانی تری بەرکار لە هەرێمدا لەو شتانەی لەم یاسایەدا دەقیان لەسەر نەهاتووە.

بەشی هەشتەم

حوکمی جۆراوجۆرو کۆتایی

ماددەی دەیەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەن میکانیزمی گونجاو بۆ مسۆگەرکردنی بەشداری هاوولاتیانی دەرەوەی هەرێم لە هەڵبژاردن و راپرسیەکاندا دابنێت.

ماددەی یازدەم:

ئەنجومەن بۆی هەیە پشت ببەستێت بە شارەزایانی نێودەوڵەتی و خۆماڵی لە بوارەکانی هەڵبژاردن لە قۆناغەکانی ئامادەکردن و ئەنجامدانی هەڵبژاردن و راپرسییەکان.

ماددەی دوازدەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەن هەماهەنگی و هاوکاری بکات لەگەڵ رێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی و نوێنەرەکانی قەوارە سیاسییەکان بۆ ئاسانکاری پرۆسەی چاودێری هەڵبژاردن و راپرسییەکان ئەویش بۆ مسۆگەرکردنی پاکییان.

ماددەی سێزدەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەن راپۆرتی ناوبەناو دەربارەی ئەرکەکانی ئامادە بکات و پێشکەشی پەرلەمانی بکات.

ماددەی چواردەم:

سەرۆکی ئەنجومەن دەسەلاتی وەزیری هەیە لە ئەنجامدانی نووسراوی فەرمی لەگەڵ وەزارەت و فەرمانگە فەرمیەکانی تر.

ماددەی پازدەم:

١- کۆمسیۆن بودجەیەکی سالانەی سەربەخۆی هەیە کە بەپێی پرنسیپ و رێسا کارپێکراوەکان دادەنرێت کە لەلایەن ئەنجومەن بە راوێژ لەگەڵ وەزارەتی دارایی پێشنیار دەکرێت و پەرلەمان پەسندی دەکات لە چوارچێوەی بودجەی گشتی هەرێم دادەنرێت.

٢- ژمێرەکانی کۆمسیۆن دەکەوێتە بەر وردبینی و چاودێری لە لایەن دیوانی چاودێریی دارایی لە هەرێمدا.

ماددەی شازدەم:

١- ئەنجومەن پەیرەوێکی ناوخۆی تایبەت بە کۆمسیۆن دادەنێت.

٢- ئەرك و پێکهاتەکانی ئەنجومەن بە پێرەو دیاری دەکرێت.

٣- ئەنجومەن بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی یان بەش یان هۆبە لە کاتی پێویستدا بێنێتەکایەوە یان هەڵی بوەشێنێتەوە یان لێکی بدات.

٤- ئەنجومەن بۆی هەیە پێڕەوی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکات.

ماددەی حەفدەم:

کار بەهیچ دەقێکی یاسایی یان برپارێکی ناکۆك لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکرێت.

ماددەی هەژدەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی نۆزدەم:

ئەم یاسایە لە رێکەوتی بلاوکردنەوەی لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا جێبەجێ دەکرێت.

هۆیەکانی دەرچوواندن

لەبەر پێویستی نیشتیمانی بۆ دامەزراندنی دەستەیەکی بالای سەربەخۆ بۆ ئەنجامدانی هەڵبژاردن و راپرسی، و لە پێناو رێکخستنی پێکهاتەو ئەرکەکانی و پێراسپاردنی بە دەستەیەکی بالای بێ لایەن و سەربەخۆو بەسترا و بە پەرلەمانی کوردستان – عێراق، ئەم یاسایە دەرچووێندرا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.ڤالا فەرموو.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، رووونکردنەوەیەکی بچووك لەسەر مێژووی کۆبوونەوەی لیژنەی کاروباری یاسایی لە رۆژی چوارشەممە لە (٢٠١٤/٧/١٦) کۆبوونەوەکەی خۆی ئەنجامداوە، لێرە تەنها هەڵەیەکی مەتبەعی هاتووە، رووونکردنەوە بۆ بەڕێزتان، تکایە.

مشروع قانون المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء

الفصل الاول

المادة الاولى:

يقصد بالمصطلحات والتعابير الاتية المعاني المبينة ازاءها لاغراض هذا القانون:

١- البرلمان: برلمان كوردستان – العراق.

٢- المفوضية: المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء.

٣- الاقليم: اقليم كوردستان – العراق.

٤- المجلس: مجلس المفوضين.

الفصل الثاني

المادة الثانية:

اولاً: تؤسس بموجب هذا القانون هيئة تسمى المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء لتكون السلطة الحصرية التي تقوم بإجراء جميع الانتخابات العامة والاستفتاءات على مستوى جميع انحاء كوردستان – العراق.

ثانياً: المقر الرئيسي للمفوضية في محافظة اربيل العاصمة وتفتح لها مكاتب في مراكز محافظات كوردستان – العراق والوحدات الادارية عند الاقتضاء.

المادة الثالثة:

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء هيئة مهنية مستقلة ومحايدة تتمتع بالشخصية المعنوية وتخضع لرقابة البرلمان، وتكون مسؤولة امامه.

المادة الرابعة:

تتولى المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء مايلي:

١- وضع الاسس والقواعد المتبعة للانتخابات والاستفتاءات العامة التي تجري في جميع انحاء كوردستان – العراق لضمان تنفيذها بصورة عادلة ونزيهة.

٢- الاشراف على الانتخابات العامة والاستفتاءات في جميع انحاء كوردستان - العراق.

٣- القيام باعلان موعد الانتخابات العامة والاستفتاءات وفقا للقوانين النافذة.

٤- تنظيم وتنفيذ كافة انواع الانتخابات العامة والاستفتاءات في جميع انحاء كوردستان – العراق.

٥- ادارة عملية تسجيل الناخبين وتنظيم وتحديث سجلاتهم لضمان حق الاقتراع.

٦- تسجيل القوائم الانتخابية والائتلافات وتصديقها.

٧- تنظيم وتنفيذ عملية تسجيل ممثلي القوائم الانتخابية ومراقبي الانتخابات من المنظمات والاعلاميين الدولية والمحلية وغيرهم.

٨- اعلان النتائج الاولية للانتخابات والاستفتاءات باسرع وقت والنتائج النهائية بعد المصادقة عليها من الجهة القضائية المختصة.

٩- العمل على بناء الثقة في العملية الانتخابية لدى كافة اوساط المجتمع الكوردستاني وتعزيز الثقافة الانتخابية عبر ادامة الصلة مع كافة شركاء العملية الانتخابية.

١٠- تنظيم واجراء عملية العد والفرز لاصوات الناخبين، واعلان النتائج داخل المحطات على ان يزود الكيانات نسخة من محاضر العد والفرز.

الفصل الثالث

تشكيلات المفوضية

المادة الخامسة: تتألف المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء من:

اولاً: مجلس المفوضين.

ثانياً: الادارة الانتخابية.

اولاً: مجلس المفوضين:

١- مجلس المفوضين: يتألف من (٩) اعضاء يختارهم البرلمان بالاغلبية المطلقة لعدد اعضائه بعد ترشيحهم من قبل لجنة خاصة يشكلها البرلمان على ان يكون اثنان من اعضاء المجلس على الاقل من القانونيين وعلى ان يضمن تمثيل النساء والمكونات وتكون مدة ولاية المجلس (٥) سنوات تقويمية.

٢- يشترط فيمن يرشح لمجلس المفوضين مايلي:

أ- ان يكون من مواطني اقليم كوردستان – العراق ومقيماً فيه اقامة دائمة.

ب- ان يكون حاصلاً على شهادة جامعية اولية على الاقل.

ت- لايقل عمره عن (٣٠) ثلاثين سنة.

ث- ان يكون من ذوي الخبرة ومشهود له بالكفاءة والنزاهة والحياد.

ج- ان يكون حسن السيرة والسلوك وغير محكوماً بجريمة مخلة بالشرف.

ح- لم يشارك في الجرائم التي خطط لها او ارتكبها نظام البعث في العراق لقمع الشعب الكوردستاني.

خ- ان لا يكون منتميا الى اي حزب سياسي اثناء عضويته.

٣- يؤدي اعضاء المجلس اليمين القانونية امام المجلس القضاء في الاقليم وبالصيغة التالية: (اقسم بالله العظيم ان اودي مسؤوليتي القانونية والمهنية بأمانة وتفان وإخلاص واعمل على انجاز المهام الموكلة الي باستقلال وحياد والله على ما أقول شهيد).

٤- أ- ينتخب المجلس في جلسته الاولى بأغلبية الثلثين لعدد اعضائه رئيسا ونائباً ومقرراً للمجلس ورئيساً للادارة الانتخابية.

ب- رئيس المجلس هو الممثل القانوني للمفوضية.

٥- يمارس رئيس المجلس او من ينوب عنه الصلاحيلات الاتية:

أ- ادارة اعمال المجلس الادارية والتنظيمية.

ب- اعداد جدول اجتماعات المجلس وعقدها وترؤسها بما في ذلك اي اجتماع يطلبه ثلاثة من اعضاء المجلس على الاقل.

ت- اية مهام اخرى يكلفها به المجلس.

٦- يكون اجتماع المجلس صحيحاً بحضور الاغلبية المطلقة لعدد اعضائه وتتخذ قراراته باغلبية الحاضرين وفي حال تساوي الاصوات يرجح الجانب الذي يصوت معه الرئيس.

ثانياً: الادارة الانتخابية:

١- تتألف الادارة الانتخابية من المكتب العام و المكاتب الانتخابية في المحافظات والوحدات الادارية وفقاً للهيكلية المقترحة من الادارة الانتخابية والمصادق عليها من قبل مجلس المفوضين.

٢- تتولى الادارة الانتخابية مسؤولية تنفيذ الانظمة والتعليمات الصادرة من قبل المجلس وادارة كافة النشاطات ذات الطابع العملياتي والتنفيذي والاجرائي.

الفصل الرابع

صلاحيات المجلس

المادة السادسة:

أولاً : يمارس المجلس الصلاحيات الآتية :

١- إنشاء وتحديث سجل الناخبين بالتعاون والتنسيق مع الجهات المعنية.

٢- المصادقة على تسجيل القوائم الانتخابية والائتلافات والمرشحين لغرض خوض الانتخابات والمشاركة فيها.

٣- اعتماد مراقبي الانتخابات ووكلاء القوائم الانتخابية والاعلاميين ومنظمات المجتمع المدني.

٤- البت في الشكاوي والطعون الانتخابية كافة وتكون قراراتها قابلة للطعن أمام الهيئة القضائية في محكمة تمييز الإقليم.

٥- المصادقة على إجراءات العد والفرز.

٦- اعلان النتائج النهائية للانتخابات والاستفتاءات بعد المصادقة عليها من قبل محكمة تمييز الإقليم.

٧- وضع الأنظمة والتعليمات التي تحفظ للعملية الانتخابية نزاهتها.

٨- اقرار هيكلية الإدارة الانتخابية.

٩- تعيين منتسبي المكاتب الانتخابية في المحافظات والوحدات الإدارية.

١٠- رسم السياسة المالية للمفوضية.

ثانياً : الترشيح للتعيين في الدرجات العليا من مدراء الدوائر في المفوضية والمكاتب الانتخابية في المحافظات يكون باقتراح ثلاث مرشحين لكل منها ويتم اختيار احدهم من قبل مجلس المفوضين باغلبية الثلثين.

الفصل الخامس

المسائلة وانتهاء العضوية

المادة السابعة:

أولاً: تنتهي العضوية في المجلس لأحد الاسباب الآتية:

١- الاستقالة.

٢- الوفاة أو عجزا للعضو عن أداء مهامه.

٣- صدور حكم قضائي بات بحق العضو في جريمة مخلة بالشرف.

٤- إعفاء برلمان كوردستان أعضاء المجلس مجتمعا أو منفرداً من مهامهم عند مخالفتهم لأحكام هذا القانون والأنظمة باغلبية الثلثين.

٥- إذا ثبت عدم صحة المعلومات التي أدلى بها عند الترشح للوظيفة.

ثانياً: في حال شغور احد مقاعد المجلس لأحد الأسباب الواردة في الفقرات أعلاه يتم اختيار عضو أخر بنفس الآلية الواردة في هذا القانون.

الفصل السادس

حقوق الاعضاء

المادةالثامنة:

اولا: يتمتع اعضاء مجلس المفوضين (بامتيازات وكيل الوزارة) لمدة خمس سنوات قابلة للتجديد.

ثانيا: لمجلس المفوضين منح مخصصات لموظفيه لاتتجاوز المخصصات الممنوحة لموظفي مجلس الوزراء.

ثالثا: جميع اعضاء مجلس المفوضين لايمكن تعينهم في وظائف عامة، باستثناء المناصب الاكاديمية، ولمدة ثلاث سنوات من تاريخ انتهاء مهمتهم كمفوضين.

رابعا: يتمتع المفوضون براتب تقاعدي يبلغ ٨٠٪ من مجموع ما كانوا يتقاضوه من رواتبهم بعد انتهاء مهامهم عدا حالات الاقالة والاستقالة او الادانة بجريمة لها علاقة بعملهم.

الفصل السابع

الشكاوي الانتخابية

المادة التاسعة:

١- يتمتع المجلس بسلطة حصرية فيما يتعلق بالتنفيذ المدني لاجراءاته وانظمته ويجب على المجلس ان يحيل اية قضية جنائية إلى السلطات المختصة إذا توفر لديها دليلا على سوء تصرف جنائي يتعلق بنزاهة العملية الانتخابية.

٢- على مجلس المفوضية حل النزاعات الناجمة عن إعداد وتنفيذ الانتخابات العامة والاستفتاءات وله ان يفوض هذه الصلاحية للإدارة الانتخابية لحلها حال وقوعها.

٣- تشكل في محكمة تمييز إقليم كوردستان هيئة قضائية مكونة من ثلاث قضاة غير متفرغين للنظر في الطعون التي تقدم على قرارات المجلس من قبل المتضررين من قرارات المجلس مباشرة.

٤- تنشر قرارات المجلس في ثلاث صحف محلية يومية في الإقليم وباللغتين الكوردية والعربية، وللمجلس الحق بإصدار صحيفة خاصة وانشاء موقع الكتروني لهذا الغرض.

٥- تقدم الطعون في قرارات المجلس إلى الهيئة القضائية في الإقليم خلال مدة ثلاثة أيام تبدأ من اليوم التالي لنشر القرار من قبل المجلس أو من قبل المتضررين من قرارات المجلس مباشرة.

٦- على الهيئة القضائية حسم الطعون المقدمة إليها خلال مدة عشرة أيام من تاريخ تقديم الطعن إليها وتعتبر قراراتها بشأن الطعون باتاً ويخضع إجراءات نظرها للطعون لأحكام هذا القانون مع مراعاة قانون المرافعات المدنية رقم (٨٣) لسنة ١٩٦٩ المعدل والقوانين الإجرائية الأخرى النافذة في اقليم كوردستان فيما لم يرد به نص في هذا القانون.

الفصل الثامن

إحكام متفرقة وختامية

المادة العاشرة:

على مجلس المفوضين وضع الآليات المناسبة لضمان مشاركة المواطنين خارج اقليم كوردستان - العراق في الانتخابات والاستفتاءات.

المادة الحادية عشر:

لمجلس المفوضين الاستعانة بخبراء دوليين ومحليين في مجال الانتخابات والاستفتاءات في مراحل الإعداد والتحضير وإجراء الانتخابات والاستفتاءات.

المادة الثانية عشر:

على مجلس المفوضين التنسيق والتعاون مع منظمات المجتمع المدني وممثلو الكيانات السياسية والاعلاميين لتسهيل عملية مراقبة الانتخابات والاستفتاءات وذلك لضمان نزاهتها.

المادة الثالثة عشر:

على مجلس المفوضين إعداد تقارير دورية عن مهامها وتقديمها إلى البرلمان.

المادة الرابعة عشر:

لرئيس مجلس المفوضين صلاحية الوزير فيما يتعلق بالمخاطبات الرسمية مع الوزارة والدوائر الرسمية الاخرى.

المادة الخامسة عشر:

اولاً: تكون للمفوضية ميزانية سنوية مستقلة يتم اعدادها وفقا للاسس والقواعد المتعارف عليها تقترح من قبل مجلس المفوضين بالتشاور مع وزارة المالية يصادق عليها البرلمان وتدرج ضمن الموازنة العامة للاقليم.

ثانياً: تخضع حسابات المفوضية للتدقيق والرقابة من قبل ديوان الرقابة المالية في الإقليم.

المادة السادسة عشر:

١- يضع مجلس المفوضية نظام داخلي خاص به.

٢- يحدد بنظام مهام وتشكيلات المفوضية.

٣- للمجلس المفوضين استحداث أو الغاء أو دمج مديريات أو أقسام أو شعب عند الاقتضاء.

٤- للمجلس المفوضين اصدار الأنظمة اللازمة لتسهيل تنفيذ أحكام هذا القانون.

المادة السابعة عشر:

لا يعمل بأي نص قانوني أو قرار يتعارض و احكام هذا القانون.

المادة الثامنة عشر:

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ إحكام هذا القانون.

المادة التاسعة عشر:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

الأسباب الموجبة

نظراً للحاجة الوطنية الملحة إلى تأسيس هيئة عليا مستقلة لإجراء الانتخابات والاستفتاءات، وبغية تنظيم تشكيلاتها ومهامها وإناطتها بهيئة عليا محايدة ومستقلة ومرتبطة ببرلمان كوردستان ـ العراق، فقد شرع هذا القانون.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ سەرۆکایەتی لیژنەی کاروباری یاسایی پەرلەمانی کوردستان، ئێستا برگە بە برگە راپۆرتی لیژنەی پەیوەندیدار کە لیژنەی کاروباری یاساییە دەخوێندرێتەوە بۆ ئەوەی گفتوگۆی لەسەر بکرێ، دەنگدانی لەسەر بکرێ، فەرموون لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم پێشنیاری لیژنەی یاسایی ناونیشانی پرۆژەکەیە کە ببێت بە (یاسای کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کەس گفتوگۆ دەکات لەسەر ئەمە؟ د.شوان فەرموو.

بەڕێز عمر مصطفی(د.شوان قەلادزەیی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە ناونیشانەکە درێژە هەر بەو شێوەیە بنووسرێ (کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکانی کوردستان)، ئەو ئیستفتایە زیادە لە موهیمەکانی ئەم کۆمسیۆنە ئەوەبێ کەوا ئیستفتا بکات، ئینجا چ ئیستفتای خاص بێ، یان عام بێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو بێگەرد تاڵەبانی فەرموو.

بەڕێز بێگەرد دڵشاد تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ گۆڕینەکە دام (کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی)، هەرێم بڕیار بوو لای ببەین بیکەینە کوردستانی عێراق، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوەی تێدا نییە، کوا؟ ئێستا لە یەکەم داین، پێش پێناسەکان، ناونیشانی پرۆژەکە بکرێتە (یاسای کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی)، فەرموو.

بەڕێز بێگەرد دڵشاد تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، ناونیشانەکە مەبەستم ئەوەیە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، دوێنێش قسەمان لەسەر کرد، یەعنی (یاسای کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی کوردستانی عێراق)، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك فەرهاد سەنگاوی فەرموو.

بەڕێز فەرهاد حەمە صالح (فەرهاد سەنگاوی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا وشەی راپرسی لێرە ئەوەندە گرنگە هەڵبژاردن ئەوەندە گرنگ نییە، چونکە ئێمە راپرسی لەبەر دەماندایە، هەر دانانی ئەم پرۆژەیە لە ئەسڵدا خۆ هەر پێویست نییە، ئەنجومەنی قەزا دەتوانێ راپرسیش بکات، بەڵام ئێمە دەمانەوێ کۆمسیۆنێکمان هەبێت، کۆمسیۆنەکەمان دەنگدانەوەیەکی هەبێ لەبەر راپرسیەکە ئەوە یەك، من هەر لەبەر ئەوە دەنگی پێ دەدەم ئەگەر نا ئەنجومەنی دادوەری دەتوانێ راپرسی بکات و ئەم هەموو مەسروف دامودەزگا و ناو و ناونیشانەش هەر پێویست ناکات، بەڵام ناوێکی خۆشە بۆ مەسەلەیەکی دەولی و بۆ دەنگدانەوەی لە پەرلەمان با ئەمەمان هەبێ، راپرسی لێرە گرنگترە لە مەسەلەی هەڵبژاردن ئەوە یەك، دوو: من لەسەر کۆی شتەکان رام هەیە، بەڵام قسە ناکەم و دەنگیشی پێ دەدەم، زمان لێرە وێران بووە ئابرووبڕ یەعنی چی؟ سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، ئەوە با بێینە سەر ئەو ماددانە ئێنجا ئەو کاتی کاك فەرهاد، ئێستا تەنها (٣) کەس گفتوگۆی لەسەر کرد، بەڵێ، کاك رابوون فەرموو.

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی جیاوازی هەیە لە نێوان نوسخەی یەکەم و ئەوەی ئەمڕۆ پێشکەش دەکرێ، کەواتە دەبێ دەنگدان بکرێ لەسەر ناوەکە، ناوەکەش هەر وەکو پێشتریش ئیتیفاقمان کردووە ئەوهایە وەکو لە ڕاپۆرتەکە هاتووە (کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی)، چونکە دەبێ دەنگدانی بۆ بکرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا ئەوەی کە لە ڕاپۆرتی لیژنەکە هاتووە دەیخەینە دەنگدانەوە، لیژنەی یاسایی داوا دەکات ناونیشانی پرۆژەکە بکرێتە (یاسای کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی ژمار ( ) ساڵی ٢٠١٤)، کێ لەگەڵدایە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٨٥) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، کەس نییە لەگەڵیدا نەبێت، کەواتە پەسەندکرا، زۆر سوپاس، بەڕێزان دەمەوێ تەنها

رووتکردنەوەیەکتان بدەمێ ئێستا لیژنەی پێشمەرگە سەرقاڵی ئامادەکردنی ئەو پرۆژە بڕیارانەن کە لەلایەن پەرلەمانی کوردستانەوە سەبارەت بە ڕەوشی پێشمەرگە لە ناوچە جێ ناکۆکەکان هاتۆتە کایەوە ئامادەی دەکەن، پرۆژە بڕیارەکان ئامادە دەکەن بۆ ئەوەی هەر لە چوارچێوەی ئەم دانیشتنانەماندا بیخەینە دەنگدانەوە، فەرموو بەڕێز د.ڤالاڤ.

بەڕێز د.ڤالاڤ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لەبەر ئەوەی لە چەند رۆژی داهاتوو لە هەموو کۆبوونەوەکانی ئێمەشدا تەنها پرۆژە یاساکە بە زمانی عەرەبی گفتوگۆی لەسەر کراوە، بۆیە ئێمە داوا دەکەین لە بەڕێزتان کە مادده بە مادده تەنها دەنگدان لەسەر ئەو پرۆژە بکرێ کە لە ناو ڕاپۆرتەکەدا هاتووە کە بە زمانی عەرەبی نووسراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر چاکە، فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاڤ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الفصل الاول

المادة الاولى:

يقصد بالمصطلحات والتعابير الاتية المعاني المبينة ازاءها لاغراض هذا القانون:

١- البرلمان: برلمان كوردستان – العراق.

٢- المفوضية: المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء.

٣- الاقليم: اقليم كوردستان – العراق.

٤- المجلس: مجلس المفوضين.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بەڕێز سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز فخرالدین قادر عارف/سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کۆمەڵێك ناو لەلای من ناویان نووسیوە لە ئەندام پەرلەمانە بەڕێزەکان بۆ گفتوگۆکردن لەسەر ئەم یاسایە، بەس مادەدەکانمان بۆ دیاری بکەن، ئەگەر زەحمەت نەبێ بە نووسین بۆمان بهێنن، یەکێك لەوانە بەڕێز (سهام عمر) لەسەر چ مادەدەیەك بە تەحدید دەتەوێ گفتوگۆ بکەی، پاشان بەڕێز (فرحان جوهر) مادەدەکەمان بۆ دیاری بکەن هەردوو ئەو بەڕێزانە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك زانا فەرموو نوقتەی نیزامی؟

بەڕێز زانا عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە بەشێکی دەرچوونی ئەم یاسایە بۆ مەسەلەی راپرسییە لەسەر مەسەلەی کوردستانی بوونی هەندێك ناوچە، یەعنی چی بە عەرەبی موناقەشە دەکرێ، یەعنی ئەو دوو فاقییە بۆ؟....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

شتێکی زۆر ئاساییە لەبەر ئەوەی راپۆرتەکە لە سەرەتا بە عەرەبییە، ئەسڵەن پرۆژە یاساکان بە عەرەبی پێشکەش کراون.

بەڕێز زانا عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵام مادام بە کوردی هەیە بۆ بە کوردی گفتوگۆ نەکرێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کوردیەکەی بە پەلە تەرجومە کراوە، لیژنەی یاسایی رەنگە پێی باش بێ کە عەرەبیەکە موناقەشە بکرێت.

بەڕێز زانا عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەراستی ئەوەی لیژنەی یاسایی هەموو ئیشەکانی بە پەلەیە، یەعنی ئەوە بۆتە گرفت بۆ پەرلەمانی کوردستان، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك زانا، ئێوە کە بەشێکن لەوانەی فراکسیۆنی ئێوە و فراکسیۆنەکانی تریش دوو پرۆژە یاسا کە هاتۆتە بەر دەستمان بۆ ئەم کۆمسیۆنە، هەردوو پرۆژە یاساکە بە عەرەبی ئامادە کراوە، ئێوەش دەتان توانی باشتر تەتەڵەی بکەن بە کوردی دایبڕێژن، بە کوردی بیدەن بە لیژنەی یاسایی بۆ ئەوەی بە کوردی موناقەشە بکرێ، د.ڤالاّ فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

گفتوگۆکە بە زمانی کوردی دەکرێتن، تەنها دەنگدان و خوێندنەوەی ماددەکە بە نەصی عەرەبیە، گفتوگۆ بە زمانی کوردیە بە زمانی عەرەبی گفتوگۆ ناکرێ لەسەر پرۆژەکە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا ماددەی یەکەم دەخەینە گفتوگۆوە، کێ لەسەر ماددەی یەکەم قسە دەکات؟ د.ڕێواز فەرموو.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی یەکەم، من پێشنیار دەکەم دائیرەی ئینتیخابیشی بۆ زیاد بکرێ، ئێمە پێناسەی پەرلەمان و کۆمسیۆن و ئەنجومەنمان کردووە، پێشنیارەکەم ئەوەیە کە دائیرەی ئینتیخابیش پێناسە بکرێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو بەهار عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز بەهار عبدالرحمن محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیار دەکەم دوو چەمکی تر زیاد بکرێ بۆ ڕوونکردنەوە، لەبەر ئەوەی لە ناو پرۆژە یاساکە زۆر دووبارە بوونەتەوە، ئەویش (العملیة الانتخابیة) پرۆسەی هەڵبژاردن لەگەڵ ڕاپرسی، لەبەر ئەوەی کە زۆر دووبارە بۆتەوە بۆ ئەوەی کە وازح بێت و مەتاتیەتی تێنەکەوێ، هەروەها عورفێکیشە لە زۆربەی یاساکانی دونیادا ئەم چەمکانەی کە زۆر دووبارە دەبێتەوە، پێناسە دەکرێت، بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەم دوو چەمکەش بخرێتە ناوی، ئەگەر چی ئەو دوو چەمکە دوو چەمکی سیاسین پێناسەی دیاریکراویان هەیە لە قامووسی سیاسیدا، بەڵام دیارە هەر چەمکێکیش کە پێناسە دەکرێ پێناسەی جۆراو جۆری بۆ دەکرێ لە خولگەیەکدا دەخولێتەوە کە یەك مانا دەبەخشێت، ئێمە شتێك هەڵبژێرین کە لەگەڵ یاساکەی خۆماندا بگونجێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا لیژنەی یاسایی دەقی ماددەکە جارێکی تر بخوێنێتەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان، دوایی پێشنیار هەبوو بۆ ئیزافە ئەویش دەخەینە دەنگدان، د.ڤالاً فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الاولى:

یقصد بالمصطلحات والتعابیر الاتیة المعاني المبینة ازاءها لاغراض هذا القانون:

١- البرلمان: برلمان کوردستان – العراق.

٢- المفوضیة: المفوضیة العلیا المستقلة للانتخابات والاستفتاء.

٣- الاقلیم: اقلیم کوردستان – العراق.

٤- المجلس: مجلس المفوضین.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٨٦) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، کەس نییە لەگەلێدا نەبێت، کەواتە پەسەندکرا، رووبکردنەوەی ئێوە لێژنەی یاسایی لەسەر ئەو زیادکراوانەی کە داوا کرابوون؟ فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی کە داواکرا تەنها یەك پێشنیار بوو لەسەر ئیدارەی ئینتیخابی کە پێناسە بکرێ، ئیدارەی ئینتیخابی لە هەر شوێنێك کە هاتبێ ئێمە نەمان گوتووە ئیدارە بە تەنها، گوتوومانە (الادارة الانتخابية)، کە دەڵێ (الادارة الانتخابية) ئەوە پێویستی بە پێناسە ناکات، کە پێناسەی (مجلس)مان کردووە گوتوومانە (مجلس) بۆیە پێناسە دەکەین (مجلس المفوضين)ە لە هەموو یاساکەدا تەنها ناوی (مجلس)مان بردووە، بۆیە ئەوە پێویستی بە پێناسەیە، بەڵام لە هیچ شوێنێك نەمان گوتووە (الادارة) بە تەنها، گوتوومانە (الادارة الانتخابية) ئەوەیان پێویستی بە پێناسە ناکات، ئەو دوو پێشنیارەی تر کە باسکرا بۆ پێناسە ئەویشیان هەر موعەرەفن، لەو یاسایەدا پێویستی بە پێناسە ناکات، چ بۆ عەملیەی ئینتیخابی، عەملیەی ئیستفتا، ئەوانە هەردووکیان موعەرەفن پێشتر پێویستی بە پێناسە ناکات، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان لەبەر ئەوەی کە داواکراوە فراکسیۆنەکان خۆیان داوایان کردووە کە ژمارەیەکی کەم لە ئەندامانی پەرلەمان قسە بکەن، بۆیە رەچاوی ئەوە ناکەین هەر پێشنیارێك (٣) کەسی لەگەڵ نەبوو نەیخەینە دەنگدانەوە، هەر پێشنیارێك کە لەلایەن هەر ئەندامێکی پەرلەمانەوە دەکرێ دەیخەینە دەنگدانەوە بە تایبەتی ئەگەر ئەوها بەم شێوەیە بێت ژمارەیەکی کەم لە ئەندامانی پەرلەمان قسە بکەن، کاك رابوون فەرموو نوقتەی نیزامی؟

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

عورفێك هەیە لە پەرلەمان کاری پێدەکرێت کە هەر پێشنیارێك ئەگەر (٣) کەس دیفاعی لێ نەکات ناخرێتە دەنگدانەوە، دوایی کێشەتان بۆ دروست دەکات بۆ دانیشتنەکانی داهاتوو، چونکە تۆ ئەگەر ئێستا بیخەیتە دەنگدانەوە بۆ (١) پێشنیار، دوایی بۆ هەموو دانیشتنێك مولزەم دەبی بە درێژایی چوار ساڵی داهاتوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بۆ ئەم دانیشتنە بە شێوەیەکی تایبەت ئەوە رەچاو دەکەین کە هەر پێشنیارێك لەلایەن (١) ئەندامیشەوە پێشکەش کرا دەیخەینە دەنگدانەوە بۆ ئەوەی پێویستمان بەوە نەبێ ژمارەیکی زۆرتر ئەندامی پەرلەمان

مودا‌خه‌ڵه بکات و داوای ئه‌وه بکات پشتگیری له ئه‌ندامه‌که‌ی تر بکات، به‌ڕێزان ئێستا ده‌یخه‌ینه ده‌نگدانه‌وه، پێشنیاری ئه‌وه کرابوو که پێناسه‌ی ئیداره‌ی ئینتیخابی ئیزافه بکرێ، کێ له‌گه‌ڵدایه؟ تکایه ده‌ست به‌رزکاته‌وه، (١٠) که‌س له‌گه‌ڵدایه، زۆر سوپاس، کێ له‌گه‌ڵدانییه؟ تکایه ده‌ست به‌رزکاته‌وه، (٤١) که‌س له‌گه‌ڵدانییه، زۆر سوپاس، که‌واته به زۆرینه‌ی ده‌نگ په‌سه‌ند نه‌کرا، ئه‌و دوو پێشنیاره‌ی تریش تکایه لیژنه‌ی یاسایی بیخوێننه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی بیخه‌ینه ده‌نگدانه‌وه.

به‌ڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم:

به‌ڕێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

دوو پێشنیاره‌که‌ی تر تایبه‌ت بوو به (العملية الانتخابية وعملية الاستفتاء).

به‌ڕێز د.یوسف محمد صادق/ سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

له پێشدا (العملية الانتخابية) ده‌خه‌ینه ده‌نگدانه‌وه، کێ له‌گه‌ڵ ئه‌وه دایه (العملية الانتخابية) ئیزافه بکری بۆ پێناسه‌کان؟ تکایه ده‌ست به‌رزکاته‌وه، (١) که‌س له‌گه‌ڵدایه، زۆر سوپاس، کێ له‌گه‌ڵدانییه؟ تکایه ده‌ست به‌رزکاته‌وه، (٤٥) که‌س له‌گه‌ڵدانییه، زۆر سوپاس، که‌واته به زۆرینه‌ی ده‌نگ په‌سند نه‌کرا، ئێستا پێشنیاری دووه‌م، به‌هار خان فه‌رموو.

به‌ڕێز د.به‌هار محمود فتاح:

به‌ڕێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

پێشنیاری دووه‌م (عملية الاستفتاء).

به‌ڕێز د.یوسف محمد صادق/ سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

به‌ڕێزان ئێستا (عملية الاستفتاء) ده‌خه‌ینه ده‌نگدانه‌وه، کێ له‌گه‌ڵ ئه‌وه دایه ئیزافه بکری بۆ پێناسه‌کان؟ تکایه ده‌ست به‌رزکاته‌وه، (٣) که‌س له‌گه‌ڵدایه، زۆر سوپاس، کێ له‌گه‌ڵدانییه؟ تکایه ده‌ست به‌رزکاته‌وه، (٤٠) که‌س له‌گه‌ڵدانییه، زۆر سوپاس، که‌واته به زۆرینه‌ی ده‌نگ په‌سه‌ند نه‌کرا، که‌واته به‌ڕێزان ماده‌ی یه‌که‌م وه‌کو خۆی په‌سه‌ندکرا به بێ ده‌ست کاری، ئێستا ماده‌ی دووه‌م تکایه بیخوێننه‌وه.

به‌ڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم:

به‌ڕێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

الفصل الثاني

المادة الثانية:

اولاً: تؤسس بموجب هذا القانون هيئة تسمى المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء لتكون السلطة الحصرية التي تقوم بإجراء جميع الانتخابات العامة والاستفتاءات في جميع انحاء كوردستان – العراق.

ثانياً: المقر الرئيسي للمفوضية في محافظة اربيل العاصمة وتفتح لها مكاتب في مراكز محافظات كوردستان – العراق والوحدات الادارية عند الاقتضاء.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ قسەی هەیە لەسەر ماددەی دووەم؟ ناوەکان (مامۆستا ماجد، د.عبدالله، کاك عمر عینایەت، بەهار خان، کاك بەهزاد، کاك قادر)، فەرموو د.عبدالله.

بەڕێز عبدالله جاسم رجب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەس دووەم ئیحتیماله له لای لوغەوی بێت (المقر الرئيسي للمفوضية في محافظة اربيل)، یەعنی بەس ئەگەر عەکس دەکەی، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لوغەوی دوایی چاك دەکرێ، له سیاغەدا چاك دەکرێت، مامۆستا ماجد فەرموو.

بەڕێز ماجد عثمان توفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

عەینەن مولاحەزەم هەبوو، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر عینایەت فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(تؤسس بموجب هذا القانون هيئة تسمى المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء لتكون السلطة الحصرية التي تقوم بإجراء جميع الانتخابات العامة) لێرە دەبێ (عامە)کە لابرێ، یان (خاصە)شی لەگەڵدا دابنرێ، لەبەر ئەوەی هەندێك جار له یەك پارێزگا هەڵبژاردن دەکرێ کە وتت (عامە) دەبێ گشتگیر بێ، یان (عامە)کە لابرێ، یان ببێتە (الانتخابات العامة والخاصة) ئەوە خاڵێکیان، ثانیاً: (في مراكز محافظات كوردستان – العراق والوحدات الادارية)، (الوحدات الاداريه) پێویست ناکات، لەبەر ئەوەی ئەگەر مەبەستیان ئیدارە سەربەخۆکانە، ئیدارە سەربەخۆکان بە پێی هەیکەلی تەنزیمی له شوێنی نییە ئەو (الوحدات الاداريه) لابرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو بەهار فەرموو.

بەڕێز بەهار عبدالرحمن محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من قسەم لەسەر ئەم یەکەکارگێڕیانە هەیە کە دەڵێ له کاتی پێویستدا بکرێتەوە، له روانگەی دوو شتەوە کە نا رووتی له یاساکەدا دروست دەبێت، چونکە یەکەی کارگێڕی پێناسە نەکراوە نازانی چۆنە، دووەمیشیان له روانگەی ئەوەی ئیشکالیاتمان بۆ دروست نەبێ، ئەم یەکە کارگێڕیە چۆن دەکرێتەوە،

پێکهاتەی چییە، کە خودی کۆمسیۆن خۆی پێکهاتەکەی ئیشکالە، ئەم یەکەکارگێڕیە لە کاتی کردنەوەیدا ئیشکالات دروست دەکاتەوە، بۆیە پێویست دەکات زۆر بە وازحی یەکەی کارگێڕی هەبێت لە پرۆژەکەدا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك قادر ئوسمان فەرموو.

بەڕێز قادر عثمان رسول:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نووسینگە تەنها لە سەنتەری پارێزگاکانی کوردستانی عێراق، یەعنی بە ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەشەوە، یان هەر تەنها ئەو پارێزگایانەی کە ئێستا لە ژێر فەرمانڕەوایەتی حکومەتی هەرێمی کوردستان دان، ئەگەر تەنها ئەو پارێزگایانە بێ من پێم باشە کە نووسینگەی کۆمسیۆنەکە یان دەستەی هەڵبژاردنەکە تەنها لە پارێزگاکان نەکرێتەوە، بەڵکو لە ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی هەرێمی کوردستانیش بکرێتەوە، چونکە یەکێك لە ئامانجەکانی ئەم پرۆژە یاسایە بۆ ئەوەی ببێ بە یاسا لە راستیدا هەدەفی سەرەکی گێڕانەوەی ئەو ناوچانەیە، ئیدی پێویستە ئەو ناوچانەش سەنتەری ئەم دەستەیە لەو ناوچانەدا بوونی هەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك بەهزاد فەرموو.

بەڕێز بەهزاد دەروێش دەروێش:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت بڕگەی دووەم ئەگەر کوردیەکە بێت دەبێت (لە) زیاد بکرێ، کە نووسراوە (یەکە کارگێڕیەکان)، (لە یەکە کارگێڕیەکان)، ئەگەر عەربیش بێ (الف، لام)ەکە زیاد بکرێ دەبێتە (المقر)، وەکو هاوڕێیان باسیان کرد، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جمال مۆرتکە فەرموو.

بەڕێز جمال عثمان(جمال مۆرتکە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت خاڵی یەکەم کە دەڵێ (تؤسس بموجب هذا القانون هیئة تسمی المفوضیة العلیا المستقلة للانتخابات والاستفتاء لتکون السلطة الحصریة)، نازانم بە کوردیەکەش هەر (حصریە)کەش نووسراوە دەگۆڕدرێ بۆ سەردەمیانەش هەیە زیاتر ماناکە دەبەخشێ بە رەئی من، دوو: (مقر رئیسی) بە رەئی من بکرێتە (مقر مجلس المفوضیة)، چونکە لە پێشەکیەکەش (المجلس: مجلس المفوضیة) نووسراوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.فرست فەرموو.

بەڕێز د.فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەگەڵ ئەوەی پێم باشە هەموو هەڵبژاردن و راپرسیەك لە هەرێمی کوردستان کۆمسیۆن بیکات و سەربەخۆیی ئێرە بپارێزین، بەڵام لە رووی واقیعییەوە ئێستا بە هەموو شارەکانی کوردستان دائیرەی ئینتیخابی سەر بە کۆمسیۆنی ئینتیخاباتی عێراقی هەیە، هەڵبژاردنی مەجلیس نوابی عێراقیشمان هەیە، دیاریش نییە ئایا ئێمە کەی ئەگەر بڕیاریش بێ جیابینەوە کەی جیا دەبینەوە، بۆیە لە هەموو حاڵەتەکان ئەو سولتە حصریە کە بە هەموو شێوەیەك دەرگا لەبەردەم کۆمسیۆنی هەڵبژاردنی عێراق دادەخرێ، لە دواییش ئەوەی تەعاونیشی نییە ئایا تووشی ئیشکالمان ناکات؟ بە تایبەتی لە کاتێکدا ئێستا دەوائیری ئینتیخابی کۆمسیۆنی هەڵبژاردن هەنە و دەشمێنن، لەبەر ئەوە ئەگەر تۆزێك خەفیف تری بکەین ئەو (حصریە) هەڵبگیرین بە تەسەوری من باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك سهراب میکائیل فەرموو.

بەڕێز سهراب میکائیل محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خالاً دووێ (وتفتح لها مکاتب في مراکز محافظات کوردستان – العراق والوحدات الادارية عند الاقتضاء)، ئەز دبێژم (عند الاقتضاء) یا زێدەیە، (وتفتح لها مکاتب في مراکز محافظات کوردستان – العراق والوحدات الادارية)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی رووونکردنەوەتان هەیە لەسەر ئەو پێشنیارانەی کە لەلایەن ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کرا.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە کەلیمەی (عام)ە کە نووسیومانە (جمیع الانتخابات العامة)، ئێمە مەبەستمان لەوەیە ئینتیخاباتی عام ئینتیخابی پەرلەمان دەگرێتەوە و سەرۆکایەتی هەرێم و ئەنجومەنی پارێزگاکان و ئەنجومەنی خۆجییەتی قەزا و ناحیەکان دەگرێتەوە، ئەمانە دەگرێتەوە، خۆمان پاراستووە لەوەی کە کەلیمەی (خاصة)ی بخەینە ناوەوە، بۆیە سەندیکاکان کە کاتێ هەڵبژاردن دەکەن مەبەستمان ئەوەیە کە ئەم کۆمسیۆنە تایبەتمەندی نییە بەو هەڵبژاردنانەی کە لە سەندیکاکان و لە شوێنەکانی تر دەکرێ جگەلە ئینتیخاباتە عامەکان، ئینتیخاباتە عامەکان مەبەستمان لەوەیە ئەوەی کە هەموو گەل بەشداری

تێدادەکەن، نەك فیئەیەکی موعەیەن، ئەمە سەبارەت بە کەلیمەی (عامة)، سەبارەت بە ئەوەی کە (المقر الرئيسي للمفوضية) بکەینە (المجلس) ئەو پێشنیارە کە لە شوێنی خۆیدایە، بەڵێ، چونکە ئێمە (مجلس)مان پێناسە کردووە لەوێ، سەبارەت بە کردنەوەی نووسینگە لە مەراکیزی موحافەزاتی کوردستان، ئێمە وتوومانە موحافەزات (کوردستان_العراق)، نەمان وتووە (اقلیم کوردستان_العراق)، واتە موحافەزەکانی تریش دەگرێتەوە ئەوانەی کە ئێستا لە دەرەوەی ئیدارەی هەرێمن، سەبارەت بە (الوحدات الادارية عند الاقتضاء) مەبەستمان ئەوەیە کە نووسینگەیەك لە وەحدە ئیداریەکاندا بکرێتەوە کاتێك کە پێویستی کرد، لێرە وتوومانە لە مەراکیزی موحافەزەکان دەکرێتەوە، کەواتە مەعنای (وەحدەی ئیداری) لێرەدا مایەوە قەزا و ناحیەکان، واتە لە کاتی پێویستدا لە قەزا و ناحیەکانیشدا نووسینگەیەك دەکرێتەوە تایبەت بە هەڵبژاردن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێشنیارێك هەبوو بۆ ئەوەی کە (لتكون السلطة الحصرية)، (الحصرية) لابېرێ.

بەڕێز د.فالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، ئەوەی پەیوەندی بە (السلطة الحصرية) دیارە ئێمە لێرە هەدەف لە دامەزراندنی ئەو کۆمسیۆنەی سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی ئەوەیە کە هەموو ئەو هەڵبژاردن و راپرسیانەی لە هەرێمی کوردستاندا ئەنجام دەدرێن، یاخود بڵێین لە هەموو ناوچەکانی کوردستانی عێراق ئەنجام دەدرێن دەسەلاّتەکە بدەین بەو دەستە سەربەخۆیە، یان بەو کۆمسیۆنە، بەلاّم ئەوەی کە پەیوەندیدارە بە ئینتیخابات و ئیستفتا لەسەر موستەوای ئیتیحاد ئەوە حکومەی ئیتیحادی، یاخود بڵێین ئەو هەیئە موستەقیلەی کە لەسەر موستەوای ئیتحاد هەیە ئەو خۆی ئیشراف دەکات، چونکە ئەو لە قانونەکەیدا هاتووە کە هەر ئینتیخاباتێك بکرێتن، ئینتیخاباتەکە پەیوەندی بە هەڵبژاردنەکانی پەرلەمانی عێراقەوە هەبێتن ئەوەیان ئیختیصاصی خۆیەتی، لێرانە ئەوەی کە داندراوە بۆ ئەو ئیختیصاصە (حصریه) بە هیچ شێوەیەك تەنافوزێکی ئەوەتۆ رووناداتن، ئێمە پێمان باشە دەسەلاّتەکە دەسەلاّتێکی (حصری) بێ بۆ ئەوەی لە کاتی تەنازوع لە بەینی قەوانینی ئێمە و قەوانینی ئەوان، هی ئێمە هەرچەندە بە پێی دەستوور ئەولەویەتی هەیە لە پێشە، بەلاّم لە قانونەکەشدا تەئکید لەسەر ئەوە کراوەتەوە کە ئەگەر بێت و تەنازوع لە بەینی دوو یاساکەدا رووبدات ئەوە ئەولەویەت بۆ کۆمسیۆنی ئێمەیە کە ئیشراف بکات و تەنفیزی هەڵبژاردن بکات لە هەموو مەناتیقەکانی کوردستانی عێراق.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر عینایەت فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێموایە بەهار خان بە سەهوو لە مەبەستەکەی من تێگەیشت، من مەبەستم کە دەڵێم یان (عامە)کە لابرێ، یان (خاصە)کە دابنرێ، بۆ نموونە پارێزگایەك کە ئێستا بۆ نموونە پارێزگای هەڵبجە.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوەش هەر ئینتیخاباتی عامە.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنها بۆ خۆی دەکرێ، (عامە) نییە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر ئینتیخاباتی (عامە) لەسەر موستەوای موحافەزەی هەڵەبجە.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەبێتە (عامە) یەعنی ئەوە؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی تریان (الوحدات الادارية) پێمان بڵێن لە ناو قەوسدا بنووسن (الاقضية والنواحي).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

وەحداتی ئیداری ئیدارەی سەربەخۆ ناگرێتەوە، ئەوە موناقەشەی لەسەر کراوە.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەزانم، لە ناو قەوسێکدا بنووسن (الاقضية والنواحي).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، کاك رابوون فەرموو.

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنها دەمانەوێ لێژنەی یاسایی تەوزیح بدات بۆ ئەوەی ببێتە بەشێك لە یاساکە، کە بۆ نموونە ئەگەر پارێزگای دهۆك لە کاتی هەڵبژاردنی شارەوانیدا دۆخی هاوسەنگی نێوان فراکسیۆنەکان، فراکسیۆنی دهۆك

وا دەبێت هەڵبژاردنەکانیان پێ ناکرێ، سەرۆکایەتی هەرێم بتوانێ بانگەواز بۆ دووبارە هەڵبژاردن لە پارێزگای دهۆك بکاتەوە، ئێستا لیژنەی یاسایی وا بڵێن کێشەکە نامێنێ (عامە)کە بە خۆی ئەوە دەکات، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەهار خان فەرموو.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کاتێك کە هەموو گەل بەشداری دەکات ئەگەر لە مەنتیقەیەکی موعەیەنیشدابێ ئەوە هەڵبژاردنێکی (عام)ە، کاتێك فیئەیەکی موعەیەن بەشداری دەکات ئەوە هەڵبژاردنێکی (خاص)ە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.ڤالاّ فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئینتیخاباتی (خاص) ئینتیخاباتە لەسەر مستەوای سەندیکا و رێکخراوەکان، یەعنی ئەوە ئینتیخاباتی (خاص)ە، ئەما ئینتیخاباتێك کە موحافەزەیەك تێیدا بەشدارە، ئیستفتائێك کە ناحیەیەك تێیدا بەشدارە، کە قەزایەك تێیدا بەشدارە هەمووی ناوی ئینتیخاباتی (عام)ە، بەلاّم ئیستفتای (خاص) بۆ نموونە نەقابەی موحامیین ئینتیخاباتێك لە بەینی خۆیان دەکات بۆ هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆکایەتیەکەی ئەوە ناوی ئینتیخاباتی (خاص)ە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا پێشنیارەکان دەخەینە دەنگدانەوە، پێشنیارێك هەبوو بۆ ئەوەی کە (الانتخابات العامة) (خاصة)شی بۆ ئیزافە بکرێ، ئێستا رووونکردنەوە درا، بەردەوام بین لەسەری کاك عمر؟ کەواتە ئەوە وازمان لێ هێنا، پێشنیارێك هەبوو بۆ ئەوەی کە ئەو (السلطة الحصرية) چارەسەر بکرێ، لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، لیژنەی یاسایی بۆ ئەوەی ئەو ماددەیەی کە هاتووە تەحقیقی هەدەفی خۆی بکاتن، نیەتی موشەریع تێیدا وازح بێتن، دەتوانین بڵێین (تؤسس بموجب هذا القانون هيئة تسمى المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء لتكون السلطة الحصرية التي تقوم بإجراء جميع الانتخابات العامة والاستفتاءات على مستوى جميع انحاء كوردستان – العراق).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەواو، مەبەست دەپێکێ (على مستوى جميع انحاء كوردستان – العراق)، د. فرست فەرموو.

بەڕێز د.فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کە دەڵێی سوڵتاتی حەصری، یەعنی حەصرەن کەسی تر بەشداری پێ ناکەی، کە دەڵێی ماددەی (١١٠)ی دەستووری عێراقی حەصریە، یەعنی ئەقالیم کەس لەگەڵی بەشدار نابێ، کە تۆ دەڵێی ئینتیخابات لە کوردستانی عێراق حەصریە بۆ ئەو مفەوەزیە، یەعنی قەبوول نییە کەسی تر لەگەڵ خۆت موشارەکە پێ بکەی، کە دەشڵێی (جميع الانتخابات) ئیستسنات نەکردووە بڵێی ئەو ئینتیخاباتە نا ئەوە نا، یەعنی مەبەستم (مجلس النواب) نییە، مەبەستم ئینتیخاباتی کوردستانە، لەبەر ئەوە دەڵێم لەوانەیە لە داهاتوودا ئیشکالیەتێکمان بۆ دروست ببێ کە لە ئەمری واقیعیشدا مفەوەزیەی عێراقی مەوجودە لێرە، ئەوە کێشەکە بوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، ئێستا لێرە مەبەستەکە ئەوەیە مەبەستی لیژنەی یاسایی و مەبەستی پڕۆژە یاساکە ئەوەیە کە ئەمە سولتەی حەصری هەموو ئەو هەڵبژاردنانە دەبێ کە لەسەر مستەوای هەرێمی کوردستان ئەنجام دەدرێت، نەك ئەو هەڵبژاردنانەی کە لەسەر مستەوای عێراق ئەنجام دەدرێت، مەبەستەکە لەمەیە ئەگەر نا رووونیەك لە سیاغەکەدا هەبێ دوایی بەو شێوەی سیاغە دەکرێتەوە کە ئەم مەبەستە بپێکی، کە مەبەست لێی سولتەی حەصریە لە هەموو ئەو هەڵبژاردن و ئیستفتائانەی لەسەر مستەوای هەرێمی کوردستان ئەنجام دەدرێت، لەسەر مستەوای کوردستانی عێراق ئەنجام دەدرێت، بۆیە تکایە ماددەکە بخوێننەوە، ئەو بڕگەیەی (اولاً) بخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز د.فالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثانية:

اولاً: تؤسس بموجب هذا القانون هيئة تسمى المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء لتكون السلطة الحصرية التي تقوم بإجراء جميع الانتخابات العامة والاستفتاءات على مستوى جميع انحاء كوردستان – العراق.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٧٣) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، کەس نییە لەگەڵیدا نەبێت، کەواتە پەسەندکرا ئەو بڕگەیە، بۆ بڕگەی دووەم تکایە پێشنیارەکان بخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە پێش ئەوەی کە دەنگ لەسەر بڕگەی دووەم بدەین.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکێك لە پێشنیارەکان ئەوە بوو کە وەحداتی ئیداری لە بەینی قەوسێکدا (الاقضية والنواحي) بنووسرێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لە ناو قەوسێکدا (اقضية والنواحي) بنووسرێ، کێ لەگەڵ ئەو پێشنیارەدایە کە لە تەنیشت (الوحدات الادارية) لە ناو قەوسێکدا (الاقضية والنواحي) بنووسرێ؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٢٧) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٣٥) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند نەکرا، بەڕێزان بۆ رووکردنەوەی زیاتر لە یاسا کار پێکراوەکانی هەرێمی کوردستان وەحداتی ئیداری پێناسە کراوە کە بریتییە لە (پارێزگا، قەزا، ناحیە)، پێشنیارێك هەبوو کە (عند الاقتضاء) لابېرێ، بەڕێزان ئێستا دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (١) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٤١) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند نەکرا، پێشنیارێك هەبوو کە بوترێت (المقر الرئيسي للمجلس يكون في محافظة اربيل العاصمة)، کێ لەگەڵ ئەوە دایە بەس تەنها بوترێت (المقر الرئيسي للمجلس في محافضة اربيل)؟ بەڵێ، کاك تحسين فەرموو.

بەڕێز تحسين اسماعيل احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ببووره، بەو شێوەیە کە (المقر الرئيسي للمفوضية) بێت لە جیاتی.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێویست ناکات، کاك تحسين، لەسەرەوە (مجلس) پێناسەکراوە کە مەبەستمان (مجلس المفوضين)ە، پێشنیارەکە ئەوەیە کە بوترێت (المقر الرئيسي للمجلس يكون في محافظة اربيل)، کێ لەگەڵدایە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٧) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٣٤) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند نەکرا، پێشنیارێك هەبوو کە سەرەڕای ئەوەی نووسراوە (مراكز محافظات كوردستان_العراق والوحدات الادارية عند الاقتضاء) پێشنیارکراوە کە (المناطق الكوردستانية خارج ادارة الاقليم) ئیزافە بکرێ، بەڵێ، فەرموون لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

رووکردنەوەماندا ئەوە پێویست ناکات بخرێتە دەنگدانەوە، (مراكز محافظات كوردستان_العراق) نەمان وتووە (اقليم كوردستان_العراق)، هەمووی دەگرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سەحبی دەکەی کاك قادر؟ فەرموو.

بەڕێز قادر ئۆتمان رسول:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمەی بەهار خان دەڵێ راستە، منیش وتم تەعبیرەکە وایە یان نا؟ بەڵام لە راستیدا بە پێی دەستووری عێراقی تاوەکو ئێستا ئەوەی کە لە ژێر کۆنترۆڵی حکومەتی هەرێمی کوردستاندایە بە قانونی ئەم چوار پارێزگایەیە.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك قادر، ئەوە (اقلیم کوردستان_العراق) ئەو چوار پارێزگایەیە، بەڵام ئەمە لێرە دەڵێ (کوردستان_العراق).

بەڕێز قادر ئۆتمان رسول:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر تەعبیرەکە وابێت زۆر باشە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا تکایە ماددەی دووەم بڕگەی دووەم بخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، کەواتە هیچ یەکێك لە پێشنیارەکان بۆ گۆڕانکاری لەو بڕگەیە پەسەند نەکرا، بخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ثانیاً: المقر الرئیسي للمفوضیة في محافظة اربیل العاصمة وتفتح لها مکاتب في مراکز محافظات کوردستان – العراق والوحدات الاداریة عند الاقتضاء.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٧٨) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، کەس نییە لەگەڵیدا نەبێت، کەواتە پەسەندکرا، کەواتە کۆی ماددەی دووەم پەسەندکرا، کاك د.فرست نوقتەی نیزامیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز د.فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە پێی ماددەی (٧٢) بڕگەی (٣) لە ئاخیر بڕگە ئەگەر سەیری بکەی دەنگدان لەسەر پرۆژە یاساکان ماددە بە ماددە دەکرێت، ئەوەی ئێستا کردمان بڕگە بە بڕگە بوو، بۆیە وا باشە مولاحەزات وەرگیرێ لەسەر هەردوو بڕگەکە ئینجا بە یەکەوە بدرێتە دەنگدان، چونکە لێرە زۆر بە روونی دەڵێ ماددە بە ماددە دەدرێتە دەنگدان، نەك بڕگە بە بڕگە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

راستە، بەو شێوەیە هاتووە لە پەیڕەوی ناوخۆ، راستە کە پێویست دەکات ماددە بە ماددە بخرێتە دەنگدان، بەڵام لێرە لەبەر ئەوەی جاری وا هەیە گۆڕانکاری لە بڕگەکاندا دەکرێ، پێشنیار هەیە بۆ بڕگەکان و گۆڕانکاری لە بڕگەکاندا دەکرێ، بۆیە ئەگەر بڕگە بە بڕگەش بخرێتە دەنگدانەوە هیچ کێشەیەك دروست ناکات، ئێستا دەچینە سەر ماددەی سێیەم.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثالثة:

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء هيئة مهنية مستقلة ومحايدة تتمتع بشخصية معنوية وتخضع لرقابة البرلمان، وتكون مسؤولة امامه.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ قسەیەکی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە؟ کاك قادر وەتمان فەرموو.

بەڕێز قادر ئۆتمان رسول:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمە لە راستیدا من نامەوێ لە دەرەوەی تەوافق قسە بکەم، بەڵام بەر لەوەی گفتوگۆ بکرێ لەسەر ئەم پرۆژە یاسایە دیارە فراکسیۆنە سەرەکیەکانی ناو پەرلەمان تەوافقیان کرد لەسەر ئەوەی بەر لە تەشکیل کردنی تەنانەت دروست کردنی قانونەکەش کە چۆن کۆمسیۆنەکە تەشکیل دەبێ، بۆیە هیچ کەسێکی سەربەخۆ.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك قادر، ئەمە پەیوەندی بەم ماددەیەوە نییە، تکایە پەیوەندی بەم ماددەیەوە نییە ئەم باس خواستە، بەڕێزان ئێستا ئەم ماددەیە دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ماددەی سێیەم دایە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٧٥) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (١) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسەندکرا، ماددەی چوارەم لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الرابعة:

تتولى المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء مايلي:

١- وضع الاسس والقواعد المتبعة للانتخابات العامة والاستفتاءات التي تجري في جميع انحاء كوردستان — العراق لضمان تنفيذها بصورة عادلة ونزيهة.

٢- الاشراف على الانتخابات العامة والاستفتاءات في جميع انحاء كوردستان_العراق.

٣- القيام باعلان موعد الانتخابات العامة والاستفتاءات وفقا للقوانين النافذة.

٤- تنظيم وتنفيذ كافة انواع الانتخابات العامة والاستفتاءات في جميع انحاء كوردستان_العراق.

٥- ادارة عملية تسجيل الناخبين وتنظيم وتحديث سجلاتهم لضمان حق الاقتراع.

٦- تسجيل القوائم الانتخابية والائتلافات وتصديقها.

٧- تنظيم وتنفيذ عملية تسجيل ممثلي القوائم الانتخابية ومراقبي الانتخابات من المنظمات والاعلاميين الدولية والمحلية وغيرهم.

٨- اعلان النتائج الاولية للانتخابات والاستفتاءات باسرع وقت والنتائج النهائية بعد المصادقة عليها من الجهة القضائية المختصة.

٩- العمل على بناء الثقة في العملية الانتخابية لدى كافة اوساط المجتمع الكوردستاني وتعزيز الثقافة الانتخابية عبر ادامة الصلة مع كافة شركاء العملية الانتخابية.

١٠- تنظيم واجراء عملية العد والفرز لاصوات الناخبين، واعلان النتائج داخل المحطات على ان يزود الكيانات نسخة من محاضر العد والفرز.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر فەرموو نوقتەی نیزامی؟

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە ماددەی سێیەم دەستم بەرزکردەوە، بەڵام بەداخەوە دەستی منتان نەبینی، تەنها یەك سەرەنجم هەبوو هەرچەند دەنگی لەسەر دراوە، داوای لێبووردن دەکەم، (المفوضية العليا المستقلة للانتخابات)، مادام پێناسەی (المفوضية) کراوە پێویست ناکات ئەم عیبارە دووبارە بکرێتەوە.....

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تازە دەنگی لەسەر درا کاك عمر، ببووڕە دەستی تۆمان نەبینی.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەستم بەرزکردەوە بەداخەوە دەستی منتان نەبینی، بەڵام خۆی هەدەفەکە چییە کە پێناسەکان دەکرێ، هەدەفەکە ئەوەیە ئەم ماددەیە کورت کرێتەوە، بەڵام بەداخەوە ئەوە بەڕێزان لە لیژنەی یاسایی جارێکی دیکە دووبارەیان کردۆتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.بەهار فەرموو.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو تێبینییەی کاك عمر لە کاتی سیاغەکردنەوە بە نەزمری ئیعتیبار وەردەگرن، راستە، چونکە پێناسەکراوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا دەرگای گفتوگۆ دەکەینەوە لەسەر ماددەی چوارەم، کێ قسەی لەسەر دەکات؟ فەرموو بەڕێز سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز فخرالدین قادر عارف/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ ئەو ماددەیە ئەم بەڕێزانە ناویان لای من تۆمارە بۆ گفتوگۆ (سهام عمر، صالح فقێ، انور قادر، بەهزاد دەروێش، سهراب میکائیل، د.عبدالله، د.فرست، عمر عینایەت، ماجد عثمان، محمد سعدالدین، ڤەمان فیصل، مریم صمد).

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سهام عمر فەرموو.

بەڕێز سهام عمر قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەیا چواری خالا (٢، ٤) ئەگەر بهێتە دەمج کرن، چونکە سەرپەرشتیکرن هەر بەوان ئەرکا دێ رابیت ڕێکخستن و جێبەجێ کرنا هەموو جۆرەکانی هەڵبژاردن، هەر لە خالا دووێدا کو بە زمانێ کوردی بەس دا تەئیکیدێ لێ بکەم کو لیژنەیا یاسایی دەما ئیصداری دکەن زمانەوانی دبیتن موراجەعە بهێتە کرن، بۆ نموونە ل ڤێرێ یا کوردیدا هاتیە (سەرپەرشتیکردنی هەڵبژاردنی گشتی راپرسیەکان)، (واو) هەر تێدا نییە، پێتڤیە ئەڤ زمانەوانیە و خەلەتیانە بهێنە ڕەچاو کرن، خالا (٥) ل ماددەیا چواریدا حەز دکەم لیژنەیا یاسایی دیار بکەت مەبەستا وان پێ (بەڕێوەبردنی پرۆسەی تۆمارکردنی دەنگدەران و ڕێکخستن.....

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو یا دیار (عملیة تسجیل الناخبین).

بەڕێز سهام عمر قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، (ادارة عملیة تسجیل الناخبین)، ل ڤێرێ مە بەخۆ لە هەرێمێدا ئیشکالەکا هەی (سجل الناخبین)، مەبەستا لیژنەیا یاسایی ئەوە نوێ کرنا (سجل الناخبین) ئەڤە کو گەلەك ئیشکالا تێدا، یان ئەڤە ئەون یا کو دشینیکا تۆمار ئەڤە ژیی وا بهێتە یا ئینتیخاباتا بێن (سجل) بۆ بهێنە ڤەکرن، یان ژی ئەو (سجل) کو

نوکه ئیشکال تێدا هەیە بهێتە نوێ کرن، بەس حەز دکەم لێژنەیا یاسایی قۆ دیار بکات، ئاماژە پێبکاتن، دبیتن وەك داڕشتنا وی یا دیارە کو تەحدید (سجل الناخبین) ل قۆیرێ، بەس سەریح نەهاتیە، چونکە بەری هەنگی بەحسا ل هەندێ کری کو ئەڤە دشینیکا دێنە ناڤ ئینتیخاباتا بهێنە تۆمارکرن.....

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سهام خان، ئەو یا دیارە، ناڤ کۆمسیۆنێ دا نۆرمەکی پەیڕەو دکەن وەکی نەریتەکی هەردووکن، یەعنی هەم بیت (١٧) ساڵی دەبن، (١٨) ساڵی، هەم یا دینە ژی.

بەڕێز سهام عمر قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، خالاً (٧) ل قۆیرێ دا یا هاتی ل دوماهیکێ ئەوانی تر هەر قۆیرێ ژی تەوزیح بێت، چونکە هەندی مە دیتینە ل ناڤ هەڵبژاردناندا رێکخراو و، رۆژنامەنڤیس و، چاڤدێرن، لایەنێن سیاسی تێدا هەی، ئەڤێن دیکە نەك لیژنەیا یاسایی، یان ئەڤە سیاغەکرن چییە؟ ئەوانی تر مەباستا وان پێ چییە؟ یەعنی مەعقولە ژ بری کو یاسایی هەندەکا رێك هەبیتن بهێن و هەندەکا دیش بهێن، بە چ یاسا دهێنە ناڤدا هەندەکی دی بۆ نموونە؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە پەیوەستە بە خالاً (١، ٤)یە، پەیوەستە بە داڕشتنێ قە، ئیدی دەرفەت دەدەین بە لیژنەی یاسایی کو بەرسڤا تە بدەن، بەڕێز صالح فقێ فەرموو.

بەڕێز صالح فقێ محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

واللە ناوچەکانی کوردستانی هەندێك جار تەعبیری تر هەڵدەگرێ، بۆیە پێم باشە سەرجەم ئەوانەی کە ناوچەکانی کوردستانی هاتووە بە ناوچە کوردستانیەکان باشترە، لە خالێ (٥)دا حەقە ئاماژە بە رۆڵی بەڕێوەبەرایەتیەکانی ئامار بدرێ، ئەو بەڕێوەبەرایەتیانەی ئامار ناکرێ هەر لەسەر فۆرمی خۆراك سەدان دووبارەی تێدایە، سەدان مردووی تێدایە، هەتا ئێستا هەر ماوە لەسەری، پوخت نەکراوەتەوە، بۆیە هەوڵبدرێ لە ئایندەدا سوود لە هەماهەنگی لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتیەکانی ئامار وەربگیرێ بۆ ئەوەی ئەو (سجل الناخبین)ە پوخت بکرێتەوە، باس لە رۆڵی بەرپرسیاریەتی چاودێریکردنی هەڵبژاردنەکانیش هەر لە ئەستۆی ئەم کۆمسیۆنە بە رووبی و بە وازحی بێت، ئەوەی راگەیاندنی دەرئەنجامە بەراییەکان زووترین کات (کات)ی بۆ دابنرێ، (٤٨) کاتژمێر بۆنموونە، زووترین کات نا، رووبە، تەفسیری زۆر هەڵدەگرێ، ئەگەر ئەوەی پەسەندکردنەکەشی هیچ مودەیەك دیاری نەکراوە رەنگە زۆر بە تەئخیری کۆمسیۆن بیگەیەنێتە دادگەری تایبەتمەند، لە خالێ کۆتاییشدا بیر لە ئامێری تەکنەلۆجیا بکرێتەوە بۆ ژماردنی دەنگەکان، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز انور قادر فەرموو.

بەڕێز انور قادر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە ماددەی چواردەم لە خاڵی (٨) تێبینیم لەسەری هەیە دەڵێ (ڕاگەیاندنی دەرئەنجامە بەراییەکانی هەڵبژاردن و ڕاپرسی بە زووترین کات و دەرئەنجامە کۆتاییەکان پاش پەسەندکردنی لەلایەن لایەنی دادگەری تایبەتمەند)، لە برگەی (٢) پێمویە لە جێگای خۆیەتی، بەڵام (ڕاپرسی بە زووترین کات) پێمویە ئەمە روون نییە، پێمویە کات دیاری بکرێ، ڕەنگە لای من (بە زووترین کات) مودەیەك بێ، لەوانەیە کۆمسیۆن بڵێ (٦) ڕۆژ، (٧) ڕۆژ، بۆیە من پێمویە لە (٢) ڕۆژ تێنەپەڕێ ئەمە، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز بەهزاد دەرویش فەرموو.

بەڕێز بەهزاد دەرویش دەرویش:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خاڵ (٥): (ادارة عملیة تسجیل الناخبین وتنظیم وتحدیث سجلاتهم) ئیزافەیەك دوای وی بێتە کرن (بالاعتماد علی البطاقة التموینیة والبطاقة الالکترونیة) ئەڤە خاڵەك، خاڵ دووێ: ئەوەی دیش ئەز دگەل ڤێ ڕەئی مە (وغیرهم) بێتە لادان یا برگەیا (٧)، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سهراب میکائیل فەرموو.

بەڕێز سهراب میکائیل محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیار دکەم خاڵ (١١) زێدە ببیتن ڤی شکلی (بیان العقوبات المترتبة علی خرق قوانین وتعلیمات المفوضیة لکل انتخاب)، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز د.عبدالله فەرموو.

بەڕێز عبدالله جاسم رجب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوو نوقتەیەت هەی، ئەز پێشنیار دکەم کو بێنە ئیزافەکرن، گەلەك جار ئینتیخابات پێویستە کو تەمدید بیت هەتا ئینتیخاباتێ، ئەز دبێژم ئەڤە ژی یەکێك لە سەلاحیاتێت (هیئة المفوضیة)، (تمدید مدة الاقتراح وفق احکام قانون الانتخاب)، هەروەسا ژی گەلەك جار صندوقا ئینتیخاباتا و ئەوراقێت ئینتیخاباتا

ختمێ ژی مواسەفاتێت خۆیەت هەی، ئەڤە ژی هەر یەکێ ئەرکێت کو بێژم (مجلس المفوضية) کو (اعتماد مواصفات كل من صندوق الاقتراح واوراق الاقتراح والاختام الرسمية الخاصة بلجنة الاقتراح)، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهيم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

تێبینیەت وە دێتە نڤیسین، بەڵێ، بەڕێز د.فرست فەرموو.

بەڕێز د.فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینیەکەم باسکرا، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهيم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز عمر عینایەت فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، (المادة الرابعة: تتولى المفوضية العليا) جارێکی دیکە هەمان هەڵە دووبارە بۆتەوە، ئەوە دەبێ هەر بکرێ (المفوضية)، بە رەئی من هەر بنووسرێ (مهام المفوضية)، سەرەتاکە ببێتە (مهام المفوضية) ئەوە بەسە لێرە.....

بەڕێز جعفر ابراهيم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە لە سیاغە چاك دەکەنەوە؟

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، دووەم: جارێکی دیکە لە برگەی یەکەمدا هەمان شت (للانتخابات العامة والاستفتاء)، من تێناگەم ئایا (ئیستفتای عامە) یان (خاص)ە ئەوەیان، دەبێ وەلأممان بدەنەوە بەڕێزان لە لیژنەی یاسایی، ئەگەر وابێ بنووسن (المتبعة للانتخابات والاستفتائات العامة)، یەعنی (عام)ەکە بخەنە دواوە، ئەوە زۆر گرنگە، لە برگەی چوارمیشدا هەمان هەڵە هاتووە (الانتخابات والاستفتائات العامة) ئەوە زۆر گرنگە، چونکە ئیستفتایەکەش هەر (عام)ە، ئایا ئیستفتائی (خاص)یش دەگرێتەوە، یان نا؟ ئەمەوێ روونی بکەنەوە، ئەگەر (عام)ە پێویستە (الانتخابات والاستفتائات العامة) ئەوە زۆر گرنگە، من لەگەڵ ئەوەدام بە نیسبەت برگەی (٨) بچێتە شوێنی برگەی (١٠)، برگەی (١٠) بێتە شوێنی برگەی (٨)، برگەی (٨) بەم شێوەیەی لێ بکرێ، لەگەڵ ئەوەشدام کە باسکرا (غیرهم) لابرێ لە برگەی (٧)، بەڵأم (اعلان النتائج الاولية للانتخابات والاستفتاءات خلال مدة (٤٨) ساعة)، یان (٧٢) کاتژمێر، یەعنی لەوە زیاتر نەبێ (والنتائج النهائية)، ئەخیر نوقتەم وتم برگەی (١٠) بچێتە شوێنی برگەی (٨)، لەبەر ئەوەی لە (محطات) زووتر ئیعلان دەکرێ، یەعنی لە (محطات) ئیعلانەکە زووتر دەکرێ، کەواتە دەبێ برگەی (١٠) بچێتە شوێنی برگەی (٨)، برگەی (٨)

بچێته شوێنی برگەی (١٠)، هەروەها وشەی (محطات)یش بە (ت) نووسراوە دەبێ بیکەی بە (ة)ی خڕ، (ة) مودەوەر، موهیم وەیە بە (ط) نییە، بەڵێ بە (تیێ) درێژ، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز ماموستا ماجد فەرموو.

بەڕێز ماجد عثمان توفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وێرای دەست خۆشیم لە لیژنەی یاسایی، بەڵام هەندێ شت هەیە لەو خاڵانە حەز دەکەم ئەندامانی لیژنەی یاسایی مولاحەزەی بکەن، مەسەلەن لە خاڵی حەفتەم (تنظيم وتنفيذ عملية تسجيل ممثلي القوائم الانتخابية ومراقبي الانتخابات من المنظمات والاعلاميين الدولية والمحلية وغيرهم)، ئەگەر مەبەست لە (الدولية والمحلية) و مونەزەماتەکەیە، ئەوە تەواوە ببێتە (من المنظمات الدولية والمحلية والاعلاميين) دەبێ وای لێ بکرێ، ئەگەریش مەبەست (الاعلاميين الدولية والمحلية) ئەوە نابێ، دەبێ بڵێین (الاعلاميين والدوليين والمحليين)، ئەوە دەبێ چاك بکرێتەوە ئەگەر مەوزوع ئەوە بێ ئەوە لە خاڵی حەفت، لە خاڵی دەیەم (تنظيم واجراء) من پێمباشە (اجراء) بێتە پێش (تنظيم)، لەبەر ئەوەی پێشتر (اجراء) دێ دوایی (تنظيم) دەکرێت، هەندێ شتیش هەیە دووبارە دەکرێتەوە مەسەلەن لە سیاغەکردنەکە حەز دەکەم رەچاوی ئەوە بکەن، چونکە بەراستی لوغەی عەرەبی لوغەیەکی زۆر ئەوەیە، پێم باشە وەلەو زۆر ماندوونە دەست خۆشیان لێدەکەم، مەسەلەن دووبارە گەلیمەی (ك) لە یەك جوملەدا دووجار دووبارە بۆتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز محمد سعدالدین فەرموو.

بەڕێز محمد سعدالدین انور:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنها لە خاڵی (٦) تێبینیەکم هەیە (تسجيل القوائم الانتخابية والائتلافات وتصديقها) لە پاش ساڵی (٢٠٠٣)، یەعنی شێوازە هەڵبژادنێك هەبوو لە عێراق، لەبەر ئەوەی لە بەغدا زۆرینەی هێزە سیاسییەکان گرووپی مەزهەبی و تەیاراتەکان بوون کە ئەو مەجموعانەی لە دەوربەری هەندێك سەرکردەکان دەبوون، لەبەر ئەوەی نیزامی قەوائیم هەبوو، بەس لە زۆربەی دەوڵەتەکان تەنزیماتی سیاسی یان مورەشەحی فەردی دەبێتن، لەبەر ئەوەی کە لە بەغدا ئەو سیستەمە نییە، بەڵام لە هەرێمی کوردستان یاسای پارتە سیاسییەکان هەیە، پارتە سیاسییەکان بە شێوەیەکی مونەزەم لە هەرێمی کوردستان کاری سیاسی خۆیان دەکەن، بەشداری هەڵبژاردنەکان دەکەن، شەرت نییە ئیلا وەکو بەغدا بێت دەتوانین بڵێین (تسجيل الاحزاب السياسية والكيانات)، یەعنی تەنها نەگوترێت لیستەکانی هەڵبژاردن، پارتە سیاسییەکان، یاخود رێکخستنە سیاسییەکان و قەوارەکان، چونکە ئەگەر وا بنووسرێتن دووبارە ئەو مفەومزیەیە هەندێ

سەوابت و شروت دادەنێ بۆ تەشکیل کردنی لیستەکان، مادام لێرە لە حکومەت حیزبەکان مۆڵەت پێدارون و تەنزیماتی سیاسی هەیە، حیزبە سیاسییەکان ئینجا لیستەکان بنووسرێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوەی کیانە سیاسییەکان، کیانی سیاسی وەکو حیزب وەکو ئەشخاصیش هەیە، راستە دەبێ رەچاوی ئەوە بکرێت، بەڕێز ڤەمان فیصل فەرموو.

بەڕێز ڤەمان فیصل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

والله منیش هەر مولاحەزەم لەسەر خاڵی (٦) هەیە، ئەویش کە دەڵێت (تسجیل القوائم الانتخابیة والائتلافات وتصدیقها)، کەواتە ئەگەر بە پێی ئەم برگەیە بێتن (تصدیق تسجیل القوائم الانتخابیة) ئەوە حوکمێکی (بات) دەبێتن لەلایەن ئەنجومەنی کۆمسیۆنی بالاّ دەربچێت، ئەگەر بێینە سەر فەسلی حەوتەمیش هیچ حەقێك بەو کەسەی نەداوە کە کیانێکی سیاسی بێت یاخود شەخصێك بێتن قائیمەی پێشکەش بە ئەنجومەنی کۆمسیاران بکات ئەو کاتە کۆمسیاران رەفزی دەکات، یەعنی حەقی تەعنی پێیدابێت بچێتە بەردەم دادگای یاخود جیهەتێکی قەزائی تەعن لە قەراری ئەنجومەنی کۆمسیۆن بداتن لەسەر ئەو بابەتە، ئینجا مەخسەدم ئەوەیە یان ئەو تەصدیقە لە ئەنجومەنی کۆمسیۆن وەربگرێت بداتە جیهەتێکی قەزائی، چونکە رەفزکردنی هەر قائیمەیەك بۆ بەشداریکردن لە هەڵبژاردن دەبێ لەسەر هەندێك موبەڕیراتی قانونی بێت، یانیش ئەگەر پێتدا بە ئەنجومەنی کۆمسیۆنتدا ئەو تەصدیقە حەقی تەعن بە کیانات و قەوائیمی ئینتیخابی بدەی، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز مریم صمد فەرموو.

بەڕێز مریم صمد عبدی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، دیارە من پشتگیری لە رەئیەکەی هەڤاڵان (كاك صالح فقێ و انور قادر) دەکەم، لە خاڵی (٨) لە ماددەی چوارەم کە دەڵێ (راگەیاندنی دەرئەنجامە بەراییەکانی هەڵبژاردن و راپرسی بە زووترین کات) لە بڕی ئەوە ئەگەر ماوەیەکی بۆ دابنرێت کە (٤٨) کاتژمێر کەمتر نەبێ، یان ئەگەر بکرێت هەر لەو ماددەیەدا خاڵێك زیاد بکرێت، چونکە من بە زەروری دەزانم ئەگەر خاڵ بێ یان لەگەڵ خاڵی (٩) دەمج بکرێ (کۆمسیۆنی بالای هەڵبژاردنەکان ناوەندێکی تایبەتی هەبێت بە هاوکاری رێکخراوەکانی (N-G-O) و دامودەزگاکانی حکومەت بۆ کردنەوەی خولی وەرزی بە مەبەستی رۆشنبیری هەڵبژاردن لەسەر چۆنیەتی بەڕێوەچوونی پرۆسەکانی هەڵبژاردن و ئەو سیستەمانەی کە کاریان پێدەکرێت لە هەرێمی کوردستان لە ناو زۆربەی چین وتوێژەکاندا بۆ ئەوەی لە کاتی هەڵبژاردن

رووبەڕووی ئاستەنگ نەبنەوە)، ئینجا ئەگەر بکرێ ئەو خاڵە ئیزافە بکرێ، یان بە شێوەیەک لە شێوەکان لەگەڵ خاڵی (٩) ڕێکبخرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز د.شێرکۆ فەرموو.

بەڕێز د.شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی کە دەڵێ (باسرع وقت)، یەعنی بە خێراترین کات بە مانایەکی تر، من لەگەڵ ئەوەدام بنووسرێت ئەنجامە سەرەتاییەکان، یان داتای ئەوەلی لە ماوەی (٤٨) کاتژمێردا، هەروەها ئەنجامی کۆتاییش لە ماوەی حەفتەیەکدا، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك گۆران ئازاد فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

والله ئێمە تەقریبەن موتەفیق بووین لە لێژنە، بەڵام لێرە نەمزانی بۆ دانەنرایتەوە، موتەفیقین کە دانرێتەوە لە خاڵی (١) دانانی بنەما و ڕێسا کارپێکراوە نێودەوڵەتیەکان، موهیمە مەعایری دەوڵی لە ناو قانونەکەدا وجودی هەبێ و موصداقیەتیشی زیاتر دەبێ بۆ نەتەوەیەکگرتووەکانیش ڕۆڵێکی گرنگیان هەیە لە سەرپەرشتیکردنی هەڵبژاردن، لە خاڵی (٦) ئەوەی کە (کاك فەمان) وتی من پشتیوانی لێدەکەم، زۆر ڕاستە، ئێمە ئەو حەقە موتلەقە با بڵێین ئەو قانونە، لە عێراقدا قانونی ئەحزاب نییە، بەس لە کوردستان قانونی ئەحزاب هەیە، حەقی موصادەقەکردنی کیاناتی سیاسی ئێمە نەدەین بە کۆمسیۆن، بەڵکو تەنزیمەکە بدەین بەو، موصادەقەکە بدەین بەو، بەڵام قانونێکی دیکە حەقەکەی ڕێکخستووە کە قانونی ئەحزابە، ئەگەر قسەش لەسەر کیاناتی با بڵێین قائیمەی فەردی و ئەوانە دەکرێ، ئەوانە دائیمەن لە قانونی ئینتیخابات پێناسە دەکرێ، ئەگەر پێناسەکرا کە فەرد هەیە بۆ ئەوەی خۆی هەڵبژێرێ ئەو کاتە قانون ئەو حەقەی پێدەدات، بۆیە لەو بڕگەیە با بڵێین تەصدیقی ئەم قائیمەی ئینتیخابیانە بڵێین حەسەب قانونی ئەحزاب و قانونی ئینتیخابات یاخود شتێکی لەم شێوەیە، بۆیە حەقەکە بە موتلەقی لای کۆمسیۆن نەبێ، ئەم سەر ئێشەیەش بۆ کۆمسیۆن نەبێ، زۆرجار حیزبێك ئەو حەقە بە خۆی دەدات بێبەشی کات لە هەڵبژاردن یاخود بێبەشی نەکات، ئەوە قانونی تر ئەم حاڵەتە ڕێکبخات، زۆر سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان لە لێژنەی یاسایی جاری یەکەم لەسەر پێشنیارەکان بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان، فەرموون.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە زیاترین ئەو پێشنیارانەی هەبوون لەسەر فەقەرەی (٨) بوو کە پەیوەندی بە (اسرع وقت)ەوە هەبوو، ئەوەیان کە (اسرع وقت)مان داناوە ئێمە لێرە دیارە بە موشاوەرە دامان ناوە لەگەڵ جیهەتی کۆمسیۆن، کاتێك کە کۆمسیۆن سەرەدانیان کردووین و موشاوەرەمان لەگەڵیان کرد پێیان باش بوو لێرانە بە (اسرع وقت) دانێین و تەحدیدی مودەکە نەکەین، لەبەر ئەوەی ئەو مودەیە زۆر کەمە بۆ ئەوان، بەڵام بۆ زەمانی زانینی نەتائیجی ئەوەلی فەقەرەی (دەیەم)مان زیاد کرد کە دەڵێ (تنظیم واجراء عملیة العد والفرز لاصوات الناخبین، واعلان النتائج داخل المحطات علی ان یزود الکیانات نسخة من محاضر العد والفرز)، لێرە دامانناء ئەوەیان وەکو زەمانێك بۆ ئەوەی (باسرع وقت) لەسەر داواکاری ئەوان بوو کە ئەو (٢٤) کاتژمێر، یان (٤٨) کاتژمێر، یان (٧٢) کاتژمێرەی کە هەیە کاتەکە زۆر کەمە، بەڵام وەکو زەمانێك بۆ ئەحزابی سیاسی بۆ ئەوەی نەتائیجی ئەوەلی لە بەردەست دابێتن ئەو فەقەرەیەمان یاخود ئەو عیبارەیەمان ئیزافەکردووە بۆ فەقەرەی (دەیەم)، ئەوە ئەوەی پەیوەندیدار بوو بەو ئەم پێشنیارە، پێشنیارێکی تر لەسەر ئیشراف و تەنفیز بوو، ئیشراف و تەنفیز هەردووکی دراوەتە مفەوەزیە، لێرە لە ئیجراکردنی ئەو عەمەلیەی ج ئیستفتا بێ ج ئینتیخابات بێتن، (ادارة عملیة تسجیل الناخبین وتنظیم وتحدیث سجلاتهم لضمان حق الاقتراع)، (تنظیم وتحدیث سجلات)مکان ئەوە ئەوان هینی دەکەن، بەڵام ئێمە بڕگەیەکمان بۆ زیاد کردووە، یاخود بڵێین عیبارەیەکمان بۆ زیاد کردووە بە جۆرێك بێتن تەنزیم کردن، تەحدیس کردنەوەکەی کە زەمانی حەقی ئیقتراع بکاتن، حەقی دەنگدان بکاتن، فەقەرەی (٦) (تسجیل القوائم الانتخابیة والائتلافات وتصدیقها) تەبعەن ئەو (تسجیل)کردنە ئەو تەنها ئیجرائاتێکی شکلیە کە دەیکاتن کۆمسیۆن، لەبەر ئەوەی پێشتر قانونی ئینتیخابات، هەروەها قانونی ئەحزاب ئەو دیاریکردووە قانونی ئینتیخابات کێ بۆی هەیە حەقی بەشداریکردن و حەقی (تسجیل)ی هەیە، کۆمسیۆن تەتبیقی قانونی ئینتیخابات دەکات کە حەق دەداتن بە تەنزیمی یان (تسجیل)ی قەوائیمی ئینتیخابات و ئیتیلافات دەکات، ئیسناد لەسەر قانونێك دەکات لە خۆیەوە نە رەفز دەکاتەوە داواکاری هیچ کیانێك و لایەنێك و تەنانەت تاکە کەسێکی سەربەخۆش، نە بۆشی هەیە قەبولی بکات لە خارجی ئەوەی کە قانونی ئینتیخابات تەحدیدی کردووە، (تنظیم وتنفیذ عملیة تسجیل ممثلي القوائم الانتخابیة ومراقبي الانتخابات من المنظمات والاعلامیین الدولیة والمحلیة) هەندێك تێبینی لوغەوی هەبوو لەسەر ئەو نەصە ئەوانە بە نەزەری ئیعتیبار وەردەگرین، بەڵام (وغیرهم) کە دامان ناوە بۆ ئەوەی بتوانین کەسانی دیکەش بگرێتەوە کە بە پێی قەواعیدی موتەبەع (دولیاً و داخلیاً) حەقیان هەیە لەو بابەتە، لە موراقەبەکردن، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەهار خان تێبینیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیارێکی تریش هەبوو وتیان ناوچە کوردستانیەکان بەکار هێنراوە، ئەو ناوچە کوردستانیەکان لە نوسخە کوردیەکەدایە، ئێمە وتمان تەرجومەکە باش نییە، بەڵام لە نوسخە عەرەبیەکە (جميع انحاء كوردستان)مان بەکار هێناوە، لە کاتی سیاغەکردنەوەدا لە کوردیەکەدا ئەوە چارەسەر دەکەین، پێشنیارێکی تریش هەبوو سەبارەت بەوەی کە داواکراوە ناوەندێك هەبێ بۆ تەسقیف کردن و بۆ بڵاو کردنەوەی سەقافەی ئینتیخابی، ئەوە لە بڕگەی (٩) جێگەی کراوەتەوە (العمل على بناء الثقة في العملية الانتخابية لدى كافة اوساط المجتمع الكوردستاني وتعزيز الثقافة الانتخابية عبر ادامة الصلة مع كافة شركاء العملية الانتخابية) ئیتر بە کردنەوەی ناوەندە، بە هەر چ شتێکە ئێمە ئەوەمان باسکردووە لە بڕگەی (٩)، ئەو پێشنیارەی کە داوای ئەوە دەکرێ (باسرع وقت) تەحدید بکرێ، پێموایە زیاتر لە چوار ئەندام داوایان کردووە، بۆیە ئەوە ئەگەر بخرێتە دەنگدانەوە خراپ نییە، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهيم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

نوقتەی نیزامی کاك عمر عینایەت؟ فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

جەنابی د.یوسف کە پێشتر لە شوێنی جەنابت بوو، بەڕێزیان وتی ئەگەر (١) کەسیش هەر پێشنیارێکی هەبێ دەبێ بخرێتە دەنگدان، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهيم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

هەر وا دەکەین، ئەگەر (١) پێشنیاریش هەبێتن لەسەر یەك لەو خالانەی لەم ماددەیەدا هاتووە دەیخەینە دەنگدان، تکایە بێ دەنگی، ئێستا ئەوە دەخەینە دەنگدانەوە کاتەکە لێرە هاتووە (باسرع وقت)، یەعنی بە زووترین کات ئەوە وەکو خۆی بمێنێتەوە یان دیاری بکرێت؟ ئێستا ئەوە دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەدایە وەکو خۆی بمێنێتەوە؟ کاك علی حەمە صالح فەرموو.

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم جار دەبێ پێشنیارەکە بخەیتە دەنگدانەوە، نەك ئەسڵەکە، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهيم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، راستە، کاتەکە سنووردار بکرێتن، یەعنی دیاری بکرێتن دواتر ئەوەی تر دەخەینە دەنگدانەوە، (٤٨) کاتژمێر هاتووە، (٧٢) کاتژمێر هاتووە، کێ لەگەڵ ئەوەدایە کاتەکە سنووردار بکرێت؟ یەعنی کاتێکی دیاریکراو ئەوە دیاری بکرێت، کێ لەگەڵدایە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٥٢) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس،

کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، بەڵێ، دیارە بە زۆرینەی دەنگ کاتەکە دیاری دەکرێت، زۆر سوپاس، ئێستا ئەوەی ماوە دوو پێشنیار هەیە، کاك گۆران ئازاد فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەك لیژنەی یاسایی دوای موشاوەرە، دیارە ئەندامانی پەرلەمان دوو رەئیان هەبوو (٤٨) کاتژمێر و (٧٢) کاتژمێر، ئێمە ئەوها بە گونجاوتری دەزانین کە بوترێت لە ماوەیەك کە زیاتر نەبێ لە (٧٢) کاتژمێر، ئەو کاتە ئەگەر بە (٤٨) کاتژمێریش توانی دەبێ، بەڵام ئەگەر زیاتر نەبێ لە (٧٢) کاتژمێر، یەعنی حەدی ئەعلایەکەی دەست نیشان بکەین، نەك ئەدنایەکە، هەردوو رەئی دەگرێتەوە ئەگەر گونجاو بێ ئەو رەئیە بخەنە دەنگدانەوە، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا ئەو پێشنیارە دەخەینە دەنگدانەوە ئەوەیە کاتەکە دیاری بکرێت لە (٧٢) کاتژمێر زیاتر نەبێت، کێ لەگەڵدایە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٦٩) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، بەڵێ، کاك انور نوقتەی نیزامی؟ فەرموو.

بەڕێز انور قادر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ ئەمە دوو پێشنیار هەبوو (٤٨) کاتژمێر لەگەڵ (٧٢) کاتژمێر، بەس تۆ هەردووکیت خستە دەنگدانەوە، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

با بزانین ئیتیفاقێك لەسەر ئەوە هەبوو، ئیتیفاق لەسەر ئەوە هەبوو لە (٧٢) کاتژمێر زیاتر نەبێ، کێ لەگەڵ ئەوەدانییە بە (٧٢) کاتژمێر زیاتر نەبێ دیاری بکرێتن، تکایە دەست بەرزکاتەوە، (١) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسەندکرا کاتەکە دیاری دەکرێت لە (٧٢) کاتژمێر زیاتر نەبێت، پێشنیارێکی تر هەیە ئەوەش دەخەینە دەنگدانەوە و ئەم دانیشتنە کۆتایی پێ دێنین، کاك علی نوقتەی نیزامی؟ فەرموو.

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مادام (٧٢) کاتژمێرەکە دەنگی هێنا، پێویست ناکات هیچ پێشنیارێکی تر بخەیتە دەنگدانەوە، ئەگەر ئەویش دەنگی هێنا، مادام پێشنیارێك دەنگی هێنا (٧٢) کاتژمێرەکە نابێ هیچ پێشنیارێکی تازە بخەیتە دەنگدانەوە، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئێمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئەگەر کاك انور سوور بێ لەسەر ئەو پێشنیارە دەیخەینە دەنگدانەوە، کاك انور فەرموو.

بەڕێز انور قادر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، من سوورم لەسەر پێشنیارەکەم، سوپاس.

بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا ئەوە دەخەینە دەنگدانەوە کاتەکە دیاری بکرێت موحەدد، نەك (٧٢) کاتژمێر زیاتر نەبێت، کێ لەگەڵ ئەوەدایە موحەدد بە (٤٨) کاتژمێر؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (١) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵ ئەوەدانییە کاتەکە بە (٤٨) کاتژمێر دیاری بکرێت؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە، (٢٢) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پێشنیارەکە رەتکرایەوە، سوپاس بۆ هەموتان، بەڕێزان (نیو) کاتژمێر پشوو وەردەگرین.

دانیشتنی سییەم

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلی کوردستان.

دانیشتنەکەمان دەکەینەوە، بەردەوام دەبین لەسەر خستنەروو و گفتوگۆکردن لەسەر پرۆژە یاسای کۆمیسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردن و ڕاپرسی، ڕاپۆرتی لیژنەی کاروباری یاسایی پەرلەمان سەبارەت بە پرۆژە یاساکە، بەپێی ماددەکانی (٧٢) و(٧٤) لەپەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان ژمارە (١)ی هەموارکراوی ساڵی ١٩٩٢ی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەین ئەو پێشنیارانەی کەماون بیخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگەوەو دوایش دەنگ لەسەر کۆی ماددەکە بدەین، نەجیبە خان، نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز نجیبە لطیف احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش بیرۆکەیەکم هەیە لەدوێنی شەوەوە بە نووسراو پێشکەشم کردووە بە دەستەی سەرۆکایەتی، پێم خۆشە ئەگەر مەجال هەبێت باسی بکەم، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، هیچ پێشنیارێك ماوە، فەرموو دکتۆرمڤالاّ.

بەڕێز د. ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر خالّی شەش، -تسجیل القوائم الانتخابیة والائتلافات وتصدیقها. لێرەدا داوایان کرد کە ئیزافەی ئەوە بکرێت(وفق القوانین ذات العلاقة)چونکە ئایا کۆمیسیۆن بۆ ئەوەی بزانین تەنها تەسجیلی عەمەلییەکەی

دەکات، ئەم قەوائیمی ئینتیخابی و ئیتیفاقیات ئەو مەوزوعە قانونی هەڵبژاردن حوکمی دەکات، بۆیە لێرە پێشنیار کرابوو کە ئیزافەی ئەو عیبارەیە بکەین، (وفق القوانین ذات العلاقة)، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵدایە کە (وفق القوانین ذات العلاقة) ئیزافە بکرێت بۆ بڕگەی شەش لەماددەی چواردەم، تکایە بادەستی بڵند بکات؟، ٤٧ کەسی لەگەڵدایە، کێی لەگەڵدا نییە؟، کەس نییە لەگەڵی نەبێت، کەواتە پەسەند کرا، پێشنیاری تر هەیە، باش، دکتۆر شێرکۆ نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز د. شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیازێکی ترم کرد لە پێش ئەوەی پشووەکە وەر بگرین، وتم ئەوەی کە خرایە دەنگدانەوە بۆ ئەنجامی سەرەتایی، یان داتای ئەوەلی کە دەنگمان لەسەردا، لەماوەی ٧٢ سەعات تێپەڕ نەکات، ئەوەم پێشنیاز کرد ئەنجامی کۆتایی بەهیچ شێوەیەك لەماوەی هەفتەیەك تێپەڕ نەکات، واتە لەماوەی حەوت رۆژدا پێویستە ئەنجامی کۆتایی ڕابگەیەندرێت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، سوپاس، لیژنەی یاسایی فەرموون.

بەڕێز د. بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ئەنجامی کۆتایی ئێمە ماوەی تەعنمان هەیە، لە یاسا ئیجرائیەکان هاتووە، ناتوانین لەو ماوەی تانانە لابەرین، کەمترین ماوەی تەعنیش ١٠ رۆژە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆر شێرکۆ، فەرموو.

بەڕێز د. شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خۆ ئەکرێت ماوەی تانەدانەکە بهێندرێتە پێشەوە، یەعنی لەماوەی ٥ رۆژدا تانە بدەن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك گۆران، فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ئیجرائاتەی دکتۆر شێرکۆ دەیکات شتێکی باشە بۆ مەسەلەی مەبدەئی شەفافیەت، بەڵام ئەمە حاڵەتێکە زۆر زۆر فەنیاتە، زۆر زۆر ڕەبتی بە کۆمیسیۆنەوە هەیە، ئسلوبی دەنگدانەکە ئەلکترۆنیە، با بڵێین کۆکردنەوەی وەرەقەکان چۆنە، لەوانەیە هەرجارەو بەشێوازێك بێت، لە چ ناوچەیەك دەبێت،

یەکلایی کردنەوەی شەکوا پێمان وایە ناتواندرێت ئەوە بکرێت، لەکۆمیسیۆنیشمان پرسی، لەگەڵ لایەنی بەرپرسیش قسەمان کرد، تەنانەت ئەوەی پێشووشیان نە ئەتوانێ، بەڵام ئێمە پێمان باش بوو ئەوەی ئەنجامی بەرایی دەربکەوێت، ئەوەی تر ڕەبتی بە تەعن، بە شەکواوە هەیە، ئەوەی دکتۆرە بەهار دەیڵێت، زۆر ڕاستە، لەبەر ئەوە لەڕووی مەبدەئی، لەڕووی واقیعیەوە، ئەگەر داشی بنێین عەمەلی نابێت، ئەو کاتە دەبێتە هۆی شکاندنی ئەم مەفهومە، ئەوکاتە گومان دەکەوێتە سەر نەتیجەکان، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئەگەر پێچەوانەی یاسا کارپێکراوەکان بێت ناتوانین دەنگی لەسەر بدەین، دکتۆرە بەهار فەرموو.

بەڕێز د. بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێچەوانەی یاسای مورافەعاتی مەدەنی ژمارە(٨٣)ی ساڵی ١٩٦٩ یە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، کەواتە ئێستا ماددەکە بخوێننەوە بۆ ئەوەی دەنگی لەسەر بدەین، فەرموو.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الرابعة :

تتولى المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء ما يلي:

١-وضع الأسس والقواعد المتبعة دولياً للانتخابات العامة و الاستفتاءات التي تجري في جميع انحاء كوردستان - العراق لضمان تنفيذها بصورة عادلة ونزيهة.

٢-الإشراف على الانتخابات العامة والاستفتاءات في جميع انحاء كوردستان _ العراق.

٣-القيام باعلان موعد الانتخابات العامة والاستفتاءات وفقا للقوانيين النافذة.

٤-تنظيم وتنفيذ كافة انواع الانتخابات العامة والاستفتاءات في جميع انحاء كوردستان _ العراق.

٥-إدارة عملية تسجيل الناخبين وتنظيم وتحديث سجلاتهم لضمان حق الاقتراع.

٦-تسجيل القوائم الانتخابية والائتلافات وتصديقها وفق القوانين ذات العلاقة.

٧-تنظيم وتنفيذ عملية تسجيل ممثلي القوائم الانتخابية ومراقبي الانتخابات من المنظمات والإعلاميين الدولية والمحلية وغيرهم.

٨-إعلان النتائج الأولية للانتخابات والاستفتاءات على ان لا تزيد عن ٧٢ ساعة والنتائج النهائية بعد المصادقة عليها من الجهة القضائية المختصة.

٩-العمل على بناء الثقة في العملية الانتخابية لدى كافة أوساط المجتمع الكوردستانى وتعزيز الثقافة الانتخابية عبر إدامة الصلة مع كافة شركاء العملية الانتخابية.

١٠-تنظيم وإجراء عملية العد والفرز لأصوات الناخبين،واعلان النتائج داخل المحطات على ان يزود الكيانات نسخة من محاضر العد والفرز.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك سهراب نوقتەی نیزامیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز سهراب میکائیل محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیارەك پێشکەش کربوو نەخاند و نەئێخستە دەنگدانێ ژی.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

چی بوو پێشنیارەکەت؟

بەڕێز سهراب میکائیل محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من گۆت خالاً(١١)زێدەکەن بڤی شێوەی بیت، بیان العقوبات المترتیبة علی خرق لقوانین وتعلیمات المفوضیة لکل انتخاب.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی، فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لێرە تەحدیدی عقوبە نەکراوە، تەحدیدی عقوبە بۆ هەر خەرقێك کەدەکرێتن لەقەوانینی ئینتیخابات قانونی ئینتخابات و قانونی دیکە کە(ذات العلاقة)یە تەنزیمی دەکاتن.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

قانونی ئینتیخابات تەنزیمی دەکات، كاك عمر عینایەت، فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوو پێشنیارم کرد هیچی نەخرایە دەنگدانەوە، یەکەم وتم (الانتخابات العام) بکرێت (الانتخابات وا الائستفتاء ئەلعام) ئایا عامە ئستیفتاء عامە یان عام نییە جەنابی هەردوو دکتۆرە ئەوەیان لەیاد چوو بەداخەوە

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لەخالّی چەند؟ خالّی(٨).

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەخاڵی(١)هەیە لەخاڵی(٢٤)هەیە وە هەمووی ئیعادە بۆتەوە، ئایا ئستیفتائەکەش عامە یان هەر (ئینتیخابات عامە) دەبێ ئەمە یەك لایی بکەنەوە، وە ڕەئیی دیکەشم هەبوو کە ماددەی(١٠)بچێتە شوێنی(٨)و(٨)بێتە(١٠)لەبەر ئەوەی عەمەلیاتی عەدو فەرزی(اصوات الناخبین واعلان النتائج داخل المحطات)زووتر دەکرێت لە ئیعلانی سەرەتایی، وە غەیریهیمیش لەفەقەرەی(٧)دا ووتمان غەیریهیم چوار پێنج لە هاوڕێیانمان باسیکرد ئەو غەیری هیمەش نەخرایە دەنگدانەوە. سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، لیژنەی یاسایی، فەرموون.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ پێشنیاری یەکەمی ئستیفتائات هەموو ئستیفتائێك کە دەکرێتن بەمۆتلەقی لە ئستیفتائات عامە، بەلاّم ئەمە بۆ مۆستەلحی تەنها ئنتیخابی دامان ناوە، لەبەر ئەوە ئنتیخاب هەیە ئنتیخابی خاصە وە هەشە ئنتیخابی عامە، لێرانە بەلاّم ئستیفتاء نییە یەعنی شتێك نییە ناوی ئستیفتائی خاص بێ، لەبەر ئەوەی ئستیفتاء لەسەر موستەوای شەعب عادەتەن بەو ئمورانەشن کە موتە عەلیقن بە تەحدیدی مەصیری شەعبێك زیاتر.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، سەبارەت بە پێش و پاشەکەش ئەوە دوای ئەوە تەصویتی لەسەر دەکەین دەتوانین پێش و پاشەکەشی بکەن؟ فەرموو د. ڤالاّ.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ لەسیاغەکردن پێش و پاشەکە بەنەزەری ئیعتیبار وەر دەگیرێتن وە لەجێگای خۆیەتی ئەویان ئەنجام دەدرێ، وە غەیریهم جەوابم دایەوە لەبەر ئەوە یەکێکی دیکەش پێشنیاری کردبوو گوتمان بۆ ئەوەی نیتاقەکەی واسع کەین زیاترین موئەسەسات و زیاترین رێکخراوە هینەکان بۆیان هەبێ موراقەبەی پرۆسەی ئینتیخابی بکەن تەنها ئەوەندەیە. سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە لەویدا ئەو غەیریهم بۆ زیادکردنی موراقیبە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئستیفتائی چۆن نییە؟ ئستیفتائی خاص چۆن نییە، هەرمونەزەمەیەك، هەر رێکخراوێك بۆ خۆی خەریکە ئستیفتاء دەکا، ڕاپرسی دەکا، ئەوە ڕاپرسیم لە فلانە، کرد ئەوە فلانە وەردەگرم، چۆن ئستیفتائی خاص نییە؟ لەبەر ئەوە چ زیانێك بەو مانایە دەگەیەنێت ئەگەر بڵێ (الانتخابات العامة والانتخابات والاستیفتاءات العامة). سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ هیچ شتێکتان هەیە لیژنەی یاسایی؟ تەواو دەیخەمە دەنگەوە ئەوە، پێشنیارێك هەیە بۆ ئەوەی لەخاڵی(١) وەخاڵەکانی تر (الانتخابات والاستیفتاءات العامة)عامە بکەوێتە دوای ئنتیخابات و ئستیفتائەوە، کێ لەگەڵیەتی؟ تازە خستمانە دەنگەوە باشە (٤١) کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نیی ە؟، (١٧) کەس لەگەڵی نییە کەواتە پەسەندکرا، ئێستا کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ئەو ماددەیە بەو شێوەیەی خوێنرایەوەو بەو دەستکاریەی کە ئێستا بە دەنگدان کردمان کێ لەگەڵیەتی؟ ماددەی چوار کۆی ماددەکە کێ لەگەڵیەتی (٩١)کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ (١) کەس لەگەڵی نییە کەواتە پەسەندکرا. دکتۆرە ڤالاّ، فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الفصل الثالث

تشكيلات المفوضية

المادة الخامسة :

تتألف المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء من:

أولاً : مجلس المفوضين.

ثانياً: الإدارة الانتخابية.

أولاً : مجلس المفوضين:

٤- مجلس المفوضين: يتألف من (٩) تسعة اعضاء يختارهم البرلمان بالاغلبية المطلقة لعدد اعضاءه بعد ترشيحهم من قبل لجنة خاصة يشكلها البرلمان على ان يكون اثنان من أعضاء المجلس على الأقل من القانونيين و على ان يضمن تمثيل المكونات القومية ويراعى تمثيل النساء وتكون مدة ولاية الهيئة (٥) سنوات تقويمية.

٥- يشترط فيمن يرشح لمجلس المفوضين ما يلي:

د- ان يكون من مواطني اقليم كوردستان ومقيماً فيه إقامة دائمة.

ذ- ان يكون حاصلاً على شهادة جامعية أولية على الأقل.

ر- لا يقل عمره عن (٣٠) ثلاثين سنة.

ز- ان يكون من ذوي الخبرة والمشهود له بالكفاءة والنزاهة والحياد.

س- ان يكون حسن السيرة والسلوك وغير محكوماً بجريمة مخلة بالشرف.

ش- لم يشارك في الجرائم التي خطط لها أو ارتكبها نظام البعث في العراق لقمع الشعب الكوردستاني.

ص- ان لا يكون منتميا الى اي حزب سياسي اثناء عضويته.

٦- يؤدي أعضاء المجلس اليمين القانونية أمام مجلس القضاء في الإقليم وبالصيغة التالية: (اقسم بالله العظيم ان أؤدي مسؤوليتي القانونية والمهنية بأمانة وتفان وإخلاص واعمل على انجاز المهام الموكلة إلي باستقلال وحياد والله على ما أقول شهيد).

٤- أ- ينتخب المجلس في جلسته الأولى باغلبية الثلثين لعدد أعضاءه رئيساً ونائباً ومقرراً للمجلس ورئيساً للإدارة الانتخابية.

ب - رئيس المجلس هو الممثل القانوني للمفوضية.

٥-يمارس رئيس المجلس أو من ينوب عنه الصلاحيات الآتية :

ت- إدارة إعمال المجلس الإدارية والتنظيمية.

ث- إعداد جدول اجتماعات المجلس وعقدها وترؤسها بما في ذلك إي اجتماع يطلبه ثلاثة من أعضاء المجلس على الأقل.

٦-يكون اجتماع المجلس صحيحاً بحضور الأغلبية المطلقة لعدد أعضاءه وتتخذ قراراته بأغلبية الحاضرين و في حال تساوي الأصوات يرجح الجانب الذي يصوت معه الرئيس.

ثانياً: الإدارة الانتخابية:

٣- تتألف الإدارة الانتخابية من المكتب العام والمكاتب الانتخابية في المحافظات والوحدات الإدارية وفقا للهيكلية المقترحة من الإدارة الانتخابية والمصادق عليها من قبل مجلس المفوضين.

٤- تتولى الإدارة الانتخابية مسؤولية تنفيذ الأنظمة والتعليمات الصادرة من قبل المجلس وإدارة كافة النشاطات ذات الطابع العملياتي والتنفيذي والاجرائي.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ قسەی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە؟، با ناوەکانیان بنووسین، کاك عادل نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز عادل عزيز شكر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێم وابێ لە فراکسیۆنەکان ئیتیفاق کراوە کە کەمترین کەس قسە بکات، ئێستا هەموو دەستیان بەرز کردۆتەوە، ئێمە پابەندین بەو ئیتیفاقیەوە، ئەگینا ئێمەش قسەمان هەیە، بیکەین، سوپاس.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، دکتۆرە ڕێواز نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من داوا دەکەم ئەو قسەیە لە پرۆتۆکۆل بسڕێتەوە، لەبەر ئەوەی ڕاستە لەدەرەوە ئیتیفاق کراوە لەنێوان فراکسیۆنەکان، بەڵام ئەمە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانە، لەم پەیڕەودا هیچ شتێك نییە، کە ئەندامانی پەرلەمان پابەند بکات بەوەی کە بە ژمارە قسە بکەن، من ڕێزی زۆر زۆرم هەیە بۆ سەرۆکی فراکسیۆنەکەم و ئێستا پێم بڵێت قسە مەکە، من قسە ناکەم لەبەر حورمەتی شەخصی ئەو، بەڵام ئەم ئسلوبی ئیتیفاق کردنە لەدەرەوەی هۆڵی پەرلەمان، بەڕاستی ئسلوبێکە خەریکە ئێمە وەکو پەرلەمانتار نیگەران ئەبین، من ئەزانم بەشێك لە پەرلەمانتاران قسە ناکەن، بەڵام ئێمە هەست بەنیگەرانیەکی گەورە ئەکەین، پێم بڵێن قسە مەکە من ئێستا هیچ قسە ناکەم، بەڵام داوا ئەکەم مەسەلەی ڕێك کەوتن لەدەرەوەی هۆڵی پەرلەمان ئەوە باش نییە، لەبەر ئەوە من شەرم ئەکەم، ئەو ڕێککەوتنانەی لەدەرەوە دەکرێت و لێرە باس ئەکرێت و ئەبێتە هۆکاری بێدەنگ کردنی ئەندامی پەرلەمان لێرەدا نییە، من ئیلتیزام بەس بەوە دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز دکتۆرە ڕێواز هیچ شەرم نییە، فراکسیۆنەکان ئیتیفاق بکەن، فراکسیۆنیش ئیعترافی پێ کراوە لەپەیڕەودا، فراکسیۆنەکان ڕێز لێ گیراون لە پەرلەمانی کوردستان، ئیتیفاقی خۆتانە ئێمە تا ئێستا نەمان وتووە قسە مەکەن یان قسە بکەن، کاك ئاری هەرسین نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز ئاری محمد عبدالرحیم(ئاری هەرسین):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵڵاهی من زۆرم لا سەیرە، کە سالەهای سالە لەم کوردستانەدا بەو ئسلوبە حوکم ئەکرێت، بەڵام ئێستا ئەندام پەرلەمانێك لەبەر ئەوەی پەخشی ڕاستەوخۆیەو موزایەداتی سیاسی ئەکات، وەڵڵا من شەرم ئەکەم، لەبەر ئەوەی کە ئەمە ئەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە کاك ئاری با ئەوە نەبێتە وەڵامدانەوەی یەکتری، مامۆستا مەروان فەرموو.

بەڕێز حسین اسماعیل حسین(مەروان گەڵاڵی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من وەکو سەرۆکی فراکسیۆنی کۆمەڵی ئیسلامی ئەو دانیشتنەی، لەگەڵ سەرۆك فراکسیۆنەکان کراوە، مەشوەرەت لەگەڵ فراکسیۆن کراوە، ڕەئی فراکسیۆن وەرگیراوە، شتێکمان نەکردووە کە لەدەرەوەی ئیرادەی ئەندامانی فراکسیۆن بێت، بەڵام بۆ کورت کردنەوەی ڕەئیەکانە بۆ ئەوەی کەمترین گفتوگۆو موناقەشە بکرێت، ئەگەر وابێت سەرۆکی فراکسیۆن بەبێ گەڕانەوە بۆ ڕەئی فراکسیۆنەکان ڕەئی خۆی فەرز بکات حەقی ئەوەیە کە برایان و خوشکان قبوڵی نەکەن، بەڵام بە ئیتیفاقی سەرجەم ئەندامانی فراکسیۆن ئێمە

چووین دانیشتووین، ڕەئی سەرجەم فراکسیۆنەکانمان پێ بووە، قسەشمان لەسەر ئەو خاڵانە یەک یەک کردووە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، مامۆستا ڕابوون، فەرموو.

بەڕێز ڕابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕاستە، هەموو ئەندامانی پەرلەمان بەگوێرەی پەیڕەوی ناوخۆ حوڕن، مافیان هەیە ناوی خۆیان بنووسن قسە بکەن، بەڵام لیژنەکانی پەرلەمان و فراکسیۆنەکان بۆیە هەن تا ئیشوکاری پەرلەمان بخەنە سەر خەت و میکانیزمێك بدۆزنەوە تا چالاك بن، ئێمە لە فراکسیۆنی خۆمان تەئیکیدمان کردۆتەوە هەموو ئەندامێکی فراکسیۆنی ئێمە مافی هەیە، دەتوانێت بەگوێرەی پەیڕەوی ناوخۆ دەست هەڵبڕێت و ناوی خۆی تەسجیل بکات و قسە بکات، بەڵام بۆ ئەوەی کاروباری یاسادانان لەناو پەرلەمان باش بڕوات، ئەو قسەو ڕاوێژانەمان ڕاسپاردووە بەو کەسانەی کە شارەزای بواری یاسایین، چەند ناوێکمان بە گوێرەی ئەو ڕێککەوتنە دیاری کردووە، کە ئەوان ئەو قسانە بکەن کە ئێمە پێشتر موناقەشەمان کردووە، نەك بەبێ ئاگاداری ئێمە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لەڕاستیدا من هەر ئەمەوێت ئەوە بە جەنابتان بڵێم کە قسە کردن بەپێی تەخەصووص، قسەکردن بە نوێنەرایەتی فراکسیۆن شتێك نیە لەدەرەوەی عورفی پەرلەمانی بێت، ئەمە ڕەچاو ئەکرێت لە پێشکەوتووترین پەرلەمانەکانی دونیاش، سەیری موناقەشەکانی پەرلەمانەکانی تر بکەین، بۆ نموونە سەیری ئەوروپا، وڵاتە پێشکەوتووەکان بکەین، دەبینین کە ژمارەیەکی زۆر کەم قسە ئەکەن، ئەمە شتێکی موتەبەعە، شتێکی زۆر زۆر ئاساییە، ئەصڵەن ئەوەی کە ئێمە لەپەرلەمانی کوردستان دەیکەین زۆر جار لەسەر بابەتێك ٨٠ کەس، ٨٠ ئەندام پەرلەمان قسە ئەکات، بەبێ ئەوەی ڕەچاوی تەخەصوص بکرێت، ئەمە ڕەنگە بووبێت بە شێتێکی نەشاز، لە عورفی پەرلەمانی ڕەنگە جار بەجارە شتێکی نەشاز هەبێت، بۆیە ئەگەر خۆتان ئیتیفاق بکەن، فراکسیۆنەکان لەناو خۆیاندا جارێ لەسەر ئەو بابەتانەی کە دێتە ناو پەرلەمان، دوایش فراکسیۆنەکان پێکەوە ئیتیفاق لەسەر بابەتێك بکەن، پێویست ناکات هەموو پەرلەمانتاران قسە بکەن، کاك صالح نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز صالح فەقێ محمدامین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نابێ ڕێگە بدەی کاك ئاری وەڵامی خاتوو ڕێواز بداتەوە، بە پێی پێڕەو ئەندامی پەرلەمان بۆی نییە وەڵام بداتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بڕیمان، لەبەر ئەوە قسەکانمان بڕی، بەڵێ کاك سالار فەرموو،

بەڕێز سالار محمود مراد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پشتیوانی ئەوە دەکەین کە ئیتفاقات بکرێت و یاساکان بە رێوشوێنێك بەرێوە بچن کە کەمترین کاتی بوێت، بەڵام باشترین صیاغە کردن بۆ ئەمە هەبێت و دەکرێ ئەم صیاغانە لە دەرەوە، لیژنەی مەعنی باش ئامادەی بکات، راستە پەرلەمانتاران حەقیان هەیە قسە بکەن و مافیان بە پێی پێرەو زامن کراوە، بەڵام نە هەشتا کەس و نە دوو کەسیش.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرێز کاك فەرهاد فەرموو،

بەڕێز فەرهاد حەمە صالح کریم ﴿فەرهاد سەنگاوی﴾:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان من لەسەر ئەم بابەتە قسە ناکەم، چونکە زوو وتم قسەم زۆرە، بەس نایکەم...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە با ناو بنووسین کاك فەرهاد، ئینجا دەرفەتی قسەکردن بە جەنابیشت ئەدەم، ناو دەنووسین، ئێستا ناوەکان دەنووسرێت، خاتوو بەهار بە سەرچاو ...

بەڕێز فخرالدین قادر عارف/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ناوانە بۆ گفتوگۆ لای من تۆمار کراوە، ﴿بێگەرد خان، رێواز خان، بەهار عبدالرحمن، عمر عنایت، دکتور شوان، کاك ئایدن، کاك کمال ، مامۆستا انس، شێخ شامۆ، عباس غەزالی، دکتور محمد، دکتور شێرکۆ حەمە ئەمین، کاك مەردان خدر، دکتور عبدالله، کاك یروانت، مامۆستا غریب، کاك انور قادر، کاك یعقوب، مدینە خان، کاك ناظم کبیر﴾.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز خاتوو بێگەرد فەرموو،

بەڕێز بێگەرد دلشاد شکرالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی پێنجەم، خاڵی دوو، فەرعی ﴿أ﴾، من ئەم مولاحەزەیەم دایە بەڕێزان لە لیژنەی قانوونی ﴿ان یکون من مواطنی اقلیم کوردستان و مقیما فیە اقامة دائمة﴾ ئەقلیمی کوردستان، ئێمە لێرە باس لە کۆمیسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەلبژاردنەکانی کوردستان دەکەین لە باشووری کوردستان بە شێوازێکی

گشتی که ناوچه دابڕێندراوەکانی ئێستاش دەگرێتەوە، لەبەر ئەمە ئەگەر ئەم وشە لا نەبرێت مافی ئەوان لە ناو دەستەکەدا ئەفەوتێت، بۆیە ئومێد دەکەم بە نەزەری ئیعتیبار وەربگیرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز خاتوو سهام فەرموو،

بەڕێز سهام عمر قادر عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە برگا یەکەم، سەبارەت ئەنجومەنێ کومیسیاران ماددێ پێنجێ، ل دوماهیکێ هاتیە کو یاساناس بهێتە مضمون کرن کو تێدا هەبن و پێکهاتە و نەتەوەکان مضمونە، بەس زامنا هەبوونا ژنێ تێدا نینە، چونکی لێرەدا گوتییە رەچاو بکرێت یەعنی ﴿یراعی﴾، کەواتە پێشنیار دکەم رەچاو بکرێت یان ﴿یراعی﴾ بهێتە لابرن داکو مضمون بیتن، هەبوونا ژنێ د کومیسیونێدا، زور سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز خاتوو بەهار فەرموو،

بەڕێز بەهار عبدالرحمن محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە پێکهاتەی کۆمیسیۆن قسەم هەیە کە دیارە پێکهاتەکە لە ئەنجومەنی کۆمیسیاران و لەگەڵ کارگێری هەڵبژاردن پێکهاتووە و ئەنجومەنی کۆمیسیاران لە رووی ژمارەوە دیاری کراوە، هەیکەلییەت دیاری کراوە، چۆن هەڵدەبژێرێ دیاری کراوە؟ مەرجەکانی دیاری کراوە، کارگێڕی هەڵبژاردن کە پێکهاتەیەکی سەرەکی و بەشێکن لە ئەنجومەنی کۆمیسیاران زۆر بە سادەیی نە مەرج دیاری کراوە، نە هەیکەلییەتی دیاری کراوە، نە، یەعنی من پێموایە ئەمە لە داهاتوودا ئیشکالییەت دروست دەکات، بۆیە لە ئێستادا چارەسەر بکرێت باشترە، بۆیە پێشنیار دەکەم کە کارگێڕی هەڵبژاردن تەفسیلێکی پێبدرێت، چۆن مەرج بۆ ئەمە دانراوە؟ هەیکەلییەتی دیاری کراوە؟ مەرجەکانی چییە؟ بەم شێوەیە دیاری بکرێت لە پرۆژە یاساکە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز خاتوو رێواز فەرموو،

بەڕێز د.رێواز فائق حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ﴿ت﴾ شەشەمی ماددەکە، ﴿یکون اجتماع المجلس صحیحا بحضور الاغلبیة المطلقة لعدد اعضائه ارائه و تتخذ قراراته باغلبیة الحاضرین﴾ واتە، لەم نۆ کەسە، ئەگەر پێنجیان حاضر بێت لە کۆبوونەوەکە، کۆبوونەوەکە صەحیحە و ئەگەر سێ کەسیان بڕیار بدەن بڕیار دەدرێ، من دەزانم ئەمە بۆ ئەم هەلومەرجەی ئێستای کوردستان حاڵەتێك دروست دەکات کە نامەوێ لێرە باسی بکەم و خوشت هەست

دەکەم لێم تێدەگەی، من داوا دەکەم قەراری مجلس موشکیلە نییە ئینعیقاد دەبێ بە ئەغلەبیەی موتلەقە، بەڵام ﴿تتخذ قراراته بأغلبية اعضاء المجلس﴾ یەعنی قەرارات بە پێنج بێت، چونکە بە سێ زۆر زۆر زەحمەتە، دەزانم رەنگە بوترێت دەبێتە هۆی ئەرقەلە درۆست کردن و حاڵەتێك دێتە پێش کە موتەوەقیع نییە و لە رووی رۆتینەوە کێشە دروست دەکات، بەڵام من داوا دەکەم ئەمە بە نەزمری ئیعتیبار وەربگرێت کە حاڵەت دێتە پێش جاری وا هەیە ئەم حاڵەتە لە مفوضیە ی ئینتیخاباتی بەغداد رووێداوە، بە ئەنقەست خەڵك نێردراوە بۆ سەفەر و کۆبوونەوە کراوە و قەرارات دراوە و من تەوەقوعی ئەم حاڵەتە لە کوردستانیشدا دەکەم لەبەر ئەوەی ئێمە هەڵگری هەمان ئەقلیەتین لە چوارچێوەی مامەڵە کردن لەسەر، بە تایبەتی مەسەلەی ئینتیخابات، سەبارەت بە ثانیا، لە عەینەن ماددە، من بێگومان پشتگیری لە رەئیەکەی خاتوو بەهار دەکەم سەبارەت بەوەی کە من پێموایە سەرۆکی ئیدارەی ئینتیخابی لە سەرۆکی ﴿مجلس مفوضين﴾ گرنگترە لە رووی عەمەلییەوە ئەو ئیشەکان دەکات و ناکرێت ئەو هیچ مەرجێکی بۆ دانەنرێت، سیفەتەکانی واضح نین، سەبارەت بە ئیدارەی ئینتیخابی من هەست دەکەم کە نەقس هەیە و پێویستە ئەم نەقسانە چارەسەر بکرێن و ئەو تەفسیلەی دراوە بە مەجلسی مفوضین ئەگەر بە عەینەن تەفسیلیش نەبێ لێرە پێ بدرێت لە برگەی یەکەمی ئەو ﴿ثانیا﴾، من پێشنیار دەکەم کە باسی ئەوە دەکات کە هەڵبژێرێن، راستە لە خوارەوە وتراوە لە ماددەی شەشەم، ئەمانە مدرا و مەناسبی گەورەن و عولیات و اغلبیە بە ثلثین ترشیح دەکرێت و بڵێین موصەدەقە دەکرێت، بەڵام من پێشنیارەکەشم لێرە وەکو تەئکید دابنرێتەوە، چونکە بەکارهێنانەوەی ئەمە و تەفسیرکردنی بە حاڵەتێکی تر متەوەقیعە، بۆیە پێشنیار دەکەم بەم شێوەیە بێت ﴿ تتألف الادارة الانتخابية من المكتب العام و المكاتب الانتخابيه في المحافظات و الوحدات الادارية وفقا لهيكلية مقترحه من الادارة الانتخابية و المصادقة عليها من قبل مجلس المفوضين بأغلبية الثلثين﴾، ئەمە ئەگەر وەکو خۆی مایەوە و ئەگەر ئەم پێشنیارەم دەنگی هێنا، من پێشنیار دەکەم کە ئیدارەی ئینتیخابی لە یەك کەس پێك نەیەت، من پێشنیار دەکەم لە مەجلسێك پێك بێت کە لە سێ کەس کەمتر نەبن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز مامۆستا انس فەرموو،

بەڕێز انس محمد شریف طاهر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

حەقیقەت وەکی بەری نوکە بەحس کری، دبیت ئیتفاق ژ درەفەی پەرلەمانی لسەر هندەك نوقتا هاتبێتە کرن، بەس دیسان نابیتە رێگر کو ئەم رەئیێ بدەین، ئێك ژڤان اولا ﴿مجلس المفوضين يتألف من تسعة أعضاء﴾ هندی بەرێ خو ددەینە ئەزمونێت وەلاتێت عالەمێ پرانیا وان یان پێنجا دەست پێدکەت یان لە هەفتا، ئیللا ﴿ئۆرۆگوای﴾ نەبێت کە نەھ کەسن و ئەڤە ل وێرێ دیسان دووبارە بوویە، ئەز نزانم حکمەت ژێ چییە؟ یا دوێ رەقەم دوا، ﴿يشترط في من يرشح لمجلس المفوضين﴾ أ: ﴿ان لا تقل عمره عن ثلاثين

سنة﴾ والله اعلم بەس ثلاثين هەر زور كەمە، پێشنیار دكەم ببیتە چل سالْ و چل سالّا كێمتر نەبیتن، هەروەسا ﴿ت﴾، ﴿ان یكون من ذوی الخبرە و ان یكون من ذوی الخبرە و المشهود لە با الكفاءە﴾ نازانم چ جیهەتە شەهادەی بۆ ددەت كو ئەو كەسە كەفوئە؟ ئەویش لەوێ واضح نییە، زور سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز عمر عینایەت فەرموو،

بەڕێز عمر عینایەت حمە سعید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من سەرنجم دووبارە ئەكەمەوە ﴿المفوضیة العلیا المستقلة للانتخابات﴾ جارێكی دیكە مفوضیة بەس بۆ مەجلیسە، ئەوانە ئیعادەیان كردووە داوای لێبوردنیان لێدەكەم.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

لە كوێ كاك عمر عینایەت؟

بەڕێز عمر عینایەت حەمە سعید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە هەموویدا وایان كردووە مجلس مفوضین، مەجلس بەسە لە هەمووی دەبێ ریعایەتی بكەن و لای بەن ،بە نیسبەت ﴿بعد ترشیحه من قبل لجنة خاصة یشكلها البرلمان﴾، ئەم لیژنەیە نەكاتەكەی دیاری كراوە، كەی تەشكیل دەكرێ؟ و نە عەدەدی اعضائی ئەم لیژنەیە دیاری كراوە، بە ڕای من ئەگەر بوترێت لێرە ﴿لجنة خاصه یشكلها البرلمان بعد تصدیق هذا القانون بخمسة عشرة یوما﴾ لەبەر ئەوەی زووتر با بێت ئەم قانوونە، ماوەیەكی كراوە لەبەردەم پەرلەماندا نەبێت و ماوەیەكی دیاریكراو، سنووردار هەبێت بۆی، لە ئاخیری فەقەرەكەدا نووسراوە كە ﴿تمثل المكونات القومیه یراعی و یراء تمثیل النساء و تكون مدة ولایة المجلس﴾ نەك هەیئە، نووسراوە هەیئە، المجلس پێموایە، نازانم وایە یان نا؟ دووەم دەڵێت: یشترط بە ڕای من دەبێ بنووسرێت ﴿یشترط علی المرشح لمجلس المفوضین﴾ نەك ﴿في من مرشح نفسه﴾ كە لە لایەنی لوغەوییەوە ئەمەش نوقسانە، ﴿یشترد علی المرشح مجلس المفوضین﴾ أن یكون یان ان تكون، كەواتە ان یكون زیادە، من ﴿مواطنی اقلیم كوردستان﴾، ان یكونەكەی لابردرێت لە هەموویان هەتا ئاخیر لابردرێت ئەمانە، ئیتر من شتێكم نییە دەستان خۆش، پشتگیری لە ئەوەش دەكەم كە لە ڕووی ژنەوە ژمارەی ژن دیاری بكرێت، ڕێژەیەكی بۆ دیاری بكرێت كە لە ﴿٢٠٪﴾ بێت یان ﴿١٥٪﴾بیتن، ڕێژەی دیاری بكرێت یان بوترێت بە لایەنی كەم ژنێكی تێدا بێت ئەم مەجلیسە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز د. شوان فەرموو،

بەڕێز د.عمر مصطفى باوەمير ﴿شوان قەڵادزەيى﴾:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەر ئەوەى ئەم كۆميسيۆنە يەكەمجارە دادەمەزرێت لە هەرێمى كوردستان بە ڕاستى ئەويش وا باشە، وەكو سەرۆكى ليژنەكانى پەرلەمان زۆر ئەمە قۆرغ نەكرێت وا باشە نوێنەرايەتى پێكهاتەى پەرلەمانى پێوە دیار بێت و ئەو نۆيەش كە دیارى كراوە مەفروز بوو لەگەڵ نۆيەكەشدا ژمارەيەكى تر ئيزافە كرابا، بۆ نموونە/ ﴿پێنج، حەوت، نۆ، يانزە هەتا سيانزەش﴾ نەك ئێستا نۆيەكە لەوێ سابت كرابيت بە پێى ئيتفاقيە، كە لەوێش باسى موستەقيللە دەكرێت، موستەحيلە كۆميسيۆن موستەقيل بێت، هەتا ئەمەش نووسراوە، لەبەر ئەمە من پێم باشە نۆيەكە بكرێت بە يانزە، ئەوەى موكەوناتيش، موكەوناتەكان دیارى بكرێت، ﴿تورکمان و كلد و ئاشوورى﴾ مكوناتن لە هەرێمى كوردستان لە ئێستادا بە رەسمى، وەكو موكەوناتى قەومى، تۆ كە موكەوناتى قەومى دێنى، ئێستا كە كوردستان پر بووە لە عەرەب، لەوانەيە عەرەبيش داوا بكات لەو كۆميسيۆنە ئەندامیان هەبێت، خاڵى دووەم وەكو بێگەردخان وتى: دووەم فەرعى أ: اقليم كوردستان بكرێت بە كوردستان، كە هەموو كوردستانى باشوور دەگرێتەوە، ئەوەى تريشيان دووەم فەرعى ح/ دەڵێ ئەوانەى موشارەكەى ئيبادەى جەماعى و لەناو بردنى خەڵكى كوردستانيان نەكردبێت ئەم شەرتە بكرێت بەوەى كە هەر بەعسى نەبووبێتن، چونكە مەرجەكە ئەوە بێت كە هەر نەك موشارەكەى نەكردبێت، بەڵكو بەعسيش نەبووبێت بە هيچ شێوەيەك لە عومرى ئەو سى و پێنج ساڵەى تەمەنى حزبى بەعسدا، مەسەلەى بەشدارى ئافرەتانيش، ئەمن لەگەڵ ئەوەدام هەر ژمارەيەك بێت موشكيلە نييە، ئەو حەتمەن دابەش دەكرێت بە پێى موحاسەسەى حزبى، با ئەو حزبە بۆ خۆى كە سێى بەردەكەوێ ئافرەتێك دیارى بكات، ئەوەى كە دووى بەردەكەوێ يەكێك دیارى بكات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز كاك أنور فەرموو،

بەڕێز أنور قادر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى پێنجەم، من تێبينيم لەسەر ئەنجومەنى كۆميساران لەو برگەيە هەيە، نوێنەرايەتى بكات و كەمە نەتەوەييەكان مسۆگەر بكرێت و رەچاوى نوێنەرايەتى ئافرەت بكرێت، پێشەكى قسەكەم بە هەڵە لێك نەدرێتەوە و بە هەڵە تەفسير نەكرێت، لێرەدا چونكە من دژى پێشێلكردنى مافى هيچ چين و توێژێك و هيچ لايەنێك نيم، بەڵام لە خاڵى دوو، لە برگەى ﴿أ﴾ دا، هاتووە دەڵێ: پێويستە لە هاووڵاتيانى هەرێم بێت و تيايدا بە شێوەيەكى هەميشەيى نيشتەجێ بێت، بۆيە وشەى ﴿مراعات﴾يش لێرە بۆ ئافرەت بە كەم بايەخ سەيركردنە و بۆ پێكهاتەكانيش مادەم مافيان لە خاڵى دوو برگەى ﴿أ﴾ دا دیارى كراوە، پێم وايە ئەمە زيادەيە لێرەدا هاتووە پێويست ناكات لە وێدا هەبێت و لەگەڵ ئەمەشدا نيمە كە حسە و پۆست لەسەرەتادا هيچ پێكهاتەيەك ببرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز شێخ شامۆ فەرموو،

بەڕێز شامۆ شێخۆ نعمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیارا من خالا ئێکێ دگریت، جڤات ژ نەھ کەسان پێك دێت و تێدا نوێنەراتیا پێکهاتێن نەتەوەیی مسۆگەر ببا، جارێ ئاڤاکرنا ڤی دەزگایی هەر بخۆ بۆ خۆحازرکرنێ یە ریفراندۆمەکێ ل دەڤەرێن تازە رزگار کری یێن دابڕاندی، ئەم نیڤ ملیونێن ئینسانێن کوردێن ئێزدی پەیوەندیدارین ب ڤێ ریفراندۆمێ، ئەز بەرژەوەندییا نەتەوەییدا دبینم ئەگەر بەحسێ پێکهاتێن نەتەوەیی بهێتە کرن رەوشا پێکهاتێن ئاینی ژی بهێتە رەچاو کرن، سبەهی ما چ تێدایە ژ وان نەھ کەسان کەسەکی کوردێن ئێزدی ژی ل ڤی دەزگەهێ بلندا نەتەوەییدا تێدا بیت؟ زور سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك صالح فەرموو،

بەڕێز صالح فەقێ محمدامین کاکە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خالێ ﴿ب﴾ من پێم وایە ئەوەی خاوەنی شارەزایی بێت و شاهیدی لەسەر بدرێت من پێم وایە ئەم خالە زیادە هەر لابردرێت، شارەزاییەکە ئەگەر لە پسپۆرییەکەیە ئەگەر دوو پسپۆرییەکەمان جیا کردبوەوە ئاسایی بێت ئەگەر بتەوێ پسپۆرییەکان دیاری بکرێت دەبێت لە خالەکانی پێشوودا ئاماژەی پێبدرێت، بۆیە ئەم شاهیدی و کارامەیە نازانرێ کێ شاهیدی بۆ بدات؟ خالێ ﴿خ﴾ ئەوەی سەر بەھیچ پارتێکی سیاسی نەبێت ئەوەش هەر با لابردرێت و زیادە، دەکرێ بڵێیت لە دوای پاڵاوتنی یان لە دوای دەستنیشانکردنی سەربەخۆ بێت، چونکە پێشتر سەربەخۆ نییە، لە دووەم، کارگێڕی و هەڵبژاردندا خالێ دوو، لە هەرێم و ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم جیاکراوەتەوە، بەڵام لە خالێ یەك، تەنها پارێزگاکانی هەرێم ئاماژەی پێدراوە، لە خاڵێکیش بە هەمان شێوە بۆی زیاد بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز عباس غەزالی فەرموو،

بەڕێز عباس غەزالی میرخان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خالی دوو، فەقەرەی یەك، تەئیدی بێگەردخان و د.شوان قەڵادزەیی دەکەم، بەڵام هەر دانیشتوو نەبێ ڕەگەزنامەی هیچ وڵاتێکی تریشی نەبێ بۆ ئەوەی سەربەخۆ بێت و بەرژەوەندی بەرزی کوردستان بپارێزێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز د. شێرکۆ فەرموو،

بەڕێز د. شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە گشتی لەسەر دەقە کوردییەکە ئەگەر بۆ کاتێکی تریش بێ زۆر هەڵەی تێدایە، کوردییەکی زۆر تەواو نییە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لەسەر عەرەبییەکە قسە بکە.

بەڕێز د. شێرکۆ حەمە [illegible]سین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر عەرەبییەکەش ئەوەی کە دەگوترێت بڕیارەکانیان بە زۆرینەی ڕەها یەعنی زۆرینەی نۆکە بێت کە پێنج کەس بێت لە ﴿بأغلبية مطلقه﴾، لە ئیدارەی ئینتیخابیش خاڵی دووەم، لە ئیدارەی ئینتیخابی کۆتایی دێڕەکە ﴿طابع عملياتي و تنفيذي و اجرائي ﴾ نازانم لە مە دەچێ هەرسێکی هیچ جیاوازییەکی نەبێت، هیچ جیاوازییەکی هەیە ئەمانە؟ ئەگەر کورت بکرێتەوە بە ﴿ذات طابع تنفيذى﴾ یان ﴿ذات طابع عملى و تنفيذى﴾، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز د.محمد على فەرموو،

بەڕێز د. محمد على:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەروەسا ئەز هاڤ دژیەکی دبینم ل ماددا پێنجێ، دووەم، خالا (خ) کو پێویستە کۆمسیار سەر بە هیچ پارتەکی سیاسی نەبت، ئەز دبیژم ئان خالا لادەین، یان ئەز نازانم چۆن تەعامول دگەل وی بکەین، مە لە ئەساسدا لەسەر تەوافوقی سیاسی ئافاکری، ئەو کەسەی کو دەچنە وێ ڕێژی لەسەر تەوافوقا سیاسی دەچنە وێرێ، یەعنی لایەنێن پارتا سیاسینە، یەعنی ئەڤە دەمێکیدا کو یاسایەك ڕەهەندێکی نیشتمانی هەبت، یان ڕەهەندێکی سەربەخۆ هەبت، ئەز لە واقعی سیاسی کوردستانێ باش تێ دگەم، ئەزانم چاڤەڕی چین، وەلی دەبێت هەمی چاڤی خۆ بکەین هێدی هێدی مە دامەزراوا خۆ ئاڤەدان بکەین، دەبیتن مە باوەری ب سەربەخۆیی خۆمان هەبیتن، ئەز پێشنیار دکەم، یان خالا (خ) کە دەبیژێت ئەندامی کۆمسیار سەر بە پارتا سیاسی نەبت، بێتە لادان یان دەبیت مە حیلە دگەل خۆ نەکەین، ژبەر کۆ ئەگەر ڤی ڕەنگی دەرباز بین، ئەڤ خەلەتییێن بەری نوکە ئەم یێن دووبارە دکەین بو نموونە ئەز دێ نموونەیەکا سەندیکا رۆژنامەڤانان دێ ئینم کو هەمی تەوافوقا سیاسیی یان هەمی سازی یێن دی یێن جڤاکی مەدەنی و تەوافوقا سیاسی بووینە و ئەو کەسێن ل وێرێ کار دکەن ژی هەر ئەندام و لایەنگرێت حزبانە کو دمەسەلەکا وەکی

کۆمۆسیۆنا هەڵبژارتنا کو دڤێت یا سەربەخۆیی بێت نە بتنێ پشتەڤانیا سەربەخۆیی و پروسێسا هەڵبژارتنێ ناکەت بەڵکو ڕێگرییێ د پروسێسا دیموکراسیی دکەتن د هەرێما کوردستانێ. زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك ئایدن فەرموو.

بەڕێز ئایدن معروف سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەماددەی پێنجەم لەبەشی یەکەم، ئەنجومەنی کۆمسیاران، لەو برگەیەدا کە باسی نوێنەرایەتی پێکهاتە نەتەوەییەکان ئەکات، ئێمە لێرە ئیقتراحمان ئەوەیە لەم پرۆژەیەدا ڕاپرسیە، ئەوە ئامانجی سەرەکیمانە، ڕاپرسی لەو ناوچانە دەکرێت کە کێشەی لەسەرە، بەتایبەتی کەرکووکە ناوچەکانی دەوروبەریەتی وەکو دوز خورماتوو، ئەوانەی کە تورکمان نشینی زۆری لێییە، دەبێت لەم کۆمیسیۆنە، لەم دەستەیە پێکهاتەی تورکمان ئەهمیەتی پێ بدرێت، نوێنەرایەتی دیاری بکرێت، لێرەدا ئێمە لەو مولاحەزەیەدا لەنوێنەرایەتی پێکهاتە نەتەوەییەکاندا دەبێت حیا بکرێتەوە، دیاری بکرێت کە ناوی تورکمان لەمە بنووسرێت، کە ئەویش بتوانێت بەشێوەیەکی فەعال بەشدار بکات، لێرەشدا ئێمە دیسانەوە، ئەگەر نوێنەری پێکهاتەکان مسۆگەر نەکرد، چۆن پێکهاتەی تورکمان پشتگیری لە ڕاپرسی دەکەن، ئەگەر لەیەکەم هەنگاو ناوی تورکمان بەنەصی سەریحی نەنووسرێت لەم برگەیەدا، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك کمال یلدا.

بەڕێز کمال یلدا مرقوز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەخاڵی دووەم برگەی یەکەم، (ان یکون من مواطني و سکنة کوردستان) بەس ئەوەندە بکرێت، فەقەرەی (ج و ح) بکرێت بە یەك، بەم شێوەیە بخوێنرێتەوە، (ان یکون حسن السیرة والسلوك وغیر محکوما بجریمة مخلة بالشرف ، او مشارك بجریمة ارتکبها نظام البعث في العراق للشعب الکوردستاني) سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، مامۆستا غەریب، فەرموو.

بەڕێز غریب مصطفی حەمە خان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوو سەرنجم هەیە ئەمەوێت بە کورتی بیگەیەنم، خاڵی یەکەم: کە ئەڵێت مسۆگەر کردنی نوێنەرایەتی پێکهاتە نەتەوەییەکان و نوێنەرایەتی ئافرەتان، ئەم ئەنجومەنە پێنج لایەنی سیاسی زاهیرەن بەرێوەی ئەبەن، بەشداری ئافرەت ڕەنگە ئاسان بێت، لەناو ئەو کوتلە سیاسیانەدا جێگایان بکەنەوە، بەڵام سەرنجی سەرۆکایەتی پەرلەمان ولیژنەی یاسایش بۆ ئەوە ڕائەکێشم، کە پێکهاتەی قەومی ئەگەر ئێمە بەڕەهایی

بیهێڵینەوە دوای هەم گرفت بۆ ئێمە دروست ئەکات هەم بۆ ئەو پێکهاتانەی کە جێگایان ناکرێتەوە، خاڵی دووەم، وشەی نەزاهە لە خاڵی (ف) (ان یکون من ذوي الخبرة ومشهود له بالکفاءة والنزاهة) ئەو وشەی نەزاهەیە هەر لاببرێت، چونکە لەخاڵی (ج) ئەڵێت ان یکون حسن السیرە) مادام حسن سیرە بی نەزاهەش لەخۆی دەگرێت، بۆیە پێویست ناکات، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دکتۆر عبدالله، فەرموو.

بەڕێز عبدالله جاسم رجب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشتگیری داخازیا کاك عباس غزالی و دکتۆر محمد علی دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك یعقوب گورگیس، فەرموو.

بەڕێز یعقوب گورگیس یاقۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سێ پێشنیار هەنە، لەخاڵی ئێك: مجلس المفوضین: تمثیل المکونات القومیة) وای لێ بکرێت،(علی ان یضمن تمثیل المکونات القومیة في مجلس المفوضیة والهیئات المنبثقة عنه) نەك تەنها لە مەجلسی کۆمیسیۆن لەهەموو هەیئاتی مەجلسدا بەشداری بکەن، خاڵی دووەم: له ح- لم یشارك في الجرائم التي خطط لها او ارتکبها نظام البعث في العراق لقمع الشعب الکوردستاني) (وعموم الشعب الکوردستاني) یەعنی نابێت خەڵکێك لەو کۆمیسیۆنە بێت تاوانی دژی خەڵکی کوردستان کردبێت ئەوە نا مەعقولە، خاڵی سێیەم: له خ- ان لا یکون منتمیا الی اي حزب سیاسي (ببێت به جهة سیاسي) یەعنی حزب سیاسی لەوانەیە ئەندامێکی لە تەیاری سیاسی بێت، یەعنی وای لێ بیت، (ان لا یکون منتمیا الی اي جهة سیاسیة اثناء عضویته) یەعنی سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك یروانت، فەرموو.

بەڕێز یروانت نیسان مارکۆس:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش تەئیدی قسەکانی کاك یعقوب ئەکەم، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خاتوو مدینە، فەرموو.

بەڕێز مدینه ایوب احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشتگیریا محمد علی دکەم لسەر ماددا دوو برگا (خ) ئەو برگە یا زێدەیە و، ماددا دوو برگا(ج) و(ح) دەمجەك دهێت کرنێ، بڤی شێوەی بتن بەشداری نەکربێت لەتاوانی ڕژێمی بەعس لەعێراقدا پلانی بۆ دانانی یان ئەنجام دراون بۆ لەناوبردنی گەلی کوردستان یان بەتاوانێکی ئابرو بر حکوم نەدرابێت. سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ناظم کبیر، فەرموو.

بەڕێز ناظم کبیر محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانی من لەلایەن بێگەرد خان و ئەوانی تریش هاتە کردن، بۆیە پشتگیرییان ئەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك عمر کۆچەر، فەرموو.

بەڕێز عمر صالح عمر(کۆچەر):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز دگەل هێندیم خالا ئێك حەفت کەس بن، پشتگیریا کاك محمد علی دکەم، کو ئەڤێتە بێتە ئان لادان ئەوە نەمینیت، (ان لا یکون منتمیا الی اي حزب سیاسي) بقەناعەتا من بیژین (ان لا یمارس اي عمل حزبي) لەکاتا ئەندامێتی، خالا شەشێ برەئیا من (وتتخذ قراراته باغلبیة الحاضرین) ببێتە (باغلبیة ثلثین) سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك مەردان نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز مەردان خدر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ل خالا چارێ هەڵبژاردنا سەرۆك و جێگرو برپاردەر و سەرۆکێ کارگێڕی هەڵبژاردن، کو دوو لسەر سێ ژمارا ئەندام تێتە هەڵبژاردن، لێرە عەمەلی یان وەختێ جێبەجێ کرنێ واردە تووشێ حالەتێك بین کوو ئیشکالەکا قانونی درست کەت ڤێ یاسایە تەنزیم نەکریە، ئەویش ئەگەر دوو موڕەشەح بوون، هەردوو موڕەشەح دوو لسەر سێ دەنگی نەهینا، واتە یەکی پێنج دەنگ هینان، یەکی چار دەنگ هێنان، ڤ حالەتدا دڤێت یاسا تەنزیم بکەت، لەهەموو وا هەڵبژاردنێت کوو دوو لسەر سێ دەنگا تێتە یەکلا کرن، جەولەکا دیا هەڵبژاردن تێتە کرن، لەوێ جەولێ ئەگەر زێدەتر لە دوو موڕەشەحا هەبن دوو موڕەشەحی زۆرینەیا دەنگا بەدست هێنا دەچنە جەولا دوویێ، لە جەولا دووێ بزۆرینەیا دەنگ تێتە یەکلا کرن، هەروەکو مە لە خولا چوارێ پەرلەمانێ عێراقی دیتن، هەڵبژاردنا سەرۆك کۆمارێ وەختی چل موڕەشەحێ دوو لسەر سێ دەنگ بەدەست ڤەنە لە

جەولا دووینّ سەرۆك كۆمار بزۆرینەیا دەنگا هاتە یەكلا كرن، لبەر هیندە فەقەرەیەك ئیزافە كرن، ئەگەر چ موڕەشەحیّ دوو لسەر سیّ دەنگا بدەست ڤەنە لە جەولا دووینّ چ تۆڤ ئیتفاقا لسەر كری بێتە پڕكرنا، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، لیژنەی یاسایی فەرموون.

بەڕێز د. ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ژمارەیەكی زۆر پێشنیار هەیە، هەندیّ لە ڕەئیەكان پێویستی بە ڕوون كردنەوە هەیە، بۆ ئەوەی نەخرێتە دەنگدان، پێم وایە ئەگەر ڕوونكردنەوە بدەین پێویستی بە دەنگدان نابێت، ئەوەی كە پەیوەندیدار بوو بە ژمارەی ئەندامان دیارە ئیتیفاق كراوە لەسەر ئەوەی كە نۆ كەس بێت، بۆ ژمارەی ئەندامان، پرسیار كرا لەسەر ئەوەی كە ئایا كێ شەهادەتیان بۆ دەدات كە خاوەن خیبرەن و كەفائەتیان هەیە، ئەو سیڤیەی كە تەقدیمی ئەكەن، ئەو سیڤیە لەلایەن لیژنەی تایبەتەوەیە ،كە پەرلەمان دای دەمەزرێنێت، سیڤیەكە خۆی شەهادەتیان بۆ دەدات، لیژنەكە هەڵسەنگاندن ئەكات، لەسەر موكەوینات زۆر باس كرا كە بۆ موكەویناتی قەومی بێت، ئێمەش وەكو لیژنەی یاسایی ئەگەر بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان پێشنیارەكە قبولّ بكەن (المكونات الاخرى) بە موتلّەقی دەیهێنین، بۆ ئەوەی كە موكەوینات قەومی بگرێتەوە هەم موكەوینات ئاینیش بگرێتەوە، پێنشیار هەبوو لەسەر خاڵی دوو برگەی (أ) ان یكون من مواطني كوردستان – العراق ومقيماً فيه اقامة دائمة. وا پێشیار كرا بكرێت بە (مواطني اقليم كوردستان) بەڵام ئێمە وەكو لیژنەی یاسایی وامان پێ باشە كە لەمواتنی هەرێمی كوردستان بێت و ئیقامەی دائیمیشی هەبێت، لەبەر ئەوەی جاریّ ئیستیفتا نەكراوە لەو ناوچانەو نەگەڕاوەتە سەر هەرێمی كوردستان، بۆیە ئێستا تەشكیل كردنەكە، ئەگەر حەصر بكەین لەسەر مواتنی هەرێمی كوردستان ئەوەمان پێ باشتر بووە، تەمەنەكە، (٣٥)سالّ بوو، دیارە لەسەر ڕای ئەندامان كراوە بە (٣٠) بۆ موراعات كردنی لەنێوان (٣٠) سالّ بۆ پەرلەمانیش (٢٥) هەیە، ئەو (٣٥) سالّەش كە تەرح كرابوو ئەو (٤٠) سالّەش كە بەڕێزیان پێشنیاریان كردبوو، چونكە ئێمە مەرجێكی ترمان هەیە كە خاوەن خیبرە بێت، بۆیە خاوەن خیبرە (٣٠) سالّمان داناوە، كە سێك كە تەخەروج ئەكات و بڕوانامەی زانكۆ بەدەست ئەهێنێت ئەوە لە ٢٢ تا ٢٣ سالّی ئەبێت، بۆیە دەبێت خیبرەیەك لەكارەكەی پەیدا بكات، تا دەگاتە (٣٠)سالّ، بۆیە (٢٥)سالّ زۆر كەمە، كە تەمەنمان داناوە مەرجی خیبرەشمان داناوە، بۆ ئەوەی تەنسیق هەبێت لەنێوانیان، (ان لا يكون منتميا الى اي حزب سياسي اثناء عضويته) ئەوەش قسەیەكی زۆری لەسەر كرا، ئێمە نەمان وتووە ئەو كەسە موستەقیل بێت كە دێت، ئەڵێین لە كاتی ئەندامێتیدا، واتە پێشتر كەسێك بووە سەر بەلایەنێكی سیاسی بووە، ئەندامی لایەنێكی سیاسی بووە، بەڵام كە دێت و ئەبێت بە ئەندام لەو كاتەی كە دەبێت بە ئەندام بۆی نییە سەر بەهیچ لایەنێكی سیاسی بێت، لەبەر ئەوەی كە ئەصڵەن ناوی كۆمیسیۆنەكە ناوی كۆمیسیۆنی بالای سەربەخۆی هەڵبژاردنەكانە، بۆیە پێش ئەوكاتە كەسێكی حزبی بووە ئەوە لێرەدا تەنزیم كراوە، بەڵام كە دێتە ناو كۆمیسیۆن لەكاتی وەزیفەكەی و لە كاتی ئەدا كردنی كارەكەی،

پێویستە وەکو کەسێکی سەربەخۆ لێرەدا کار بکات، لەسەر ئیدارەی هەڵبژاردن پێشنیار هەبوو، کو مەجلسی مفەوەزین تەنزیم کراوە بەهەمان شێوە ئیدارەی هەڵبژاردن تەنزیم بکرێت، ئیدارەی هەڵبژاردن لەیاسای هەموو وڵاتێك دەبێت هەیکەلەکەی بە نیزامێکی داخلی تەنزیم بکرێت، ئەو نیزامە یان ئەو هەیکەلیە پێشکەش دەکرێت بە مەجلسی مفەوەزین، مەجلسی مفەوەزین کە ئەندامەکانی لە نۆ کەس پێك دێت ئەوان موصادەقەی لەسەر دەکەن و پێك دێت، لەگەڵ ئەوەشدا ئاگادار بن سەرۆکی ئیدارەی هەڵبژاردن لەهەمان کاتدا ئەندامە لە مەجلسی مفەوەزین، واتە ئەو مەرجانەی کە بۆ ئەندامانی مەجلسی مفەوەزینمان داناوە سەرۆکی ئیدارەی هەڵبژاردنیش دەگرێتەوە لەبەر ئەوەی یەکێکە لە ئەندامەکانی ئەو مەجلسە، مەسەلەی قەرارات کە بە ئەغلەبیەی موتلەق بێت بۆ ژمارەی ئەندامان، ئەمە دەبێتە ئەرقەلەو کێشە بۆ؟، لەبەر ئەوەی ئەسلەن کۆمسیۆنی سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان لە هەموو وولاتان ئەنزیمە بەرێوەی دەبات، نیزام زۆر دەردەکات، نیزامی هەیە تایبەتە بە ئموری مالی، هەیە تایبەتە بە ئموری ئیداری، تایبەتە بە ئەنزیمەی ئینتخابی، هەیە لێرانە بۆ ئەوەی کێشە دروست نەبێتن بە ئەغلەبیەی حازرینە دەنگدان، ئەوەش قاعیدەیەکی قانونی تازەی موتەبعە بەئەغلەبیەی عەدەدی ئەعزای مجلسەکە، بەئەغلەبیەتیش قانون و قرارات دەردەکات، ڕوونکردنەوەکانی تر بەجێ دێڵم بۆ هاوکارانم، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو هیچی ترتان ماوە، دکتۆرە بەهار ، فەرموو.

بەڕێز د. بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی تایبەت بێت بە کوردییەکە، کاك دکتۆر شێرکۆ لەکاتی داڕشتنەوەیدا پرسی پێ ئەکەین و چاکی ئەکەینەوە، سەبارەت بەوەی کە ئیقتراح کرا جیاوازی چییە، بکرێت بە یەك عەمەلیاتی و تەنفیزی و ئیجرائی، عەمەلیاتی و تەنفیزی و ئیجرائی سێ شتی جیاوازن، عەمەلیات، یەعنی پرۆسە، بۆ نموونە: ئیستیفتا پرۆسەیە، تەنفیز، تەنفیزی عەمەلییەیەکە، بۆ نموونە: لەدوای ئەوەی کە هەڵبژاردن تەواو ئەبێت هیچ لایەنیك ناچێت ئەو هۆکارانەی بەکاری هێناوە بۆ هەڵبژاردن لێی بکاتەوە، لێرەدا ئێمە سەلاحیەتمان داوەتێ تەنفیزی مەدەنی بکات لەسەری، واتە غەرامەی لێ بسەنێت، ئیجرائی: ئیجرائاتیش ئەنزیمەیە، بۆیە ئێمە ئەم سێ شتە کە دامان ناوە هەریەکەیان لەمانە واتای خۆی هەیە، لای بەرین یان دەمجی بکەین ڕەنگە کەلێنێك لەیاساکەدا دروست بێت، سەبارەت بەوەی کە ئەڵێن لیژنەکە ئەوەی کە تەرشیحی ئەندامان ئەکات لە لیژنەیەکی خاص لەپەرلەمانەوە، ئەو لیژنەیە کاتەکەی بۆ دیاری نەکراوە، ئەندامەکانی کێن؟ بێگومان ئەندامەکانی لەپەرلەمانەوە دیاری دەکرێن، ئەندامی پەرلەمان ئەبن، کاتەکەش هەرکاتێك ئەم کۆمیسیۆنە دروست بوو، ئەوە پەرلەمان مولزەم ئەبێت بەوەی ئەو لیژنەیە دروست بکات، بۆیە بە پێویستمان نەزانیوە کاتەکەی بۆ دیاری بکەین، (ان یکون) لە مەرجەکان لابرێت، پێم وایە (ان یکون) سیفەی ئیلزامی ئەدات یەعنی (ان یکون) وەك ئەوە وایە بڵێت(یجب) پێویستە، بۆیە ئێمەش مەرجەکانمان بە ئیجباری داناوە،

یەعنی جەوازی نییە، ئیجباریيە، بۆیە دەبێت بمێنێت، سەبارەت بەو ئیقتراحەی کە کرا، ناوی تورکمانەکان بنووسرێت لەناو موکەوینانتدا، لەیاسادا ئێمە نابێت بچینە ناو تەفاصیلەوە، قانون عام و موجەرەدە، کە ئێمە ئەڵێین موکەوینات، شتێکی عاممان بەکار هێناوە کە هەمووی ئەگرێتەوە، ئەگەر تورکمانمان نووسی کەواتە ئەبێت ناوی هەموو پێکهاتەکانی تریش بهێنین، کە ئەمە یاساکەمان وا لێ ئەکات یاسایەکی تەفسیری تەفصیلی بێت، لەعام و موجەرەدەکەی خۆی دەردەچێت، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك گۆران ئەگەر تۆش شتێکت هەیە؟، فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هاوکارانم هەموویان ڕوونکردەوە، بەڵام ئەوەی ئیشکالاتە لەسەر سێ خاڵی سەرەکی بوو، شێوازی دانانی ئەندامەکان بەڕێزان، چۆن دادەندرێت؟ شهادەکەیان چۆن مسۆگەر دەکرێت؟، ئافرەت چۆن مسۆگەر ئەکرێت؟، موکەوینات چۆن مسۆگەر ئەکرێت؟، بەپێی یاساکە لیژنەیەك هەیە، ئەم لیژنەیە لیژنەیەکی پەرلەمانییە، کاری لیژنەکەیە ئەم کارانە مسۆگەر بکات لەسەر ئەو پێکهاتەیە لەبەر ڕۆشنایی یاساکە، ئەم لیژنەیە کار دەکات دواتر لیژنەکە دەیهێنێتە ناو پەرلەمان و دەنگی لەسەر دەدرێت، بۆیە بەشێك لە ئیشکالەکە کە بەڕێزتان باستان کرد لەناو لیژنەکە حەل دەکرێت، مەسەلەی بێ لایەنی قسە لەسەر کاتی ئەندامێتی کراوە، چونکە بە فیعلی ئەم ڕەخنەیە لەجێیە، کە ئەم حاڵەتە بە تەوافوقی سیاسی دەکرێت، ئەو کەسانەی کە دێن لە نەتیجە لەوانەیە لەلایەن حزبەکانەوە پێشکەش بکرێن، وە حزبەکانیش کەسی حزبی دەنێرن، یاخود کەسی بێلایەن دەنێرن، بەڵام لەوانەیە هەر لەوانەوە سەپۆرد بکرێن، بەڵام کە کار دەکەن پێویستە بێلایەن بن و ئەندام و لایەنگری هیچ حزبێکی سیاسی نەبن، هەیکەلیەتی مەجلسیش باستان کرد کە دەبێت پێناسە بکرێت و شەرح بکرێت، شێوازی هەڵبژاردنەکەی سەرۆکی دائیرەی هەڵبژاردن باستان کرد، شێوازی هەڵبژاردنەکەی دیاری کراوە کە چۆن هەڵدەبژێردرێت، باسی ئەوەش دەکات کە پێك دێت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی و بەڕێوەبەرایەتیەکانی تریش، لەگەڵ شارەکان، ئەمە پێکهاتەکەیەتی لە لیژنەی یاسایی ئەو پرسەی ئێوەمان تاوتوێ کرد، کە خۆی ئەم دائیرە ئینتیخابیە شەش مەکتەبیشی هەیە، کە ئەم شەش مەکتەبە ڕۆحی کۆمیسیۆنە، زۆر ڕۆڵیان هەیە، بەشێك لە ئەندامانیش لە لیژنە وامان پێ باش بوو کە لەناو یاساکە بنووسرێت، کە دەستنیشان بکرێت ئەو مەکتەبانە چین، وەك چۆن یاسای وەزارەت بەڕێوەبەرایەتی گشتی تێدا دیاری دەکرێت، بەڵام کۆمیسیۆن وتیان دەبێت ئەو دەسەڵاتە لای خۆمان بێت، چونکە جاری وا هەیە کۆمیسیۆن کار دەکەین، بەڕێوەبەرایەتی دەمج دەکەین، بەڕێوەبەرایەتی ئیلغا دەکەین، بۆیە ئێمە هەموو دەمێك نابێت بگەڕێینەوە بۆ مەسەلەی تەعدیل کردن، ئەمە وای کردووە کە باس کردن لە هەیکەلیەی دائیرەی ئینتیخابیەکە کورت تر بێت و بە تەفاصیل نەبێت، من خۆم لە لیژنەی یاسایی پشتیوانی ئەو ڕەئیە دەکەم، کە لە هاوولاتی هەرێمی کوردستان بن و تێیدا نیشتەجێ بن، چونکە لەوانەیە ئێستا هاوولاتی هەبێت

خەڵکی هەرێم نەبێت بەس فۆرمی خۆراکی هەرێمی هەیە، ئەوەش دەبێتە هاووڵاتی هەرێم و مافیشی دەبێت، بەڵام هاووڵاتیمان هەیە فۆرمی خۆراکی ناوچە جێ ناکۆکەکانەو شمول ناکات، بۆیە ئەگەر بوترێت، پێویستە لەهاووڵاتیانی هەرێمی کوردستانی عێراق بێت و تێیدا نیشتەجێ بێت بەشێوەیەکی دائیم، ئەوە شمولی ترەو حەقی ئەو ناوچانەش ناخورێت، ئەگەر ویستیان ببنە ئەندام لە کۆمیسیۆنەکە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

یەك بە یەك پێشنیارەکان دەخەینە دەنگەوە، پێش ئەوەی دەنگ لەسەر ماددەکە بدەین، پێم وابێت بۆ ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەنی کۆمسیاران جگە لە ٩، کە خۆی لە پرۆژە یاساکەدا هاتووە ٢ پێشنیاری تریش هات بوون (١١ و ٧)، بۆیە لەپێشدا ئەوەی کە لە یاساکەدا هاتووە دەخەینە دەنگەوە، ئەگەر ئەوە پەسەند کرا ئەوە ٢ پێشنیارەکەی تر ناخەینە دەنگەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە بە ٩ کەس بمێنێتەوە؟ ئەندامانی ئەنجومەنی کۆمسیاران بە ٩ کەس بمێنێتەوە؟ ٨٢ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ١ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند کرا بە ٩ کەس ئەمێنێتەوە، پێشنیارێك کرا کە (بعد ترشيحهم من قبل لجنة خاصة يشكلها البرلمان بعد (١٥) يوماً من تصديق القانون)، ئەوە لەڕاستیدا نابێ لێرە بنووسرێ، ئەگەر بشنووسرێ ئیزافە بکرێت، دەبێ لە ئەحکامی خیتامی و ئینتقالییە بنووسرێ، چونکە ئەوە یاساکە بۆ مەدای دوورە، یەعنی بۆ چەند جارێك کۆمسیۆنەکە ئیعادە ببێتەوە نەك بۆ یەکەمجار، بۆیە ئەگەر ئەوەش بنووسرێ پێویستە لە ئەحکامیە خیتامییە ئەوەی بۆ زیاد بکرێت کاك عمر، پێشنیاری تر هەبوو کە ناوی سەرجەم پێکهاتەکان بهێندرێت یان ناوی مکەوناتی دینیش بهێندرێت، بەڵام لەپێشدا ئەوەی لێژنەی یاسایی دەخەینە دەنگەوە، کە وتیان بیکەین بە (المكونات الاخرى)، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە (المكونات القوميه) بکرێت بە (المكونات الاخرى)؟، (على ان يضمن تمثيل المكونات الاخرى)؟، بەڵێ فەرموو.

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە حاڵەتێکدا ئەوە مانای دەبوو، ئەگەر پێشتر بگوترابا (المفوضية) کورد دەبن و، موراعاتی مکوناتی اخراش دەکرێ، بەس خۆ ناوی هیچ قەومییەك نەهاتووە تا مکەوناتەکی ئەوانی تر موراعات بکرێت، کەس ناوی نەهاتییە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەس خۆی لەپیشدا پێشنیارێکیش کرا بوو، کە (مکونات)لابېرێت.

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەیان مانای هەیە، بەس ئەوی تریان غەلەتی لوغەوی هەیە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە ئەوەش دەخەینە دەنگەوە، جارێ هەر ئەوە دەخەینە دەنگەوە کە (مکونات) لاببرێ، ئەوە دەیخەینە دەنگەوە، لەوەدەچێ دەنگ نەهێنێ با بزانین کێ دەنگی بۆ دەدات، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە (مکونات) لابېرێت؟ ١٦ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ٦٠ کەس لەگەڵی نییە کەواتە پەسەند نەکرا، لەسەر (مکونات) چەند پێشنیارێکی تر هەیە، یەکێك لە پێشنیارەکان ئەوەیە (مکونی تورکمانی و مکونەکانی تریش بنووسرێ، مکوناتی دینیش بنووسرێ)، پێشنیارێکی تریش ئەوەیە هەر (قومیە) لابېرێت، (تمثیل المکونات)، پێشنیارێکی تریش هەیە (المکونات الاخری)، باشە لێژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنها (المکونات)، (تمثیل المکونات) دابندرێت، بۆئەوەی بە موتلەقی مکوناتی قەومی و مکوناتی ئاینی بگرێتەوە لێرە یان نا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لەپێشدا ئەوە دەخەینە دەنگەوە کەواتە، بەس تەنها (المکونات) بێ (علی ان یضمن تمثیل المکونات) کێ لەگەڵیەتی؟، مەجالی قسە کردن نییە دەبوو پێشتر قسە بکەی، منی خان دەبوو پێشتر قسەی بکەی، دەتوانی لەکاتی ناونووسیندا قسە بکەی، ئێستا کاتی دەنگدانە، تکایە بێ دەنگی منی خان، ٦٤ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ٥ کەس، دەنگت نەدا د. ابراهیم پێشتر،؟ بەخوای وابزانم دەنگت دا تۆ، ٥ کەس لەگەڵی نییە، بەڕێزان بۆ زانیاری ئێوە (مکونات) ماوەتەوە، بەڵام ئاماژە بە هیچ (مکونێك) نەکراوە، یەعنی ئەوەیە بۆئەوەی تەعقید نەبێ ئیشەکە باسی مکونی قەومی، مکونی دینی، تورکمان، مەسیحی، بەشێوەیەکی عام، کاك محمد ئێوە ڕەئی خۆتان وت، کاك ئایدن ڕەئی ئێوەی وت، ڕەئی تریش هەبوو هەموو ڕەئیەکەمان خستووەتە دەنگەوە، ئێستا کاتی دەنگدانە، کاتی قسە کردن نییە، پێشنیارێك هەبوو بۆئەوەی کە (یراعی تمثیل النساء)، لەوێ (یراعی) لابېرێت بۆئەوەی وای لێ بێ، (وعلی ان یضمن تمثیل المکونات و تمثیل النساء)، (یراعی) لابېرێت، کێ لەگەڵ ئەوەیە (یراعی) لابېرێت؟ بۆئەوەی بزانن دەنگ لەسەر چ دەدرێت، لێرە وایە (وعلی ان یضمن تمثیل المکونات و یراعی تمثیل النساء) وای لێ بکرێت، (وعلی ان یضمن تمثیل المکونات و تمثیل النساء) ئەوکاتەی (یضمن) بۆ هەردووکیان دەبێت، کێ لەگەڵیەتی (یراعی) لابېرێت؟ ٤١ کەس لەگەڵییەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ١٦ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند کرا (یراعی) لادەبرێت، پێشنیارێکی تر هەبوو کە (تمثیل النساء) نیسبەکە دیاری بکرێت، بەڵام نەوترا چ نیسبەیەك دیاری بکرێت، وتت چەند؟ لە ٢٠٪، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ڕێژەی ژنان لە ٢٠٪ دیاری بکرێت کێ لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵ ئەوەیە ڕێژەی ٢٠٪ بۆ ژنان دیاری بکرێت؟ کێ لەگەڵیەتی؟ ٤ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ٣٨ لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند نەکرا، منیرە خان نوقتەی نیزامی؟ فەرموو.

بەڕێز منیر عثمان علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێویستە ئەو ڕێژەیە لەبەرئەوەی لە پەرلەمان لە ٣٠٪، پێویستە لە کۆمسیۆندا لە ٤٠٪ بێ ڕێژەی ژنان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە نوقتەی نیزامی نییە مونیرە خان، ببووڕە، خاڵی ٢، أ- ان یکون من مواطني کوردستان – العراق ومقیماً فیه اقامة دائمة)، پێشنیار ئەوەیە (اقلیم) لابربڕێت، (ان یکون من مواطني کوردستان)، کێ لەگەڵیەتی؟ هەر نووسراوە (کوردستان)، (ان یکون من مواطني کوردستان – العراق)، ٧٢ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ١ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند کرا، پێشنیارێکی تریش هەیە کە ڕەگەزنامەی هیچ ولاتێکی تری نەبێت، کێ لەگەڵیەتی؟ نوقتەی نیزامی، باشە، لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تکایە ئەو پێشنیارە مەخەرە دەنگدانەوە، چونکە ئەمە پێچەوانەیە لەگەڵ دەستووری عیراق، دەستووری عیراق ڕێگای داوە بە دوو ڕەگەزنامە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ئومێد فەرموو.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن خۆشناو:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی لە بۆچوونەکەی دکتۆرە دەکەین، فیعلەن نەگونجاویشە لەگەڵ بنەماکانی مافی مرۆڤ، ئینسان ئازادە ئەگەر سەیریش بکەین ئەو حالاتانەی لە کوردستان بووە، ئەوانەی ڕەگەزنامەی ولاتانی تریان هەیە، دەزانین بە چ هۆکارێك کەوتوونەتە ئەو ولاتانە و ڕەگەزنامەی ئەو ولاتەیان هەیە، بۆیە نەگونجاوە لەگەڵ ئازادیەکانی مرۆڤ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

من نازانم لەڕووە سیاسیەکەیەوە، نازانم چۆن دەنگی لەسەر دەدەن؟، بەڵام لەڕووی دەستوورییەوە ئەو پێشنیارە نایاسایی و دەستووری نییە، کاك سالار فەرموو.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا ئەم خاڵە پەیوەندی بە شوێن و هەوێەوە هەیە، ئێمە بیرمان نەچێت شەریحەیەکی گەورەمان هەیە ناوی ڕەوەندی کوردیە، هەوێەی تریان هەیە و (ذو کفاءة) خاوەنی خیبرەن، ئەکرێ بۆ ئەم کۆمیسیۆنە دەست نیشان بکرێن، بۆیە هیوادارین زۆرتر حەسر نەکرێت دەرفەت بکرێتەوە، هیچ مانعێکی قانونی نییە خاوەنی دوو ناسنامەش بن.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ کاك رابوون فەرموو.

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەگەڵ پشتیوانیم بۆ قسەکانی بەڕێزان کاك سالار و کاك ئومێد خۆشناو، تەنها وەك ئیزافەیەك لەو ولاتانەی کە کراوەن، داخراون، ولاتی ستەمکارین، عادەتەن هەوێەی یەك ولات دەکەن بە بنەما واتە هەوێەی ولاتێکی تر نەبێت، وەك ولاتە دیکتاتۆریەکانی خۆرهەلاتی ناوەڕاست، بەلام لە ولاتە دیموکراتییەکان ، ولاتانی ئەورووپا هەموویان دوو هەوێەیان هەیە، زۆر تەبیعیە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك محمود بەس نوقتەی نیزامی بێ، فەرموو.

بەڕێز محمود عمر صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەئیدی قسەکانی کاك ئومێد و کاك سالار دەکەم، شەخسی خۆم جنسیەی سویدیم هەیە، کەواتە مافی دەنگدانم نییە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د. ابراهیم فەرموو.

بەڕێز د. ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵلا ویستم قسە نەکەم، بەلام هات، ئەگەر بۆ کەس بیت خەڵك بێت لە دەرەوە ئەوە ڕەئیەکی تر، بەلام بەخوای زۆر زەحمەتە، کۆمیسیۆنیش وای لێ دێت، شەش لە دەرەوە دێت یەك لەناوخۆ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك ڤەمان.

بەڕێز ڤەمان فیصل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە دیف دەستووری هەمیشەیيا عیراقێ ماددە ١٨، هی خالە چارێ بێژێتن (یجوز تعدد جنسیه العراق) نە گۆتیە موخالەفەیە ئەگەر جنسیەك ئیسقات ببێتن،ژ بەرهەندێ تەئیدی دکەین کو ئەگەر جنسیەك بتەنێژ بێتن.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ڕەئی خۆتان دا، زۆربەی برادەران باسیان کرد کە بۆچی دژی ئەوەن، بەلام ئەوە هیچ ناکۆکییەکی نییە لەگەڵ دەستوورو یاساکاندا، بۆیە وەکو مافێکی کاك عباس کە ئەو پێشنیارەی تەرح کردووە،

دەیخەینە دەنگەوە کێ لەگەڵ ئەوەیە کە رەگەزنامەی هیچ ولاتێکی تری نەبێت، ئەوکەسەی کە دەبێ بە ئەندامی ئەنجومەنی کۆمیسیاران، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ئەو کەسەی دەبێ بە ئەندامی ئەنجومەنی کۆمیسیارانی کۆمیسیۆن، رەگەزنامەی هیچ ولاتێکی تری تێدا نەبێت، واتە بەس تەنها ڕەگەزنامەی عیراق و هەرێمی کوردستانی هەبێ؟ ٢١ کەس لەگەڵییەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ٤٩ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند نەکرا، خاڵی (ت) تکایە ئاگادار بن، خاڵی (ت) دوو پێشنیار هەبوون، پێشنیارێکیان داوای ئەوەی کرد تەمەنەکە بکرێت بە ٤٠ ساڵ، پێشنیارێکی تر ئەوەیە داوای ئەوەی کرد کە تەمەنەکە بکرێ بە ٢٥ ساڵ، بۆیە لە پێشدا ئەوەی لە پرۆژە یاساکەدا هاتووە، ئەوەی لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی سەبارەت بە پرۆژە یاساکە هاتووە دەیخەینە دەنگەوە کە ٣٠، ئەگەر ئەوە پەسەند نەکرا ئەوکاتە پێشنیارەکەی تر دەخەینە دەنگەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ئەوە وەکو خۆی بمێنێتەوە (لا يقل عمره عن (٣٠) ثلاثين سنة)؟ ٦٨ کەس لەگەلیەتی) ، ٦٨ کەس لەگەڵ ئەوەیە کە ئەو ٣٠ ساڵە وەکو خۆی بمێنێتەوە، کێ لەگەڵی نییە؟ ٧ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە وەکو خۆی دەمێنێتەوە، ٢ پێشنیارەکەی تر ڕەچاو ناکرێت، باشە فەرموو.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین:
بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەندێکجار پێشنیارەکە دەخەیتە دەنگدانەوە ئینجا ئەوەی کە لە راپۆرتەکەدا هەیە، هەندێکجار ئەوەی ناو راپۆرتەکە دەخەیتە دەنگدانەوە ئینجا پێشنیارەکە، ئەمە ئیحساسێکمان لادروست دەکات کە سوئنیەت هەیە، ئەو قسەیەشم حەزناکەم تەسجیل بێ، بەس من ئەو ئیحساسەم لادروست دەبێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دڵنیابن بەس تەنها بۆ کورت کردنەوەی کاتە، بۆئەوەیە کە زوو ئیشەکانمان بڕوات، دوو پێشنیاری تر هەیە ئەگەر هەردووکی بخەینە دەنگدان و ئینجا ڕەئی ناو راپۆرتەکە بخەینە دەنگدانەوە، کاتی زۆرترمان پێ دەچێ، بەڵام ئەگەر تەنها یەك پێشنیار هەبێ ئەوە ئەو پێشنیارە دەخەینە دەنگەوە، پێشنیار هەبوو کە نازانم باس لەوە کرا (المشهود له بالكفاءة) هیچ مانای نەبوو، بەڵام هیچ پێشنیارێکی تر نەبوو، پێشنیارێکی تریش ئەوەبوو کە نەزاهە لابچێت لەوێ، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە نەزاهە لابچێت لە خاڵی (ث)؟ لەخاڵی دوو (ث) (ان يكون من ذوي الخبرة والمشهود له بالكفاءة والنزاهة والحياد) نەزاهە لابرێت، ١ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵ ئەوەیە لانەبرێت؟ ٧٠ کەس لەگەڵ نییە، کەواتە پەسەند نەکرا، لە (ح) پێشنیارێك هەبوو کە شەرتەکە وای لێ بکرێت کە ئەسڵەن بەعسی نەبووبێ، ئەوکەسەی کە دەبێ بە ئەندامی ئەنجومەنی کۆمیسیاران بەعسی

نەبووبێ، کێ لەگەڵ ئەوەیە؟ کێ لەگەڵ ئەوەیە کە بەعسی نەبووبێ بکرێت بە مەرج بۆ ئەندامی ئەنجومەنی کۆمسیاران؟ ٧٥ کەس لەگەڵیەتی، تەبعەن لێرە مەبەستمان ئەوەیە یاسای ریشە کێش کردنی بەعس نەیگرێتەوە، مەبەستمان لەوە ئەوەیە، کێ لەگەڵی نییە؟ دەبێ وای لێ بکەین، بەڵێ کاك ئومێد فەرموو.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن خۆشناو:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەسەکە دەڵێت بەشداری نەکردبێ لەو تاوانانەی کە ڕژێمی بەعس لە عیراقدا پلانی بۆ داناوە یان ئەنجامی داوە، زۆرکەس هەبووە بەعسی بووە، مەرتەبەی هەبووە، ئیمتیازاتی هەبووە، بەڵام بەشداری تاوانانی نەکردووە، بۆیە ئەوەی کە دەنگی لەسەر درا هەر بەعسی نەبووبێتن نەك بەشداری تاوانانی نەکرد بێ یان یاسای ریشەکێش کردنی بەعس شمولی نەکات، ڕۆژەك لە ڕۆژان لە ژیانیدا کەسەکە بەعسی نەبووبێتن، نەك پلەشی نەبێتن هەر ئەندامیەتی بەعسی نەکردبێتن، پێم وایە دەنگدانەکە لەسەر ئەساسی ئەوەبووە بەعسی نەبووبێتن.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ بەڕێز مامۆستا سراج.

بەڕێز د.سراج احمد حمد امین :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یاسای ڕێشە کێشی بەعس بوویە یاسای موسائەلە، ئەصلەن ریشە کێشی هەر نەمایە، بۆتە موسائەلە، موسائەلە هەر پەیرەو ناکرێ پێم وابێ شتەکە موتەزادەینە. سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ کاك دکتور فرست.

بەڕێز د.فرست صۆفی علی :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر مەبەست موسائلە بێ ئەوە لە وێ دیاری کردووە، ئەڵێ روتبەکەی لەو حەدە بوو یەعنی بەعسییەکانی دیار کردووە، یەعنی ئەوەی مونتەمی حزبی بەعس بوو بێ ئیعتیادییە، چونکە ئەوە لە بیر نەچێ خەڵك بە زۆر کراوەتەوە بە بەعسی، یەعنی ئەو کاتەی، ئەوەش لە بیر نەچێ ئەمن چەند جارێکش بە هەمووی شێوەیەك دژی بەعسیەکان بووم، بەڵام لێرە تەصەور دەکەم لە جیێ خۆی دا نییە نەصەکە ئەگەر وای لێ بکەین کە دەنگیشتان لە سەر دا، بە موتلەقیش دەنگتان لە سەر دا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، چەند کەس لە گەڵی نەبوو؟ کەس نەبوو لە گەڵی نەبێ، کەواتە ئەوە پەسەند کرا، (خطط لها او ارتكبها نظام البعث فى العراق لقمع الشعب الكوردى و عموم الشعب العراقى)، بۆ ئیزافە بکرێ، کێ لە گەڵ ئەوەیە؟ کاك تحسین. نوقتەی نیزامی.

بەڕێز تحسین اسماعیل :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەر لێرە دەڵێ شەعبی کوردستانی نەك کوردی، هەمووی دەگرێتەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە مەبەستی ئەوەیە کە پارچەکانی تری عێراقیش بگرێتەوە، (عموم الشعب العراقى) یەعنی بەشداریشی نەکردبێت لە قەمەع دژ بە شەعبی عێراقی، بەڵێ.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین محمد :

نوقتە نیزام نییە، بەڵام ئەگەر ئێمە بچینە ناو ئەوەوە، یەعنی حاڵات دێتە پێش هەبووە کورد بووە موخەتەتی ناوی داناوە، یەعنی لە ڕووی قانونیەکەوە ناوی جەریمەیە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باش بییخۆینەوە دکتورە ڕێواز، ئەڵێ : (لم يشارك فى الجرائم التى خططها او ارتكبها نظام البعث فى العراق لقمع الشعب الكردى و عموم الشعب العراقى.)

بەڕێز ڕێواز فائق حسین محمد :

تەواو.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێ، کێ لە گەڵ ئەوەیە؟ ئەوە وابزانم خۆیندمەوە، ئەو جارەشی دەخۆینمەوە. (لم يشارك فى الجرائم التى خطط لها او ارتكبها نظام البعث فى العراق لقمع الشعب الكردستانى و عموم الشعب العراقى). (و الشعب العراقى) بۆ ئیزافە بکرێ، یەعنی بەشداری نەکردبێ لەو پلانانەی کە حیزبی بەعس هەی بووە بۆ لە ناو بردنی شەعبی عێراقیش سەرەڕای شەعبی کوردستان. دەنگدان کراوە جارێ. ٥٦ کەس لە گەڵێیەتی، کێ لە گەڵێ نییە؟ ٦ کەس لە گەڵێ نییە کەواتە پەسەند کرا، دوو نوقتەی نیزامی هەبوو، کاك ابوبکر هەڵەدنی فەرموو.

بەڕێز ابوبکر عمر عبد الله سعید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی پێشووتر خستە دەنگدانەوە، ئەوانەی کە بەعسی نەبوو بێت لە گەڵ ئەم خاڵە ئایا دابنرێ؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ دەمج کرا.

بەڕێز ابوبکر عمر هەڵەدەنی :

ئاخر تۆ جەنابت وا نەتخویندەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، بەس ئەوەش دەمج کرێ لە گەڵی.

بەڕێز ابوبکر عمر هەڵەدەنی :

دەیەوێ کەواتە هەر دووکیان بیکە بە یەك خاڵ، ئینجا دەنگی لە سەر بدە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دووایی کە مادەکە هەموو پێکەوە خوێنرایەوە، ئێستا تەنها بەس بۆ ئیزافە کردنی (عموم الشعب العراقی) دەنگمان دایە، (عموم الشعب العراقی.) کاك ئومێد.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن خۆشناو :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمنیش هەر ئەو پرسیارەم هەبوو لە سەر ئەو ئەساسەش دەنگی لە سەر درا کە بەعسی نەبوو بێتن، ئینجا بەشداری تاوانی کردبێت و نەکردبێتن لە سەر ئەو ئەساسەش پشتیوانی لە بۆچوونەکەی مامۆستا دەکەم، هەر ئەو پرسیارە بوو، پێشتریش لە سەر ئەو ئەساسە دەنگەکە درا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کەواتە ئێستا هەر دووکی بۆ ئیزافە کرا، بەعسی نەبوو بێت ئەوەشی بۆ ئیزافە ئەکرێت، پێشنیارێك هەبوو کە خاڵی (خ)، لا یکون منتمأ الی ای حزب سیاسی اثنا عضویته، لا ببرێت پێشنیارێکی تریش هەبوو کە حیزبی سیاسی بکرێت بە جیهەی سیاسی، لێرە دوو پێشنیار هەیە کەواتە ئەصل ئەخەینە دەنگدانەوە، ئەوەی راپورتەکەیە جارێ لە پێشە، کێ لە گەڵ ئەوەیە کە خاڵی (خ) وەکو خۆی بمێنێتەوە؟ ٦٧ کەس لە گەڵییەتی، کێ لە گەڵی نییە؟ با دەنگدانەکە تەواو بێ، یەك کەس لە گەڵی نییە، کەواتە پەسەند کرا، خاڵی (خ) وەکو خۆی ئەمێنێتەوە، فەرموو، باش، لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە کە کەلیمەی حیزبمان بە کار هێناوە لێرە زۆرتر مەبەستمان لە پاراستنی سەربەخۆیی کۆمسیۆنەکە بووە، بۆیە پێمان وایە کە حیزب لە هیچ لایەنێکی حیزبی نەبێ، جیهەی سیاسیش ئەکرێتە کیانی سیاسیشی ئەکرێت لێرە، مەبەستمان لە سەربەخۆییەکەیەتی.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر باشە، کاك رابوون نوقتە نیزامی.

بەڕێز رابون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو کاتەی وەزارەتی ناوخۆ ئیجازەی دەدا بە حیزبێك یا بە زمانی خۆمان رێکخراوێکی سیاسی، لە وێ هەر کیانێکی سیاسی ئیجازەی وەردەگرێ دەبێتە حیزبی سیاسی کەواتە حیزبی سیاسی هەموویان دەگرێتەوە.

بەڕێز سالار محمود :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

راستییە، بۆیە قسە ئەکەم، چونکە من دەنگم بەو برگەیە نەدا، باشترە لایەنی سیاسی بێت نەك حیزبی سیاسی، شەرت نییە کیانی سیاسی حیزبی سیاسی بێت، هەندێك جار فیدراسیۆنی سیاسی هەیە و لە رابردووشدا هەندێك لایەنی سیاسی پێش ئەوەی بە حزب بەشداری هەڵبژاردنیشیان کردووە، بۆیە ئەوە تەصەور ناکەم لە جێی خۆ بێ، ئەگەر لایەنی سیاسی بێ گونجاوترە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، کاك عمر.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە سعید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە دەنگی لە سەر درا، بە راستی ناکرێ جارێکی تر گفتگۆی لە سەر بکرێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، کاك بەیار.

بەڕێز بەیار طاهر دۆسکی :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی.

ب دیتنا من، من دڤیا رووونکرنەکێ بدەم ئەگەر مەجالەك هەبیت دەرفەتێ بدەیە مە، رووونکرنەکی بدەم ل سەر کیانێ سیاسی، ب راستی دەمێ کۆمیسیۆنێ، قەوارێ سیاسی یان کیانێ سیاسی دەرئێخستی، بۆ هندێ بی دا کو موستەلحەکێ شامل بیت، تەجاوزا حزبێن سیاسی یان لایەنێن سیاسی بکەتن، ماف هەبیتن کەسەکێ خۆ تەرشیح بکەت ببیتە کیان سیاسی، دیتنا من ئەڤ موستەلحە بمینیتن ڤێ لایی دا دێ گەلەکا گونجایی تر بیتن، چونکی هەر کەسەکێ ژی خۆ تەرشیح کەتن دێ شێت بیتە کیان سیاسی، بەینەما نەشێت بیتە حیزبا سیاسی، ژبەر هندێ ب دیتنا من ئەڤ مادە وەکو خۆ بمێنێت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز دکتور فرست.

بەڕێز د.فرست صۆفی :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

عیبرەت بە ناوەکەی نییە، مەجلیسە، حیزبە، حەرەکەیە، عیبرەت بە وەیە کە بە پێی قانونی ئەحزابی هەرێمی کوردستان بووی، بۆیە بە تەصەوری من هیچ کێشەیەکیش نییە ئەگەر کەلیمەی حیزبیش بمێنێتەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ابوبکر هەڵەدنی نوقتەی نیزامیت هەیە؟

بەڕێز ابوبکر عمر (ابوبکر هەڵەدنی) :

بەڵێ قوربان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ فەرموو.

بەڕێز ابوبکر عمر (ابوبکر هەڵەدنی) :

نوقتەی نیزامییەکەی من ئەوەیە جەنابت، یەعنی ئێستا ئەمە دوو جۆر تەوەجوهمان بینی، بۆ منی خان پێشتر وەڵامت دایەوە کە گفتگۆی لە سەر کراوە نابێت گفتگۆی لە سەر بکرێت لە دوایی دەنگدان، بەڵام ئێستا لە دوایی دەنگدان تۆ گفتگۆی لە سەر ئەکەیت بە راست.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوەی راستیێ ئەمەوێت دەرفەتێك بدەین لیژنەی یاسایی سیاغەی ئەو فەقەرەیە بکەن، خەریکی ئەوەن، فەرموو کاك سالار، نوقتەی نیزامی؟

بەڕێز سالار محمود :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

جەنابت فەرمووت سەرەتا ئەصلەکە دەنگدانی لە سەر ئەکرێ، سەرەتا واتە فەقەرەی دووەمیشن دەدرێتە دەنگدان، بۆیە فەقەرەی دووەمیش بێتە دەنگدان، ئایا لە دەنگدانی یەکێك ئەگەر دەنگی زیادی هێنا، ئەوا ئەچەسپێ؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی ئێوە ئەتوانن؟

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کە یەکەممان هێنایە دەنگدان زۆرینەی دەنگی هێناو، دژەکەش کۆ بوو، پێویست ناکات ئیتر بخرێتە دەنگدان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کۆتایی پێ هات ئەو فەقەرەی خراوەتەوە دەنگدان، کۆتایی پێ هاتووە، لیژنەی یاسایی حازر بووە ئەو دەقە؟ بەڵێ فەرموو.

بەڕێز د.ڤانا فرید ابراهیم :

(ح) لم یشارك فی الجرائم التی خطط لها او ارتکبها نظام البعث فی العراق لقمع الشعب الکوردستانی و عموم الشعب العراقی، و لم یکون بعثیا وفقا لقانون رقم ۱۸ لسنة ۲۰۰۳. بەعسی نەبوو بێ بە پێی یاسای ژمارەی ۱۸ ساڵی ۲۰۰۳ کە لە لایەن پەرلەمانی کوردستانەوە دەرچووە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کەواتە بۆ ئەو فەقەرەیە، ئەو بڕگەیە ئەخەینە دەنگەوە، ئیزافەی ئەکەین بیخوێنەوە وفقەن، بەڵێ کاك دکتور.

بەڕێز د. فرست صۆفی علی :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ بەرچاو روونی ئەندامانی پەرلەمان، قانونی رەقەم ۱۸ ساڵی ۲۰۰۳، دیاری کردووە، یەعنی لە وێ تەحدیدی کردیە بەعسییەکان کێن، هەموو کەس ئەوانەی تەنها بەعسی بوون شمولیان ناکا، بۆ ئاگاداری برادەران، یەعنی تەنها ئەوانەی کە لە قانونەکەی علی سبیل الحصر ژماردیتن ئەوانەی خوارەون.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، کێ لە گەڵ ئەوەیە کە بەعسی نەبووبێ بە پێی قانونی رەقەم ۱۸ ساڵی ۲۰۰۳، ئەوەی بۆ ئیزافەی بکرێ، بە پێی قانونی ژمارەی ۱۸ ساڵی ۲۰۰۳، ئیزافەی ئەکرێ، ئەوە بۆی ئیزافەی ئەکرێ، ٧٤ کەس لە گەڵێیەتی، کێ لە گەڵێ نییە؟ ۳ کەس لە گەڵێ نییە کەواتە پەسەند کرا، پێشنیارێك هەبوو کە لە خاڵی شەش، عەفوەن، لە خاڵی چوار، ئەگەر ئەغلبییەی دوو لە سەر سێ بۆ هەڵبژاردنی سەروك و جێگر و موقەریی مەجلیس و سەرۆکی دائیرەی ئینتیخابی مسۆگەر نەبوو، لە جاری دووهەم بە جەولەی دووەم بە ئەغلەبییە دوو کەسی یەکەم ئەتوانرێ دەنگی لە سەر بدرێ و پەسەند بکرێ، کێ لە گەڵێیەتی؟ خاڵی شەش عەفو خاڵی چوار سەیری خاڵی چوار بکەن، ینتخب المجلس فی جلسه الاولی باغلبیة الثلثین، لعدد اعضاءه رئیسا و نائبا و مقررا للمجلس، و رئیسا للادارة الانتخابیه، پێشنیاری ئەوە هەیە کە ئەگەر لە جاری یەکەم دوو لە سەر سێ نەتوانی ئەم پرسەیەك لا بکرێتەوە، لە جاری دووەم بە ئەغلەبییە بە زۆرینە یەك لا بکرێتەوە، بە زۆرینەی رەها یەك لا بکرێتەوە، ٥٠ زائیدەن یەك، کێ لە گەڵێیەتی؟ ۲۰ کەس لە گەڵی بوو، کێ لە گەڵی نییە؟ ٥٠ کەس لە گەڵ نییە کەواتە پەسەند نەکرا، تەواو، کاك مەردان.

بەڕێز مەردان خدر :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەمام پەسەند نەکرا، بەس ئەگەر ئەڤ حاڵەتە عەمەلییەن روو بدەت دێ چەوا دێتە تەنزیم کرن؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك مەردان، تازە پەسەند نەکرا، ئەوە پەسەند نەکرا، خرایە دەنگدانەوە پەسەند نەکرا، خاڵی شەش پێشنیاری ئەوە کرا : و تتخذ قراراتە بأغلبیة الحاضرین بکرێن بە : اغلبیە المطلقە لعدد الاعضاء، و پێشنیارێکی تریش هەبوو کە بکرێت بە اغلبیة الثلثین، کێ لە گەڵ ئەوەیە کە دەقەکە وەکو خۆی بمێنێتەوە؟ ئەزانی ئەوە دوو پێشنیار هەیە ئەگەر هەر کامێکی تری بخەمە دەنگدانەوە ئەبێ ئەوێ تریش وا بێ، باشە اغلبیە المطلقە ئەخەینە دەنگدانەوە، کێ لە گەڵ (اغلبیە المطلقە) دایە؟ بەڕێزان دانیشتنەکانی دەستەی کۆمیسیاران بە زۆرینەی ئامادە بووان ئەبێ، بە زۆرینەی ئامادە بووان ئەتوانن دانیشتنەکانی بکەن، لێرە بە پێی یاساکە دەنگدان لە دەستەی باڵای کۆمیسیاران بە ئەغلەبییەی سادەیە بە ئەغلەبییەی ئامادە بووانە، واتە ئەگەر پێنج کەس ئامادە بێ سێ کەس لە گەڵی بێ، بڕیارەکان ئەڕوا، بەڵام پێشنیارەك هەیە کە تەنانەت بڕیارەکانیش بە ئەغلەبییەی موتڵەق بێ، واتە بە زۆرینەی ئەندامانی ئەنجومەنی کۆمیسیاران بێ، کێ لە گەڵ ئەوەیە بڕیاردان لە ئەنجومەنی کۆمیسیاران بە زۆرینەی ئامادە بووان بێ، عەفو بە زۆرینەی ئەندامان بێ، ئەندامانی کۆمیسیۆن؟ زۆرینەی ئەندامانی دەستەی کۆمیسیۆن، ٥٠ زائیدەن یەك، فەرموو.

بەڕێز د. ڕێواز فائق :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئەمە پێشنیاری من بووە، ئەگەر موئەسسەکە دەنگمان لە سەر ئەوە داوە مەجیلسەکە نو کەسە، بە گوێرەی ئەم فەقەرە شەشە بە پێنج کەس دانیشتنەکەیان تەواو، قانونیە، هیچ ئیشکال دروست نابێ، ئەگەر ئەم پێنج کەسە سێیانیان دەنگ بدەن قەرارییان دەڕوا، موهیمترین قەرارە ئەڕوا، بەویژدانتان لە ئێوە ئەپرسم موفاوزەیەکی نۆ کەسی مەفروزە سێ دەنگ قەراراتی بروا؟ عەقدی مالی ئەتوانێ بکا، ئەنزیمات ئەتوانێ دانێ، ئەنزیمەی ئینتیخابی ئەتوانێ دانێ، گەورەترین قەرارات ئەتوانێ لە ناو ئەو موئەسسەیە بدا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بێگەرد خان فەرموو.

بەڕێز بێگەرد دڵشاد :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ڕایە لە ڵاتان گەڵاڵە کرا بوو، بیخە دەنگدانەوە، دەنگی هێنا باشە، دەنگی نەهێنا زۆر ئیعتیادییە با بڕوا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ڤەمان فەرموو.

بەڕێز ڤەمان فیصل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ئەغلەبییا موتلەقا یا نەھ کەسا، پێنج کەس بیتن، واتە ئەغلەبییا موتلەقا پێنج کەسا چەندە؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نە، ئەو کاتە ئەغلەبییەی موتلەقی ئەندامانی ئەنجومەنی کۆمیسیاران.

بەڕێز ڤەمان فیصل:

نە بە پێ حازری.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

یەعنی پێنج کەسیش حازر بێ لە سەر بڕیارەکانیان.

بەڕێز ڤەمان فیصل:

سەرۆکی پەرلەمانی پێنج کەس حازر نابن؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ.

بەڕێز ڤەمان فیصل:

رەئیەك وەسا یا هەی دبێژیتن قەراراتێن خۆ ب ئەغلەبییا موتلەقا ڤان پێنج کەسا، یەعنی ئەغلەبییا موتلەقا پێنج کەسا چەندە هەر سێ دێ بێتن، دێ بێتن چەند؟ سەرۆکی پەرلەمانی پێنج کەس حازر نابن؟.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەر پێنجە، بەڵێ فەرموو دکتۆرە بەهار.

بەڕێز د.بەهار محمود :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کە ئەڵێین دوو ئەغلەبیمان هەیە، ئەغلەبییەی بەسیتە و ئەغلەبییەی موتلەقە، کە ئەڵێین ئەغلەبییەی موتلەقە واتە ئەغلبییەی ئەعزاکان، واتە پێنج کەس، بەس کە ئەڵێین ئەغلەبییەی بەسیتە واتە ئەغلەبییەی حازرین، بۆیە کە ئەڵێین ئەغلەبییەی حازرین واتە ئەغلەبییەی بەسیتە ئەگرێتەوە لەوانە لە پێنج کەسەکە سێ کەس قەراریان هەیە. سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ئاری فەرموو.

بەڕێز ئاری محمد هەرسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

واللە ئەمە تەبریر هێنانەوەیە بۆ ئیلتیزام نەکردنی کۆمەڵێك خەڵك کە ئەمە بە ئاراستەیەکی تریش زۆر بە ئاسانی دەتوانێ کەڵکی لێ وەربگیرێ، یەعنی چی؟ یەعنی کوتلەیەك زۆر بە ئاسانی دەتوانن ڤیتۆ یاخود بلۆکی قەرارات بکەن لەناو کۆمسیۆنەکەدا، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کەواتە ئەو پێشنیارە دەخەینە دەنگەوە کێ لەگەڵ ئەوەیە؟ ئەو پێشنیارە هەیە ناچارین بیخەینە دەنگەوە، کاك د.شێرکۆ فەرموو.

بەڕێز د.شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تۆزێ ڕوونتر، ئێستا ئەمەی کە هەیە لێرە، ئەگەر ٥ کەس ئامادە بوو کۆبوونەوەکان دەست پێ دەکات، ئەگەر لەناو ئەوە سێ کەسی دەنگی دا، یەعنی هەموو قەرارێك و هەموو بڕیارێك لەناو ئەم کۆمسیۆنە بە ٣ کەس بڕوات؟ ئەوە زۆر خراپە کەواتە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ئومێد فەرموو.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن خۆشناو:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نموونەیەکی زۆر ناشیرین هێنرایەوە لەوەی کە لە بەغدا ئەندامی ئەنجومەنی کۆمسیۆن ئیفادی لە بۆ ڕێك خراوە چووەتە دەرەوە و کۆبوونەوەی ئەنجومەنەکەی کراوە، کەسێك ئەندامی کۆمسیۆنێك بێت، نوێنەرایەتی ولاتێك بکات، هەڵبژاردن و ڕیفراندۆمی بە ئیفادێك ئیغرا بکرێ، ئەگەر ئامادە نەبی لەجێگای دا، هەرچەندی لە جێگای ئەو دەنگ بدرێت واتە موبەررێکی زۆر نامەعقولە لەوەی ترسمان هەبی لە ٩ کەسی نیوەی زیاتری ئامادە نەبێ، موبەرری چیبە ئامادەیی ئەو کۆبوونەوە نابێ؟.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك د.فرست فەرموو.

بەڕێز د.فرست سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ڕوخسەتم پێ بدەی دوو قسە لەسەر ئەو بابەتە بکەین، ئێمە پێشتر ئیتفاقمان کرد دوو لەسەر سێ، لەبەرچی ئەوە کرا، بۆ ئەوەی زەمانی هەموو پێکهاتەکان و هەموو ئەحزابی سیاسی و سەرەکی لەناو ئەم کۆمسیۆنە جێگەی ببێتەوە، واتە ئێمە زەمانەتمان دروست کردووە، ئەوەی تر دەمێنێتەوە وەرگرتنی بڕیارەکان، بۆچی ئەغلەبیە حازرینە، بۆ ئەوەی ئەم کۆمسیۆنە بتوانێ کار بکات، ئەوە د.بەهار لە لیژنەی

قانونی لەگەڵ دایە، ئێمە بەحسێکی تەفسیلیمان خستە بەردەستی، نموونەی ٣٣ ولات، یەك تاکە ولاتم لەو ٣٣ یەی کە ئێستا لەبەردەستی دایە بە ئەغلەبیەی موتلەقە قەرارات وەربگرێ یان بە دوو لەسەر سێ، هەمووی بە ئەغلەبیەی حازرینە، بۆ ئەمە کراوە؟ بۆ ئەوەی ئەو کۆمسیۆنە بتوانێ ئیش بکات و بتوانێ بڕیار وەربگرێ، بۆ تۆ دێی خراپترین دەڵێی ئەگەر ٥ ئامادە بوو، ئەدی ئەگەر ٧ ئامادە بوو، ئەگەر ٨ ئامادە بوو؟ ئەو کاتی قەرارات بەو شێوەیە نییە، ئەوە لەوانەیە لە هەموو ژیانی کۆمسیۆن یەك جار ڕووندات کە ٥ کەس بە تەنها ئامادەبن لە کۆبوونەوە، بۆ تۆ ئەسوەئی ئیحتمال دێنی و دێی ئەندامانی پەرلەمانی پێ کۆت و بەند دەکەی، ئەمە بەم شێوەیە نییە، بۆیە ئەغلەبیەی حازرین شتێکی زۆر گونجاوە کۆمسیۆن دەتوانێ کاری خۆی بکات، تکایە ئەوەی کە ئیتفاق کراوە با بەو شێوەیە بڕوات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ابوبکر هەڵەدنی فەرموو.

بەڕێز ابور بکر عمر عبدالله (ابوبکر هەڵەدنی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە هەرێمی کوردستان قیاس ناکرێ بە ولاتێك کە سەد ساڵە یان پەنجا ساڵە بنەماکانی دیموکراسی تیا چەسپیوە، دامودەزگاکانی بێ لایەنن، کۆمسیۆنێك ٩ کەس بێ، بۆ چوار کەسی دەڕواتە دەرەوە بە ئیفاد، لەبەرئەوە وا پێویست دەکات کە ئەم بەندە تەسبیت بکەین کە ئەو پێشنیارەی د.ڕێوازە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە بۆیە دەرفەت دەدەم قسەی زیاتری لەسەر بکرێ، چونکە ئەمە پێشنیارە هێنراوەتە ناو بابەتەکەوە، لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەویەندیدار سەبارەت بە پرۆژە یاسایەکە نەهاتووە، بۆیە پێش ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە پێویستە فراکسیۆنەکانی تریش وتوێژی لەسەر بکەین، پێش ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، مامۆستا مەروان فەرموو.

بەڕێز حسین اسماعیل حسین (مەروان گەلاڵی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەك پرسیار ئاراستەی ئێوە و خۆشك و برایانی پەرلەمانتار دەکەم، تەماشای خەلفیەتی قسەکان ناکەم، لە چ خەلفیەتێکەوە ترسمان لەچییە و لە چی نییە، ئێمە ئەندامی پەرلەمانین، ئایا جەلسەی پەرلەمان کەی دەبێتە جەلسەیەکی شەرعی کە بتوانین قەراراتی پێ دابنێین، کە قەناعەتم وایە زۆرێك لەو پرۆژە یاسایانەی کە لەو پەرلەمانە دەردەچن ئەوە هەموومان موتەفقین ئەگەر نیوەی زائیدی یەك بێ لەو پەرلەمانە ئامادە بێ جەلسەکەی دەبێتە جەلسەیەکی شەرعی و جەلسەیەکی تەبیعی دەبێت، بەڵام دەنگدانی ئەو خەڵکەی کە لێرەیە بە چەند دەتوانێ بڕیار بدات لەسەر پرۆژە یاسایەك کە زۆر گرنگ بێ و تایبەت بێ بە هەموو خەڵکی کوردستان؟، دیارە بە زۆرینەی ئامادەبووان یان ئەوەتا دوو لەسەر سێی ئامادەبووان، حیسابی ئەو دەکرا حیسابی ١١١ کەسەکە ناکرێت کە کەس غائیبە یان غائیب نییە، من وەکو

تەجروبەی خۆشم چ لەڕووی سیاسییەوە چ لەڕووی ئیداریییەوە تاوەکو ئێستا ئەو دانیشتنانەی کە کراون و ئەو کۆبوونەوانەی کە کراون زۆرینەی ئامادەبووان بڕیارەکەیان دەبێتە بڕیارێکی یەکلاکەرەوە، ئەگەر وەکو یەکیش بوون دەنگی سەرۆك یەکلای دەکاتەوە، دەستتان خۆش بێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا ڕابوون فەرموو.

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنها بۆ بەرچاو ڕوونی زیاتر بۆ پەرلەمانتارە بەڕێزەکان، ئەو بابەتە دوێنێ موناقەشەمان لەسەری کرد، من لەوێ ڕوونم کردەوە وتم بە ئەغلەبییەی موتلەقەی ئەعزا کە دانیشتنە دەبێ کە دەکاتە ٥ کەس، ئەغلەبییەی بەسیت ئەگەر دەنگ بدات دەکاتە ٣ کەس، لەوێ کەس پشتگیری نەکردم دواجار لەسەر ئەم سیغەیە ئیتفاقمان کرد، ئەگینا ئەو ڕەئیە ڕاستە بە ٣ کەس دەتوانن قەرار بدەن، بەڵام ئێمە لەسەر ئەم سیغەیەی ئێستا ئیتفاقمان کرد، پێشنیارەکەی من ڕەد کرایەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا فراکسیۆنە حیاجیاکان قسەیان لەسەر ئەو پێشنیارە کرد، دەیخەینە دەنگەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە وای لێ بکرێ و بکرێت بە (الاغلبیة المطلقة لعدد الاعضاء) واتە (تتخذ قراراته بالاغلبیة المطلقة لعدد اعضاء مجلس المفوضیة) کێ لەگەڵیەتی؟ ٣٧ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ٤٣ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە وەکو خۆی دەمێنێتەوە، پەسەند نەکرا، کەواتە باشتر وابوو لەسەرەتاوە دەقە ئەسڵیەکەمان بخستایەتە دەنگەوە، ئەو هەموو موناقەشەیەش دروست نەدەبوو، کەواتە ئێستا پێشنیارێکی تر هەیە، کە بریتیە لەوەی کە بکرێ، (اغلبیة الثلثین) دەنگدان لەناو کۆمسیۆن بکرێ بە دوو لەسەر سێ، کێ لەگەڵیەتی؟ خاڵی شەش (تتخذ قراراته باغلبیة الثلثین)، وابزانم یەك کەس لەگەڵی بوو، کێ لەگەڵی نییە؟ ٥٠ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند نەکرا، لە (ثانیا/الادارة الانتخابیة)، پێشنیار هەبوو کە (وفقا للهیکلیه من الاداره الانتخابیه)، خاڵی ١ (تتألف الادارة الانتخابیة من المکتب العام والمکاتب الانتخابیة فی المحافظات والوحدات الاداریة وفقا للهیکلیة المقترحة من الادارة الانتخابیة المصادق علیها من قبل مجلس المفوضین) لەویا بکرێ بە (اغلبیة الثلثین)، واتە دەنگدان لەسەر هەیکەلیەی ئیدارەی ئینتخابی لەناو مەجلسی مفەوەزین بکرێ بە ئەغلەبییەی دوو لەسەر سێ، کێ لەگەڵ ئەوەیە؟ ١٣ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ٤٤ کەس لەگەڵی نییە، پەسەند نەکرا، ئێستا داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەین سەرجەم بڕگەکانی ئەم ماددەیە بخوێنێەوە جارێکی تر و بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگەوە بەو شێوەیەی کە هەموار کراوە، کاك یعقوب نوقتەی نیزامی بێ فەرموو.

بەڕێز یعقوب گورگیس:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیارێکم تەقدیم کردبوو لە خاڵی یەک، (على ان يضمن تمثيل المكونات فى مجلس المفوضية والهيئات المنبثقة عنهم) یەعنی نە بەس ب تەنێ مکەونات لە مەجلسی مفەوەزیە، لە هەیئات ئەدی؟ یەعنی ئەم نەبینە بەس نموونە ئێستا لە وەزارەتی هەرێمی کوردستان بەس بە یەک وەزیر هەیئاتیش نییە، با نەبێت ئەم مەوزوعە تیکرار بێ لێرە، ئەوە پێشنیاری منە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، ئەو پێشنیارە هەیە کە (ان يضمن تمثيل المكونات وتمثيل النساء فى مجلس المفوضين والهيئات المنبثقة عنه) کێ لەگەڵیەتی؟ ١٤ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ٢٧ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند نەکرا، بۆیە داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەین ماددەکە بخوێنێتەوە، د.ڤالاّ فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الخامسة:

تتألف المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاء من:

اولاً: مجلس المفوضين.

ثانياً: الادارة الانتخابية.

اولاً: مجلس المفوضين:

١- مجلس المفوضين: يتألف من (٩) تسعة اعضاء يختارهم البرلمان بالاغلبية المطلقة لعدد اعضائه بعد ترشيحهم من قبل لجنة خاصة يشكلها البرلمان على ان يكون اثنان من اعضاء المجلس على الاقل من القانونيين وعلى ان يضمن تمثيل النساء والمكونات وتكون مدة ولاية الهيئة (٥) سنوات تقويمية.

٢- يشترط فيمن يرشح لمجلس المفوضين مايلي:

أ- ان يكون من مواطني كوردستان – العراق ومقيماً فيه اقامة دائمة.

ب- ان يكون حاصلاً على شهادة جامعية اولية على الاقل.

ت- لايقل عمره عن (٣٠) ثلاثين سنة.

ث- ان يكون من ذوي الخبرة والمشهود له بالكفاءة والنزاهة والحياد.

ج- ان يكون حسن السيرة والسلوك وغير محكوماً بجريمة مخلة بالشرف.

ح- لم يشارك في الجرائم التي خطط لها او ارتكبها نظام البعث في العراق لقمع الشعب الكوردستاني وعموم الشعب العراقي ولم يكن بعثياً وفقاً لقانون رقم (١٨) لسنة ٢٠٠٣.

خ- ان لا يكون منتميا الى اي حزب سياسي اثناء عضويته.

٣- يؤدي اعضاء المجلس اليمين القانونية امام المجلس القضاء في الاقليم وبالصيغة التالية: (اقسم بالله العظيم ان اؤدي مسؤوليتي القانونية والمهنية بأمانة وتفان وإخلاص واعمل على انجاز المهام الموكلة الي باستقلال وحياد والله على ما أقول شهيد).

٤- أ- ينتخب المجلس في جلسته الاولى بأغلبية الثلثين لعدد اعضائه رئيسا ونائبا ومقررا للمجلس ورئيسا للادارة الانتخابية.

ب- رئيس المجلس هو الممثل القانوني للمفوضية.

٥- يمارس رئيس المجلس او من ينوب عنه الصلاحيلات الاتية:

أ- ادارة اعمال المجلس الادارية والتنظيمية.

ب- اعداد جدول اجتماعات المجلس وعقدها وترؤسها بما في ذلك اي اجتماع يطلبه ثلاثة من اعضاء المجلس على الاقل.

ت- اية مهام اخرى يكلفها به المجلس.

٦- يكون اجتماع المجلس صحيحاً بحضور الاغلبية المطلقة لعدد اعضائه وتتخذ قراراته باغلبية الحاضرين وفي حال تساوي الاصوات يرجح الجانب الذي يصوت معه الرئيس.

ثانياً: الادارة الانتخابية:

١- تتألف الادارة الانتخابية من المكتب العام و المكاتب الانتخابية في المحافظات والوحدات الادارية وفقاً للهيكلية المقترحة من الادارة الانتخابية والمصادق عليها من قبل مجلس المفوضين.

٢- تتولى الادارة الانتخابية مسؤولية تنفيذ الانظمة والتعليمات الصادرة من قبل المجلس وادارة كافة النشاطات ذات الطابع العملياتي والتنفيذي والاجرائي.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ دوو نوقتە نیزامی هەیە، کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وشەی (الهیئە)گوڕدرا بە مەجلس، نازانم بیریان چوو یان هەروا خوێنرایەوە؟.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو شتانە لە سیاغە چاك دەکرێ، نا نا دوایی لە سیاغە کردنەوەی سەرلەنوێ یاسایەکە هەمووی چارەسەر دەکرێ، مەجلسە، کاك د.شێرکۆ فەرموو.

بەڕێز د.شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێش ئەوەی دەنگدان لەسەر کۆی ماددەکە بکرێ، بەس یەك ڕوونکردنەوەم بەنێ، جگە لەوەی کە لە خاڵی ٤ دەڵێ ئەوەی دانانی ئەندامەکان و سەرۆك و سەرۆکی دائیرەی ئینتخابی بە دوو لەسەر سێیە، جگە لەمە

هیچ بڕیارێکی تری ناو ئەم کۆمسیۆنە بە دوو لەسەر سێ یاخود هەموو بڕیارەکان بەوەیە کە لە خاڵی ٦ دیاری کراوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك گۆران فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ د.شێرکۆ و ئەندامان، دوو خاڵی تیایە کە بە دوو لەسەر سێیە، خاڵێکان لێرەیە کە بریتیە لە سەرۆکی ئەنجومەن و سەرۆکی ئیدارەی ئینتخابی، خاڵێکی دیکە کە لە دواتر دێینە سەری، بریتیە لە مودیری مەکاتبەکان و مودیر عامەکان، واتە پێکهاتەکە بە دوو لەسەر سێ زامن دەبێ دواتر قەرارەکانی بە زۆرینە بێ، یەعنی لێرە ئیدارەی ئینتخابی و سەرۆکی ئەنجومەن دوو لەسەر سێیە، لە ماددەیەکی دیکەش مودیری مەکاتبی موحافەزات و دەوائیری ئینتخابی دوو لەسەر سێیە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر باشە، ئێستا ماددەی ٥ دەخەینە دەنگەوە، کێ لەگەڵ ماددەی ٥ی پرۆژە یاسایەکەیە؟ ٧٣ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ١کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند کرا،بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان لێرەدا دانیشتنەکەمان هەڵدەگرین بۆ سبەینێ کاتژمێر ١٠:٣٠ سەرلە بەیانی، زۆر سوپاس.

فخرالدین قادر	**جعفر ابراهیم ئێمینکی**	**د. یوسف محمد صادق**
سکرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆکی پەرلەمانی**	**سەرۆکی پەرلەمانی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان - عێراق**

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئێستا دەست ئەکەین بە بڕگەی یەکەم لە بەرنامەی کار، بۆیە داوا لە بەڕێزان دەستەی سەرۆکایەتی لیژنەی یاسایی ئەکەین بێنە سەر مەنەسە، بۆ دەست کردن بە خستنەڕوو گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای کۆمیسیۆنی سەربەخۆی هەڵبژاردن و ڕاپرسی، نوقتەی نیزامی هەیە؟ فەرموو بەهار خان

بەڕێز بەهار عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

لەبەر ئەوەی پێم وایە بڕگەی سێیەم لە بەرنامەی کار زۆر گرنگە، دوێنی بەسەرمان تێپەڕی، تەنیا بە پێشنیار ڕۆیشتین، پێشنیار ئەکەم کە بڕگەی سێیەم بکرێتە بڕگەی یەکەم

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ناتوانین بیکەینە بڕگەی یەکەم، چونکە بە پێی پەیڕەوی ناوخۆ هەر بابەتێك گفتوگۆی لەسەر ئەکرێ.....

بەڕێز بەهار عبدالرحمن:

چەند جار وامان کردووە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

با من وەلاّم بدەمەوە بەهار خان، ڕێبدە بزانە چی ئەڵێم، بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ هەر بابەتێك لە پەرلەمانی کوردستان گفتوگۆی لەسەر کرا پێویستە تەواو بێ، ئێنجا بابەتێکی تر وتووێژ بکرێ، ئەتوانرێ دواتر پێش و پاش بکرێ، خاڵی ٣ بکرێتە خاڵی ٢، خاڵی ٢ بکرێتە خاڵی ٣، ئەمە ئەکرێ، بەلاّم ناتوانین بیکەینە خاڵی ١ ، بەلاّم با خاڵی ١ تەواو بکەین، قسەیەك لەسەر ئەوەش ئەکەین.

بەڕێز بەهار عبدالرحمن:

عەفوو، ئەوە دوێنێ پێش ئەوە بوو کە ئێستا باسی لێوە ئەکەین، واتە پێش ئەوە بوو کە.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە تەواو بوو، دوێنێ تەواو بوو، ئەمە بڕیارەکانە، دوای ئەوەش موناقەشە ئەکەین، فەرموو دکتۆرە.

بەڕێز د.جوان اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

من داوا ئەکەم فەقەرەی ٣ ببێتە ٢.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

با فەقەرەی ١ موناقەشە بکەین، بە سەرچاو ئەوە ئەخەینە دەنگەوە، ئێستا دەست ئەکەین بە خاڵی یەکەم لە بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمڕۆمان کە بریتییە لە (بەردەوام بوون لە سەر خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای کۆمیسیۆنی سەربەخۆی هەڵبژاردن و ڕاپرسی، و ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی پەرلەمان سەبارەت بە پرۆژە یاساکە، بەپێی ماددەکانی ٧٢ و ٧٤ و ٧٧ لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان ژمارە ١ ی هەموار کراوی ساڵی ١٩٩٢ ی پەرلەمانی کوردستانی عێراق)، فەرموو لیژنەی یاسایی تکایە ماددەی ٦ بخوێننەوە لە ڕاپۆرتەکەی خۆتان.

بەڕێز د.ڤالاً فەرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الفصل الرابع

صلاحيات المجلس

المادة السادسة:

أولاً : يمارس المجلس الصلاحيات الآتية :

١- إنشاء وتحديث وتنقيح سجل الناخبين عبر جميع الوسائل الحديثة المتاحة، وعلى الجهات المعنية التعاون والتنسيق مع المجلس تحقيقاً لهذا الغرض.

٢- المصادقة على تسجيل القوائم الانتخابية والائتلافات والمرشحين لغرض خوض الانتخابات والمشاركة فيها.

٣- اعتماد مراقبي الانتخابات ووكلاء القوائم الانتخابية والاعلاميين ومنظمات المجتمع المدني على الصعيدين الدولي والداخلي.

٤- البت في الشكاوي والطعون الانتخابية كافة وتكون قراراتها قابلة للطعن أمام الهيئة القضائية في محكمة تمييز الإقليم.

٥- المصادقة على إجراءات العد والفرز.

٦- اعلان النتائج النهائية للانتخابات والاستفتاءات بعد المصادقة عليها من قبل محكمة تمييز الإقليم.

٧- وضع الأنظمة والتعليمات التي تحفظ للعملية الانتخابية نزاهتها.

٨- المصادقة على هيكلية الإدارة الانتخابية.

٩- تعيين منتسبي المكاتب الانتخابية في المحافظات والوحدات الإدارية.

١٠- رسم السياسة المالية للمفوضية.

ثانياً : الترشيح للتعيين في الدرجات العليا من مدراء الدوائر في المفوضية والمكاتب الانتخابية في المحافظات يكون باقتراح ثلاث مرشحين وفقا لمبدأ تكافئ الفرص، وذلك من قبل لجنة خاصة يشكلها مجلس المفوضين ويتم اختيار احدهم من قبل مجلس المفوضين باغلبية الثلثين.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئێستا دەرگای گفتوگۆ ئەکەینەوە لەسەر ئەم ماددەیە، کێ قسەی هەیە؟

بەڕێز فخرالدين قادر-سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ گفتوگۆ کردن لەسەر ئەم ماددەیە ئەم ئەندام پەرلەمانە بەڕێزانە ناویان لای ئێمە تۆمار کردووە (د.سیراج، د.فرست، سالار محمود، ئاواز جنگی، حیات مجید، عمر عینایەت، شێرکۆ حمه امین، وحیده یاقۆ، ڕابوون توفیق معروف، قادر وەتمان، شیرین حسنی، د. شوان)

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر سیراج.

بەڕێز د.سراج شێخ احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە خاڵی دووەم ئەوە باس ئەکات (المصادقة على تسجيل القوائم الانتخابية والائتلافات والمرشحين)، تەبیعی (المرشحين) هەڵەیە لە ڕووی زمانیەوە، (والائتلافات المرشحه)، ئەوە ڕاستەکەیە، خاڵی هەشتەم باسی ئیقرار ئەکات، (اقرار هيكليه الاداره الانتخابيه) ، بە ڕەئی من (المصادقه) چاکترە لە (اقرار هيكليه)، من سێ خاڵی ترم زیاد کردیە ئەگەر بکرێ باسی بکەم بۆ لیژنە و ئەندامان، ئەوەم زیاد کردووە پێویستە سەلاحیاتی مەجلس (القيام بعمليات الطوعية المتعلقة بالانتخابات و وضع القواعد الارشادية لسير العملية الانتخابية)، واتە شێوازی داڕشتنی ئیرشاد و تەوعیە و ئەوانە ئەویش لە سەلاحیەتی مەجلیس بێ، خۆی بتوانێ ئەو ئیشانە ڕێك بخات، پاشان باسی تەئجیلی ئینتیخابات، ئەوە باس نەکرایە، ئەبوایە بە خاڵێك باسی کردایە (تأجيل الاجرائات لانتخابات وذلك لنتيجة اي ظروف قاهر و تجديد او تحديد موعد جديد لها) هەرکاتێ زروفێکی قاهیر هاتە پێش هەر سەلاحیاتی مەجلیس بێ تەئجیلی بکات، و کاتێکی تری بۆ دیاری بکات، و پاشان ئەگەر هەندێ ئیجرائات هەبێ ئەویش پێویستە لە سەلاحیاتی مەجلیس بێ بۆ هەندێ کەس کە موخالەفە ئەکات لەسەر یاساکانی کۆمیسیۆن، بۆ نموونە ئەوەش هەبێ بگوترێ (اتخاذ الاجرائات القانونية المناسبة لاي شخص في حال موخالفته لاحكام هذا القانون)، ئیجرائاتێك هەبێ، ئەوجا ئیجرائاتەکە با بڵێین وەکو موەزەف موخالەفاتی زەق و زل بکات، ئایا فەصل کردنە؟ وەکو سەلاحیاتی مەجلیس شکایەت کردنە؟ یان داوای غەرامە کردنە؟ شتێکی لەو بابەتە، وەکو شتێکی جەزری هەبێ، ئەوەش لە سەلاحیاتی مەجلیسە، ئەگەر بکرێ ئەوانە بخرێتە ناوی، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك سالار.

بەڕێز سالار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی شەشەم لە یەکەم بڕگەی سێیەم (متمانه به چاودێرانی هەڵبژاردن باشتر وایە تەحدید بکرێ، جگە لە چاودێرانی ناوەوە چاودێرانی دەرەوەش، بۆ ئەوەی لە هەر پرۆسەیەکی هەڵبژاردن و ڕاپرسی کۆمیسیۆن بتوانێ کارئاسانی بکات بۆ چاودێرانی دەرەوە، لە هەمان بڕگە باسی ڕۆژنامەنووس و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی ئەکات، کۆمەڵگەی مەدەنی و ڕێکخراوەکانیان ڕۆڵی گەورەتر و گرنگتریان هەیە، بخرێنە پێش ڕۆژنامە نووسان، ئەوان بخرێنە دوای ئەوانە، ئەوەی سەبارەت بە پرسی تەوعیەیە لەو خاڵە لیژنەی مەعنی بتوانن بڕگەیەك ئیزافە بکەن ئەم ئەنجومەنە ڕۆڵێ تەوعیە کردن و هەماهەنگی

زیاتر و هۆشیاری هەڵبژاردن و ڕوو بەڕوو بوونەوەی لادان لە پرۆسەی مەدەنی هەڵبژاردن، بڕگەیەك ئیزافە بکرێ لە ڕووی مەدەنیەوە پێو وایە کارێکی باشە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك عمر عینایەت.

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەنیا ڕەخنەم لە بڕگەی چوارەم هەیە، (البت في الشكاوي والطعون الانتخابية كافة وتكون قراراتها قابلة للطعن أمام الهيئة القضائية في محكمة تمييز الإقليم.)، لێرە مفەومزیە خۆشی ئەبێتە حەکەم، ناکرێ هەم خۆی خەسم بێ و هەمیش حەکەم بێ، لەبەر ئەوە پێشنیار ئەکەم ئەو بڕگەیە بڕگەیەکی تری بۆ ئیزافە بکرێ (تشكل الهيئة القضائية من قبل مجلس القضاء في الاقليم مكون من ثلاثة قضاة غير متفرغين للنظر في الشكاوي والطعون التي تقدم على الانتخابات والبت فيها)، ئەمانە تەنیا سەیر ئەکەن، ئەوان بەتی پێ ئەکەن، بەڵام تەمیزەکە ئەچێتەوە لای کێ؟ (قرارات الهيئة القضائية قابلة للطعن امام محكمة التميز و تكون قرار محكمة التمييز باتا)، یەعنی ناکرێ ئەو دەستەیە کە مفەوەزیە ناکرێ خۆشیان هەم شکات لێ کراو بن، خۆشیان حاکم بن و قەرار بدەن، و بڵێین قەرار یەکلایی ئەکەینەوە، و ئەمەش ڕوویدا لە ئینتیخابی پێشوو، ئەبێ کەسێك هەبێ لە سەرووی ئەوان، ئەوان سەیری ئەو قەزیەیە بکەن کە لێیان ئەکرێ، دوای ئەوانیش مەحکەمەی تەمیز قەراری نیهائی لەسەر بدات، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو خاتوو وحیدە.

بەڕێز وحیدە یاقو:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نیسبەتا برگا یەکێ (إنشاء وتحديث وتنقيح سجل الناخبين عبر جميع الوسائل الحديثة المتاحة، وعلى الجهات المعنية)، پرسیارا من ئەوەیە سجیلی ناخیبین ئێستا دزانین تەعدادی عام بۆ سوکان نەچێیە، لە عێراق ژی، لە کوردستان ژی، نازانم دێف چ تشتێ ئەو سجیلی ناخبین؟ چونکو گەلەك مە غەلەتی و هەندەك چوون دەرفە، ئیشکالەکی هەی ل سجیلی ناخبین، دڤ جیهات مەعنیە نزانم ئەو جیهات مەعنیە کیشە؟ دیف بیتاقات تەموینییە؟ دیف چ تشتێ؟ چونکە ئیشکالات گەلەك هەی، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر فرست

بەڕێز د.فرست صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

لە بڕگەی دووەم لە ماددەی شەش که موصادەقە کردنە لەسەر قەوائیمی ئینتیخابی، بەس ئەو قەوائیمانە یان ئەو سجیلە ئینتیخابیانە کە لەلایەن کیاناتەکانەوە دێت ئەبێ پێشتر لە جیهەتێکەوە ڕێك بخرێ، لەبەر

ئەوە واباشترە (تنظيم سجل الكيانات السياسية والمصادقة عليها لغرض خوض الانتخابات والمشاركة فيها)، چونکە ئەو سجیلە خۆی نایەتە ئەوێ تا موصادەقەی لەسەر بکرێ، ئەبێ تەنزیمیش کرابێ، لە دووەم (الترشيح في للتعين في الدرجات العليا)، تەبعەن لێرە هەم خۆی تەرشیحی ئەکات، هەم خۆشی موصادەقەی لەسەر ئەکات، ئەوەی کە لە موتەبەع هەیە جیهەتێك تەرشیخی ئەکات، جیهەتەکەی تر موصادەقەی لەسەر ئەکات، سەیری ئەوەی عێراقم کرد ئیدارەی ئینتیخابی تەرشیح ئەکات، ئەوجا مەجلیس موصادەقەی لەسەر ئەکات، بۆیە باشترە تەرشیح و موصادەقە هەردووکی یەك جیهەت نەبێ، هەریەکەو جیهەتێك بێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو خاتوو ئاواز.

بەڕێز ئاواز جەنگی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمەوێ لەسەر ماددەی شەش بڕگەی یەك خاڵی حەوتەم باس لە پاکی شێوازی هەڵبژاردن، (وضع الأنظمة والتعليمات التي تحفظ للعملية الانتخابية نزاهتها ، ئەمەوێ باس لەوە بکەم کە ئەبێ هەوڵی ئەوە بدەن کە لە هەڵبژاردنەکان زۆرجار لە لایەن ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی، لەلایەن حیزب و پارتە سیاسییەکان و کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانیش نیگەرانیان هەیە بەرامبەر بەوەی هەڵبژاردنەکان پاك و بێگەرد نییە، لەبەر ئەوە هیوادارم سجیلی ناخیبین پاك بکرێتەوە، ناوی مردووەکان ڕەش بکرێتەوە لە سجیلەکان، و داوا ئەکەم سیستەمی ئەلیکترۆنی جێگەی بگرێتەوە، لە هەرێمی کوردستان بە تایبەتیش بۆ ئەوەی خەڵك دڵنیا بکەینەوە کە هەڵبژاردنەکان پاك و بێگەردن، ئەو دەنگۆیانە ڕەت بکەینەوە، و ڕێگە بگرین لە هەر جۆرە تەزویرێك کە ئەنجام ئەدرێ، و ئەو سیستەمە باوەر پێکراویشە لە زۆر وڵات بەکاردێ، بۆیە هیوادارم لە شوێنێك جێگەی بکرێتەوە کە سیستەمی ئەلیکترۆنی بەکار بێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆر شێرکۆ.

بەڕێز د. شێرکۆ حەمەامین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی شەش خاڵی یەك کە ئەڵێ (مع الجهات المعنية) ئەگەر دیاری بکرێ خراپ نییە، بۆ نموونە یەکێ لەوانەی کە ڕاستەوخۆ لەم ئیشە بەشدار ئەبێ بۆ پاك کردنەوەی تۆماری دەنگدەران کە یەکێکە لە داوا هەرە ئەساسیەکانی ئێستای ئەو لایەنانەی کە بەشداری پرۆسەی سیاسی و هەڵبژاردن ئەکەن، و ئێمەش زۆر پێداگیریمان لەسەر کردووە لە ڕابردوو و لە ئێستاش پێداگیری لەسەر ئەکەین، بۆیەش پشتیوانی لە قسەکانی ئاواز خان ئەکەم، بۆ نموونە ئەتوانین ناوی بازرگانی و پیشەسازی بنووسرێ ناوی وەزارەتی تەندورستی، بە تایبەتی فەرمانگەی لە دایك بوون و مردنیان هەیە، بۆ ئەوەی ڕوون بێ، و بە بڕوای من

ئەگەر گونجاو بێ ماوەیەکیشیان بۆ دیاری بکرێ، لەو ماوەیە ئەبێ تۆماری دەنگدەران پاك بێ، ئەگەر ئەوە لێرەش جێگەی نەکرێتەوە دوایی مولزەم بکرێن بەوەی کە تۆماری دەنگدەران لە ماوەیەکی دیاری کراو پاك بکرێتەوە، ئەوە بەڕاستی مەتلەبێکی ئەساسی شەفافیەتی هەڵبژاردن و پاکیەتی ئەنجامەکانییەتی لە هەرێمی کوردستان، لە خاڵی چوارەم ئەوەی ئەوترێ کۆمیسیۆن سکالاکان یەکلایی بکاتەوە، وێرای ئەوەی پشتیوانی لە کاك عمر عینایەت ئەکەم، ڕەئیەکی تر ئەخەمە ڕوو، ئەگەر هەر وا مایەوە وەکو خۆی ئەوە بنووسرێ (کۆمیسیۆن مولزەمە لە ماوەی ٤ ڕۆژ دا وەلامی تانەکان بداتەوە، چونکە ئێستا تەجروبەمان هەیە لە هەرێمی کوردستان، تا ئێستا هەڵبژاردنیش تەواو بووە، ئەنجامیش پەسند کراوە، ئێمە لە خولی گرێدانین، هێشتان وەلامی تانە لەلایەن دادگاکانی هەرێمی کوردستان نەدراوەتەوە، و زۆر جار ماوەکە زۆر بەسەر ئەچێ، بەلام وەلامی تانەکە دەست ناکەوێت، بۆیە لێرە جێی ئەوە بکرێتەوە کۆمیسیۆن مولزەمە لە ماوەی ٤ ڕۆژ وەلامی تانەکان بداتەوە، سوپاس

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێز دکتۆر شوان قەلادزەیی.

بەڕێز عمر مصطفی(د.شوان قەلادزەیی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی تا ئێستا لە هەڵبژاردنەکان بەڕاستی ئەزموونی هەڵبژاردنی ناشیرن کردووە مەسەلەی تۆماری مردووانە، لەبەر ئەوە لە عەرەبییەکە ئەگەر تەنقیحی بۆ زیاد بکرێ زۆر لە جێی خۆیدایە، ئەوەش کە خاتوو ئاواز شێخ جەنگی باسی کرد تەواو لەگەڵ ئەودام، دووەم، مەسەلەی ئەو دادگایە، ئەگەر دادگایەکی تایبەت هەیە بە ناوی دادگای سکالا، ئەو دادگایە ئەوەی کە تا ئێستا هەیە هەموو ئەو سکالایانەی کە دراون هیچ بەرەنجامی نەگۆڕیووە، کەواتە جێی خۆیەتی کە دادگایەکی تایبەت بە ناوی دادگای سکالا لە کۆمیسیۆنی بالای هەڵبژاردنەکان وجودی هەبێ، ئەوەی لە بڕگەی دووەم، ئەوەی باس لە ٣ کەس کراوە، ٣ کەس هەڵبژێردرێ، ئەگرێ ئەو ٣ کەسە بکرێتە ٥ کەس بۆ ئەوەی مونافەسە زیاتر بێ لەو ٥ کەسە یەکێکیان هەڵبژێردرێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، خاتوو حیات.

بەڕێز حیات مجید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی شەشەم خاڵی دوو، پەسند کردنی تۆماری لیستەکانی هەڵبژاردن و هاوپەیمانیە کاندیدکراوەکان بە مەبەستی هەڵبژاردن و بەشداری کردن تیایاندا، باسی سالّ نەکراوە، مەسەلەن چوار سالّ جارێکی بە تەحدید باس بکرایە شتێکی باش ئەبوو، چوار سالّ جارێك بەر لە هەڵبژاردن، ئەوە بخرابایە ناو ئەو دێرە خراپ نەبوو، چوار سالّ جارێك بەر لە هەڵبژاردن، و نوقتەیەکی تریش ئیزافە بۆ خاڵەکانی تر، پەسند

کردنی کاندیدەکانی هەڵبژاردن، کە لێرە باسی پەسند کردنی تۆماری لیستەکان ئەکات، و هاوپەیمانە کاندیدکراوەکان، بەڵام باسی تەقیم کردنی کاندیدەکان ناکات، کاندیدی هەڵبژاردن ئەبێ تەقیم بکرێ لەلایەن ئەو کۆمیسیۆنەوە، خاڵی سێیەم متمانە پێدان و چاودێری هەڵبژاردن پێویستە جەخت بکرێتەوە لەسەر چاودێری ناوخۆیی و بیانی، دیارە چاودێرانی بیانی لە هەموو ئینتیخاباتەکان وجودیان هەبووە، و نووسینی ڕاپۆرتی خۆیان لەسەر هەڵبژاردنەکان، و نەزیهی هەڵبژاردنەکان و ئەو پێشێلکاریانەی لە هەڵبژاردنەکان ڕووەدەن، ئەوەش جێگەی بکەنەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك قادر.

بەڕێز قادر ئۆتمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی شەشەم برگەی یەکەم پیشنیار ئەکەم ئەو برگەیە بەو شێوەیە بێت (ئەنجومەن ئەو دەستەلاتانەی خوارەوە پیادە ئەکات و بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەن بڕیاریان تێیدا وەئەگیرێ، و لەسەر خاڵی سێیەمیش پشتگیری قسەکانی کاك سالار ئەکەم، منیش پێم باشە کە ئەنجومەن یەك لە دەستەلاتەکانی ئەوەبێ هەم داوا بکات لە ڕێکخراوە نێودەوڵەتیەکان، بە تایبەت ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ ئەوەی بێت پرۆسەی چاودێرێ بگرێتە دەست، چونکە ئەزانین یەك لە پێوەرکان بۆ شەرعییەت دان بە هەڵبژاردن لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی ئەمەیە کە ئەو ڕێکخراوە نێودەوڵەتیانە چاودێری هەڵبژاردن بکەن، سەبارەت بە برگەی دووەم ئەوەی کاك دکتۆر فرست گوتی منیش پێم وایە کاندید کردن و یەکلایی کردنەوەی کاندیدەکان هەردووکیان لە دەستەلاتی ئەنجومەنە، و ئەگەر لە دەستەڵاتی ئەنجومەنیش نەبێ کاندید کردن، ئەو جیهەتەی کە کاندید ئەکات نادیارە، بۆیە پێشنیار ئەکەم ئەم برگەیە بکرێت بە دووخاڵ، خاڵی یەکەم کردنەوەی دەرگای خۆ پاڵاوتن بۆ بەڕێوەبەری فەرمانگەکانی کۆمیسیۆنی نووسینگەکانی هەڵبژاردن لە ڕێگەی نووسینگەکانی هەڵبژاردن لە پارێزگاکان، لە ڕێگەی پێشکەش کردنی سیڤی، و دووەمیان، کاندید کردن وەك دامەزراندن لە پلە بالاکان لە بەڕێوەبەری فەرمانگەکانی کۆمیسیۆن و نووسینگەکانی هەڵبژاردن لە پارێزگاکان لەلایەن ئەنجومەنەوە بە زۆرینەی یەك لەسەر سێی ژمارەی ئەندامان، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك ڕابوون.

بەڕێز ڕابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانم کرا، سوپاس

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو شیرین خان.

بەڕێز شرين حسنى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیریا پێشنیارێت دکتۆر فرست و دکتۆر سیراجی دکەم، و من پێ باشە خالەکا دی ئیزافە ببێت ل سەر ڤێ مادێ، ئەو ژی (اعداد تقرير سنوي حول نشاط الهيئة للسنة المنقضية و برنامج عملها للسنة التي يليها، و يعرض على الجلسة العامة للمجلس التشريعي بمناسبة التصويت على الميزانية السنوية للهيئة، و ينشر على الموقع الاكتروني الخاص بها)، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو لیژنەی یاسایی ڕوون کردنەوەتان چییە لەسەر ئەو پێشنیارانەی کە هەبوون؟

بەڕێز د.ڤالاً فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو پێشنیارەی باس کرا لەسەر عەمەلیەی تەوعیە کە موتەعەلیق بێت بە ئینتیخابات و ڕاپرسی، لە فەقەرەی نۆیەم لە ماددەی چوارەم هاتووە (العمل على بناء الثقة في العملية الانتخابية لدى كافة اوساط المجتمع الكوردستاني وتعزيز الثقافة الانتخابية عبر ادامة الصلة مع كافة شركاء العملية الانتخابية.)، ئیجرائاتی قانونی عیقابی وەرگیرێ لەسەر ئەو کەسانەی کە موخالەفە ئەکەن بۆ ئەو تەعلیمات و قەوانینانەی کە لە مەجلیس دەردەچێ، ئەوە لێرە کە هینێکی خاصی نەدراوەتێ هەر خۆی موەزەفەکانی ئەوێ خازیع ئەبن بۆ ئەحکامی قانونی مەدەنی، موەزەف خازیعە بۆ چ عقوبەیەك، ئەو عقوبەیە شمولی ئەو موەزەفانەش ئەکات کە لەوێ کار ئەکەن، دواخستنی ئینتیخابات و تەحدید کردنی مەوعیدی ئینتیخابات، ئەوانە هەردووکیان قانون حوکمی ئەکات، ناچێتە ناو دەستەلاتی مفەوەزیە، مفەوەزیە تەنیا ئیعلانی لە دەستە، کە ئیعلانیش مەرحەلەیەکە دوای تەحدید دێت، فەقەرەی دووەم هەر لە ماددەی شەشەم (المصادقه على تسجيل القوائم الانتخابيه)، ئەگەر بگەڕێینەوە بۆ ماددەی چوارەم فەقەرەی شەشەم (تسجيل القوائم الانتخابية والائتلافات وتصديقها)، لێرە زۆربەی ئیختیصاصەکان هەیە هی مفەوەزیە، بەلاّم ئێمە کە بە عام ئیختیصاصی مفەوەزیمان هێناوە لە ماددەی شەشەم هاتووین هەندێ ئیختیصاصیشمان خاص کردۆتەوە بە مەجلیس و زۆریشی دووبارەیە ئەگەر مولاحەزە بکەن، بۆ ئەوەی بە نیزام دەرنەچێ هەر لێرە قانونەکە تەحدید بکات، بۆیە مفەوەزیە خۆی تەسجیلی قەوائیمی ئینتیخابی ئەکات، ئیئتیلافات ئەکات ئینجا تەصدیقی ئەکات، بەلاّم عەمەلیەی تەصدیقەکە لێرە هێناومانەتەوە و بە خاص داومانە بە مەجلیسی مفەوەزین، سیستەمی ئەلیکتۆرنی و ئەوانە باس کرا، دیارە ئەو سیستەمە لە تەتەوەڕ دایە، ئەورۆ سیستەمی ئەلیکترۆنییە، بەیانی سیستەمێکی تر دێتە کایەوە بۆ مەسەلەی دەنگدان و پاراستنی شەفافیەت و نەزاهەت، بۆیە وەکو قانون لە ناو قانون نەچووینە ناو تەفاصیل، ئەوەمان جێ هێشتووە بۆ ئەنزیمە، واتە ئەو نیزامانەی مەجلیسی مفەوەزیە خۆی دەریئەکات بۆ تەنزیم کردنی ئینتیخاب، لەسەر تەرشیح بۆ تەعین ئەوەی لە فەقەرەی دوو هاتووە لە دەرەجاتی عولیا، بەڵێ حەقی

تەقدیم کردنی مورەشەحین هەر ئەوانن، دواجاریش ئیختیار کردن هەر ئەوانن، ئێمەش لە لیژنەی یاسایی ئەو پێشنیارە بە پەسند ئەزانین، و صیاغەیەکی بۆ ئەکەینەوە دوای ئەوەی موشاورە ئەکەین، یان ئەیدەین بە جیهەتێکی تر، یان هەر لەناو مەجلیسی مفەومزین لیژنەیەك دروست ئەکەین کە تایبەت بێ بەو کارە، ڕوون کردنەوەکانی تر بۆ هاوکارانم بەجێ دێڵم.

بەڕێز د.بەهار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە بڕگەی چوارەم (البت في الشكاوي والطعون الانتخابية)، ئەو مولاحەزەی کاك عمر عینایەت زۆر لە شوێنی خۆی دایە، لێرە کۆمیسیۆن ئەبێتە خەسم و حەکەمیش، بەڵام ئەوە لایەنێکی تریشی هەیە، ئێمە لە مەحاکم دەرەجاتمان هەیە، ئەگەر ئێمە بڵێین ئەم حەقە لە کۆمیسیۆن بستێنینەوە، بیدەین بە هەیئەیەك لە مەحکەمەی تەمیز، دواتر قەرارەکەش قابیلی تەعن بێ لەبەردەم مەحکەمەی تەمیز، کەواتە ئێمە تەدەروجی مەحاکمان نەبوو، هەموو شتەکان لای مەحکەمەی تەمیز بوو، مەحکەمەی تەمیز خۆی لە خۆیدا مەحکەمەی ئەوڕاقە، واتە تعون نابینێ، تەنیا تەدقیق لە ئەوڕاق ئەکات، پێی ئەڵێن مەحکەمەی ئەوڕاق، بۆیە ئەگەر بێتو ئەم (البت في الشكاوي والطعون الانتخابية)، لە کۆمیسیۆن بستێنینەوە، نابێ بیدەین بە هەیئەیەك لە مەحکەمەی تەمیز، تەنیا ئەبێ مەحکەمەیەکی تایبەتی بۆ دابنێین، مەحکەمەی هەڵبژاردن، ئینجا ئەگەر مومکین بێ لە یاساکە جێگەی ئەکەینەوە، ئەوە خراپ نییە، ئەگەر نا ناکرێ مەحکەمەی تەمیز خۆی سەیری تعون بکات، چونکە مەحکەمەی ئەوڕاقە، لە هەمان کات تەدەروجی مەحاکیمیشی تێدا نامێنێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابت باسی ئەومت کرد هەیئەیەکی قەزائی دروست بکرێ....

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نا من وام نەوت، (تشكل هيئه قضائية من قبل مجلس القضاء في الاقليم مكون من ثلاث قضاة غير متفرغين للنظر في الشكاوي، و الطعون في الانتخابات والبت فيها)، من باسی مەحکەمەی تەمیزم نەکردووە بە داوای لێبوردنەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ڕاستە، منیش سەرنجم دا، ڕوون کردنەوە ماوە؟ تەواو؟ ئێستا پیشنیارەکان بخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگەوە، بەڵێ کاك دکتۆر شێرکۆ.

بەڕێز د.شێرکۆ حەمەامین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من وتم هەر لە بڕگەی چوار.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تۆ وتت چوار ڕۆژ مۆڵەتیان بدەنێ، سوپاس، بیانخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگەوە، من بیخوێنمەوە؟ باش، لە بڕگەی یەك پێشنیاری ئەوە کرا کە ئەو جیهاتی مەعنیە وەزارەتی مەعنی بەو بواره تێدا بنووسرێ، مەسەلەن وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی، و ئەوە هیچ ڕوون کردنەوەتان لەسەر نەدا، بازرگانی و سەحە.

بەڕێز گۆران ئازاد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕاستە ڕوون کردنەوەمان نەدا، باسیان کرد، ئێمەش لە لیژنە کە موناقەشەمان کرد، زۆر قسەمان لەسەر ئەوە کرد تەحدیدی لایەنەکە بکەین، بەڵام ئەوە زۆر فرە لایەنە، بۆ نموونە ئەگەر بڵێین بە بیتاقەی تەموینی بکرێ ئەوە وەزراتی بازرگانییە، ئەبێ وەزارەتی سەحە لەگەڵی هاوکار بێ، بۆ نموونە بۆ کۆژاندنەوەی ناوی مردووەکان، ئەبێ وەزارەتی ناوخۆ لە تەعدادی فەرعیەکەی کە ئەیکات دیسان ڕەبتی پێوە هەیە، لەوانەی کە لە نوێ تۆمار ئەکرێن ، لە ڕابردوو ئەو کارانە کراوە زۆر لایەنی تر ئەگرێتەوە، دوایی لەوانەیە سجیلەکە بگۆڕدرێ بە شێوازێکی تر ئەو لایەنانەت هەر پێویست نەبێ، بۆیە گرنگ ئەوەیە ئیشی مفەوەزیە سجیل دروست بکات، جا ئەو سجیلە پێویستی پێیە دروستی بکات، نوێ کردنەوەی، جا ئەو نوێ کردنەوە کە واجبی ئەوە پێویستی بە هەر جیهەتێك بێ هاوکاری بێ ئێمە دەستەلاتەکەمان بە موتلەقی هێشتۆتەوە، لایەنە مەعنیەکان لەگەڵی هاوکار بن، بۆیە ئەگەر تەحدیدی بکەین تووشی گرفت ئەبین لە ئایندە، وەکو بەڕێز دکتۆرە فالاّ گوتی ئەم حاڵەتە لە تەتەوڕ دایە، ئەمڕۆ شتێکە، بەیانی شتێکی تر، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کەواتە ئەگەر جیهاتی مەعنی دیاری بکرێ ئەبێ هەموو ئەو جیهەتانە دیاری بکرێ، و گۆڕنکاریشی بەسەر بێ، بۆیە ناکرێ ئەوە دیاری بکرێ، پیشنیارێك هەبوو بۆ پاکردنەوەی سجیلی ناخبین، ڕەئیتان چییە لەسەری لیژنەی یاسایی؟

بەڕێز گۆران ئازاد:

ئەوەش دیسان واجبێکە دراوە بە کۆمسیۆن کە پێویستە سجیلی ناخبین پاك بکاتەوە، کە ئەڵێین نوێ کردنەوە، یەعنی ئەوانەی لە نوێ مافی دەنگدانیان هەیە دابنرێن، و ئەوانەی کە ئەمرن و ئەڕۆن بسڕێتەوە، جا ئەوە لە قانونەکە هاتووە، پێویستی کردووە لەسەرێ، و لە صەلاحیەتەکانیش هاتووە کە ئەبێ ئەو تۆمارە نوێ بکاتەوە، ئەوەش یەعنی حاڵەتی پاکردنەوە، لەبەر ئەوە بە پێویستی نازانین، لەبەر ئەوەی واجبی ئەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کەواتە تەحدیس بە مانای پاکردنەوەش دێت، واتە بەردەوام پێویست ئەکات ئەو سجیلە پاك بکرێتەوە، ناوی مردووی لێ لابرێ، ناوی تازەی لێ بنووسرێ، کەواتە لێرە جێی بۆتەوە، پێنشیارێك هەبوو بەوەی، پێشنیار نەبوو، پێم وابێ لە ڕووی صیاغەوە، (ائتلافات المرشحین) ئەو کێشە هەبوو لە ڕووی صیاغەوە،

چاك ئەكرێ، پێشنیارێك هەبوو لە برگەی یەك خاڵی دوو، چوار ساڵ جارێك بەر لە هەڵبژاردن موصادەقە بكرێ، ئەوەش بەر لە هەموو هەڵبژاردنێك پێویستە موصادەقە بكرێ، نەك چوار ساڵ جارێك، بەر لە هەموو هەڵبژاردنێك ئەو عەمەلیەیە دەست پێ ئەكاتەوە، واتە خۆیان ئەیكەن، بە شێوەیەكی رۆتینی، لە خاڵی سێ پێشنیارێك هەبوو كە مونەزەماتی موجتەمەعی مەدەنی بێتە پێش ئیعلامیین، ئەم پێشنیارە هەیە، كێ لەگەڵ ئەوەیە كە مونەزەماتی موجتەمەعی مەدەنی لە خاڵی سێ برگەی یەكەم بخرێتە پێش ڕاگەیاندن كارەكان؟ خاڵی سێ یەكەم ئەڵێ (اعتماد مراقبي الانتخابات ووكلاء القوائم الانتخابية والاعلاميين ومنظمات المجتمع المدني على الصعيدين الدولي والداخلي.)، كاك ئاری نوقتەی نیزامیت هەیە؟

بەڕێز ئاری هەرسین:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

من پرسیار ئەكەم، جەنابت خاڵی یەكەم و دووەمت نەخستە دەنگدانەوە، بەڵام.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

هەموو ماددەكە دوایی ئەخەینە دەنگەوە، بەس جارێ ئەو پێشنیارانەی كە كراون، ئەبێ ئەوانە بخەینە دەنگەوە، خاڵی سێ كێ لەگەڵ ئەوەیە مونەزەماتی موجتەمەعی مەدنی بخرێتە پێش ڕاگەیاندن كارەكانەوە؟ كێ لەگەڵە؟ كاك دڵشاد فەرموو.

بەڕێز دڵشاد شعبان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

ئەز دگەل هەندێ نیمە ئەڤ حەساسیەتە دروست ببیت ناڤبەرە جیهەتێكی مەدەنی و موئەسەساتێ ڕاهگەیاندنێ، پێشڤی یان پێشنەڤی ج فەرق نینە

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

پێشنیار كراوە، ئەیخەینە دەنگەوە، كێ لەگەڵە؟ ١١ كەس لەگەڵە، كێ لەگەڵ نییە؟ ٤١ كەس لەگەڵ نییە، كەواتە پەسند نەكرا، پێشنیارێكی تر هەبوو كە مونەزەماتی موجتەمەعی مەدەنی داخیلی و خارجی بتوانن چاودێری هەڵبژاردنەكان بكەن، لێرە نەوتراوە داخیلی بێ یان خارجی بێ، بەشێوەیەكی هین هاتووە، موتلەقە، پێم وابێ هەم ناوخۆ و هەم دەرەكی ئەگرێتەوە، بەڵام پێشنیارێك هەبوو كە دیاری بكرێ كە موراقیبینی ناوخۆیی و دەرەكی بتوانن چاودێری هەڵبژاردنەكان بكەن، كێ لەگەڵ ئەو پێشنیارەیە؟

بەڕێز د.ڤالاً فرید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان بە موتلەقی هەردووكی شمول ئەكات، بۆ جوانی صیاغە بە موتلەقی هاتووە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

٥٠ كەس لەگەڵیەتی، كێ لەگەڵ نییە؟ كەس نییە، كەواتە پەسند كرا، پێشنیارێك هەبوو لە خاڵی چوار، برگەی یەكەم، ئەڵێ لەجیاتی ئەوەی كۆمیسیۆن لە جاری یەكەم خۆی شەكوا و تعون ببینێ، لە پێشدا

هەیئەیەکی قەزائی دروست بکرێ لە مەجلیسی قەزا، شەکاوی و تعون ببینێ، دوای ئەوەی ئەوان بینیان ئەوجا بەت لە قەراراتی ئەو هەیئەیە لەلای مەحکەمەی تەمیز بێ، فەرموو کاك بەیار

بەڕێز بەیار طاهر دۆسکی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەمێ ئەم بڕیارە کۆمیسیۆنەکی سولتەکا حەصری هەبیتن، جیاوازی هەبیتن، ئان جودا بیتن ژ دەستەلاتێ تەشریعی و تەنفیزی و قەزائی، دیتنا من دیسان تێکەلیەت هەی، تەنها سولتا قەزائی چێتن، پشتی کۆمیسیۆن حەسما وان شەکاویا بکەتن، بهێتە جبێیت تەمیزێ، نابیتن بیدایەتێ قەزا دەستکاریەت کارێت کۆمیسیۆنی بکا، چونکی کارەکی پیشەییە، ئەگەر تەجروبات ٢٠٠٩ هەبێ دیسان تووشی ئاریشەکی بوون، کارمەندێت یان هیژا بەرێزێ دادوەر نزانن کارێت کۆمیسیۆنێ چەوا بەرێڤە دچیتن، دیتنا من هەندێ دادگاها ژی تووشی ئاریشەکێ کەت، دیتنا من نابیتن ئەم چ ئیزافاتێ ل سەر بکەین، تەنها هەیئەکا تەمیزی بۆ تعونا سەح کا، ئەز تەئیدا بۆچوونێت لیژنا قانونی دکەم، دیتنا من نەصەکە دروستە، پێدڤی ناکات چ کارێت تێدا بکرێ، سوپاس

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئێوەش ڕوون کردنەوەی خۆتان بدەن لیژنەی یاسایی

بەڕێز د.فالاّ فەرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش داوا ئەکەین برگەی چوارەم لە ماددەی شەشەم وەکو خۆی بدرێتە دەنگدان

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێمە ئەوە ئەخەینە دەنگەوە کە لیژنەی یاسایی داوای کردووە جارێ، لەبەر ئەوەی ئەسڵی ڕاپۆرتی لیژنەکەش دوێنێ وەکو بنەما بۆ گفتوگۆکان دیاری کراوە، بۆیە خاڵی چوار وەکو خۆی ئەخەینەوە دەنگەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە وەکو خۆی بێ؟ ٧٥ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵ دا نییە؟ ١٤ کەس لەگەڵ نییە، کەواتە پەسند کرا، وەکو خۆی ئەمێنێتەوە، خاڵی پێنج هیچی لەسەر نەبوو، خاڵی شەشەم هیچی لەسەر نەبوو، خاڵی حەوت، بەڵێ فەرموو.

بەڕێز د.شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیارم کرد وتم.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ ئەزانم، تۆ داوای ئەوەت کرد.....

بەڕێز د.شێرکۆ حەمە امین:

کۆمیسیۆن مولزەم بکرێ لە ماوەی چوار ڕۆژ وەلاّمی سکالاّکان بداتەوە

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لەبەر ئەوەی دوو پێشنیار هەبوو، و ئەصڵی ڕاپۆرتەکەش کراوە بە بنەما، بۆیە لە پێشدا ڕاپۆرتەکەمان کردە بنەما، و خستمانە دەنگەوە، کە پەسند کرا ئەوکات تەواو، پێشنیارەکانی تر ڕەچاو ناکرێ،

بەڕێز د.شێرکۆ حەمە امین:

بەس بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان تۆ دوێنێ خۆت وتت ئەگەر یەك کەسیش پێشنیار بکات ئەیخەمە دەنگەوە

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر دوو پێشنیاری تر هەبوو

بەڕێز د.شێرکۆ حمه امین:

من ئیزافەم هەیە بۆ سەر بڕگەکە، پێش دەنگدانیش داوای نوقتەی نیزامیم کرد

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز دکتۆر شێرکۆ، ئەوە لە ماددەی ٩ بڕگەی شەشەم هەیە، ئاماژە بە چۆنیەتی مامەڵە کردن لەگەڵ ئەکاو کراوە، لەبەر ئەوە لەوێ باس کراوە، فەرموو کاك ابو کاروان.

بەڕێز عبدالرحمن فارس(ابو کاروان):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر دوو پێشنیار هەبوو، پێویستە و عورفیش وایە وەکو سیستەمی خەیارات بەکاربێت، ئەمە موقتەرەحی یەکەم ئەخرێتە دەنگەوە چەندی هێنا، موقتەرەحی دووەم ئەخرێتە دەنگ چەندی هێنا، ئەوەی زۆرینەی هێنابێ ئەخوا

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، ئەوەی یەکەمجار زۆرینەی بەدەست هێنا پەسند ئەکرێ، و ئەوەی زۆرینەی بەدەست هێنا تەواو، بەڵام ئەو ڕئیەی خستمانە دەنگدانەوە زۆرینەی بە دەست نەهێنا، ئەچینە سەر ڕەئی دووەم، ڕەئی دووەم زۆرینەی بەدەست نەهێنا ئەچینە سەر ڕەئی سێەم، ئا بەو شێوەیە، ٧٥ دەنگی هێناوە، ئیتر دوو لەسەر سێ زیاتریشە، خاڵی پێنج هیچی لەسەر نەبوو، خاڵی شەش هیچی لەسەر نەبوو، بەڵێ دکتۆرە جوان.

بەڕێز د.جوان اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نازانم نوقتەی نیزامییە یان نا، بەس تێبینیەك ئەوەی ماددەی شەشەم فەقەرەی یەکەم، ئەخەیە دەنگدان یان نا؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەمووی ئەخەمە دەنگەوە دوایی.

بەڕێز د.جوان اسماعیل

بەس مولاحەزەیەکم هەیە دکتۆر گیان، لەگەڵ ئەوەمە (إنشاء وتحدیث وتنقیح سجل الناخبین)، لێرەوە فەقەرەیەك، (و الزام الجهات المعنیة بتقدیم معلومات.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە نوقتەی نیزامی نییە، ئەبوو لە کاتی خۆی قسە بکەی، ببورەن کاك زانا فەرموو.

بەڕێز زانا عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ئەمڕۆ تۆزێك درەنگ کەوتم ببورن، بەڵام تێبینیەکم هەبوو لەسەر خستنە دەنگدانی پێشیارەکان، ئەبوایە پێشنیاری یەکەمیشت بخستابایە دەنگەوە، ئەوەی دەنگدان لەسەر مەسەلەی پاك کردنەوە و نوێ کردنەوە، چونکە ئێمە هەموو سائێك تۆماری دەنگدەران لەگەڵ هەموو ئینتیخاباتێك.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باسمان کرد، لیژنەی یاسایی ڕوون کردنەوەی دا، کاك گۆران ڕوون کردنەوەی لەسەر ئەوە دا کە تەحدیسی سجیل بە مانای ئەوەیە کە مردوو ئەبێ لابرێ، ئەوەی نوێکان ئەخرێتە سەری، لە خاڵی هەشت، بەڵێ کاك عمر.

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من یەك وشەم هەیە ئیزافەی بکەن ئەو مەسەلەیە حەل ئەکات (إنشاء وتحدیث وتنظیف سجل الناخبین)، زۆر ئاسانە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی، فەرموو مامۆستا مەروان.

بەڕێز حسین اسماعیل(مەروان گەلاڵی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

هەر ماددەیەك کە خرا تەسویت نابێ بگەڕێینەوە سەری.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەسویتمان لەسەری نەکردووە ئەوە.

بەڕێز حسین اسماعیل(مەروان گەلاڵی):

خاڵ ، خاڵ هاتووین، تەسویتمان لەسەری کردووە

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نا، نا نەکراوە، لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڤالا فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

موستەڵەحی (تحدیث) کە لێرە بەکار هاتووە بە مانای پاکردنەوەیە، نوێ کردنەوە، یەعنی ئیزافەی دوو موستەڵەح لە تەنیشت یەك نەفسی مەعنا بدا، خۆی حیکمەتەکە لە واجبەکەیە، واجبەکە چییە؟ ئینشایە، دروست کردنە، تەنزیمە، دوای ئەو تەحدیسە، نوێ کردنەوە بۆ ئەکەی؟ بۆ ئەوەی هەر خەلەلێك هەبێ لە ناو هینەکە ئەنجامی بدەی

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئەو وشەیە، هەموو کوردستان گیری خواردووە بە دەست تەنزیفەوە، لەبەر ئەوە زۆر گرنگە وشەی تەنزیف ئیزافە بکرێ، و داوا ئەکەم بیخەیتە دەنگدانەوە، لەبەر ئەوەی تەنیا جیهاتی مەعنیە خرایە دەنگەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

یەک دەقە با لیژنەی یاسایی ڕوون کردنەوەیەک بدەن، پێشنیارێك هەبوو، پێشتر لە لایەن ئەندامانی پەرلەمانەوە تەرح کرا، داوای ئیزافە کردنی وشەی تەنقیح کرابوو، جارێ بزانین لیژنەی یاسایی چییان هەیە؟

بەڕێز گۆران ئازاد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

دوا ڕەئی بۆ بەڕێزتان و ئەندامانی پەرلەمانە لەسەر ئەو بڕگەیە، بەڵام ئێمە لەسەر سیاغەی قانون ئەکەین، ڕاستە لە ڕابردوو تۆماری دەنگدەران زۆر نارێکی تێدا بووە، هەموو لا گلەییمان هەبوو، و لە پەرلەمان لیژنە دروست کرایە، بەڵام ئەوە کە بووە، تۆماری دەنگدەران پاك نەکراوەتەوە، مەسەلە ئەوە نەبووە لە قانونەکە ئەو واجبەی بە کۆمیسیۆن نەسپاردبێ، ئەسلەن بڕۆن سەیری نیزامەکە بکەن لە هەڵبژاردنەکانی ڕابردوو، ئەڵی پێویستە لە ماوەی ئەوەندە پاکترین سیجلی ناخبین بخاتە بەر دەستی دەنگدەران، بخاتە بەر دەستی کیانە سیاسیەکان، یەعنی لە هەموو شوێنك لە قانونەکە هاتووە، ئیشەکە لە ئیجرائاتی شکلی بووە، و گرفتێکی ئەساسی ئەو کات ئەوە بووە مودیریەتی کۆمیسیۆنی عێراقی کە لە هەرێمی کوردستان بوو لەبەر دەمی پەرلەمانی کوردستان مەسئول نەبوو، لەبەردەمی پەرلەمانی عێراق مەسئول بوو، بۆیە ئێمە لە پەرلەمانی کوردستان لە خولی ڕابردوو زۆرجار کە ئەمانەویست بانگیان بکەین، ئەیانوت ئێمە نایەینە بەردەمی پەرلەمان، چونکە لەبەردەمی ئێوە مەسئول نین، ئێستا ئەو کۆمیسیۆنە لەبەردەمی ئەو پەرلەمانە مەسئولە، دوو ڕۆژی تر ئینتیخابات هات، گۆمانتان هەبوو لە پاك نەبوونی سجیلەکە، بانگی کۆمیسیۆن ئەکەین بۆ ئەو پەرلەمانە بە پێی قانون واجبمان بۆ داناوە کە تەحدیسە، پێتانیش باشە بۆ دڵنایی خۆتان و جوانکاری دایئەنێن، ئەوە بیخەنە دەنگەوە

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك سالار.

بەڕێز سالار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مادام ئەم کۆمیسیۆنە لەبەردەم پەرلەمان مەسئول ئەبێ، واتە پەرلەمان لێی مەسئول ئەبێ، ئەگەر لە ڕابردوو ئێمە دەستەلاتێکمان نەبووە بۆ تەحدیس کردنی لیستی تۆماری دەنگدەران، لێرە ئیلزام بکرێن، چونکە نوێ کردنەوە ناکاتە پوخت کردنەوە، هەموو پرۆسەیەکی هەڵبژاردن تۆماری دەنگدەران نوێ ئەکرێتەوە، بەوانەی شمول ئەکەن، بەڵام ئەوانەی کە حەقی دەنگدانیان نییە، و ناویان ماوەتەوە، بەو بیانووەوە هەر بەردەوام ئەبێ، لەبەر ئەوە لێرە ئەبێ سیغەکە نەهێڵینەوە بۆ تەئویل و تەمسیلی جیا، نوێ کردنەوە ناکاتە ئەوەی لە کوردستان هەموو لایەکمان لەسەری موتەفیقین، بۆیە ئەبێ ئەسڵی ئەو کۆمیسیۆنە بەشێکی لە ڕۆحی یاساکەش بریتییە لەوەی تۆمارێکی پاک و پوخت هەبێ بۆ نەزاهەتی هەڵبژاردن، ئەگەر ئەمە نەکرێ، پێم وایە کارێکی باش ناکرێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر شێرکۆ

بەڕێز د.شێرکۆ جودت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بێگومان ئەوە لە ڕووی لوغەویەوە مەسەلەی تەحدیس ناکاتە تەنزیف یان تەنقیح، زۆر زۆری فەرقە، ئەکرێ بەیاناتی ئەمڕۆ دەربچێ، ئەبدەیت بێ، بەڵام مەرج نییە پاک بێ بە پێی پێویست، وەکو ئەوەی ڕوویداوە لە ڕابردوو، بۆیە ئیقتیراحی مەسەلەی تەحدیس و تەنقیح زۆر زۆر واریدە کە پەسند بکرێ، ئەوەش زەمانەتی ئەوە ئەکات کە ئێمە بە قانون دواتر موسائەلەی کۆمیسیۆن بکەین، بەوەی کە بۆچی بەیاناتەکانی مونەقەح نین؟ نەك موحەدەس نیە، مونەقەح نییە، واتە بۆچی هەڵەی تێدایە؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەیخەینە دەنگەوە، کاك عادل

بەڕێز عادل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ڕەئیەکەی کاك عمرم، دیارە ئێمە لە ڕابردوو حەساسیەتێکی زۆرمان بەرامبەر بە تۆماری دەنگدەران پەیدا کردووە، بە تایبەتی دەنگی مردووەکان، یەعنی دەنگی مردووەکان دوو هێندەی دەنگی زیندەکان بووە لە دەنگدان، پێویستە تەحدیس و تەنزیف.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەنقیح ئەخەینە دەنگەوە، لەوێ تەنقیحی بۆ ئیزافە بکرێ، یەعنی زۆربەی فراکسیۆنەکان قسەی خۆتان کرد لەسەر ئەو زیاد کردنە، ئیتر ڕەنگە پێویست نەکات دیسان هەمووتان، فەرموو کاك بەهزاد.

بەڕێز بەهزاد دەرویش:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لێرە جیاوازی مەسەلەی وەختە، هەمی جارا کۆمیسیۆن مولزەمە کە تەحدیس بکرێ ئەو سجیلانە، بەلأم کاتی ٣ مانگ ئەمینێ بۆ هەڵبژاردن ئەو کاتە ئەڵێ کاتم نییە، یان داتا نەهاتووە لە وەزارەتی سەحە، یان وەزارتی پەیوەندیدار، لێرە پێویستە ئەو تەنقیحە ئیزافە بکرێ، و کاتیش دیاری بکرێ، مەسەلەن شەش مانگ پێش ئەنجامدانی هەڵبژاردن ئەو سجیلە پاك بکرێتەوە، بە ڕووتی و ئاشکرایی، پاك کردنەوە جیاوازە لەگەڵ ئیزافاتی سەنەوی و ئەوەی تر کە دێتە پێش.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر.

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من وشەی تەنزیفت ئەویست، و جەنابیشت ڕازی بووی، داوا ئەکەم دەنگی من بچێتە پاڵ دەنگی ئەو برادەرانە و لە بڕی تەنزیف ببێ بە تەنقیح.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەنقیح، چونکە پێشتریش ئەوە تەرح کرابوو، فەرموو دکتۆرە جوان.

بەڕێز د.جوان اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ برادەرانم، لەگەڵ کاك سالارم، لەگەڵ دکتۆر شێرکۆم، دووەم، خاڵێکی گرنگم وت گوێتان لێم ڕانەگرت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

چییە خاڵەکە؟ فەرموو.

بەڕێز د.جوان اسماعیل:

گوتم (- إنشاء وتحدیث سجل الناخبین)، لەگەڵ ئەو (الزام الجهات المعنیه)، چونکە کە ئەڵێی تەنسیق بکەن لێیان ئەپارێیەوە، پێی بڵێی (الزام الجهات المعنیة بتقدیم معلومات دقیقة عن عدد الناخبین)، نەك بە تەعاون و تەنسیق.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەوەیە (تنقیح) زیاد بکرێ بۆ خاڵی یەکەم لە ماددەی شەشەم (- إنشاء وتحدیث وتنقیح سجل الناخبین)؟ ٧٤ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵ نییە؟ کەس نییە، کەواتە پەسند کرا، یەك کەس لەگەڵ نییە، کەواتە پەسند کرا، پێشنیارێکی تر هەبوو بەوەی تەنقیح پێش شەش مانگ بێ لە هەڵبژاردن، کێ لەگەڵە؟

پێش شەش مانگ بێ، تەحدیس و تەنقیح پێش شەش مانگ بێ، نوقتەی نیزامی هەیە، پیشنیاری تازەیە، فەرموو کاك ئومێد.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن (خۆشناو):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناتوانی کات دیاری بکەی، لەبەر ئەوەی کە شەش مانگ ئەوانەی شمولی دەنگدان ئەکەن، یان لە ژیان نامێنن، شەش مانگ زۆر شت ئەگۆڕێ، عەدەدەکەی زۆرە، عەدەدی سوکان ئەگەر لەسەر ئاستی هەموو پارێزگاکان حیسابی بکەی، مردن و لە دایك بوون، یان ئەوانەی کە شمولیان ئەکات، زۆر ئەکات، ناتوانین شەش مانگ دیاری بکەین.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك زانا.

بەڕێز زانا عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەو ڕەئیەی کاك ئومێدم، چونکە مەسەلەی پرۆسەی پاك کردنەوە ئەبێ بەردەوامی هەبێ، ناکرێ یەك تەوقیت دابنرێ بڵێین ئەو مودەیە پاك ئەکرێتەوە، دوایی بڵێین فریا نەکەوتین، بە بەردەوامی کۆمیسیۆن بەرپرسە لە یەکەم لەحزەوە کە دەست بەکار ئەبێ، ئەبێ دەست بکات بە پاك کردنەوە تا کاتی دەنگدان، بەردەوامی هەبێ ئەم پرۆسەیە زۆر ئاسان ئەبێ وەك لەوەی تەوقیتێك دابنرێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك علی فەرموو.

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مەبەست ئەوە نییە، دوای شەش مانگەکە تۆماری دەنگدەران دابخرێ، پێش شەش مانگەکە تۆمارەکە خاوێن بکەنەوە، دوای ئەوە ئەکرێ تەحدیس بکرێ، خەڵکی نوێ موالیدی شمولی ئەکات بخرێتە سەری، بەڵام ئەگەر بگاتە پێش هەڵبژاردن بە چەند ڕۆژێ، موبەڕیر هەیە ئەڵێ فریا نەکەوتم، سوپاس

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاً فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕەئی لیژنەی یاسایی ئەوەیە کە لە ناو قانون باسی مودە نەکرێ، بە تایبەتی ئەو قانونە، لەبەر ئەوەی هەندێ مودە هەن بە ئەنزیمە کۆمیسیۆن تەحدیدی ئەکات، تا ئێرە ئەبێتە عەرقەلە لەبەردەمی کارەکانی زیاتر لەوەی تەسهیلی کارەکانی بکات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك گۆران.

بەڕێز گۆران ئازاد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە ترسی هەموو ئەندامان تێئەگەم، و حەقی خۆیانە، چونکە لە ڕابردوو وا بووە، بەڵام یەك تۆز ئەو حاڵەتە جیاوز بکەنەوە لەبەر ئەو هۆکارانەی خوارەوە، یەکەم: جارێکی تر ئەڵێم ئەو کۆمیسیۆنە کۆمیسیۆنێکی هەرێمییە، و لەبەردەمی پەرلەمانی کوردستان مەسئولە، و ئەندامەکانی پەرلەمان دەنگی پێ ئەدات، و تەوافوقاتی لەسەر ئەکرێ، جا بە خەڵکی بێ لایەن بێ، یان بە خەڵکی حیزبی بێ، خاڵی دوو: لە ڕابردوو مەواعیدی ئیعلان کردنی ئینتیخابات زۆرجار لای کۆمیسیۆن دیار نەبوو، با بڵێین مانگێك ئەما بۆ ئینتیخاب کۆمیسیۆن نەیئەزانی بۆ نموونە هەڵبژاردنی پارێزگاکان ئەکرێ یان نا؟ ئێستا بە پێی ئەوە ئێمە ئەوەمان داوە بە ئەو، کە بە پێی قانونی نافیز چۆنە حاڵەتەکانی ئینتیخابات، ئەو بزانی ئێمە ئەوەمان داوە بە ئەو بەپێی قەوانینی نافز چۆنە حاڵەتەکانی ئینتیخابات ئەو بزانێ کە دوای چوار ساڵێك کە پەرلەمانی کوردستان لە ١١/٦ سوێندی خواردووە، پێش ١١/٦ دەبێ ئینتیخابات بکاتەوە، سەلاحیەتەکە دراوەتەوە بە کۆمسیۆن کە خۆی ئیعلانی مەوعیدی ئینتیخابات بکات دوای حاڵەتی مەرسومەکە، لەبەر ئەوەی ئەو جیاوازیانە لێرەدا هەیە، و حاڵەتی پاککردنەوەی تۆماری دەنگدەران بەو پێیەی لە خولی رابووردوو لیژنەك دروست بوو ئەوەندە کارێکی قورس نییە، ئەگەر نیەت هەبێ، یەعنی ئێستا لەوانەیە شوێنی نەبێ لێرەدا باسی بکەین دوو، سێ ئیجرائاتە لە دوای دروستکردنی کۆمسیۆن پەرلەمانی کوردستان لەگەڵ وەزارەتی صحە لەگەڵ وەزارەتی بازرگانی لەگەڵ وەزارەتی ناوەخۆ یەك دانیشتن بکەن، سێ: تەعلیماتە کاتی خۆی رەفز کراوەتەوە هاوکاری کۆمسیۆن بکەن سجلی ناخبین ئۆتۆماتیکیەن رۆژانە یەعنی پاك دەبێتەوە، ئەگەر نموونەیەك بڵێین جاران تەعلیماتێك هەبوو کە کەسێك دەمرد دەبوایە شاهید وەفاتەکەی بباتە ئەو دائیرەی کەوا بیتاقەی تەموینیەکەی لێیە لەوێندەرێ مانگانە هەر شارێك چەند کەس دەمرد بە کتابێك ئاڕاستەی کۆمسیۆن دەکرا دەیانسڕیەوە، دوایی ئەو تەعلیماتە راگیرا هەر ئەو تەعلیماتە بکەوە مردووە بەردەوام خۆی ئەبدێت دەبێتەوە، ئیتر دوا رەئیش بۆ ئێوەیە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەیخەینە دەنگەوە، بەڵام هەر دەمەوێ ئەوەشتان پێ بڵێم جاری وا هەیە ئینتیخاباتی پێش وەخت دەکرێ، بۆ پەرلەمانی کوردستان، بۆ سەرۆکایەتی هەرێم، بەپێی یاسا کارپێکراوەکان کە رەنگە ئەسڵەن بواری (٦) مانگ نەبێ بۆ تەنقیح کردن، بەڵام دەیخەینە دەنگەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە (٦) مانگ زیاد بکرێ لەوێدا پێش هەڵبژاردن بە (٦) مانگ سجلی ناخبین تەحدیس بکرێ و تەنقیح بکرێ؟ (٧) کەس لەگەڵیدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ (٣٤) کەس لەگەڵدا نییە کەواتە پەسەند نەکرا، لە خاڵی (٨) (اقرار هیکلیة الأدارة الانتخابیة) پێشنیارێك هەبوو کە بکرێ بە (المصادقة علی هیکلیة الأدارة الانتخابیة) لیژنەی یاسایی،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. جوان،

بەڕێز د. جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت خاڵی یەکەم، من ئەو ئیقتیراحەم دا نەخرا دەنگدانەوە، (إنشاء وتحديث وتنقيح سجل الناخبين، الزام جهات المعنية بتقديم معلومات دقيقة عن عدد الناخبين) سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەو پێشنیارەی (د. جوان)ە ؟ بەڵام لەوێدا کۆمسیۆن ئیلزامی ناکات، یاسا ئیلزامی جیهەی مەعنی دەکا، نەك کۆمسیۆن، (٥٥) کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ (٧) کەس لەگەڵدا نییە، کەواتە پەسەند کرا، فەرموو د. رێواز نوقتەی نیزامی؟

بەڕێز د. رێواز فائق حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە دەنگیشمتان لە سەردا، من خۆشم دەنگم بۆ دا، ئەمە لە زمنی دەسەڵاتەکانە، یەعنی وا ئەکەوێتەوە،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەبێ یاسا ئیلزامی بکا، نەك کۆمسیۆن ئیلزامی بکا، دەنگمان لە سەریدا لیژنەی یاسایی سیاغەی دەکاتەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە لە خاڵی (٨)ە فەرموو کاك رابوون،

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵلا تکا لە لیژنەی یاسایی دەکەین ئەو بەندانەی کە کێشەی ئاوها دروست دەکەن، چونکە منیش سەرنجەکەی د. رێوازم هەبوو، رووونکردنەوەی تەواو بدەن پێش ئەوەی بخرێتە دەنگدانەوە، بۆ ئەوەی تووشی غەڵەتی تەکنیکی نەبین، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو امنە خان،

بەڕێز امنە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەختێ دەنگدان سەر هەر ماددەکی، سەر هەر برگەکی دێتە دەنگدان کا ب چ شێوە دێتە دەنگدان؟ ئەو پەسەند بی، ئەز قەت تێناگەم، یەعنی ئەڤە چەندین جار تیکڕاڕ بیتن، د بێژم پشتی هەندێ دێتە سیاغە، ئانا ڤێ سیاغە ببێ، پێش هەندێ بێتە دەنگدان، چێ نابی دەنگدان بیتە کرن، پشتی هەندێ سیاغە بێتە کرن، بەڕاستیا غەڵەتە ئەڤە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نا، نا، دەکرێ لە دوای ئەوەش سیاغە بکرێ بە پێی ئەو شێوەیەی کە دەنگدراوە، فەرموو امنە خان،

بەڕێز امنە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەخێر، جەنابێتە د بێژی دەنگدان.سەر ڤێ نەوعێ خاندن و سیاغە هاتە کرن، تەواو بوو، هێش نی چ جۆرە سیاغەك بۆ د هێتە کرن، د ڤێت ئەز و پەرلەمانتار بزانن چ سیاغەك بۆ دهێتە کرن، لیژنا یاسایی ڤێ سیاغە بکا، ئەڤ سیاغە وێ د ڤێت بچێتە دەنگدانێ، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەوەیە لە خاڵی (٨)، (الاقرار) بکرێ بە (المصادقة على هيكلية الأدارة الأنتخابية)؟ (١) لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ (١٦) کەس لەگەڵدا نییە، کەواتە پەسەند نەکرا، پێشنیارێك هەبوو کە لێرە لە یەکەم ماددەی (٦) ئیزافە بکرێ، بە خاڵێك باس لەوە بکرێ کە پێویست دەکات کۆمسیۆن راپۆرتی سالانەی حازر لە سەر بارودۆخی مالی کۆمسیۆن بلاوبکاتەوە، بەڵام لە ماددەیەکی تردا باسی چۆنیەتی حازرکردنی تەقاریری دەولی دەکا، ئەوە لەوکاتەدا پێویست دەکات شوێنی بۆ بکرێتەوە، لە سەر برگەی دووەم، فەرموو ئاواز خان،

بەڕێز ئاواز جەنگی چەرهان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە خاڵی (٦)، خاڵی حەوتەم، من پێشنیارێکم کرد دوو بەڕێزیش د. شێرکۆ حەمە امین و د. شوان قەڵادزەیی پشتیوانی پێشنیازەکەیان کردم، بەڵام نەتانخستە دەنگدانەوە، لە پاککردنەوە سجلی ناخبین سستەمی ئەلکترۆنی بەکار بێ

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی وەڵامیان دایەوە رووونکرنەوەیان دا، وتیان ئەمە دەبێ بەپێی نیزام رێك بخرێ، فەرموو خاتوو حیات،

بەڕێز حیات مجید قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پێشنیاری ئەوەم کرد کە پەسەندکردنی کاندیدەکانی هەڵبژاردن با بڵێین لێرە پەسەندکردنی تۆماری لیستەکانی هەڵبژاردن و هاوپەیمانە کاندیدکراوەکان، بەڵام پەسەند کردنی کاندیدەکانی هەڵبژاردن پێشنیارم کرد، هیچ وەڵامێك نەبوو، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە لە سیاغە غەڵەت کراوە، (الأتلافات والمرشحين) وا نییە، رووونکردنەوە بدە، د. ڤالا،

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، (الأتلافات والمرشحين) بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، وەکو خۆی (المصادقة على تسجيل القوائم الأنتخابية والأتلافات والمرشحين لغرض خوض الأنتخابات والمشاركة فيها)

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لە سەر بەندی دووەم چیتان سیاغە کردووە لیژنەی یاسایی؟ چونکە چەند پێشنیارێك هەبوو لە سەر بەندی دووەم، پێشنیارێك هەبوو کە تەرەشوح لەلایەن دائیرەی ئینتیخابیەوە بێ، پێشنیاریترێش هەبوو دەرگای خۆ پالاوتن بکرێتەوە هەر لەلایەن کۆمسیۆن خۆیەوە، لەلایەن ئەنجومەنی کۆمسیاران خۆیەوە، دەرگای خۆ پالاوتن بکرێتەوە، بۆ ئەوەی لە ناو مورەشەحین کۆمسیۆن خۆی بەزۆرینەی دوو لە سەر سێ پالێوراو بۆ دەوائیری ئینتیخابی لە موحافەزات هەڵبژێری، هەردوو پێشنیارەکە دەخەینە دەنگەوە، بیخوێننەوە سیاغەکەی کە کردووتانە د. ڤالا،

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(الترشيح للتعين في الدرجات العليا من مدراء الدوائر في المفوضيه والمكاتب الأنتخابية في المحافظات يكون بأقتراح ثلاث مرشحين من قبل لجنة خاصة يشكلها مجلس المفوضين ويتم اختيار احدهم من قبل مجلس المفوضين بأغلبية الثلثين)

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەمە وەك خۆی بوو،

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەخێر، لیژنەیەکی خاص پێك دێت هەر لە ناو مەجلیسی مفەوەزین، ئەو لیژنە خاصە ئیشی ئیقتیراح کردنی مورەشەحینە، ئینجا دوا جار ئەوەی کە ئەوان تەرشیحی دەکەن لیژنە بە (بأغلبية الثلثين) مەجلیس دەنگی لە سەر دەداتن،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنە خاصەکە هی ناو کۆمسیۆن خۆیەتی، فەرموو کاك گۆران،

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە تێگەیشتین لە ئەندامانی پەرلەمان کەوا بکرێ ئەو دوو شتە لێك جیا بکرێتەوە، یەعنی هەر خۆیان نەیکەن و هەر خۆشیان داینەنێن، یەعنی فەصلێك هەبێ یاخود دیاری بکرێ کێ ئەو تەرشیحە دەکات، بۆیە ئەو پێشنیارەی ئێمە وتوومانە لیژنەیەکی خاصە، ئینجا لیژنەیەکی خاص بێ لە رێگەی ئیعلانەوە

یاخود ئەو رێگەیەی ئەندامان گرنگ ئەوەیە ئێمە موتەفیقین لە سەر جیاکردنەوەی ئەو حاڵەتە و ئەو سیاغەیەی ئێمە ئەگەر ئەندامان پێیان باشە بیخەنە دەنگەوە ئەگەر نا رەئی ئەندامان خۆیان، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر،

بەڕێز عمر عینایەت حەمە سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دامەزراندنی پلە تایبەتەکان لە دەسەلاتی جێبەجێکردندا لە دەسەلاتی سەرۆکی هەرێم دایە، دامەزراندنی پلە تایبەتەکان بۆ ئەم دەستەیە کە سەر بە پەرلەمانی کوردستانە، پێویستە لە دەسەلاتی بەڕێز سەرۆکی پەرلەماندا بێ، نەنووسراوە ئەمە تەنها تەرشیح نووسراوە، بەس جیانەکراوەتەوە، ئەمان تەرشیحی دەکەن، جیا دەکرێتەوە، ئەیپالێون، بەڵام دانەنراوە کێ دایدەمەزرێنێ، ئەمرەکە کێ دەری دەکا، دەبێ بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان دەری بکا، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك گۆران،

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە راستە، بەڵام هەر گرفتەکە لەوەیە کە خۆشیان، یەعنی با بڵێین ئەنجومەنی کۆمسیاران بە دوو لە سەر سێ خۆشیان دایان دەنێن ئەو کەسانە، و ئەوەی بەنیسبەت سەرۆکی هەرێم ئەمە دائیمەن مەرسومە، یەعنی دەسەلاتی سەرۆکی هەرێم کاشفە لە سەر ئەوەدا، و ئەوەی بیهێنینە سەر پەرلەمان، بەڵام لە نەتیجە دەسەلاتەکە یەعنی مونشیئەکە بۆ کۆمسیۆنە، و ئەوەی تر کاشفە لای هەر کەسێك بێ، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر،

بەڕێز عمر عینایەت حەمە سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکەی من وایە دەسەلاتی جێبەجێکردن لەگەڵ دەسەلاتی تەشریعی جودایە کە ئێرەیە، ئەم هۆڵەیە، ئەم بەڕێزانەن و، جەنابت سەرۆکی پەرلەمانی، ئەو دەسەلاتە پێویستە بدرێ بە سەرۆکی پەرلەمان و، یاسای سەرۆکایەتی پەرلەمانیشم خوێندۆتەوە کە تا ئێستا ئەو دەسەلاتە لە سەرۆکایەتی پەرلەماندا نییە، کێ بەڕێوەی دەبات، بەڕێوەبەرە گشتییەکان، راوێژکارەکان دائەمەزرێنێ لە دەسەلاتی جێبەجێکردندا لای سەرۆکی هەرێمە، بەڵام لێرە ئەو بۆشاییە هەیە، ئەو گاپە هەیە، پێویستە ئەمە جێی بکرێتەوە، ئەگەر لێرەشدا بۆ ئەم بەڕێزانە جێی بکرێتەوە، و لە ئایندەدا ئەمە بۆ پەرلەمان دیاری بکرێ، چونکە دەسەلاتەکانی سەرۆکی پەرلەمان ئەوەی تێدا نییە،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، کە راستەوخۆ مەربووت بێ بە پەرلەمانەوە، ئایا ئەمە ناگەڕێتەوە سەر بە جیهەی تەنفیزی؟ ئەو کاتە چۆن لە پەرلەماندا ئەمە دەکرێ؟ ئەو کاتە بۆ ئەو موئەسەسانەی سەر بە پەرلەمانیشن وا دەبێ، فەرموو د. عبدالله،

بەڕێز عبدالله جاسم رجب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیارا من ئەوا کو یەعنی تەرشیحا وە یەعنی لیژنەیەکا موختەس هەبی پەرلەمانێ بۆ تەرشیحا ئەندامێ مفەوەزیێ، یەعنی لیژنەیەك موختەس بیتن تابعێ پەرلەمان بیتن،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك بەیار،

بەڕێز بەیار طاهر سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز حەز دکەم ئەو تەجروبا کو ل عێراقێ هەی بۆ هەوە روون کەم بیتن بۆ برادەرا پتر روون بیتن یا موعتاد ئەوە ل بەغدا لیژنەکێ ژوان مودیر عامێت بەغدا کو شەشن، سێ کەس، چار ژوانا تێنە تەرشیح کرن ئەڤە فۆڕما لسەر مەوقعێ ئەلکترۆنی یان ژی هەر مەکتەبەکی، هەر کەسەکی بڤێتن تەرشیحێ بکەتن دێ ئیستیمارا خۆ پر کەتن و بوویێ لیژنێ هنێریت، ئەڤ لیژنە دێ هێتن فەرزا ڤان ئیستیمارا کەتن ئەو ژی لدیڤ هندەك معیارا ب تەئکید مەجموعەکا معیارا دهێنە دانان کانێ چ نوقات بۆ هەر بەر بژێرەکی دهێنە دانان پشتی ئەو ئیستیمارە دهێنە دیارکرن کا کێ پتریا نوقاتا هەنە دێ هێنە بەرسینگێ مەجلسا مفەوزا ئەو دێ وان کەسا ئیختیار کەن، پشتی ئەو ئختیار دبن ئیعتیادیە وەکی کاك گۆرانی گوتی دێ بۆ سولتەت قائیم د بێژنێ یان سولتەت تەعین کا کیە ل هەرێما کوردستانێ کو سەرۆکایەتیا هەرێمێیە ئەوی ئەمری ئەو دێ تەعین کەن و ب د یتنا من ڤی شێوەی دێ برێڤە چیتن، بۆ ڤێ چەندێ دێ زڤرمەڤە ئیدارا ئینتیخابیە ڤی کاری د کەتن وەکی لیژنەك تەنها کۆمسیار ئیختیارکەن وی کەسێ کو ڤێ لیژنێ ئیختیار کری. سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

با لیژنەی یاسایی سیاغەی بکەنەوە، فەرموو کاك عمر،

بەڕێز عمر عینایەت حەمە سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم دەستەیە سەر بە پەرلەمانە، پێویستە دامەزراندن لە دەسەلاتی سەرۆکی پەرلەماندا بێت، ئێمە دەسەلاتێکی جیاوازین، ئێمە دەستەی تەشریعین، پەیوەندیمان بە دەسەلاتی جێبەجێکردنەوە نییە، ئەو کەسەی لێرە دادەمەزرێ بە پلەی تایبەت دەبێ لە دەسەلاتی سەرۆکی پەرلەماندا بێ، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بێگەرد خان،

بەڕێز بێگەرد دڵشاد شکرالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە سەرەتای دانانی قانونەکەدا باسمان لەوە کردووە، ئەم دەستەیە، دەستەیەکی سەربەخۆیە لە بەغدا حاڵەتێکی لەم شێوەیە هەبوو کە پەرلەمان تەداخولی کرد ئیشکالاتی گەورەی لێ دروست بوو، یەعنی ئەم دەستەیە، دەستەیەکی سەربەخۆیە راستە لەبەر دەمی پەرلەماندا بەرپرسە، بەڵام ناکرێ ئێمە تەداخول لەمەدا بکەین بەڕاستی، یەعنی لیژنەیەکی موختەس لەوێ دروست بکرێ لە ناو هەیئەکەی خۆیدا ئەوان یەك لایی بکەنەوە بە دوو لە سەر سێ، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوەی کاك عمر باس دەکا بۆ موسادەقەکردنێتی کە لە ناو کۆمسیۆنەکە دەنگی لە سەر دەدرێ دوای موسادەقە لە سەر کردنی، بەڵێ کاشفەکەی، ئایا لای سەرۆکی هەرێم بێ، کە سەرۆکی دەسەڵاتی جێبەجێکردنە یان لای سەرۆکی پەرلەمان بێ، کە سەرۆکی دەسەڵاتی تەشریعیە و ئەم موئەسەسەیە سەر بە پەرلەمانە، ئەوەی ئەو باسی دەکا تەدەخول نییە، لە دانانەکەی، بەڵکو دوای ئەوەی کە لەلای کۆمسیۆن خۆی دادەنرێ، ئینجا دەرکردنی قەرارەکەیەتی، لیژنەی یاسایی دەیخوێنێتەوە، فەرموو،

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەی یاسایی بەم شێوەیە فەقەرەی دووەمی داڕشتەوە (الترشیح للتعین في الدرجات العلیا من مدراء الدوائر في المفوضیة والمکاتب الأنتخابیة في المحافظات یکون بأقتراح ثلاث مرشحین من قبل لجنة خاصة یشکلها مجلس المفوضین وفقا لمبدأ تکافئ الفرص ویتم اخیار احدهم من قبل مجلس المفوضین بأغلبیة الثلثین) واتە مەجلیسی مفەوەزین لە ناو خۆیدا لیژنەیەك پێك دێنێ ئەو لیژنەیە سێ کەس پێشنیار دەکا، بەڵام پێشنیارکردنی ئەو سێ کەسە بە پێی (لمبدأ تکافئ الفرص) واتە (اعلان عن الوظائف تکافئ الفرص) کامەیان بەپێی سیڤیەکە لە پێش بوو ئەو دەچێتە پێش، ئینجا دوا جار پێشکەشی دەکا بۆ مەجلیسی مفەوەزین، مەجلیسی مفەوەزینیش ئەو کەسە بە دوو لە سەر سێی دەنگدان قەبوڵ دەکا، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە دەچێتە زمنی قاعیدەی عامەوە کە هەموو ئەو دەستەی کە سەر بە پەرلەمانن، سەرۆکی پەرلەمان بڕیارەکەی بۆ دەردەکا، مەبدەئی عامە، پێویست ناکات لە یاساکە بنووسرێت، باشە ئەوەی ئێستا لیژنەی یاسایی خوێندیانەوە، دەیخەینە دەنگەوە، کێ لەگەڵدایە؟ (٧٦) کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ (٤) کەس لەگەڵدا نییە، کەواتە پەسەند کرا، (الفصل الخامس المسائلة وأنتهاء العضویة) نوقتەی نیزامی؟ فەرموو کاك سالار، ببورە جارێ مادەکەمان نەخستۆتە دەنگەوە با مادەکە بخەینە دەنگەوە،

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە هەر لە فەسلی چوارەم داین، و لە فەقەرەی دەسەلاتەکان، بەپێی پەیڕەوی ناوەخۆ سێ ئەندامی پەرلەمان، ئەگەر پێشنیاری ئیزافەی بڕگەیەکی کرد، حەق وایە بخرێتە دەنگدانەوە، ئەگەر دەنگی هێنا ئەوە لێژنەی یاسایی دەتوانن جێگەی بکەنەوە، ئەگەر دەنگیشی نەهێنا ئەو کاتە ئەو مافە پیادە دەکرێ، بۆیە ئەو بابەتەی کە بۆ ئیستیحداس کردنی ، و بۆ تەنقیح و بۆ نوێکردنەوەی تۆماری دەنگدان کرا، و لە پاڵ ئەوەشدا باسی ئیزافەکردنی ئامێرەکانی ئەلکترۆنی کرا، ئەو بابەتە سێ ئەندامی پەرلەمان زیاتر داوایان کرد، هیوادارین بخرێتە دەنگدانەوە، خزمەت بە پرۆسەکە دەکا، و خزمەت بە یاساکە دەکا، هیوادارم ئەمە وەکو مەسەلەیەکی قانونی مامەڵەی لەگەڵدا بکرێ بەپێی پەیڕەو،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی رووونکردنەوەیان لە سەر ئەوەدا، بەڵام رێز لە رای ئەندامانی پەرلەمان دەگرین، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە لە بڕگەی یەك، کاك جعفر پێشنیاری ئەوە دەکات وا بخرێتە دەنگەوە بەکارهێنانی تەکنەلۆجیای نوێ بۆ کاتی دەنگدان، فەرموو کاك رابوون،

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو بابەتە قسەی لە سەر کرا، لێژنەی یاسایی رووونکردنەوەی تەواویاندا، مەعقول نییە لە پەرلەمان هەر کەسێك خەیاڵێکی بە مێشکدا هات یەکسەر بخرێتە دەنگدانەوە، کێشە بۆ خۆتان دروست دەکا،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێشتر باسکرا، تەواو کاك سالار ئێستا دەیخەینە دەنگەوە، فەرموو ئاواز خان،

بەڕێز ئاواز جەنگی بورهان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم باشە ئەو دەستەواژەیە بەکار بێ، بە بەکارهێنانی تازەترین ئامرازی ئەلکترۆنی بۆ تۆمار و بۆ دەنگدان، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك ئاری،

بەڕێز ئاری محمد عبدالرحیم (ئاری هەرسین):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو پێشنیارەی ئەوەی بەڕێز جێگیری سەرۆکی پەرلەمان، ئەویشت نەخستە دەنگدانەوە، تۆ چۆن ئەمەیان دەخەیە دەنگدانەوە؟

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نەفسی شتە، فەرموو کاك ئاری،

بەڕێز ئاری محمد عبدالرحیم (ئاری هەرسین):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەفسی شت نییە، تەکنەلۆجیا شمولیە، مەعنای وایە ئەو ئامێرە نوێیانەش دەگرێتەوە، هەمووی دەگرێتەوە، یەعنی ئیتر چ پێویست دەکا،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك ئومێد،

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن (ئومێد خۆشناو):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو بابەتە پێویست ناکات داخلی یاسا بکرێتن، لەبەر ئەوەی ئەنجومەنی کۆمسیاران، کۆمسیۆن نیزامی هەڵبژاردنی دەبێتن، لە نیزامەکە دیاری دەکا بە چ شێوەیەك بێتن، واتە پێویست ناکات لە یاساکەدا دەربارەی ئەو بابەتە هەبێتن،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بێگەرد خان،

بەڕێز بێگەرد دڵشاد شکرالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەیە کە لە ئیقتراحەکان خەیاڵ نییە، من داوا دەکەم ئەوقسەیەی کاك رابوون بسڕێتەوە لە پرۆتۆکۆل ئەمە خەیاڵ نییە، و ئەمە ئیقتیراحی ئەندامانی پەرلەمانە زیاد لە سێ ئەندامی پەرلەمان پشتیوانی کردووە، با بخرێتە دەنگدانەوە، لە پێناو نەزاهەتی ئەو کارانەیە کە کۆمسیۆن لە مەسەلەی هەڵبژاردن ئەنجامی دەدات، ئومێد دەکەم ئەو حیساباتانە نەکرێت بەڕاستی عەیبە بڵێین ئەوە خەیاڵە، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

عەیبەش هەر بەکار مەهێنە، بەڵام ئەوەش لەبەر چاو بگرن، ئێستا بۆ نموونە لیژنەی یاسایی شتێکیان خستەروو، ئێستا بڕیارماندا دوو مانگی تر راپرسی لە مەناتقی نزاع بکەین لە کەرکووك بکەین، ئایا دەتوانین تۆماری دەنگدەرانی کەرکووك دروست بکەین ئێستا، یان ئەگەر ئەمە بهێڵینەوە بۆ نیزام لە ناو کۆمسیۆن ئەو کاتە بە باشترین شێواز دەیبا بەڕێوە فەرموو کاك سالار،

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمە مەبدەئە، و دەبێ کاری لە سەر بکەین بۆ ئەوەی پوخت بکرێتەوە، قسە لە سەر ئەوە نییە ئەمە ببێتە وەسیلەیەك بۆ تەعتیل، مەسەلەی راپرسیش بابەتێکی تر، بۆیە ئەو تەرحەی کە جەنابی جێگیری سەرۆکی پەرلەمان ئاماژەی پێکرد، بخرێتە دەنگدانەوە، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك ئومێد،

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن (ئومێد خۆشناو):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لایەنگرانی ئەو بۆچوونەین کە پێمان وایە تەکنەلۆجیا یان ئەلکترۆنیات ئەگەر کاریگەر نابێتن لە سەر ئەنجامەکەی ئەوە نییە خوا نە خواستە لەگەڵ ئەوە دابین نەمانەوێ هەڵبژاردن پاك بیتن، چونکە زۆر جار لە تەکنەلۆجیادا فرت و فێڵی گەلەك زیاترە ئەوان لەگەڵ عەقلدا ناگونجێتن کە زیاتر فێڵی تێدا دەکرێتن، مەسەلە ئەوە نییە کە لەگەڵ ئەوە دابین کە نەزیە بێ یان نەزیە نەبێ، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك ئاری،

بەڕێز ئاری محمد عبدالرحیم (ئاری هەرسین):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە پێشدا مەبەستم خۆمە، خەریکە نوقتەکان لە نیزامی دەردەچێ، بەڵام من پشتیوانی لە قسەکەی کاك سالار دەکەم، هیچ پێویست ناکات ئەو مولاحەزەیەی کە جەنابت هەتبوو ئەوەی کە فەرمووت ئایا ئەگەر ئێستا تۆ بڕیار بدەی دوو مانگی تر هەڵبژاردن بکەی لە ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم فریای ئەوە دەکەوێت، بڵێین کەرەستەی تەکنەلۆجیا بەکار بێنی، پێویست ناکات ئینسان ئەوە بکا بە جەبر، لە کاتێکدا کە تۆ دەڵێی کەڵك وەربگرێ، سوود وەربگرێ لە تەکنەلۆجیای سەردەم بۆ لە پرۆسەی هەڵبژاردندا مەعنا ئەگەر هەبوو بەکاری دێنی، بەڵام ئەگەر نەبوو خۆ سیحر ناکەی، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك علی،

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا ئەوەی دەبینرێ خەریکە دوو بۆچوون دروست دەکرێ، گوایە یەکێك لەگەڵ نەزاهەتی هەڵبژاردنە، یەکێك لەگەڵ نەزاهەتی هەڵبژاردندا نییە، من بە دڵنیاییەوە دەڵێم، ئەگەر بتەوێت تەکنەلۆجیا رێگای زۆر ئاسانی هەیە بۆ ساختەکاری بە یەك کلیك دەتوانی دەیان هەزار ناو داخل بکەی، باشترین بەڵگەش کارتی زانیاری بوو کە ئەوەی کارتی زانیاری بە هەڵبژاردنی کرد بەڕاستی با بە دەواری شەڕی نەکرد، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەموو پێشنیارەکانمان دەمج کردووە، فەرموو د. شێرکۆ،

بەڕێز د. شێرکۆ جودت مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ ئەوەی کە تەوافوقێك دروست بکەین لە نێوان ئەوەی کە ئایا ئیمکانیەتمان دەبێ بۆ تەکنەلۆجیای نوێ و، لە هەمان کاتیشدا تەکنەلۆجیای نوێش بەکار بێنین، وشەی ئەمە بەکار بێنین، بڵێین بەکارهێنانی شیاوترین تەکنەلۆجیا بۆ ئەم مەوزووعە، شیاوترین واتە مومکین ترین، واتە نوێترین، کامەیان مومکین ترین بوو، و نوێتر بوو ئەوە بەکار بێنین کە کۆمسیۆن خۆی دیاری دەکا، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە با بیخەینە دەنگەوە، لێژنەی یاسایی پێشنیارێکیان کرد، ئێمە لە دەستەی سەرۆکایەتی پێمان خراپ نییە، وەکو تەوافوقێك لە بەینی ئەو پێشنیارانەی کە هەبوو، بڵێین (استخدام جميع الوسائل الحديثة المتاحة) کێ لە گەڵدایە؟

بەڕێز ئاواز جەنگی بیرهان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بیکەین بە (الحديثة والمتاحة)،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

(جميع الوسائل الحديثة المتاحة) کێ لە گەڵدایە؟ (٧٢) کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ کەس نییە لەگەڵی نەبێ، کەواتە ئەمە ئیزافە دەکەین بۆ فەقەرە یەك، لە بەڕگەی یەکەم، ماددەکە دەخوێندرێتەوە بۆ ئەوەی دەنگی لە سەر بدەین، فەرموو د. ڤالا،

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة السادسة:

أولاً : يمارس المجلس الصلاحيات الآتية :

١- إنشاء وتحديث وتنقيح سجل الناخبين عبر جميع الوسائل الحديثة المتاحة، وعلى الجهات المعنية التعاون والتنسيق مع المجلس تحقيقاً لهذا الغرض.

٢- المصادقة على تسجيل القوائم الانتخابية والائتلافات والمرشحين لغرض خوض الانتخابات والمشاركة فيها.

٣- اعتماد مراقبي الانتخابات ووكلاء القوائم الانتخابية والاعلاميين ومنظمات المجتمع المدني على الصعيدين الدولي والداخلي.

٤- البت في الشكاوي والطعون الانتخابية كافة وتكون قراراتها قابلة للطعن أمام الهيئة القضائية في محكمة تمييز الإقليم.

٥- المصادقة على إجراءات العد والفرز.

٦- اعلان النتائج النهائية للانتخابات والاستفتاءات بعد المصادقة عليها من قبل محكمة تمييز الإقليم.

٧- وضع الأنظمة والتعليمات التي تحفظ للعملية الانتخابية نزاهتها.

٨- المصادقة على هيكلية الإدارة الانتخابية.

٩- تعيين منتسبي المكاتب الانتخابية في المحافظات والوحدات الإدارية.

١٠- رسم السياسة المالية للمفوضية.

ثانياً : الترشيح للتعيين في الدرجات العليا من مدراء الدوائر في المفوضية والمكاتب الانتخابية في المحافظات يكون باقتراح ثلاث مرشحين وفقاً لمبدأ تكافئ الفرص، وذلك من قبل لجنة خاصة يشكلها مجلس المفوضين ويتم اختيار احدهم من قبل مجلس المفوضين باغلبية الثلثين.

بەڕێز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو كاك انور،

بەڕێز انور قادر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من داوا دەکەم خاڵی یەکەم بخوێندرێتەوە و، پێم وایە کە وشەی مولزیم دەنگی لە سەر درا لە خوێندەوەکەدا تێیدا نەبوو،

بەڕێز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. ڤالاّ.

بەڕێز د. ڤالاّ فريد ابراهيم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة السادسة:

(وعلى الجهات) سیفەی ئیلزامی دەدات كاك انور،

بەڕێز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. شێرکۆ،

بەڕێز د. شێرکۆ حەمە امين:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کە جەنابتان رووونکردنەوەتاندا، من وتم کۆمسیۆن مولزەم بکرێ لە ماوەی چوار رۆژدا وەلاّمی سکالاّکان بداتەوە، ئەوەی کە جەنابت وەلاّمتدامەوە کە وتت لە ماددەی (٩) لە خاڵی شەشەمدا ئەمە دەڵێ هەیئەی قەزائی مولزەمە کە لە ماوەی (١٠) رۆژدا، ئەوەی کە من وتم کۆمسیۆن مولزەم بکرێ، چونکە هەنگاوی یەکەم کۆمسیۆن سکالاّکان یەك لایی دەکاتەوە، ئینجا ئەوەی کە جەنابتان بە منتان وت رووونکردنەوەکە لە ماددەی (٩) ئەوە هەیئەی قەزائی مولزەمە بەوەی لە ماوەی (١٠) رۆژدا، من دەڵێم کۆمسیۆن مولزەم بکرێ لە ماوەی (٤) رۆژدا، وەلاّمی سکالاّکان بداتەوە، یان لە ماوەی هەفتەیەکدا وەلاّمی سکالاّکان بداتەوە، ببورە، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ماوە بۆ کۆمسیۆن دیاری نەکراوە، ماوە بۆ هەیئەی قەزائی دیاریکراوە،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەس، کۆمسیۆن وەڵامی هەموو تعونەکانی داوەتەوە، من ئاگادارم، فەرموو کاك بەیار،

بەڕێز بەیار طاهر سعید (بەیار دۆسکی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ب دیتنا من ئێکیش معیارێ دوەلی ئەوە کو حەقی بدەیە هەر لایەنەکی بشێ تەعنی بدەتن، فەریقێ ئومەمل موتەحیدە دائیمەن داکۆکی سەر هەندێ بکا کو تقیابا هەر لایەنەکی (٤٨) هەبێتن، کو بشێت تەعنێ خۆ پێشکەش کەتن، پشتێ (٤٨) کۆمسیۆن تقیابا ئەو ژی تەحقیقێ سەر ڤان شکاویا تعونا بکاتن، د بیت ئەڤە بکێشیتن دوو، سێ رۆژا حەتا جەوابا ڤان تعونا دەچێت، ل بەر هەندێ ب دیتنا من ئەو بۆچوونی کو دەمەکی بوو کۆمسیۆنێ دیار کەن رەدا شکوك یا تعونێ بکەت، ب دیتنا من جهێ خۆ دانینە، ژ بەر هەندێ ب دیتنا من نەصێکی یاساییدا هاتی کو د بێژی نزیکترین وەخت کۆمسیۆن ئیجرائاتی خۆ رابیتن کو ئیعلانە نەتائیجا ب کەت، ب دیتنا من یا گونجایە ئەو نەصە، ئەڤێت دی نەحیا فەنیدا مومکین نینە یا ژ منڤە یا نڤیسای (في أسرع وقت)،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لە کوێ هاتووە لە ناو یاساکە؟

بەڕێز بەیار طاهر سعید (بەیار دۆسکی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە چارێ، فەقەرە هەشتێ: (اعلان النتائج الاولية للانتخابات والاستفتاءات بأسرع وقت)

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە کرایە (٧٢) سەعات، بەس ئەم تعون داوا دەکات، مادام لە یاساکەدا نەهاتبێ، دەبێ بە دەنگدان بێ، فەرموو کاك خلف،

بەڕێز خلف احمد معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی شەشەم خالّی یەکەم: پێم وایە پێشنیارێك هەبوو بۆ ئەوەی ئەنجومەن ئەو دەسەلاتانەی خوارەوەی پیادە دەکات و بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەن بڕیاریان تیادا وەردەگیرێت، ئەو پێشنیارە هەبوو قسەی لە سەر نەکرا،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر دوێنێ دەنگی لە سەر درا قەرارات لە ناو مەجلیسی مفەوەزین چۆنە، ناچینەوە سەری، فەرموو امنە خان،

بەڕێز امنە زكرى سعيد:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

برگە، برگە، ئەوەى پێويست بوو چووە دەنگدانێ، موناقەشە سەر هاتيە كرن، نووكە تەكميلە وى ماددەيا هاتييە دارشتن تەنها دبى بچيە دەنگدانێ، ئەڤ موناقەشە بۆ چييە؟ موناقەشە هاتيە دەنگدانێ، ئەڤ مەرحەلەيە خەلاس بوو، پێشنيار هاتە كرن، چوونە دەنگدانێ،

بەڕێز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخر برگە، برگە، نەمان خستە دەنگدانەو، تا ئيتر مەجالى پێشنيارنەبێ و، پێشنيارەكەش پێشتر كراوە، داواى ئەوە دەكات تەئكيد لە سەر ئەوە دەكات كە پێشنيارەكەى بخرێتە دەنگەوە، ئەو پێشنيارە دەخەينە دەنگەوە كە لە ماوەى (٤) رۆژدا كۆمسيۆن پێويستە وەلامى تعونى ئينتيخابى بداتەوە، كێ لەگەڵ ئەوەيە كۆمسيۆن لە ماوەى (٤) رۆژدا وەلامى ئەو شەكواو تعونانە بداتەوە كە رۆشتۆتە بەر دەمى؟ (٣٦) كەس لەگەڵدايە، كێ لەگەڵدا نييە؟ (٣٢) كەس لەگەڵدا نييە، كەواتە پەسەند كرا، فەرموو كاك گۆران،

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

شتێك كە تەرح دەكرێ، هەمووى بەو نيەتە تەرح دەكرێ، كە وەك ئەوەى ئەو شتەى باس دەكرێ، زۆر زۆر باشە بۆ نەزاهەتى ئيتيخابات، لەبەرەكەى ديكە ئەگەر دژ بى لەگەڵ نەزاهەتى ئينتيخابات نييە، بۆيە زۆر جار دەنگدانەكان وا بەو شێوەيەى دەكەوێتەوە، ئێستا ئێمە چوار رۆژ دادەنێن لە سەر ئەو حاڵەتە، چوار رۆژەكە تەواو دەبێ ئەو شەكوايانە تەواو نەبوون، دەڵێ تەواو بووە، حەقى ئەو لايەنەى شەكواى كردووە دەسووتێ، يەعنى غەدر لەو لايەنە دەكەين، يەعنى كەى ئەوە نەزاهەتى ئينتيخاباتە، خۆ دەنگيشى لەسەردرا، يەعنى ئێمە يەك سەعات لێرە دانيشتووينە، يەعنى بەڕاستى ئەگەر وابێ سياغەى ماددەمان پێ ناكرێ، پينەوپەڕۆى (٢٠) ماددەمان كردووە، هەر رەئيەك دەدرێ، دەنگى لە سەر دەدرێ، دێينەوە سەرى دەڵێين موقتەرەحەكى تر هەبوو، دايدەڕێژينەوە ئاخر ئەوە بۆ عەيبى تەشريعيش خراپە، دوايێ بۆ كارى كۆمسيۆنيش خراپە،

بەڕێز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

منيش تەواو لەگەڵ بۆچوونەكەى ليژنەى ياساييم بەڕاستى، ئێوە ئەندامانى پەرلەمان دەبێ رەئى ليژنەى ياسايى لەبەرچاو بگرن، ئەوان سياغە دەكەن، بەڵام ئێوە هەر ئيسرار دەكەن، ئيسرار دەكەن، پێشنيارمان هەيە، بيخە دەنگەوە، كاكە ئەو پێشنيارانەى ئێوە دەيكەن جارى وا هەيە، لە روى تەنزيميەوە ئەسڵەن خراپە بۆ ئەو كەسەى كە شەكوا دەكا، فەرموو د. ڤالا،

بەڕێز د. ڤالا فريد ابراهيم:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

بەتەشريع ناكرێ، يەعنى ئێستا ئێمە نازانين ئەو پێشنيارانەى چۆن بخەينە ناو ياساكەوە،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە دەبێ وابێ کە (بعد تقدیم طعن) فەرموو د. ڤالا،

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە داوا دەکەین دەڵێن ئەو ماددەیە، یان ئەو بڕگەیە وەکو خۆی بدرێتە دەنگدان، رەجا دەکەین، ئەی لیژنەی یاسایی ئیشی چییە لێرانە؟ ئەگەر هەر بڕگەیەک و هەر ماددەیەک پێشنیارەکە راست بێ یان غەڵەت بێ، ئێمە جێگای بۆ بکەینەوە، تەشریع ناکرێ، ئەوە دەرناچێ،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك رابوون،

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان لە لیژنەی یاسایی، من تەئکیدم کردەوە، تکام کرد، وتم ئەگەر بابەتێك کێشە بۆ تەشریع کردن دروست دەکا و، کێشە بۆ لیژنەی یاسایی دروست دەکا، تەنانەت لە دارشتنەوەشدا مەیخەنە دەنگدانەوە، چونکە ئەو حاڵاتانە ئاماژەیەك دروست دەکا، وەکو بەڕێز کاك گۆران ئاماژەی پێکرد، ئەگەر من لەگەڵ بم لەگەڵ نەزاهەی ئینتیخابیمە، ئەگەر لەگەڵیشی نەبم دژی نەزاهەی ئینتیخابیمە، ئەو حاڵەتانەش کاریگەری دەکاتە سەر دەنگدان، سبەی دەنگدان لەناو پەرلەمان، هیچ عەیبەی تێدا نییە،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دوو جار ئەم پێشنیارە وتمان لیژنەی یاسایی مولاحەزەی هەیە لە سەری، بەڵام هەر ئیسڕاڕی لە سەر دەکەن، دەنگی لە سەردرا، فەرموو کاك ئاری،

بەڕێز ئاری محمد عبدالرحیم (ئاری هەرسین):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتیوانی لە قسەکەی بەڕێز امنە زکری دەکەم، کە وتی دوای ئەوەی کە دەنگدرا، لە سەر نەصیێکی قانونی، سیاغەکردنەوە یەعنی چی؟ خۆی قانون لە جومڵە پێکهاتووە، جومڵەش لە کەلیمە پێکهاتووە، کەلیمە دەور دەبێنێ لە تەفسیرکردنی قانوندا، سەیری ئێرەم کردووە، ئەوەی کە عیلاقەی بە قانون دانانەوە هەیە لە دوای ماددەی (٧١)ەوە، لە هیچ شوێنێکدا باسی ئەوە نەکراوە، کە لیژنەی یاسایی یان هەر کەسێکی تر، حەقی ئەوەی هەیە بەپێی قانون، لە دوای ئەوەی کە دەنگدرا بە قانونێك، جارێکی تر سیاغە بکرێتەوە، لەبەر ئەوە ئێستا کەوتوویەتەوە عەینی حاڵەتەوە کە جەنابت فەرمووت، ئێمە دەنگمان لە سەر ئەمەدا، ئینجا ئێستا تەفسیر دەکرێ بۆ ئەو چوار رۆژە، ئەو چوار رۆژە لە کەیەوە؟ لەو لەحزەیەوە کە تەعنەکە دەدرێ، ئەمە بەڕاستی، نەخێر، ئێمە دەنگمان لە سەر ئەوە نەداوە، ئێمە دەنگمان لە سەر چوار رۆژ داوە، نەك لە سەر نەص، قانون نەصە،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. بەهار،

بەڕێز د. بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەواو لەگەڵ هاوکارانمم لە لێژنەی یاسایی، ئەمە زەرەر بە کیانەکان دەگەیەنێ، بەڵام تازە دەنگی لە سەر دراوە، دەنگی هێناوە، ئەگەر بمانەوێ تەنزیمی بکەین، دەبێ مودەیەك بۆ تەقدیمی تعونیش دانێین، یەعنی دەبێ بڵێین لە ماوەی ئەوەندە تەقدیم بکرێ، ئینجا لەو ماوەیە، ئینجا لە ماوەی چوار رۆژدا دەبێ جەواب بدرێتەوە، دەبێ بەو شێوەیە تەنزیم بکرێ،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك زانا،

بەڕێز زانا عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەمان تێبینیم هەیە، جارێکی تریش باسمان کرد، ئەوەی امنە خان و کاك ئاری باسیان کرد، ئێمە سوپاسی زۆر بۆ لیژنەی قانونی کە ماندوو دەبن، بەڵام بەڕاستی گرفتی سەرەکی ئەم قانونە، لیژنەی قانونی خۆیانن، کە بە روونی شتەکان ناهێننە ئێرە و، حەقیشە کە راپۆرتەکان ئامادە دەکەن، بانگمان بکەن ئێمە بچین لەوێ رەئی خۆمان بدەین، هەموو گفتوگۆکان نەیەتە ناو هۆڵی پەرلەمان، بۆیە بە دڵنیایی ناکرێ، ئەوەی لێرە دەنگی لە سەر دەدەین، دەبێ ئەوە لە ناو قانونەکە بێ، نەك شتی تر دوایی سیاغە بکرێ، کە ئێمە دەنگمان لە سەر نەداوە، چونکە ئەوە گرفت دروست دەکا،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك گۆران،

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان، دوێنێش هەندێك ناحەقی کرا، بەرامبەر بە لیژنەی یاسایی، لیژنەی یاسایی راپۆرت ئامادە دەکات، هەموو ئەندامێکی پەرلەمان ئەگەر زۆر موهتەمە بە قانونەکە دەیەوێ لە سیاغە و داڕشتنی تێ بگا، ئازادە بێتە کۆبوونەوەکانی لیژنەی قانونی و، گوێشی لێ دەگرین، رەئیشی لێ وەردەگرین، ئەمە بەپێی پەیڕەوی ناوەخۆی پەرلەمانی کوردستان، دوو: ئێمە هەموو رەئی ئەندامانی پەرلەمان خاڵ بە خاڵ کە دەڵێین لەگەڵ نین، ئێمە پێمان باشە وەك لیژنەی یاسایی وەکو خۆی بمێنێتەوە، ئێمە رەئی لیژنەی یاسایی هەر وایە، لەبەر ئەوە ئێوە ئەوە لەبەرچاو بگرن، بەڵام ئێمە سیاغەش دەکەین، داشی دەرێژینەوە دوو، سێ جار، رەئی کاك بەیاریش وەردەگرین بەو پێیەی پێاوێکی موختەسسە لە کۆمسیۆن، هەموو ماددەکەش جارێکی دیکەش دادەڕێژینەوە، دەمانەوێ ئاخر دەقە بیخەینە دەنگدان، یەك کەلیمە لە مێشکی هەر برادەرێك بێ،

دەڵێ ئیلا و بیلا، دەبێ بیخەیە دەنگەوە، ئەمە گرفتی ئێمە نییە، خۆ ئێمە سەلاحیەتی ئەوەمان نییە، چ ماددەیەك دەخەیە دەنگ و یاخود ناخەینە دەنگ،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بەهار،

بەڕێز بەهار عبدالرحمن محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپێی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان ئێمە بە دوو جۆر دەتوانین قسە بکەین و گفتوگۆ بکەین، یەکەمیان ئەوەی کە سکرتێر ناو دەنووسێ و دوایی هەر کەسە،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، گرفتێکی ئیجرائی هەیە، لێرە بەڕاستی، خاڵی چوار، بەجیا لە هەموو خاڵەکانی تر بە جیا دەنگمان لە سەری نەداوە، خاڵی چوار لێرە لە ناو هۆڵی پەرلەمان دەنگمان لە سەریدا وەکو خۆی بمێنێتەوە، لەبەر ئەوە من جارێکی تریش من بیرم چوو د. شێرکۆ پێم وتی، وتم دوو پێشنیار لە سەر ئەمە هەبوو، بۆیە ئەسڵی خاڵەکەی دیکە یاسایی هەیە، خستمانە دەنگەوە، بۆیە بەشێوەیەکی هەڵە، جارێکی تر ئەوەمان خستە دەنگەوە، کە ئیزافەی بۆ بکەین، دەنگدانەکەی دووەم هەڵەیە، چونکە لە جاری یەکەمدا خاڵی چوار، خاڵەکانی ترمان نە خستە دەنگەوە، بەڵام خاڵی چوارمان خستە دەنگەوە، وتمان وەکو خوی بمێنێتەوە، یان دوایی ئیزافەی بۆ بکەین، یان تەعدیلی بکەین، (٧٥) ئەندامی پەرلەمان لەگەڵ ئەوە بوو وەکو خۆی بمێنێتەوە، بۆیە ئەو خاڵە وەکو خۆی دەمینێتەوە، تەصویتی دووەم ئیلغا دەکرێتەوە،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بەهار خان.

بەڕێز بەهار عبدالرحمن محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مەجالت دام قسەکەم نەکرد،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەگەر لە سەر ئەو برگەیەیە فەرموو قسە بکا ئەگەر نا ماددەکە دەخوێنینەوە، ، فەرموو بەهار،

بەڕێز بەهار عبدالرحمن محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ ئێمە بە دوو شێواز گفتوگۆ دەکەین و قسە دەکەین، شێوازێکیان ئەوەیە کە سکرتێر ناوەکان دەنووسێت و هەر کەسە و ناوەکە دەخوێنێتەوە و گفتوگۆ دەکەین، دووەمیان ئەگەر نوقتەیەکی نیزامی هەبێ ئەو شتە موخالفی پەیڕەوی ناوەخۆ بێ، بەڕاستی لێرە لە قاعەی پەرلەماندا بۆتە جۆرێ لە

گفتوگۆ، یەعنی کەسی وا هەیە (١٠) جار موداخەلە دەکات نازانین ناوی بنێن چی؟ لە سەر شتەکانی خۆی، بەڕێزیشتان گوێی لێ دەگرن، ئەوە ئیشی سەرۆکایەتی پەرلەمانە،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەمە وەکو ئەوەیە ئێستا جەنابت قسە دەکەی، دە تکات لێ دەکەم مەجالمان بدە با ئەو ماددەیە بخەینە دەنگەوە، تکات لێ دەکەم، بەهار خان تۆ یەکێکی لەوانە کە زۆر موداخەلە دەکەی، لیژنەی یاسایی تکایە ئەو ماددەیە، تۆ لە هەموو کەسێك زیاتر لەم هۆڵەدا نوقتەی نیزامیت گرتووە و، ئێستا ئەمەشی کە وتت دیسانەوە نوقتەی نیزامی هەیە، دەیخەینە دەنگەوە، ماددەی شەش، بە هەموو بڕگەکانیەوە، بە هەموو خاڵەکانیەوە دەیخەینە دەنگەوە، کێ لەگەڵدایە؟ (٧١) کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ (١) کەس لەگەڵ نییە، کەواتە پەسەند کرا، راستە لە دوای قسەکردنەکانیشتان جاری وا هەیە دەرگای گفتوگۆ دەکەینەوە، چونکە ئیزافات و موناقەشە دێتە کایەوە، لە سەر ئەو بابەتانەی کە پەیوەندیدارە بە ئەسڵی راپۆرتەکە، هیچ موناقەشەیەك نایەتە کایەوە، بەڵام کاتێك کە پێشنیاریکی تر دێتە کایەوە و، پێشنیارەکە لە ئەسڵی راپۆرتەکەدا نییە، پێویست دەکات رای فراکسیۆنەکانی تریش وەربگرین، بۆیە چەند جار ئەگەر سەرەنجتان دابێت لە سەر پێشنیارە زیادەکان رای یەك بە یەکی فراکسیۆنە جیاوازەکانمان وەرگرتووە لە رێگەی ئەو نوقتە نیزامیانەوە کە ئێستا دەستیان بەرزکردۆتەوە، فەرموو شیرین خان،

بەڕێز شرین حسنی رمضان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبعەن سوپاسێتە د کەین، تو سنگەکی بەرفرە تەحەمولە مە هەمیا د کەی، بەس من پێم خۆشە ئەگەر پەیرەوی ناوخۆ بێتە تەتبیق کرن، نە هەرکەسێك پێشنیارەکی بدەتن بکەفێتە دەنگدانێ، هەر سێ کەس یەك پێشنیار بدەن بکەفێتە دەنگدانێ چ ئیستسنائات نەبن باشترە، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

شرین خان لەبەر ئەوەی ئێوە بڕیارتان دابوو کە کەم قسە بکەن، بڕیارتان دابوو کە لە هەر فراکسیۆنێك یەك کەس یان دوو کەس قسە بکەن، دوێنێ ئێمە وتمان لەبەر ئەوە هەر کەس پێشنیارێك بکات دەیخەنە دەنگەوە، لەبەر ئەوەی پێویست نەکات دوو کەس پشتگیری بکات، فەرموو د. ابراهیم.

بەڕێز د. ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵا من ئەوە نازانم نوقتە نیزامە یان نا؟ بەس هەموو خەڵك ئێستا چاوەڕێی بەغدایە، پەرلەمانی عێراقە، برادەرانی ئێمەش کە دەچنە دەرێ زۆربەیان دەچن موتابەعەی ئەوە دەکەن، نازانم چۆن رەوایە سەعاتێك دوا بخرێ؟ بۆ ئەوەی بزانین وەزعی بەغدا لە چی دایە، ئێمە مەمنون دەبین،

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، پشوویەك وەردەگرین، بەڵام با جارێ بەردەوام بین لە سەری، ماددەی حەوتەم لیژنەی یاسایی بخوێنەوە.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الفصل الخامس

المسائلة وانتهاء العضوية

المادة السابعة: أولاً: تنتهي العضوية في المجلس لأحد الاسباب الآتية:

١- الاستقالة.

٢- الوفاة أو عجزا لعضو عن أداء مهامه.

٣- صدور حكم قضائي بات بحق العضو في جريمة مخلة بالشرف.

٤- إعفاء برلمان كوردستان أعضاء المجلس مجتمعا أو منفرداً من مهامهم عند مخالفتهم لأحكام هذا القانون والأنظمة باغلبية الثلثين.

٥- إذا ثبت عدم صحة المعلومات التي أدلى بها عند الترشح للوظيفة.

ثانياً: في حال شغور احد مقاعد المجلس لأحد الأسباب الواردة في الفقرات أعلاه يتم اختيار عضو أخر بنفس الآلية الواردة في هذا القانون.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ قسە لە سەر ئەم ماددەیە دەکات؟

بەڕێز فخرالدین قادر عارف/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ گفتوگۆکردن لە سەر ماددەی حەوت ئەو ئەندامە بەڕێزانە ناویان تۆمارکراوە، (حیات مجید، د. سیراج، ڤەمان فیصل، عبدالله جاسم، ڤیان عباس، كاك زیاد، بەهار عبدالرحمن، د. جوان، عمر عینایەت، د. فرست، محمود حاجی عمر، ابو کاروان)

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو خاتوو حیات،

بەڕێز حیات مجید قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی حەوتەمدا خاڵی سێیەم: دەرچوونی حوکمێکی دادگەری بنبڕ دەرهەق بە ئەندام لە تاوانێکی ئابڕووبردا، لە رووی یاساییەوە جەریمەی فەساد جیاوازە لە تاوانی ئابڕووبڕ، ئینجا بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەم خاڵە بەم شێوەی لێ بکرێت، دەرچوونی حوکمێکی دادگەری بنبڕ دەرهەق بە ئەندام لە تاوانێکی

ئابرووبڕدا یان یاریکردن بە ئەنجامەکانی هەڵبژاردنی یان تێوەگلانی بە دۆسیەی گەندەڵی، داوا دەکەم ئەم خاڵەی بۆ ئیزافە بکرێ، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. سراج،

بەڕێز د. سراج احمد حمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ماددەی حەوتەم لە خاڵی یەکەم، باسی ئیستیقالە دەکات، وا تەسەور دەکەم تەنها بە ئیستیقالە ئەندامێتی هەڵناوەشێتەوە، بەڵکو دەبێ بگوترێ (قبول الأستقالة من قبل المجلس) یەعنی ئیستیقالەکەی قەبول بکرێ، نەك تەنها بە پێشکەشکردنی ئیستیقالەکەی پێم وابێت (انتهاء العضویه)ی نابێ، پاشان باسی وەفات دەکات، (الوفاة أو عجزا لعضو عن أداء مهامه)، من وا تەسەور دەکەم تۆزێك عیبارەکە رەکیکە لەرووی زمانەوانییەوە، ئەوها بگوترێ سیاغە بکرێتەوە، (الوفاة أو حدوث عاهه عقلیة أو جسدیه تمنعه عن أداء مهامه استناداً الی شهادة طبیة رسمیة)من شتێکی تریش ئیزافە دەکەم، خاڵی شەشەم، باسی غیاب بکرێ، (الغیاب المتکرر لثلاث أو أربع اجتماعات متتالیة دون عذرٍ أو أذنٍ مقبول) ئەوەش من پێشنیار دەکەم و دەستان خۆش، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز بەهار خان فەرموو.

بەڕێز بەهار عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە لێپرسینەوەو کۆتایی هاتنی ئەندامیەتی دوو شتی جیاوازن، لێرەدا پێدەچێت لەبەر پۆختی و کورتی تێکەڵ کرابێت، بۆیە من پێم باشە جیابکرێتەوە لەوانەیە ئیزافە و لێپرسینەوەی زیاتری بکرێت، چونکە تەنها خاڵی (٤) باسی لێپرسینەوەیە، ئەویتر کۆتایی هاتنی ئەندامیەتییە ئەگەر ئەوەش نەکرا هەر پێکەوە بوو، من پێشنیار دەکەم ئەم خاڵە بۆ لێرەدا زیاد بکرێت، لەکاتی ساغ بۆنەوەی ئەنجامدانی گزیکاری یان هەوڵدان بۆ تێکدانی نەزاهەی ئینتیخابی ئەوە بخرێتە ئەوەی کۆتایهاتنی ئەندامیەتی ئیزافە بکرێت، هەروەها ماوەی ویلایەت کە دیاری کراوە (٥) ساڵە هی کۆمسیۆن، لێرە ئاماژەی پێبدرێت کۆتایی هاتنی ماوەی ویلایەتەکە کە (٥) ساڵە، بۆئەوەی تووشی ئەو ئیشکالاتانە نەبین کە زۆر جار دام و دەزگا یان مۆئەسەسە هەبووە، ئەوە کێشەیەك بووە لە هەرێمی کوردستانا کۆتایی بەماوەکەی هاتووە، بەڵام درێژەی پێدراوە و. زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك ئەبو کاروان فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن فارس(ابو كاروان):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من لەبڕگەی(٣)یەم، منیش لەگەڵ ئەو ڕایەم ئەو ئەندامە لەتاوانێكی ئابرووبردا، یەعنی ئابروبردا، من پێموایە ئەوە جۆرێك لە ئێستا بۆ ئەم سەردەمە تەفسیرێك و عینوانێكی تایبەتی نییە ئەوە لابدرێ، بەڵكۆ ئەوەی كە بەڕێزمان باسیكرد تاوانی گەندەڵی و ئەو جۆرە تاوانانەبێ تەعدیل بكرێتەوە بەو شێوەیە، لەبڕگەی(٥)م دا لەسەر زانیارییەكان ئێمە پێشتر هەروەكۆ چۆن یاسایەك لە یاسای قبووڵكردنی تەرشیحی ئەندامیەتی پەرلەمانا چەند خاڵێك دیاری كرا، لەبەر ئەوە ئەگەر ئەوەی كە پێشكەش دەكرێت ناوەكەی ماوەیەكی بۆ دیاری دەكرێت پێویستە ئەوەی كە بەرپرسە لە مۆتابەعەكردنی بەتەواوەتی زانیاری لەسەر كۆبكات و نەهێڵێتەوە تاكۆ ئەوكاتەی كە بەڕێیی بخەن دواتر بێینەوە زانیاری لەسەر تەتبیق بكەین، بۆیە پێموایە ئەوە زیادە بخرێتە سەر ئەو هەیئەتە بەدیقەتەوە ئەو ئەندامە دیاری بكات و. زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك ڤەمان فەرموو.

بەڕێز ڤەمان فیصل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە من ژی چەند تێبینییەكێت هەین، یەكێك لەو تێبینییانە ئەوەیە كە موددەی ئەندام بوونی لە ئەنجومەنی كۆمسیاران تەواو ببێتن، یەكەم خاڵ ئەوە بێتن بە تەواوبوونی ویلایەت بیتن، یەعنی دوای تەواوبوونی ئەو(٥)ساڵە یەكێك لەو خالأنە ئەوە بێتن، دوای ئەوە پشتیوانی ئەوە دەكەم كە غیابی موتەكەڕیر لەسێ كۆبۆنەوە بەبێ ئیزن یان عوزری مەقبوڵ بێتن ئەوەش ببێت یەكێك لە ئەگەرەكان، لەكۆتایشدا ئەوە كەلەو كاتەی ویلایەتی ئەوە كۆتایی دێتن فەراغێكی تەشریعی دروست دەبێتن لەوانە، یەعنی كێ جیاتی ئەوانە دەگرێتن بۆئەوەی دەستەی نوێ لەدوای ئەوانە پێكدێنن، كەواتە مەقسەدم ئەوەیە فەقەرەیەك لێرە زیاد بكرێتن بڵێتن(یمارس الاعضاء المنتهیة مد تهم)،یەعنی ئەوانەی كەكارەكانییان تەواو بوون بەكارەكانی كۆمسیۆن هەڵسن تا ئەوانەی لەدوای ئەوانە دێن. سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز د.جوان فەرموو.

بەڕێز د.جوان اسماعیل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

به نیسبەت فەقەرەی (١)م، (صدور حكم قضائي بات بحق العضو في جريمة مخلة بالشرف) ئەوەش ئیزافە بكەین (او في حالة ثبوت عدم نزاهته)، فەقەرەی (٤)م تكا دەكەم لەلیژنەی یاسایی، بەس دەخوێنمەوە دوو ئەوەم هەیە، پاشە و پێش كرایە، لە ناحیەی شەكلی و لوغەوی، بەس هەستدەكەم هەڵەی تێدایە (اعفاء برلمان كوردستان لأعضاء المجلس مجتمعا او منفردا من مهامهم عند مخالفتهم لاحكام هذا القانون والانظمة

وبأغلبية الثلثين)، پێشنیارەکی دیکە (اعفاء أعضاء المجلس مجتمعا او منفردا من مهامهم من قبل أعضاء برلمان كوردستان عند مخالفتهم لأحكام هذا القانون والأنظمة وبأغلبية الثلثين) دوو پێشنیارە، کامەتان پێ باشە؟، ئەوەی هەڵبژێرن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، د.عبدالله فەرموو.

بەڕێز عبدالله جاسم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پێشنیار دکەم کۆ خالەکا دیژی ئیزافە بکەم، تەبعەن پشتی کۆ پشتگریێ ل ئاخفتنا کاك ڤەمان و دکتۆر سراج دکەم لسەر مەسەلا نەئامادەبوونا غیاباتا، فەقەرەیەکادی ژی (في حالة ترشح العضو بأي انتخابات مهما كانت طبيعتها)، چونکە بەبێ قانون مەمنوعە ئەو تەرەشوح بچیتە دچ ئینتیخابادا، (في حالة الترشيح لأي انتخابات مهما كانت طبيعتها)، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگری لە حەیات خانم دەکەم دەربارەی ئەوەی کە وتی (صدور حكم قضائي بات بحق العضو في جريمة مخلة بالشرف)، ئەمە ئیزافە بکرێت ئەگەر خوشکانی لیژنەی قەزائی لەگەڵ جەنابی کاك گۆران پێیان باش بوو،(او ارتكاب الجريمة نتيجة عن سوء استعمال وظيفته السابقة او الحالية)، ئەوە ئیتر نەزاهەو هەمووی دەگرێتەوە، من پێم وایە پشتگری ئەوە دەکەم کە ئامادە نەبوون لە (٥) جەلسەی یەك لەدوایی یەك، ئەو برادەرانە وتیان سێ جەلسە من دەڵێم (٥) جەلسەی یەك لەدوایی یەك ئەگەر ئامادە نەبوو ئیعفا بکرێت، من وا تەسەور دەکەم بڕگەی (٥) زیادە، (إذا ثبت عدم صحة المعلومات التي أدلى بها عند الترشح للوظيفة)، ئەمە لەبڕگەی (٤)دا جێگەی کراوەتەوە پێویست ناکات ئەم بڕگەیە هەبێت، ئەگەر هات و ئەم زانیاریە نا تەندروستەیان پێشکەش کردبوو دوایی ئیسبات بوو کەواتە موخالەفەی کردووە لەبڕگەی (٤)، دەبێ لابرێ کەواتە بڕگەی (٥) زیادە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز ڤیان فەرموو.

بەڕێز ڤیان عباس:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشتەڤانییێ ل ئاخفتنێت کاك ڤەمانی دکەم دەربارەی نە ئامادەبوونا بەردەوام، هەروەسا من دوو پێشنیارێت هەین بۆ لیژنا یاسایی، ئێك ژوان (الجمع بين الوظيفتين)، هەروەسا (اذا ثبت اشتراكه في دعم جهة مرشحة)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز د.فرست فەرموو.

بەڕێز د.فرست صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

عینوانی فەسڵەکە پێم وایە موسائەلە زیادە، بەس (انتهاء العضوية) بەسە لەبەر ئەوەی بەس ئەگەر مەبەستییان خاڵی(٤)بێت ئەوەش هەر ئۆتۆ ماتیکییەن، یەعنی ئەوەی خۆی دا دەنێت دەتوانێت سیقەی لێ وەربگرێتەوە، پشتگیری کاك عمر عینایەت دەکەم خاڵی (٥)ش لەناو خاڵێ (٤) جێگەی دەبێتەوە، ئەوەی کە دەمەوێ ئاماژەی پێبدەم دەزانم ئیتیفاق کرایە و نامەوێ ئەو ڕیزە نیشتمانییە کە باسی دەکەن تێك بدەین، بەڵام جۆرێك لەترسێك دەبینم لەدیاری کردنی ئەغلەبییەکان، یەعنی ئەوە لە قانونی یەکەمدا دادەنێین، دوو لەسەر سێ، دوو لەسەر سێ ئەوە بەڕاستی شتێکی زۆر موتەبەع نییە لە قانونەکان کە هەمیشە تۆ پەنا ببەیە بەر ئەو ئەغلەبییە، یەعنی دەوری پەرلەمان ڕادەگرێت، ئەگەر سەیری بکەین بابڵێین ئەو نموونانەی من بەڕاوردم کرد لە لادانی کۆمسیۆن، هەتا ئەگەر بە ئەغلەبییە بکرێت، بەئەغلەبییەتی بەسیتە، ئەغلەبییەتی موتڵەقیش نییە، یەعنی ئەونموونانەی تریش کەلەبەر دەستمانن و دامە دەست هەندێك لەبرادەرانیش، یەعنی نییە دوو لەسەر سێ هەمووی ئەغلەبییەتی بەسیتە یان ئەغلەبییەتی موتڵەقە، یەعنی ئەو ترسە لەگەڵ یەکتر، یەعنی عێراق بەو تەعقیدەی خۆی و بەو تەوافوقەی کە خۆی هەیەتی بە ئەغلەبییەتی بەسیت ئەندامانی کۆمسیۆن لادەدات، ئەرێ هەرێمی کوردستان هەرنەبێت مادام بەئەغلەبییەتی موتڵەق دامان ناوە با بەئەغلەبییەتی موتڵەقیش لایان بدەین، چونکە دەبێت ئەوەش بزانین پەرلەمانی کوردستان ئەغلەبییەتی موتڵەق بەئاسانی پەیدانابێت، یەعنی (٥٦) دەنگ هیچ هێزێك نییە پێی پەیدابێت ئەگەر بەتەوافق نەبێت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك محمود فەرموو.

بەڕێز محمود عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەم بابەتە، واتە بابی(٥)م ماددەی(٧)م، یەکەم لەبڕگەی(٣) بەڕای من دەرچوونی حوکمێکی دادگەری بنبڕ دەرهەق بەئەندام لەتاوانی ئابڕووبردا، من پێم باشە وای لێبکرێت بە داڕشتنە کوردییەکەی ساغ ببێتەوە بۆئەوەی حوکمێکی دادگەری بنبڕ دەرهەق بەهەر ئەندامێك کەبەتاوانێکی ئابڕووبەرانە تاوانبارکرابێت، لەبڕگەی(٤)ش هەڵسانی پەرلەمانی کوردستان بەزۆرینەی دوو لەسەر سێ، وەتا کۆتایی، بەڕای من وا لێبکرێت ڕاو بۆچوونی پەرلەمانی کوردستان بەزۆرینەی دوو لەسەر سێی ئەندامان، بە لێبوردنی ئەندامانی ئەنجومەن هەموویان، یاخۆد بە تاکەکەس لەئەرکەکانییان لەکاتی سەر پێچیکردن لە پەیڕەو و حوکمەکانی ئەم یاسایە، لەدووەم لێرە لە حاڵەتی شاغر بوونی یەکێك لە کۆرسییەکانی ئەنجومەن، وا باشە

بکرێتە لەحاڵەتی چوونبوونی یەکێك لە کۆرسییەکانی ئەنجومەن، هەروەها دوابڕگەشی بەمیکانیزمی هاتوو نووسراوە لەم یاسایەدا بکرێت بە میکانیزمی پێشوو لەم یاسایەدا دادەمەزرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك زیاد فەرموو.

بەڕێز زیاد حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز ژی پشتەڤانییا شێخ سیراجی و ڤەمانی و عبدالله و ڤیانێ دکەم، ئەوژی بڤی شێوەی بێت خار فەقەرەیەك بێت ئیزافەکرنێ، (عدم التزام العضو بالدوام والاجتماعات بشكل متكرر وبدون سبب مقنع)، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، لیژنەی یاسایی روونکردنەوەتان چییە لەسەر ئەو ڕایانەی خرانە ڕوو؟ بەڕێز ڤالاّ فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

روونکردنەوەی یەکەم مان لەسەر عینوانی فەسڵەکەیە، (المسائلة وانتهاء العضوية)، پێویستە هەردووکیان پێکەوە بێت، چونکە لەهەندێك حاڵەتدا موسائەلەی تێدایە و لەهەندێك حاڵەتیشدا بەبێ موسائەلەی ئینتیهائی عزوییەی دەکرێت، بۆ نموونە حاڵەتی یەکەم ئیستیقالەمان هەیە، لەئیستیقالەدا هیچ موسائەلەیەك ناکرێت خۆی ئەندامەکە دێتن تەقدیم دەکاتن دەڵێت من ئیستسقالە تەقدیم دەکەم لەو موفەوەزی یە نامێنم، لێرەدا کەس موسائەلەی نەکردووە ئەوە ئینتیهائی عزوییەکەیە، مەسەلەی موسائەلەی تێدایە موسائەلەی قەزائی تێدایە، موسائەلەی سیاسی تێدایە، کە موسائەلەی پەڕلەمانی پێدەڵێن، بۆیە عینوانەکە پێویستە هەم موسائەلەی لە خۆ بگرێت و هەم ئینتیهائی عزوییە لە خۆ بگرێت دوو حاڵەتی جیاوازن، هەردوو حاڵەتەکانیش کۆکراونەوە و لەناو ئەو ماددانەی کەهاتوون، بابەتی دووەم باس لەوە کرا کە خاڵی (٥)م لەگەڵ خاڵی (٤)م دەمج بکرێتن و هیچ جیاوازییەك نییە لێرەدا، بەڕێزان لێرەدا مەسەلەی(موسائلة وانتهاء العضوية واعفاء) دوو جۆر موسائەلە لەخۆ دەگرێت، موسائەلەیەکیان لە ئیختیساسی سولتەی قەزائییە کاتێك دەبێت بەتاوان، موسائەلەی دووەمییان ئیعفایە لەلایەن پەرلەمانەوە، خاڵی (٥)م کە باسدەکرێت، (إذا ثبت عدم صحة المعلومات التي أدلى بها عند الترشح للوظيفة)، پەرلەمان مەرج نییە پێدا بچێتەوە، لێرەدا ئیعفائەکە کەپەرلەمان دەیکات دەبێت موبەڕری هەبێت، ڕادەکێشێت ئەندامان بۆ بەردەمی پەرلەمان ئەوە لەبەر دەمی پەرلەمان مەسئوولن لاتانداوە لەنەزاهەت، لاتانداوە لەشەفافیەت، لاتانداوە لەئەحکامەکانی ئەو یاسایە، بۆیە بە دوو لەسەر سێی دەنگدانی ئێمە ئێوە ئیعفا دەکرێن و لەو مەجلیسەدا نامێنن ئەی جیاوازی چییە لەگەڵ خاڵی(٥)م، خاڵی(٥)م (إذا ثبت عدم صحة المعلومات التي أدلى بها عند الترشح للوظيفة)، کاتێك کە ئیسبات دەبێت ئەو مەعلوماتەی کەداویەتی ڕاست

نییە، لێرەدا یەکسەر کۆتایی بە ئینتیهائی عزویەتەکەی دێتن بێ ئەوەی پێویست بەوەبکاتن جارێکی دیکە پەرلەمان ئیعفاءکاتەوە و دانیشێت تەحقیق بکاتن ئایا ئەو مەعلوماتە راستە کە تەقدیمی کردووە یاخۆد نا؟، باس لە وەفات و لە عجز دەکرێت، (للعضو عن أداء مهامه)، مەسەلەی عجز، هیچ قانونێك بەتەفسیل ناچێتەوە سەری، لەبەرئەوەی قانونی مەدەنی هەمووی دیاری کردووە، ئایا لەچ حاڵەتێکی عجزدا وە نیسبەی چەندبێت وە چوون بە(عاجز عن العمل عن أداء المهام) دادەنرێت؟ ئەوە بەتەفسیلەن لەقانونە کە باسکراوە، لێرەدا قەزاء دەچێتەوە سەر قانونەکانی تر بۆ ئەوەی بە(عاجز عن أداء مهامه) دانێ لێرە بەتەفسیل هیچ یاسایەکی تر کاتێك کەباسی موسائەلە دەکات وە باسی ئینتیهائی عزوییە دەکات ناچێتەوە سەری، سدوری حوکمی قەزائی بات بێتن بۆ تەنها جەریمەی(مخلة بالشرف)داناوە بۆ مەسەلەی فەساد دانەنراوە، لێرەدا مەسەلەی فەساد دوو بابەت لەخۆی دەگرێتن، یەکێکییان دەچێتە ناو خاڵی(٤)م کە ئیعفای پەرلەمانە، یەعنی هەتا ئەگەر قەزاش دەستی بۆ نەبات وەکو تاوانێکی موعەرەف تاوانێك کە تەعریف کرابێت و ئەرکەکانی دیاریکرابێت، ئیشی پەرلەمانە لێرەدا کاتێك کەبۆی روون دەبێتەوە و ئەدیلەی دەبێت کە ئەندامانی دەستەی کۆمسیاران فەسادن و تەتبیقی نەزاهەت و شەفافەتیان نەکردووە، بووی هەیە لێرە ڕایانکیشێ و ئیعفایان بکا، بەاڵم ئایا ئیعفا کردنی پەرلەمان دەبێتە هۆی ئەوەی کە لێرە سوڵتەی قەزائیش بەدەوری خۆی هەڵنەستێ، ئەگەر فەساد بووە هۆی ئەوەی کە پەرلەمان ئیعفایان بکات وە لە هەمانکاتدا فەساد تاوانیش بێتن لەناو قانونی عقوبات ئەوە سوڵتەی قەزائی دەست بەکارەکانی خۆی دەکات دوای ئەوەی پەرلەمان ئیعفایان دەکاتن، بۆیە لێرەدا مەسەلەی ناو هێنانی جەرائیمەکانی تر ئەمە پابەندین بە قانونی عقوبات، ناتوانین ناوی جەریمەیەك بێنین کەلە قانونی عقوبات تەعریفی بۆ نەکرابێت و تەحدیدی ئەرکەکانی نەکرابێتن، مەسەلەی ئەغلەبییەکە باسکرا کە گوایە ئەغلەبییەی(الثلثین)لێرەدا زۆرە یان دەکرێت ئەغلەبییەی (المطلقة)بێ، (لعدد الاعضاء)، ئەو ئەغلەبییەی (بسیط)بێ، هەدەفی یان نییەتی موشەریع لێرەدا تەنیا ئیستیقراری مەجلیسەکەیە، ئیستیقراری چونکە ئیعفاء کردن هەر چەندە ئەغلەبییەکە کەمتربێتن ئەوەندە نائیستیقراریەت دروست دەکاتن، لەوانەیە زوو زوو بێتە ئیعفاء کردن وابکاتن ببێتە عەتەڵێك لەئەنجامدانی کارەکانی خۆی، بۆیە زۆربەی قەوانین ئەگەر دەنگدانیش لەسەریان بە ئەغلەبییەی موتلەق یان بە ئەغلەبییەی بەسیت بێتن، بەاڵم ئیعفاء کردنیان بە ئەغلەبییەی(الثلثین)دادەنرێت بۆ مەوزوعی ئیستیقرار، لەمەوزوعی وەزارەتەکانیش وایە وەلە حکومەتیش بەهەمان شێوەیە، لیژنەی یاسایی داوا دەکاتن ئەو ماددەیە وەکۆ خۆی بدرێتە دەنگدان بەڕێز سەرۆکی پەڕلەمان، هەر ڕوونکردنەوەیەکی تریش هەبێت ئەوا هاوکارانم ڕوونی دەکەنەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ دکتۆرە بەهار فەرموو.

بەڕێز د.بەهار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیارێکی تریش هەبوو بۆ ئەوەی کە ماددەیەك ئیزافە بکرێت بۆئەوەی بڵێت (یمارس الاعضاء مهمتهم) واتە ئەعزائەکان بەکارەکانی خۆیان هەڵسن تاجارێکی تر کۆمسیۆن دروست دەکرێتەوە، ئێمە بەڕای لیژنەی یاسایی ئەمە وائەکات کە دەرگا ئەکاتەوە بۆئەوەی کە کۆمسیۆن دوای ویلایەتەکەی خۆی ئێمە ویلایەتی (٥) ساڵمان داناوە و دانانی ئەوەشمان سپاردووە بە پەرلەمان، ئەگەر ئەم ماددەیە هەبێت وا دەکات کە کۆمسیۆن لەویلایەتەکەی خۆی زۆر زیاتر بمێنێتەوە بەو شێوەیە، بۆیە ئەم ماددەیەش وەك هاوکارم وتی ئێمە پێمان باشە وەك خۆی بخرێتە دەنگدانەوە ئەم ماددەیە بەهەموو فەقەرەکانییەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ دکتۆرە ڤالاً فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاً فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنها یەك روونکردنەوەومان لەبیر چووبوو ببوورن، ئەویش پەیوەندیداربوو بەوەی کەئەگەر چەند جارێك غائیب بۆ لەناو هینەکە بێت، ئەوەیان موەزەفە، یەعنی خازیعە بۆ قانونی مەدەنی، کە خازیعە بۆ ئەو قانونەی حوکمی موەزەفین دەکات لەناو قانونەکەدا دیاری کراوە، حزوری ئەگەر نەبوو لە دەوام دیاری کراوە لەفتی ئینزاری بۆ دەکرێت، لەفتی ئینتیباهی بۆ دەکرێت ئەوە سەلاحییەتەکە، قانونێکی دیکە دیاری کردووە کە چۆن تەعاملی لەگەڵدا بکات کاتێ غیاب دەبێت و حزۆری نابێتن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، هەندێك پێشنییاری تریش هەبوون روونکردنەوەتان لەسەر نەدا مەسەلەن(الجمع بين الوظيفتين في حالة الترشح للانتخابات)، یان لە حاڵەتی یاری کردن بەئەنجامی هەڵبژاردنەکان.

بەڕێز د.ڤالاً فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمە کە باسی سەلاحییات و باسی مەهاممان کردووە، لە مەهامەکانی باسمانکردووە کە نابێت تەلاعوب بکات بەهینی هەڵبژاردن، نابێت مەعلوماتی کازب بداتن کاتێك کە لادەدات ئیعفائی پەرلەمانی کوردستان ئەو ئیعفائەی کەدەکات لەسەر ئەو ئەساسەیە، یەعنی کاتێك حەق دەدرێتە پەرلەمان کە ئیعفائی ئەو ئەندام پەرلەمانە بکات و موسائەلەیان بکات و عقوبەیان بدات و دەسەلاتەکەیان لێ بستێنێتەوە کە ئەوان لەمەهامی خۆیان لایاندا ئەو مەهامەش لەوێندەرێ تەحدیدکراوە، بۆیە لێرەدا بەزیادی دەزانین دووبارە ناو هێنانەوەی، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ ئەهێڵم موتەتالی، بەس(الجمع بين الوظيفتين)، ئەی ئەوە ؟

بەڕێز د.ڤالاّ فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(الجمع بين الوظيفتين) هەربۆ خۆی ئەگەر نزیك نەبێ لە تاوان نابێت بكرێت، یەعنی بۆ خۆی موخالەفەیەكی تره، ئەوە وازیحە كەجەمعت كرد لەبەینی وەزیفەتەین و روون بووەوە كەجەمعت كردووە لەبەینی وەزیفەتەین هەم لەڕووی ئیداریەوە عقوبەی خۆی هەیە هەمیش پەرلەمان دەسەلاّتی دەبێت لێرەدا ئیعفاء بكاتن، لەبەر ئەوەی موخالەفەیەكی سەریحی كردووە بۆ قەوانین، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

(في حالة الترشح للانتخابات)؟

بەڕێز د.ڤالاّ فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(في حالة الترشح للانتخابات)نییە (للوظيفة)یە،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە ئەگەر خۆی هەڵبژارد بۆ یەكێك لە هەڵبژاردنەكان كە كۆمسیۆن خۆی سەرپەرشتییاری دەكات لەو كاتەدا عەزوییە دەمێنێت یان نا؟ فەرموو د. ڤالاّ.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەڕلەمان.

ئەوە (الجمع بين الوظيفتين) ناتوانێت هەتا لەوێندەرێ ئیستیقالەنەكات،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێش ئەوەی دەربچێت، یەعنی دەرنەچووە خۆی ئەندامی مەجلیسی موفەوەزینە و خۆی هەڵدەبژێرێت با كاك بەیار بزانین چ رووونكردنەوەیەكی هەیە لەسەر ئەوە،

بەڕێز بەیار طاهر دۆسكی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەدیهییە هەر كەسەكێ خۆ تەرشیح بكەتن نابیتن دڤیا ئیستیقالێ بدەت ژنویكا خۆ تەرشیح بكەت، هەر وەكو حالەتامن، ئەز مودیرێ موفەوەزییێ بووم هەتا من ئیستیقالە نەدای من حەق نەبوو ئەز خۆ تەرشیح بكەم، بدیتنا من بۆ ئەندامێ مەجلسێ ژی ئەگەر نییەت هەبیتن خۆ تەرشیح بكەتن دڤیا ئیستیقالێ بدەتن، حالەتەك ژی دبیت چێدبیت بۆ حەمدییا حوسەینی ل بەغدا ئەوێژی ئیستیقالا خۆ دا ژ مەجلیسێ ژنویكا خۆ تەرشیح كر، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك أبوبكر فەرموو.

بەڕێز ئەبوبکر عمر(هەڵەدنی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو خاڵەی جەنابت باسی دەکەی لە ماددەی(٨)م لە خاڵی سێیەمدا جێگەی کراوەتەوە کە جگە لە وەزیفە ئەکادیمیەکان لەهیچ شتێکی ترا ناتوانێت جەمع بکات یان خۆی بپاڵێوێت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

وایە ڕاستە ئەوەی(الجمع بین الوظیفتین)حەلکراوە، بەڵام خۆ تەرشیح کردنی حەلنەکراوە، دەبێت ئیستیقالە بکات، بەڵام لێرە مولزەمی نەکردووە بە ئیستیقالە، لەکوێ لەچ قانونێك تییا یەتی؟، باشە کاك ڤەمان فەرموو.

بەڕێز ڤەمان فیصل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مە دڤێتن بڕێکا تە سەرۆکاتییا لیژنا یاسایی ڕوونکردنەوەیەکێ بۆمە بدەت، یەعنی بۆچی بدۆماهیك هاتنا ماوێ ئەنجومەنی کو (٥) سالێن نەکرە خالەك، یەعنی ببت ئێك ژئەگەرێ ئەڤ کۆمسیۆنا هەی یان ژی ئەڤ ئەنجومەنێ هەی بدۆماهیك بێتن بۆ؟، یەعنی ئێستا لەیاسای هەڵبژاردن سەرۆکی پەرلەمان یەکەم خاڵ لە ماددەی(٤٣)دەڵێت کۆتایی هاتنی ماوەی پەرلەمان یەکێك لە ئەگەرەکانە بۆ ئەوەی پەرلەمان کۆتایی بێتن، بەڵام ئەوەی ئەنجومەن نەکرایە خاڵێك بۆ؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ڕوونکردنەوەیان لەسەری دا،

بەڕێز ڤەمان فیصل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هیچ ڕوونکردنەوەیەکی لەسەر نەدا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تۆ ڕەنگە ئاگات لێ نەبووبێ. دکتۆرە ڤالاڤ فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاڤ فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو پێشنیارە پەسەندە ڕوونکردنەوەمان لەسەر نەداوە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، لەبەر ئەوە ئەو پێشنیارە پەسەندە لەرووی یاساییەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، کاك دکتۆر عبدالله فەرموو.

بەڕێز .عبدالله جاسم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تایتڵی ئەم فەسلە تەبعەن(المسائلة و انتهاء العضوية)، یەعنی ئەگەر ماددەیەك هەبیت(في حالة التلبس بالجريمة)، یەعنی دێ چبیتن چ مەسیرێ عزوی بیتن؟، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

عەفو، دکتۆر عبدالله چی بوو مەوزوع؟

بەڕێز عبدالله جاسم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(في حالة التلبس بالجريمة)یەعنی هەکە عزو جەریمەیەك گرت موتەلەبس چ حقوق تێدا هەنە؟، چونکە تایتڵی یانڤێسی(المسائلة و انتهاء العضوية).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

حەسانەی نییە، لەبەر ئەوە ئەگەر تەلەبوس بە جەریمەیەوە بێت ئەوا ئیجرائاتی قانونی لەگەڵ دەکرێت، یەعنی هیچ رێگرییەك نییە کە ئیجرائاتی قانونی لەگەڵ بکرێت، دکتۆر سراج نوقتەی نیزامی فەرموو.

بەڕێز د.سراج احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

باسی ئیستیقالە و تەڵەبی ئیستیقالەمان کرد، سەرۆکایەتی لیژنە رووونکردنەوەی نەدا حەزدەکەم رووونکردنەوەیەکم بداتێ، لەبەر ئەوەی تەنها بە ئیستیقالە قبۆڵ ناکرێت دەبێت تەڵەبی ئیستیقالە قبۆڵ بکرێت، پێم خۆشە رووونکردنەوەیەکی زیاترمان بداتێ لەڕووی یاساییەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوەی کەتۆ پێشنییارت کردووە دەبێت ئەوکاتە ئیستیقالەی ئەندام لەلایەن مەجلیسی موفەوەزینەوە قبۆڵ بکرێت، بەڵام ڕەنگە هەر پێویست نەکات کە ئیستیقالەیدا ڕاستەوخۆ ئیتر دەست لە مەهام هەڵدەگرێت وایە؟، کەقبۆڵ کراوە. دکتۆرە ڤالاً فەرموو.

بەڕێز د.ڤالاً فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی عینوانەکەمان (المسائلة و انتهاء العضوية)، کەلێرە ئیستیقالە هاتووە تەحسیل حاسڵەکە ئەو ئیستیقالە قبۆڵکراوە کەدەبێتە هۆی(انتهاء العضوية)، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆر شێرکۆ فەرموو.

بەڕێز د.شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەموومان باس لەوە دەکەین ڕێز لەم پەیڕەوی ناوخۆیە دەگرین، لە ماددەی (٥٦) دەڵێت ناکرێت لەیەک بابەتدا دووجار ئەندام قسەبکات، تکایە بۆئەوەی هەم بتوانین...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز دکتۆر شێرکۆ تکایە ئەوە بەسەر خۆدا تەتبیق بکە پێش هەموان ئەمەیەک، دوو ئەو بەڕێزانە ڕاو بۆچوونییان هەبووە پێشتر باسییان کردووە لیژنەی قانونی ڕوونکردنەوەی لەسەر نەداوە، پێیان وایە ڕەئیە کانییان ئیهمال کراوە، بۆیە تەئکید لەسەر ڕەئیان دەکەنەوە، بۆیە سوپاست دەکەم،

بەڕێز د.شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

باشە من دڵنییام ، بەس هیوادارم بەسەر هەموویان جێ بەجێببکەن، وە هیواداریشم ئیحتیرامی کات بگیرێت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز دکتۆرە جوان فەرموو.

بەڕێز د.جوان اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوو پێشنییارم دا بەنیسبەت فەقەرەی(٤)م، لیژنەی یاسایی باسییان نەکرد، تکا دەکەم ئەگەر گوێم لێ ڕابگرن هەتا دووبارە نەکرێت ئیهمال بکرێت...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

(او في حالة ثبوت عدم نزاهته)

بەڕێز د.جوان اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نە ئەوە فەقەرەی(٣)یە، فەقەرەی(٤)م دەڵێم (اعفاء برلمان كردستان لأعضاء) نەك (الأعضاء)،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان

ئەو سیاغەیەی دکتۆرە جوان دوایی چاك دەکرێتەوە.

بەڕێز د.جوان اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە سیاغەیە بەس باس بکرێت لەگەڵ ئەوەی (بأغلبية)، دوای فەقەرەی پێشنییاری دووەم وتم (إعفاء أعضاء المجلس مجتمعا أو منفرداً من مهامهم من قبل اعضاء برلمان كردستان عند مخالفتهم لأحكام هذا القانون والأنظمة باغلبية الثلثين)، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە سیاغەیە، دەست دەکەین بەدەنگدان لەسەر پێشنیارەکان، بەڵێ کاك ابوبکر فەرموو.

بەڕێز ابوبکر عمر(هەڵەدنی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو موددەی (٥) ساڵەکە مەرج نییە، یەعنی بەئینتیهائی موددەی (٥) ساڵەکە یەکسەر ئیعفاءبکرێت، لەبەر ئەوەی پێچەوانەی ماددەی(٨)مە لە حقوقی(اعضاء) باسی ئەوەی کردووە کە(قابلة للتجدید)، یەعنی ئەگەر ئەندامانی کۆمسیاران خیرە و تەجروبەی هەبێت چ مەناعەتێکە (٥) سالاّن هەڵبژێرێت لەوانێ، ئەسڵەن ئەوە شتێکی باشترە لەڕاستیدا، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، دکتۆرە بەهار فەرموو.

بەڕێز د.بەهار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ئەو تێبینییەی کاك ابوبکر مانکرد، بەس کە دەڵێین(قابلة للتجدید)، لێرە کە ویلایەتەکەی کۆتایهات عزوییەتەکەی کۆتایی دێت جارێکیتر بەو میکانیزمەی کە دانراوە دەبێت دابنرێتەوە ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کوا تییا نییە ئێستا ئەوەی تییا نییە؟، نە ئەوەی کە بە کۆتایهاتنی ماوەی ویلایەتەی ماوەی عزوی، ئەوەی کە کاك فەمان وتی شتێکی تر، ئەوە بەهار خان تەرحی کرد، بەهار خان دەڵێت(٥) ساڵەکەی تەواو بوو پێویستە کاتی عزوییەتەکەی تەواوبێت، کاك فەمان دەڵێت پێویستە درێژە بکێشێ هەتا کو مەجلیسێکی تر دروست دەکرێت، دوو پێشنییاری جیاوازن وایە؟ بەڵێ کاك فەمان فەرموو.

بەڕێز فەمان فیصل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مەقسەدم ئەوەیە، یەعنی یەکێك لەو خاڵانە ئەوەبێتن کە ئەو موددەیە تەواو بووە، ویلایەتەکە تەواو بێتن موشکیلە نییە جارێکی تر هەڵبژێرێتەوە لەرێگای پەرلەمانەوە و نازانم چی، یەعنی دەبێتن یەك لەو خاڵانە ئەوە بێتن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، پێشنییاری (١)م کە دەخەینە دەنگدانەوە ئەوە بوو کە لەعینوانی فەسڵەکە (المسائلة) لابرێ، تەبعەن لیژنەی یاسایی رووونکردنەوەیان دا، باسی ئەوەیانکرد کە لەم فەسڵەیە ئینتیهائی عزوییەی باسکراوە و موسائەلەش باسکراوە تەنها ئینتیهائی عزوییەی باس نەکراوە بۆئەوەی موسائەلە لابرێ، بەڵکۆ پێشنییارێك هەبوو لەلایەن ئەندامێکی پەرلەمانەوە داوای ئەوە دەکات لە عینوانی فەسڵەکە موسائەلە لابرێ، کێ لەگەڵیەتی؟، (٣) کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟، (٢١)کەس لەگەڵی نییە کەواتە پەسەند

نەکرا، پێشنیارێك هەبوو كە خاڵی (١) لەبڕگەی (١)م كە ئیستیقاله بكرێت بە(قبول استقالته من قبل المجلس)، تەبعن لیژنەی یاسایی رووبكردنەوەیان لەسەری دا وتیان ئەگەر ئیستیقالەكەی پێشكەش بە مەجلیس كرد ئەوە لێرە یەكسەر بە موستەقیل حیسابە، یەعنی بە پێشكەش كردنی ئیستیقالەكەی ئەوە لێرە بە موستەقیل حیسابە، بەلأم رای ئەو ئەندام پەرلەمانە دەخەینە دەنگەوە، كێ لەگەڵ ئەوەیە كە (الاستقالة) بكرێت بە(قبول استقالته من قبل المجلس)، كێ لەگەڵیەتی؟، لێرە وا نووسراوە لە خاڵی (١) بڕگەی (١)م لە ماددەی (٧)، لێرە وا نووسراوە كە بە تەقدیم كردنی ئیستیقالەكەی بە موستەقیل حیسابە، ئەندامی مەجلیسی موفەوەزین بەتەقدیم كردنی ئیستیقالەكەی بە موستەقیل حیسابە، بەلأم ئەندامێكی پەرلەمان داوای ئەوەی كرد كە بە موستەقیل حیساب نەبێت بەڵكۆ ئیستیقالەكەی پێویست دەكات لەلایەن مەجلیسی موفەوەزینەوە قبوڵبكرێت، كێ لەگەڵ ئەوەیە كە ئیستیقالەكەی لەلایەن مەجلیسی موفەوەزینەوە قبوڵبكرێت ئینجا بە موستەقیل حیسابێت، كێ لەگەڵیەتی دەستی بەرزبكاتەوە؟، (١٤)كەس لەگەڵیەتی، كێ لەگەڵی نییە؟ (٢٥)كەس لەگەڵی نییە، كەواتە پەسەند نەكرا، لیژنەی یاسایی رووبكردنەوەیان دا لەسەر عجز، عجز كەبەپێی یاساكان دیاری كراوە، بۆیە پێویست ناكات لێرە جێگەی بكرێتەوە، لەسەر خاڵی(٣) (صدور حكم قضائي بات بحق العضو في جريمة مخلة بالشرف)، چەند پێشنیارێك هەبوو حەزدەكەم لیژنەی یاسایی هەندێك رووبكردنەوەیان بدەن، بەلأم باشتر رووبكردنەوەیان بدەن، یەكێك لەو پێشنیارانە پێشنیاری ئەوە بوو(او في حالة ثبوت عدم نزاهته)، پێشنیارێكی تر فەساد بوە كە رووبكردنەوەتاندا، پێشنیارێكی تر، یاری كردن بە ئەنجامی هەڵبژاردن كە دیسانەوە رووبكردنەوەتاندا وتتان ئەمە ئەڕواتە زومنی ئیعفائی پەرلەمانییەوە و پەرلەمان بڕیاری لەسەر دەدا، بەلأم تكایە رووبكردنەوەی زیاتر بدەن لەسەر هەر یەكێك لەو پێشنیارانە بۆئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە،

بەڕێز د.فالاّ فرید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

گۆتمان (إعفاء برلمان كوردستان) بوو هەر ئەو موستەلەحاتانەی بەكار هات لەكاتێكدا كە ئیسبات دەبێت گەندەڵی كردووە، لەكاتێكدا كە ئیسبات دەبێت نەزیە نەبووە لەئەنجامدانی كارەكانی خۆی، پەرلەمانی كوردستان دەوری خۆی دەبینێت و ئیعفائی دەكات، بەلأم كاتێك كە پەرلەمانی كوردستان ئیعفائی دەكات مانای ئەوە نییە كە ئەگەر بێت و ئیعفاء كردنەكەی لەسەر تاوانێك بێت سوڵتەی قەزائی نەجوڵێت و كاری خۆی نەكات، پەرلەمانی كوردستانیش ئیعفائی دەكات، داواكاری گشتیش دەكەوێتە خۆ، سوڵتەی قەزائیش مولاحەقەی دەكات ئەگەر هات و ئەو ئیعفائە چووە ناو باری تاوان مەسەلەن كەدەڵێین فەساد، ئەگەر ئەو فەسادەی كە كردبووی دوای تەحقیق ئیسبات بوو كە یەكێكە لەو تاوانانەی قانونی عقوبات نەسی لەسەر كردووە، قانونی عقوبات كە نەسی لەسەر كردووە ئەو لایەنەی كە مەسلەحەتی هەیە رەفعی دەعوای لەسەر دەكرێت كە ئیدیعای عام یەكێكیانە دوای ئەوەی ئیعفاء دەكرێت مولاحەقەی قەزائیش دەكرێتن لەهەمان كاتدا، ئینجا لەسەر گەندەڵی بێت یان لەسەر عەدەم نەزاهەت بێت، عەدەم نەزاهەتەكەی لێرە ئیعفائم

کردووه سولتەی قەزائیش پێم دەڵێت عەدەم نەزاهەتەکەی داخلی جەریمەیەك دەبێت لەو جەریمانەی کە قانونی عقوبات نەسی لەسەر کردووه ئەویش خۆی دەکات و عقوبەی دەدات لەسەر ئەو تاوانەی کەکردوویەتی، بۆیە من پێموایە وازیحە نەسەکە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر پێویست بە هین ناکات تکات لێدەکەم، ئێوە هەمووتان ڕەئیی خوتان وتووه لیژنەی یاسایی ڕوونکردنەوەی خۆی دەدات، ئێمەش دەیخەینە دەنگەوە، بەدەنگ یەکلایی دەبێتەوە ئەم قەزییانە، بۆیە لەبەر ئەوەی چەند پێشنیارێك هەیە،

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیارەکەی من باس نەکرا، بۆیە دەستم بەرزکردەوە،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

چی؟ بۆ پێشنیارەکەت؟

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وتم (او ارتكاب جريمة نتيجة عن سوء استعمال وظيفته السابقة والحالية)، جەنابی دکتۆرە دەفەرموێت ئەگەر هات و ئەوەی کرد دەدرێت بە دادگا، من باسی ئەوە دەکەم کە یەکێ دراوە بەدادگا و حوکم دراوە و بەر بووە و دوایی هاتووە لەم وەزیفە تەعین بووە، هەدەفی من ئەوەیە هەدەفی من ئەوەنییە کە ئێستا ئەو جەریمەیەی کردووە پێشتر مەحکوم بووە و بەریش بووە ئێستا کە تەعین بووە لەو شوێنە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، کەواتە ئێستا سێ پێشنیار هەیە بۆ ئیزافەکردن لەسەر ئەم خاڵە، ئێستا بوو بە چوار پێشنیار، ئەو پێشنیارەی کە کاك عمر ئێستا خوێندییەوە (او في حالة ثبوت عدم نزاهته)، یاری کردن بە دەرئەنجامی هەڵبژاردنەکان و فەساد، لەبەر ئەوەی ژمارەی پێشنیارەکان زۆرە ئەسڵی خاڵەکە دەخەینە دەنگدانەوە، وەکۆ خۆی بمێنێتەوە، ئەگەر دەنگی نەهێنا ئەوا پێشنیارەکانی تر دەخەینە دەنگەوە یەك بەیەك، کێ لەگەڵ ئەوەیە خاڵی(۲)(صدور حكم قضائي بات بحق العضو في جريمة مخلة بالشرف) وەکۆ خۆی بمێنێتەوە با دەستی خۆی بەرز بکاتەوە؟، ۵۵ کەس لەگەڵیەتی کە وەکۆ خۆی بمێنێتەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە تەعدیلی بکەین؟، ۲۱ کەس لەگەڵیەتی، کەواتە وەکۆ خۆی پەسەندکرا، ئەوەی کە لەسەر خاڵی (٤) هەبوو دوو پێشنیار بوو هەندێك لە پێشنیارەکان سیاغەیە ئەوەی کە دکتۆرە جوان باسیکرد ئەوە لەکاتی سیاغەدا ئەتوانرێ ئەوانە هەمووی جێگەی بکرێتەوە، پێشنیارێکی تر ئەوە بوو کە ئەو دوو خاڵە دەمج بکرێت لیژنەی یاسایی ڕوونکردنەوەیان لەسەر دا، ئیعفائی پەرلەمانی جیاوازە لە سیحەی (عدم ثبوت) ئەو ئەوراقانەی کە تەسلیم کردوون، بۆیە دەیخەینە دەنگەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە دەمج بکرێت لەکاتێکدا ئەوە

لێژنەی یاسایی رووبکردوەی داوە کە ئەم دوو مەسەلەیە دوو شتی لەیەک جیاوازن، ئیعفائی پەڕلەمانی بەدەنگی پەرلەمانتاران یەک لا دەکرێتەوە، بەڵام ئەگەر سەلماندرا کەزانیاری ناڕاستی داوە ئەوە ئەو کاتە پێویست بەدەنگی ناو پەرلەمان ناکات، خۆی کەزانرا زانیاری نا ڕاستی داوە ئیعفاء دەکرێتن، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە دەمج بکرێت؟، (٤) کەس لەگەڵێەتی، کێ لەگەڵی نییە؟، ٤٩ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە وەکۆ خۆی دەمێنێتەوە گۆڕانکاری تێدا ناکرێت، پێشنیارێک هەبوو کە نەهاتنی یەک لەدوای یەک غیابی موتەکەڕیر، دیسانەوە ئەمەش ببێتە ئینتیهائی عزویە، نۆقتەی نیزامی هەیە؟ کاك ئومێد فەرموو.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوێنێ کە جەنابتان باسی ئەوەی کرد کە مواخەلات کەمە، لەبەر ئەوەی یەک پێشنیار ئیعتیمادی لەسەر نەکرێت، داواکارین کە وەکۆ پێشتر کە مواخەلە زیادببێتەوە سێ پێشنیار ئیعتیمادی لەسەر بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێوە خۆتان ئیلتیزام بکەن بەبڕیارەکەی خۆتانەوە، ئێمەش ئیلتیزام دەکەین بەوە بڕیارەی کە دوێنێ داومانە بەنیسبەت ئەم یاسایەوە، بۆیە دەیخەینە دەنگدانەوە، زیاتر لەئەندامێکیش پێشنیاری کردبوو، لێرەشدا چەند پێشنیارێك هەیە پێشنیارێك ئەوە بوو (٥) دانیشتنی یەک لەدوای یەک ببێتە هۆی ئینتیهائی عزویە، پێشنیارێکی تر ئەوە بوو (٣) دانیشتنی یەک لە دوای یەک ببێتە هۆی ئینتیهائی عزویە، بەڵی ماموستا مەڕوان فەرموو.

بەڕێز حسین اسماعیل(مەڕوان گەلاڵی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەمان تێبینی برای بەڕێزم کاك ئومێد و ئەگەر نەفەرێکی دیکەش پشتگیریمان بکات بخەینە تەسویت و بگەڕێنینەوە سەر ئەسڵەکەی ئەو ئیستیسنائەی کە دوێنێ کە بەڕێزتان کرد ئەو ئستیسنائە لادەن، لەبەر ئەوەی ئاوا برۆین ئێمە کە ئەو ماندووبوون و مەشە قەتە مان کردووە لەو ڕەمەزانە ماینەوە بۆئەوە کە دوو پرۆژە یاسا تێپەڕێنین بەلای کەمەوە ئێستا ئەوەشمان پێی تەواو نابێت، ئەگەر وابێت دەبێت جەژنیش لێرە دانیشین تاوەکۆ ئەو پرۆژە یاسایە تەواو دەکەین، وە ڕەئیی لیژنەی یاسایش دەبێت بە ئیعتیبار وەربگرێتن تەماشاش دەکەم هەر ڕەئێکی دیکەش بێتن لیژنەی یاسایی کە ڕوونکردنەوەی خۆی دەداتن پەڕلەمانتاران دەنگ لەسەر هەمان ئەو ڕەئیە دەدەنەوە کە لیژنەی یاسایی، کەواتە کاتەکەمان بەلاش دەڕوات، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایش ڕەئیی لەسەر ئەوەیە کە ئەوە بیخەینە دەنگدانەوە، غیابی موتەکەڕیر بخەینە دەنگەوە، وابزانم سێ کەسیش زیاتر پێشنیاری کردووە، بەڵێ خاتوو بێگەرد فەرموو.

بەڕێز بێگەرد دڵشاد :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتیوانی هەردوو ڕەئیی برای بەڕێزم دەکەم مادام، یەعنی لە زومنی ئەوەی کە بڕیارمان لەسەر دابوو کە فراکسیۆنەکان بەپێی هەر فراکسیۆن دوو تا سێ کەس قسە بکات و ئەوە ئیلتیزامی پێوە نەکرا، لەبەر ئەوە با ڕەئیەکان بە سێ کەس وەکۆ جاران بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ بڕوات،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خۆ ئەوە لە پەیڕەوی ناوخۆشدا نەهاتووە عورفێك بووە لەخولی پێشوو ئیشی پێکراوە، بەڵام دەترسم ئەمە وابێت ئینجا زیاد ببێت ئینجا مواخەلە بکەن بڵێن من پشتیوانی ڕەئیی فلاّن کەس دەکەم و ئینجا سەعاتێك قسە بکات دوای ئەوە کەقسەی کرد ئینجا دەڵێت من پشتیوانی ڕەئیی فلاّن کەس دەکەم، بەڵێ فەرموو کاك ڕابوون.

بەڕێز ڕابون توفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەك فراکسیۆنی گۆڕان ئەگەر سێ دەنگیش پشتگیری بکەین و بخەینە دەنگدانەوە ئێمە هەر مولتەزمین بەوەی ئەو برادەرانەی کە دیاریمان کردوون ئەوان قسە دەکەن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی ئەگەر ڕوونکردنەوەیەکتان هەیە لەسەر ئەو پێشنیارە بڵێن بۆئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، بڵێین چی تکایە با زوو بیخەینە دەنگدانەوە، ئیقتیراحێك بخوێننەوە بۆئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، تکایە با ئەو فەقەرەیە بخوێننەوە، فەرموو.

بەڕێز د.بەهار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی مەسەلەی غیابی موتەتالی زیاتر لە سێ کەس داوای کردبوو، بۆیە بەهەموو مەقایسەکان دەبێت بخرێتە دەنگدانەوە، بەڵام ئێمە لەلیژنەی یاسایی پێمان باشە بەو شێوەیە بخرێتە دەنگدانەوە (غياب متتالي في خمس جلسات بدون عذر مشروع)، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەو دەقەیە (غياب متتالي في خمس جلسات بدون عذر مشروع)، کێ لەگەڵیەتی، باشە ئەگەر ئەمە پەسەند نەکرا دوای ئەو کاتە (٣) دەخەینە دەنگدانەوە کێ لەگەڵیەتی؟ تکایە دەستتان بەرز بکەنەوە، (٣٢) کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟، (٤٢) کەس لەگەڵی نییە کەواتە پەسەند نەکرا، بکرێتە (٣)، دکتۆر عبدالله فەرموو.

بەڕێز .عبدالله جاسم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیارامن ئەو بوو (الغیاب عن حضور جلسات المجلس ثلاث مرات متتالیة بدون عذر یقبله المجلس)، یەعنی ئیحتیماله لەلایەن من (العذر)بیت؟، بەس لەلایەن مەجلیس(عذر مشروع)نەبیت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا کەواتە (٣) دانیشتنی یەك لەدوای یەك، تەبعەن لیژنەی یاسایی رووونکردنەوەیان لەسەر ئەوە دا کە ئەوە بە پێی قانونی خدمەی موەزەفین دەتوانرێت رێکبخرێت و لە قانونی خدمەی موەزەفین رێکدەخرێت، بەلأم پێشنیاری ئەندامانی لیژنە ڕەچاو دەکەین دوو پێشنییار هەبوو لەمەدا (٥) خرایە دەنگدانەوە دەنگی نەهێنا (٣)ش هەیە پێشنییار کراوە ئەویش دەخەینە دەنگدانەوە،(غیاب متکرر لمدة ثلاث جلسات متتالیة بدون عذر مشروع)، کێ لە گەلێیەتی (٣) جەلسە؟، (٤٠)کەس لەگەلێیەتی، کێ لەگەلێ نییە؟، (١٣) کەس لەگەلێ نییە، کەواتە پەسەندکرا، ئەو پێشنییارەی ماوەی ویلایەت کۆتایهاتنی ماوەی ویلایەت ئەگەر سییاغەتانکردووە لیژنەی یاسایی تکایە بیخوێننەوە،

بەڕێز د.ڤالاً فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەی یاسایی ئەو پێشنییارەی قەبولْ بوو کە دەلێت(انتهاء ویلایة المجلس)، واتا کۆتایهاتنی ویلایەتی مەجلیس یەکێکە لەو ئەسبابانەی کە ئینتیهائی عزوییە بەدوای خۆیدا دێنێت، بیدە دەنگدان بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ ڕەزامەندە، بەلێ نۆقتەی نیزامی، کاك ابوبکر فەرموو.

بەڕێز ابوبکر عمر عبدالله((هەڵەدنی)):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو پێشنییارەی کەکردم، یەعنی کە قابیلی تەجدیدبێت، ئێمە هەستدەکەین ئەم دوو، سێ رۆژە ئەم یاسایە نەختێك پەلەرمان تییاکردووە، یەعنی لە ماددەی(٥)م مەجلیسی موفەوەزین ئەو(٥)ساڵە با قابیلی تەجدیدبێت، یەعنی ئەمە شتێکی حەیەوییە، پسپورییە، خیبرە و مومارەسەیە، ئەگەر کەسێك گەندەڵی لەسەر نەبێت لە کاروبارەکەیدا شارەزابێت مەناعەتی چییە ئێمە (٥)ساڵی تر بۆ تەجدید بکەینەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

وابزانم هیچ مەناعەتێك نییە لەوە، لیژنەی یاسایی فەرموون.

بەڕێز د.بەهار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە حقوقی فەسڵی دوای ئەمە کە باسی حقوقی ئەعزاء دەکەین وتوومانە (قابلة للتجديد)، بەس (قابلة للتجديد)، بەمەعنای ئەوەی کە کاتێك(٥)ساڵەکە تەواودەبێت، ئینتیهائی ویلایەتەکەی دێت بەهەمان میکانیزمی کە لێرە دامان ڕشتووە لەڕێی پەڕلەمان جارێکی تر بێتەوە ناو مەجلیسەکە، مەبەست لەوەیە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

واتە هیچ ڕێگرییەك نییە لەوەی کە (٥) ساڵ ئەندامی مەجلیسی مفەوەزین بێت جارێکی تریش خۆی تەرشیح بکاتەوە لەبەردەم پەڕلەمانی کوردستان، بۆئەوەی ببێتەوە بە ئەندامی مەجلیسی مفەوەزین، بەڵێ فەقەرەیەك زیاد دەکرێت لێرە (انتهاء ویلایة المجلس)، کێ لەگەڵیەتی؟، (٦٦)کەس لەگەڵی نییە؟، کەس نییە لەگەڵی نەبێت کەواتە پەسەندکرا، پێشنیارێك هەبوو کە ئینتیهائی عزوییە ببێت (في حالة الترشح لأية انتخابات)، بەڵام برادەران ڕوونکردنەوە لەسەر ئەوە دا کە ئەمە لە یاسای هەڵبژاردندا بوونی هەیە، بەڕاستی من دەمەوێت لە دروستی ئەوە بکۆڵنەوە کە ئایا لە یاسای هەڵبژاردنەکاندا هەیە، چونکە بۆ نموونە دادوەرانیش دەبێت دەست لەکار بکێشنەوە پێش ئەوەی کە خۆیان تەرشیح بکەن بۆهەر ئینتیخاباتێك، بەڵام ئەمە لەیاسای هەڵبژاردنەکاندا نەهاتووە، ئەمە لە یاساکانی تایبەتمەند بە ڕێکخستنی دەسەڵاتی دادوەریدا هاتووە، بۆیە ئەگەر لە یاسای هەڵبژاردندا نەهاتبێت دەبێت لێرە باسبکرێت کە ئەگەر خۆی هەڵبژارد بۆهەر هەڵبژاردنێك ئەوە پێویست دەکات دەست لەکاری کۆمسیۆن بکێشێتەوە ئەوکات خۆی هەڵبژێرێ، با دکتۆرە بەهار ڕوونکردنەوە بدات،

بەڕێز د.بەهار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی هاتووە لەیاسایی هەڵبژاردنی پەڕلەمانی کوردستاندایە، یاسایی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان یاسایەکە تایبەتە بە پەرلەمان، بۆیە ئەمەی ئەمانە ناگرێتەوە، من پێم وایە من مەعلوماتم لەسەر یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمان هەیە کە ئەمەی تییا هاتووە کە ئەویش خاسە بە پەرلەمانەوە، ئیتیلاعم لەسەر ئەوە نییە...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

چی هاتووە لەیاسای هەڵبژاردنی پەرلەماندا؟

بەڕێز د.بەهار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەیاسای هەڵبژاردنی پەرلەماندا هاتووە دەڵێت پەرلەمانتار بە موستەقیل دادەنرێت لە ئیشەکەی کاتێك کە...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دوو شتی جیاوازە دکتۆرە بەهار ئەمە لێرەدا حەقی تەرەشوحە، لێرە داوا دەکرێت ئەو کاتەی کە ئەندامانی ئەنجومەنی کۆمسیاران هەرکاتێك بیانەوێت خۆیان تەرشیح بکەن بۆ هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان، بۆ هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم، بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان ئیستیقالە بکات بەموستەقیل حیساب بێت ئینجا حەقی تەرەشوحی هەبێت، تیپا نییە وانییە؟

بەڕێز د.بەهار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەخێر، ئەوەی تیپا نییە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کەواتە دەبێت ئیزافە بکرێت، کاك بەیار فەرموو.

بەڕێز بەیار طاهر دۆسکی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەری نووکە مە موناقەشا هندێ یاکری سەلاحییاتێت مەجلیسی ئێك ژسەلاحییاتێت مەجلیسی دبێژیت (مصادقة علی تسجیل القوائم الانتخابیة و مرشحنا)، بدیتنا من نابیتن مورەشحەك موسادەقە لسەر بێتە کرن ئەگەر ئەندامبیتن د مەجلیسا، یەعنی ئەڤە بەدیهیاتن، چونکە یاژمن ڤە بەری نووکە مە پەسەندا ڤێ ماددێ یاکری و مە تەجاوزا کری، ژبەر هندێ بدیتنا من ئەڤە تشتەکێ زێدەیە ئەم دکەین، ئیستیقالە دڤێت بدەت ژنوویکا بێتە پەسەندکرن، چاوا دبیتن ئەندامێ مەجلیسێ ژی بیتن و پەسەندا تەرشیح خۆ ژی بکەتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لەڕووی مەنتقییەوە ئەوەی جەنابت دەڵێی ڕاستە، بەڵام لەڕووی قانونییەوە هیچ ڕێگەیەکی قانونی نییە لە ئێستا، ئێستا بەم شێوەیە هیچ ڕێگایەکی قانونی نییە لەبەردەم ئەوەی کە کەسێك ئەندامی ئەنجومەنی کۆمسیارانیش بێ و خۆی هەڵبژێرێت، بۆیە ئەو پێشنیارەش دەخەینە دەنگدانەوە کە ماوەی ئەندامیەتی ئەندام لە ئەنجومەنی کۆمسیاران کۆتایی پێبێت ئەگەر خۆی هەڵبژارد بوو هەر یەکێك لە هەڵبژاردنەکان، کێ لەگەڵیەتی؟، (٦٢) کەس لەگەڵی نییە؟، (٤) کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەندکرا، پێموابێت پێشنیارەکان تەواو بوون لەسەر ئەو ماددەیە، لیژنەی یاسایی بخۆێننەوە بۆئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، پەروا خان نوقتەی نیزامیت هەبوو؟ فەرموو.

بەڕێز پەروا علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەنها ئەوەم هەبوو ئەگەر لەکاتێکدا ئەوکەسەی کە خۆی هەڵدەبژێرێت دەرنەچێت ئایا دەگەڕێتەوە سەر هەمان وەزیفە؟، چونکە بەپێی یاسای کۆمسیۆن...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نەخێر ئیستیقالە دەکات تەواو.

بەڕێز پەروا علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەی بەپێی یاسایی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان ئەو موددەیە بە ئیجازە حیسابە، وە لە حاڵەتێکدا کە خۆی کاندید کردو دەرنەچوو دەگەڕێتەوە سەر هەمان وەزیفەی خۆی؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

هیچ دەقێکی وا نییە، دەنگیش لەسەری دا تەواو پەروا خان، بەڵام دەنگی لەسەر درا بەو شێوەیە، یەعنی هیچ دەقێك نییە بڵێت ئیجازە دەبێت لە ئیشی خۆی لە مەجلیسی مفەوەزین، حاکمیش دەبێت ئیستیقالە بکات ئینجا خۆی تەشریح بکاتن، لیژنەی یاسایی ماددەکە بخوێننەوە بۆئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، دکتۆر فرست فەرموو.

بەڕێز دکتۆر فرست صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی پەروا خان باسیکرد سەبارەت بە پەرلەمان راست دەکات، ئەو کاتەی مەجبورە ئیستیقالە بدات کە دەرچوو نەك پێش ئینتیخابات، ئەو کاتەی کە دەرچوو پێش سوێند خواردن بڕیار دەدات ئایا ئەندامی پەرلەمانبێت یان لەو شوێنە بێت، نەك لەکاتی خۆ تەرشیح کردن، وە من دەنگمدا بەو نەسە ئیزافە بکرێت باشە، بەڵام ئەوەی هەر بۆ رووونکردنەوەیە، یەعنی ئەوە نییە کە پێش خۆ تەرشیح دەکەی بۆ پەرلەمان تۆ ناچاربیت بۆ نموونە ئەگەر مامۆستای جامیعەبی ئیستیقالە بدەی، نەخێر ئەو کاتەی کە دەر چوویە لەڕۆژی سوێند خواردنەوە لە شوێنەکەی دی جا لە مەجلیسی بەلەدییە بێ یا لە موحافەزەبێ موستەقیل حیساب بێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەزانی دوو شتی جیاوازە، قازی و ئەندامی مەجلیسی مفەوەزین جیاوازن لە وەزیفەکانی تر، چونکە ئەمانە پەیوەندییان بە نەزاهەتی ئینتیخاباتەوە هەیە، بۆیە هەر کەسێك خۆی تەرشیح دەکات پێویست دەکات ئیستیقالە بکات، نابێت هیچ رەبتێکی بە مەجلیسی مفەوەزین و بە ئینتیخاباتەوە بمێنێت، ئەمە جیاوازە لە مۆزەفێکی ئیعتییادی، لەمامۆستایەکی زانکۆ، یان لە مۆزەفێك لەهەر جێگایەکی تر بێ، چونکە ئەمە پەیوەندیدارە ڕاستەوخۆ بە ئینتیخابات و بە نەزاهەی ئینتیخاباتەوە، بۆیە ئەوەی کە دەنگی لەسەر درا سەحیح بوو، پێموابێت شتێکی باشە بەڕای شەخسی خۆم، بەڵێ کاك سالار فەرموو.

بەڕێز سالار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەیە گرنگ بوو وە تەحسیل حاسڵیشە، کە کەسێك دەبێتە ئەندامی ئەنجومەنی کۆمسیاران دەبێت کەسێکی بێ لایەن بێت سەربەهیچ تەوەجوهێکی سیاسی نەبێت، نابێت دەرفەتیش بە ئەو لەحزەی کەویستی خۆی تەرشیح بکات بۆ کیانێکی سیاسی یان حزبێکی سیاسی کەواتە موسداقییەتی

ئەندامیەتی لەدەست دەدات ئەسڵەن، بۆیە بزەبت تێڕوانینەکەی جەنابتان گۆنجاوە بۆ دەسەلاتی دادوەری و بۆ ئەنجومەنی کۆمسیاران یان دەزگای هەڵبژاردن ئەم لایەنانە ڕاستە ئەگینا بۆ حکومەت و پەرلەمان بێت دەکرێت ئەندامیەتی لەیەک لەحزەدا لەپەرلەمان و لە حکومەتیش هەبێت، بەلأم بۆئەوەی تریان قەتعیەن نابێت ئەگەر ماددەکەش نەبێت هەر نابێت ماددەکەش هەبێت تەئکیدکردنەوەی کارێکی باشە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، خۆی من ئەو بیرۆکەیەی جەنابیشت دەمزانی کاك سالار لەبیرم مابوو، بەلأم دوێنێ ئەگەر بیرت بێ حیزبی سیاسی تەسبیت کرا کیانی سیاسی تەسبیت نەکرا، بۆیە ڕەنگە مافی ئەوەی هەبوایە بۆ کیانی سیاسی خۆی تەرشیح بکردایە حیزبی سیاسی نەبێت، ئەوە ڕاستە، کاك عمر شتێکت هەبوو فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من زۆر لە پێش ئەو برادەرانە دەستم بەرز کردبۆوە، ئەوە یەکەم جارە ئەو گلەییە بکەم، بەلأم مافی خۆمە ئەو گلەییە بکەم، هیچ کەسێك مافی ئەوەی نییە وەزیفە لە کارمەندێکی دەوڵەت وەرگرێتەوە پێش ئەوەی دەربچێت لە ئینتیخاباتدا من پشتگیری لە دکتۆر فرست دەکەم، دەبێت دەربچێت ئینجا ئیستیقالە بدات، ئەگەر حاکمیش بێت دەبێت دەربچێت ئەگەر لە کۆمسیارانیش بێت دەبێت دەربچێت، یەعنی مەنتقی تیا نییە تۆ لە عزوی مەجلیسی کۆمسیاران بێ، بەلأم دەرنەچێت و دوایش دەربکرێت، یەعنی لەو لەکی دەی جەژنەی هەم لە کۆمسیارانیش بۆی و هەم دەریش نەچویت ئەمە مەنتقی تیا نییە و ئەو دەنگدانەش هەڵەبوون، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو دەنگدانە هەڵە نەبوو کاك عمر بەشێوەیەکی ئسوولی خۆی کراوە، من تائێستاش پێداگرم لەسەر ئەوەی کە ئەندامی ئەنجومەنی کۆمسیاران و مەجلیسی قەزاو قازی فەرقی هەیە لەگەڵ هەر وەزیفەیەکی تر، چونکە ئەمە پەیوەندیدارە بە نەزاهەتی ئینتیخاباتەوە،

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

حاکمێك ئەگەر دەرنەچوو دەری دەکەن؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ ئیستیقالەی کردووە، ئەوحاکمانەی کە،

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیجازە وەردەگرێت ئەو مانگە تا ئەنجامەکەی دیاری دەکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نەخێر کاك عمر ئیجازە وەر ناگرێت، ئیستیقالە دەکات ئینجا خۆی تەرشیح دەکات، لیژنەی یاسایی ماددەکە دەخوێنێتەوە، ماددەی (٧)م.

بەڕێز د.ڤالاً فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الفصل الخامس

المسائلة وانتهاء العضوية

المادة السابعة:

أولاً : تنتهي العضوية في المجلس لأحد الاسباب الآتية :

١-انتهاء ويلاية المجلس.

٢-الاستقالة.

٣-الوفاة أو عجز العضو عن أداء مهامه.

٤-صدور حكم قضائي بات بحق العضو في جريمة مخلة بالشرف.

٥-إعفاء برلمان كوردستان أعضاء المجلس مجتمعا أو منفرداً من مهامهم عند مخالفتهم لأحكام هذا القانون والأنظمة باغلبية الثلثين.

٦-إذا ثبت عدم صحة المعلومات التي أدلى بها عند الترشح للوظيفة.

٧-غياب متتالي لثلاث جلسات بدون عذر مشروع.

٨- عند ترشيح العضو لاحد المجالس النيابية.

ثانياً : (في حال شغور احد مقاعد المجلس لأحد الأسباب الواردة في الفقرات أعلاه يتم اختيار)، لێرەدا تەعین هاتووە، بەلاّم چونکە ئیختیارە بەپێی ماددەی (٥) فەقەرەی یەکەم لەوێ بە ئیختیار دادەنرێت، بوویە ئەو تەعینە هەڵەی تەبعە، (في حال شغور احد مقاعد المجلس لأحد الأسباب الواردة في الفقرات أعلاه يتم اختيار عضو أخر بنفس الألية الواردة في هذا القانون).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەو ماددەیە کە بەو شێوە خوێنرایەوە؟، (٧٢)کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە، (٣)کەس لەگەڵی نییە کەواتە پەسەندکرا، دانیشتنەکە ڕادەگرین تا کاتژمێر دوو و نیو، دوایی دەگەڕێنەوە بۆ بەردەوامیدان بە گفتو گۆکان.

دانیشتنی دووەم

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە ناوی خوای بەخشندە و میهرەبان، دانیشتنەکەمان بە ناوی گەلی کوردستانەوە دەست پێدەکەین، بەردەوام دەبین لە خستنە ڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای کۆمیسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردن و ڕاپرسی و ڕاپۆرتی لێژنە پەیوەندیدارەکانی پەرلەمان، سەبارەت بە پرۆژە یاساکە بە پێی ماددەکانی ﴿٧٢ و ٧٤ و ٧٧﴾ لە پێڕەوی ناوخۆی پەرلەمان، ژمارە یەکی، هەموار کراوی ساڵی ﴿١٩٩٢﴾ی پەرلەمانی کوردستان

عێراق، كه بـه تـەماین ئـەمرۆ تـەواوی كـەین، داوا لـه لیژنـەی یاسـایی دەكـەین فـەرموون مـاددەی هەشـتەم بیخوێنێتەوه.

بەڕێزد. بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

الفصل السادس، حقوق الاعضاء

المادةالثامنة:

اولا: يتمتع اعضاء مجلس المفوضين (بامتيازات وكيل الوزارة) لمدة خمس سنوات قابلة للتجديد لمرة واحدة.

ثانيا: لمجلس المفوضين منح مخصصات لموظفيه لاتتجاوز المخصصات الممنوحة لموظفي البرلمان.

ثالثا: جميع اعضاء مجلس المفوضين لايمكن تعينهم في وظائف عامة، باستثناء المناصب الاكاديمية، ولمدة ثلاث سنوات من تاريخ انتهاء مهمتهم كمفوضين.

رابعا: يتمتع المفوضون براتب تقاعدي يبلغ ٨٠٪ من مجموع ما كانوا يتقاضوه من رواتبهم بعد انتهاء مهامهم عدا حالات الاقالة والاستقالة او الادانة بجريمة لها علاقة بعملهم.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ، كێ قسە لەسەر ئەم ماددەیە دەكات؟ مامۆستا فەرموو،

بەڕێز حسین اسماعیل حسین(مەروان گەڵاڵی) :

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە چوار پەرلەمانتار پێشنیارێكمان كرد كە هـەر رەئیێك ئەگـەر سێ پەرلـەمانتاری دیكـە پـشت ڕاسـتی نەكەنەوە قسەی لەسەر نەكرێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

باشە، وا دیارە ئێوە خۆتان پابەند نەبوون بەو ئیتفاقییەی كـە خۆتـان كردووتانـە، بۆیـە ئێمـەش پاشـگەز بووینـەوە لـەو مینحەیـەی كـە بـە ئێوەمـان دابـوو، بۆیـە بـۆ هـەر پەرلـەمانتارێك هـەر رەئیێـك بیخەینـە دەنگدانەوە پێویستی بە پـشتگیری هەیـە، هـەر رەئیێـك سێ كـەس پـشتگیری نـەكات نایخەینـە دەنگدانـەوە، بەڵێ فەرموو مامۆستا رابوون،

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕیز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە یەكەم پابەند بووین، دەتوانی سەیری ناوەكان بكەی بۆ ناونووسین.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەس بەشێك لە فراكسیۆنەكان پابەند نەبوون.

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، دووەم، داوا دەکەم بە گوێرەی پێڕەوی ناوخۆ لە هەر ماددەیەک کەسێک لە جارێک زیاتر قسە نەکات و دوای ناو نووسینیش، ناو نووسین کۆتایی پێدێت بە پێی پێڕەوی ناوخۆ، ئێستا ناوەکانتان نووسی، کەواتە ناو نووسین کۆتایی پێهات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەس یەک حاڵەتە، ڕای فراکسیۆنەکان وەردەگرینەوە لەو حاڵەتانەی کە ئیزافە هەبێت.

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

بەس ئەوەندەی فراکسیۆنەکان باشە، مەمنوون.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاک شوان فەرموو نوقتەی نیزامی،

بەڕێز شوان شێخ احمد:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

پێم باشە جەنابت دوێنێ کە ئەو بڕیارەتاندا وەکو سەرۆکی پەرلەمان، کە یەک کەس مواخلە بکات پێویست ناکات پاشگەز ببینەوە، ئیتتفاقی فراکسیۆنەکانیش ئێستا کراوە پێم باشە پابەند بین و لە سەری بڕۆین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخیر پابەند نابن پێیەوە، د.ابراهیم فەرموو،

بەڕێز ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

ببورە، ئەو وشەی کاک رابوون بەکاری هێنا، باشە سیغەی ئەمری تێدایە، نابێت ئەو بە سەرۆک پەرلەمان بڵێت، باشە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ کاک ئاری فەرموو،

بەڕێز ئاری محمد عبدالرحیم ﴿ئاری هەرسین﴾:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

مەسەلەی پابەند بوون یان پابەند نەبوون ئەوە بەستراوەتەوە بە قوەتی بەڕێوەبردنی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانەوە، ئەگەرنا بە حەزی ئینسان بێت، ئینسان بە عام لەوانەیە لە ژیانیدا زۆر حەزی لە قانوون و پابەندبوون نەبێت، بەڵام ئەوە جەنابتان دەبێ کارێک بکەن کە ئێمە پابەند بین.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك ئاری گیان، ئێوە بە پێی پێڕەوی ناوخۆ بۆتان هەیە موداخەلە بكەن، ناو بنووسن بۆ ئەوەی قسە بكەن، بەڵام خۆتان ئیتفاقتان كردبوو كە لەهەر فراكسیۆنێك دوو كەس قسە بكات بۆ بابەتێكی دیاری كراو، خۆتان پابەند نەبوون پێیەوە، لەبەر ئەوە ناتوانین رێگە لەوە بگرین كە تۆ قسە بكەی، ناو بنووسن بۆ قسە كردن، بەڵێ فەرموو،

بەڕێز فخرالدین قادر عارف ﴿سكرتێری پەرلەمان﴾:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بۆ گفتوگوو كردن لەسەر ئەم ماددەیە ناوی ئەم بەڕێزانە لای ئێمە تۆماركراوە ﴿سالار مەحموود، سەركەوت سەرحەد ، مریم صمد، زانا عبدالرحمن، ئاواز جەنگی، قادر ئۆتمان، ئومێد حەمە علی، انور قادر، كاك فەرهاد، سوهراب میكائیل، دكتۆرە جوان، د.عبدالله، كاك بەیار، ماموستا غریب، كاك عمر عینایەت، علی حەمە صالح، كاك خلف﴾.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك سالار فەرموو،

بەڕێز سالار محمود مراد علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

زۆر بە كورتی هەندێ لە برگەكان داڕێژراونەتەوە هاوشێوەی كۆمیسیۆنی عێراقی، ئەوەی پەیوەندی بەئیمتیازات و پلەوە هەیە ئەگەر وا بێت چوار ساڵ جارێك ئەم كۆمیسیۆنانە تازە ببنەوە، بە راستی ئەم وڵاتە پڕ دەبێت لە پلە تایبەت و جێگر وەزیر و وەزیرو پەرلەمانتاری خانەنشینكراو و ... بۆیە پێداچوونەوەیەك بەم خاڵە بكرێت و خاڵی دووەمیش ئەگەر بكرێت بۆ موعالەجە كردنی، تەنها بۆ چوار ساڵەكە بێت، ئەگەر تەمەنی تەقاعودی نەبێت نەتوانێت ئەم ئیمتیازە وەربگرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز د.عبدالله فەرموو،

بەڕێز عبدالله جاسم رجب:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

نیسبەت ب ﴿جمیع اعضاء مجلس المفوضین لایمكن تعینهم في وظائف عامة، باستثناء المناصب الاكادیمیة، ولمدة ثلاث سنوات من تاریخ انتهاء مهمتهم كمفوضین﴾، تەبعەن لە زۆربەی قەوانینی دەوڵەتانی دەوروبەری ئێمە بە سەراحەت ئیعلان كردییە ﴿لا یجوز لهم ان یقوم بای عمل مقابل أجر لصالح ای جهه مهما كان صفتها﴾، یەعنی وەزیفە خاسە و عامە و موخەسەسات و تیجارەت و هەموو لە ﴿استثنا﴾ كردییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك ئومێد حەمە علی فەرموو،

بەڕێز ئومێد حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی هەشتەم، من لە برگەکانی سێیەم و چوارەم تێبینیەکانم دەخەمە روو، نابێت ئەندامانی ئەنجومەن لە وەزیفە گشتییەکاندا دابمەزرێن، جگە لە پێگە ئەکادمییەکان و بۆ ماوەی سێ ساڵ لە رێکەوتی کۆتایی هاتنی کارەکانیان وەك کۆمیسیار، من وای بە باش دەزانم بۆ ئەوەی کە رێگا بگرین لە مەسەلەی بەکارهێنانی ئەم ئەنجومەنی کۆمیسیۆنە بۆ کاری حیزبایەتی و ئەو ئاسۆیە دابخەین لەبەردەم هەر یەکێك لەو ئەندامانە کە کاری حیزبی بکات و بە ئاراستەی حیزبیدا بیر بکاتەوە، جگە لە وەزیفە گشتییەکان مەسەلەی کاندیدبوونیش لێرەدا باسی لێ بکرێت، لە وەزیفە گشتییەکان و رێگەش لەمە بگرێت کە کاندید بکرێت بۆ هەرپەرلەمان و ...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماددەی پێشوو موعالەجە کرا.

بەڕێز ئومێد حەمە علی صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نە، نە، مەسەلەی کاندید بوون بۆ پەرلەمان، مەبەستم ئەوەیە بۆ ماوەی سێ ساڵەکە بۆ ئەوەی رووتر بێت، دەڵێ بۆ ماوەی سێ ساڵ ناتوانێ لە وەزیفە گشتییەکاندا بێت، مەبەستم ئەوەیە دوای ئەم سێ ساڵەش بە هەمان شێوە بتوانێ کاندید بێت، چونکە ئەگەر هەر ئیستیقالە بکات، ئەمەش هەر زۆر موهیممە بۆ ئەوە ئیشکالی تێدا نییە، دەتوانێ ئیستیقالە بکات و کاندید بێت، بەڵام ئەو سێ ساڵە بکرێتە مەرج بۆ ئەوەی کە کاندید نەبێت بۆ دوای سێ ساڵ تەواو بوونی ئەرکەکەی لە ئەنجومەنی کۆمیسیاران، کۆمیسیاران مووچەی خانەنشینیان بە رێژە ﴿٨٠٪﴾ لە کۆی مووچەکەیان دەبێت لە دوای کۆتایی هاتنی کارەکانیان جگە لە حاڵەتی ئەوەی کە ... هەڵبەت لێرە پشتیوانی لە قسەی کاك سالاریش دەکەم بۆ ئەوەی مەسەلەی خانەنشین ببێتە سەرەتایەك، تەبعەن ڕایەکە وایە دەبێ مەرج دابنرێت، لێرە مەرجەکە تێدا نییە، مەرجی تەمەنی یاسایی خانەنشین بوون و بکرێتە مەرج بۆ خانەنشین بوونی هەر ئەندامێکی کۆمیسیاران، رەنگە لێرە قسەیەك بێتە ئاراوە بڵێین: بەمە جۆرێك لە نادادپەروەری دێتە گۆڕێ، بەوەی کە هەرکەسێك ئەگەر تەمەنیشی بگاتە ئاستی خانەنشینی یاسایی لێرە خانەنشین دەبێت، بۆ ئەوانەی کە تەمەنیان کەمە خانەنشین نابن، بۆ ئەوەی رێگەش لەمە بگرین دەتوانین مەرجێکی دیکەش دابنێین کە ئەو کەسەی تەمەنی یاسایی خانەنشین بوونی هەیە پێشتر لە خزمەتی گشتیشدا بوو بێت، واتە بە بێ خزمەت نەهاتبێتە ناو، واتە تەنها ئەو کەسانە خانەنشین ببن کە پلەی مودیر عام یان هەر پلە و پۆستێکی تری حکومی لە دام و دەزگاکانی تردا هەبووە، هاتووە لێرە ئەندامی ئەنجومەنی کۆمیسیارانە و تەمەنی دەگاتە

ئاستی خانەنشین بوون بتوانرێ خانەنشین بکرێت، بە راستی شتێکی دیکەش دێتە ئاراوە کە ئەو ماوەی سێ ساڵە تۆ بتەوێ خانەنشینیان نەکەی، ئەمە بە چەشنێك لە چەشنەکان هەم رێگری کردنە لەوەی کە خانەنشین بوون دروست ببێت، ئەمە پێویستە عیلاجی ئەو ماوەیە بکرێت، حکومەت ئیلزام بکرێت کە بە رێژەیەکی کەمتر لەو پارەیەی بۆ ئەوانەی کە گەنجن و تەمەنێکی کەمیان هەیە ئەگەر کاری پێشوویان نەبوو، واتە هیچ کارێکی پێشینەیان نەبوو، تا کارێکیان بۆ دەدۆزرێتەوە رێژەیەکی دیاری کراو کە دواتر دەتواندرێت لیژنەی یاسایی یان لیژنەی پەیوەندیدار کە پەرلەمانتاران لەسەر ئەمە پێشنیار بخەنە ڕوو، ئەوە دیاری بکەن چ رێژەیەك گونجاوە بۆ ئەوەی ژیانیان دابین بکرێت تا ئەو کاتەی بە پێی پسپۆری و بە پێی ئارەزووی خۆیان ئیشێکی بۆ دەدۆزرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، تکایە بەڕێزان قسەکانتان کورت بکەنەوە، ڕێك و راست پەیامتان چییە؟ داواکاری و پێشنیارتان چیە؟ بیخەنە ڕوو، پێم وابێ ئەندامانی پەرلەمان لێی تێدەگەن ئەزانن تۆ ئێستا داوای چی دەکەی؟ ئێستا تۆ داوای ئەوە دەکەی خانەنشین نەمێنێت، بۆیە دەڵێی با لێرە مەرجی تەمەنیشی بۆ ئیزافە بکرێت، ئیتر پێویست ناکات زۆر شەرحی بکەی، کاك ئەبو کاروان فەرموو،

بەڕێز عبدالرحمن فارس ﴿ابو کاروان﴾:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕەنگە نەختێك ڕای من جیاواز بێت لە برادەران، ئەویش ئەوەیە دەبێت مووچە و ئیمتیازتیان بە شێوەیەك بێت قابیل نەبن بکزدرێن،چونکە ئەوە بەکار دەهێنرێت، چونکە ئێستا لە عێراقیشدا ئەمانە نە دامەزراندنیان بۆ دەبێت دوای سێ سالّ و مووچەیەکی باشیشیان پێدەدرێت، بۆیە ڕەنگە ئەو فەرمانبەرە بزانێ مووچەی کەم دەبێت و خانەنشینی کەم دەبێت، ڕەنگە لە موقابیل ئەمە شتێکی زۆر وەردەگرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاسن کاك سوهراب میکائیل فەرموو،

بەڕێز سوهراب میکائیل محمدامین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پێشنیار دکەم ئەڤ هەر سێ خالە ئیزافە ببن، ببیتە، خامساً: اذا اصیب احد اعضاء مجلس المفوضین اثناء او من جراء خدمته في المفوضية بعوق يمنعه من اداء واجبه يخصص له راتب تقاعدي محدد.

سادساً: اذا توفی احد اعضاء مجلس المفوضین اثناء او من جراء خدمته في المفوضية او بسببها يخصص لعائلته راتب تقاعدي محدد.

سابعاً: تحتسب خدمة العضو في المفوضية لاغراض العلاوة و الترفيع و التقاعد.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، پێشنیارەکانتان بە نووسین بێنن، بە تایبەتی ئەو بەڕێزانەی پێشنیار دەنووسن، پێشنیار بێنن بۆ لیژنەی یاسایی، کاك بەیار فەرموو،

بەڕێز بەیار طاهر سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز دەستخوشیێ ل موقتەرحێ ابو کاروانی دکەم، راستی تقیا کۆمیسیونێ هندەك ئیمتیازات هەبن داکو بشێن کارێن خو بکەن بێ کو تووشی زخوتا ببن، بۆ قی چەندێ ژی دەمێ ئەم رونشتنێ دگەل لیژنا یاسایی مە داکۆکی لسەر قێ هندێ دکر کو تقیا دەرەجات و ئیمتیازاتێت وەزیفی حەتتا رەواتب وەکی بەغدا بیت، چونکی تە موئەسسەکا دی یا هەی کو مونافسە، بیت کەس نەبیت کاری بکەت، داکو بشێی سبەهی ل موستەوایێ عیراقێ بێژی من ژی موئەسساتەکا موستەوای عیراقێ هەی و ل ئەو موئەسساتێ هەرێمی کێمتر نینن ، زمنێ وان پەرلەمانێ ژی، پەرلەمانێ مەژی نەفسی ئیمتیازات و دەرەجاتێت بەغدای هەبن، تقیا کارمەندێت مفوضینێ ژی هەمان ئیمتیازاتێت بەغدا هەبن ئەمە ژ لایەکی قە، یا دی ژی نیسبەت راتبێت تەقاعدی دیتنا من، من بوچوونەکا هەی کو تقیا راتبێت تەقاعدی ل دویف قەوانینێت نافز بیت، چونکی بیتن قانونا تەقاعودێ عام ل هەرێمێ ژی بهێتە پەسەند کرن، دیتنا من قیابا ئەم ژی دویف وا بین نەکو تشتەکێ خاس بیت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك سەرکەوت فەرموو،

بەڕێز سەرکەوت سەرحەد خلیفە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ماددەی هەشتەم، خالی یەکەم، ئەندامانی ئەنجومەن ئیمتیازاتی بریکاری وەزارەتیان دەبێت، لێرەدا باشتر وایە لەم ماددەدا پۆستی وەزیفی بەرپرسی پارێزگاکان دیاری بکرێت، لەم خالّەدا و بڕگەیەکی بۆ زیاد بکرێت و قسەی لەسەر بکرێت، هەروەها دەربارەی فەرمانبەران لە هەمان ماددەدا، بڕگەیەك زیاد بکرێت سەبارەت بە ماف و ئەرکی ئەو فەرمانبەرانەی کە بە شێوەی هەمیشەیی لە نێو پۆستەکانی کۆمیسیۆن و ئوفیسەکان کار دەکەن کە هەمان ماف و ئەرکی حکومەتی هەرێمی کوردستانیان هەبێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك انور قادر فەرموو،

بەڕێز انور قادر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی هەشتەم، منیش هەر تێبینیم لەسەر بڕگەی چوارەمە، من لەگەلّ مافی خانەنشین کردن نیمە، ئەگەر وابێ ئەندامانی مەجلیس تەمەنیان لە سی سالّ کەمتر نەبێت و لە پلەی تایبەتیشدا بن، کار بەم شێوەیە بروات لە هەرێمی کوردستان بە لێشاو خانەنشین کردنی گەنجان بە رێژەیەکی زۆر دواجار دەبێتە کۆمەلگایەکی کوردی خانەنشین کراو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز خاتوو مریم صمد فەرموو،

بەڕێز مریم صمد عبدی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی هەشت، برگەی یەکەم، پشتگیری لە کاك سالار دەکەم و لە برگەی دووەمیش پشتگیری لە بەڕێز ابو کاروان دەکەم، لە برگەی سێیەم دەڵێت نابیت ئەندامانی ئەنجومەن لە وەزیفە گشتییەکاندا دابمەزرێن جگە لە ئەرکە ئەکادمییەکان بۆ ماوەی سێ ساڵ، پێشنیار دەکەم لەم برگەیە لە جیاتی سێ ساڵ پێنج ساڵ بێت، چونکە یەکێك لە هۆکارە سەرەکییەکان کە ئەندامانی کۆمیسیاران دەکەونە ژێر کاریگەری، ئەوەیە کە دەسەڵاتی جێبە جێکار ژێر بە ژێر بەڵێنی پلەو پایەیان پێ بدات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دکتورە جوان فەرموو،

بەڕێز د.جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نیسبەت خاڵی یەکەم، لە برگەی هەشت، ﴿یتمتع اعضاء مجلس المفوضین (بامتیازات وکیل الوزارة) لمدة خمس سنوات قابلة للتجدید﴾ کە دەڵێت ﴿قابلة للتجدید﴾، بەو مانایەیە کە مەفتوحت بە جێ هێشتووە و پێشنیارم ئەوەیە کە بکرێت بە ﴿قابلة للتجدید و لمرة واحدة﴾ تا فورسەت بدرێتە کەسانی تر کە ئەسحاب کەفائاتن حەز دەکەن لە کۆمیسیۆن ئیش بکەن و نەبنە تاپۆ لەسەر خەڵك، لەگەڵ سێیەمم دووبارەی ناکەمەوە، هاوڕا مە، پشتگیری لە ڕەئی کاك ئۆمێد دەکەم، بە نیسبەت ئیزافەی پێنج و شەش پیشتگیری ڕای کاك سوهرابی دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك زانا فەرموو،

بەڕێز زانا عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر سوپاس من قسە ناکەم.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس کە قسە ناکەی، بەڕێز مامۆستا عمر فەرموو،

بەڕێز عمر عینایەت حەمە سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە دکتورە جوان دەکەم ﴿قابلة للتجدید لمرة واحدة﴾ دووەم، ثانیا: لمجلس المفوضین منح مخصصات لموظفیه اسوة للمخصصات الممنوحة لموظفي البرلمان.

چونکه ئەوانە سەر بە پەرلەمانن، ناکرێت سەر بە مەجلیسی وزراء بن، ناکرێت بشوبهێنرێت بە وان، دەبێ ﴿أسوة بموظفي البرلمان﴾ بێت، پشتگیری ئەوە دەکەم کە خانەنشینی کەسێك نەکرێت لە ئەنجومەنی کۆمیسیاران، مەگەر تەمەنی گەیشتبێتە تەمەنی تەقاعودی، ناکرێت ئەم جۆرە شوێنانە ببێتە مایەی خانەنشین کردنی ژمارەیەکی زۆر لەبەر ئەوە پشتگیری قسەکانی کاك ئومێد و هاورێیەکی تر کە وا بزانم کاك سالار بوو دەکەم کە خانەنشین نەکرێت، وەکو هەموو کارمەندانی دەوڵەت بچنەوە سەر کارەکانی خۆیان، دوای ئەوەی کارەکانیان تەواو بوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خاتوو ئاواز فەرموو،

بەڕێز ئاواز جەنگی برهان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتگیری کاك سالار و کاك انور و کاك ئومێد حەمە عەلی دەکەم لەسەر خانەنشینی و ئیمتیازاتیان دوای ئەوەی کە کاتەکەیان تەواو بوو، پرسیارێکیشم هەیە بۆ لیژنەی یاسایی، ئەو بەڕێزانەی کە وەکو دەستەی کۆمیسیارن کە وەکو بریکاری وەزیر دەست بەکار دەبن و ئەو پلەیەیان پێدەدرێت و ئێمە وەکو پەرلەمان ناتوانین بانگهێشتی پەرلەمانیان بکەین و لێپێچینەوەیان لەگەڵدا بکەین لە کاتێکدا ئەگەر یەکێکیان سەرپێچی کرد، چ ئالییەتێك هەیە بۆ ئەوەی ئێمە لێپێچینەوەیان لەگەڵ بکەین؟ و ئەگەر لێپێچینەوەیان لەگەڵ کرا نەگەهشتبێتە ئەو ڕادەیەی دووریان بخەنەوە لە کارەکەیان، چ ئالییەتێك هەیە بۆ ئەوەی ئێمە وەکو پەرلەمان لێپێچینەوەیان لەگەڵدا بکەین؟ لەبەر ئەوەی ئەوانە پلەکەیان بریکاری وەزیرە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك علی فەرموو،

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ببووڕە من نەمدەویست قسە بکەم، بەڵام هەندێ مولاحەزەی مالی و ژمێریاری و یاسایی هەیە، لە خاڵی یەکەم دەڵێت: ئەندامانی ئەنجومەن ئیمتیازاتی بریکاری وەزیریان هەبێت، پلەی بریکاری وەزیر و ئیمتیازاتی بریکاری وەزیر زۆر جیاوازییان هەیە، وەك چۆن ئێستا پەرلەمانتار ئیمتیازاتی وەزیری نییە، پلەی وەزیری هەیە، ئەمە جیاوازە، تۆ ئیمتیازات حسێب کەی دەرمالە دەگرێتەوە و کۆمەڵێك شتی تر دەگرێتەوە، ئەمە خاڵێك، دوو خاڵیان تەناقوزی یەکە دەبێ حەلیان بۆ بدوزرێنەوە، کاتێك کە تۆ دەڵێی: ئیمتیازاتی بریکاری وەزیری هەیە دەبێ وەکو بریکاری وەزیر خانەنشین بکرێت، وەکو بریکاری وەزیر هەموو مامەڵەکانی لەگەڵدا بکرێت، تەناقوزەکە لە چی دایە؟ کاتێك کە ئەندامێك خانەنشین دەبێت بە پێی قانوون نابێت بگەڕێتەوە سەر کارێکی تر، واتە دوای سێ ساڵەکە نابێت کارێکی تر بکات، چونکە نابێت

لەیەك كاتدا كەسێك دوو مووچەی هەبێت، واتە دەبێ مووچەكەی پێشووی هەڵبوەشێتەوە كە بریكاری وەزیرە، مووچەی بریكاری وەزیر و خانەنشینەكە هەڵبوەشێتەوە، ئەوجا دەرفەتی پێبدرێت بڕواتەوە سەر كارێكی تر، كە دەڵێی ئیمتیازاتی بریكاری وەزیری هەیە لە ماددەی یەكەمدا، ماددەی چواردەم هیچ پێویست ناكات، چونكە بریكاری وەزیر بە لە ﴿٨٠٪﴾ی مووچەكەی خانەنشین دەكرێت، هەمان ئیمتیازاتە و هەمان شتە، ئیزافەیەكی تر كە قسە زۆر لەسەر ئەمە دەكرێت، دەبێت شتێك جیا بكەینەوە، تەسەور دەكەم هەم مەحەلی بانگهێشتكردنەكە كە سەرۆكی كۆمیسیۆنە پلەی وەزیری هەبێت، سەرۆكی كۆمیسیۆن تەبیعییە جیا بكرێتەوە لە ئەندامانی ئەنجومەنی كۆمیسیاران، ئەمە خاڵێك، خاڵێكی تر كە قسەیەك زۆر دووبارە دەبێتەوە ئێستا تا ڕادەیەك ئەمە مەرفوزە، مەعاشی زۆری بدەرێ بۆ ئەوەی نەكڕدرێت، ئێستا ئەم بیرۆكەیە بە تەواوی رەفز كراوەتەوە، چونكە پاش دیراسەیەكی زۆر دەركەوتووە ئەوەی كە دەكڕدرێت پەیوەندی بە مەبادیئەوە هەیە، پەیوەندی بە مووچەوە نییە، چونكە زۆر خەڵك هەیە مووچەكەشی لێبڕاوە نەتوانراوە بكردرێت، زۆر خەڵكیش هەیە ئێستا لە واقعی كوردستان مووچەكەی سیانزە ملیۆنە، بەڵام ناتوانێت سەربەخۆ بێت، خاڵێكی دیكە باور بكەن كێشەی كوردستان ئەوە نییە كە نۆ كەس خانەنشین بكرێت، چونكە من بەڵگەم لایە لە رۆژێكدا بە ناقانوونی﴿٢٥٣﴾ كەس كە موەزەفیش نەبوون بە پلەی مودیر عام خانەنشین كراون، یەعنی ئەگەر ئێمە ئەو لا رێگایانە بگرین ئەمە كێشە نییە، لەگەڵ ئەمەشدا ئەگەر قەرار دەر بكرێ وەزیر یان پەرلەمانتار و پلە تایبەتەكان با خانەنشینیان هەمووی هەڵبوەشێتەوە، ئەگەر ئەمانیش شمووڵی ئەو ئیمتیازاتانە دەكەن ئەوانیش با هەڵبوەشێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز كاك خلف فەرموو،

بەڕێز خلف احمد معروف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

قسەكانم لە لایەن دكتۆرە جوان كرا پشتگیری لە قسەكانی ئەو دەكەم هەروەها كاك عمر عینایەت و كاك سالار محمود، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز د.شێركۆ فەرموو،

بەڕێز د.شێركۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش هاوڕام لەگەڵ ئەوانەی كە خانەنشینی نەمێنێت و رێكبخرێت، بە جۆرێك كە دادپەروەری كۆمەڵایەتی بێنێتە دی لە ئێستادا، لەوە زیاتر قسە ناكەم و پشتیوانی لێ دەكەم.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایی رووونكردنەوەتان چییە لەسەر پێشنیارەكان؟

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە کە ئەم یاسایە مان داڕشتووە بێگومان دەبێ حقووقی ئەم ئەندامانەی تێدا روونبکرێتەوە کە حقوقیان چییە؟ و کە ئیمتیازاتی وەکیل وەزیرمان پێداوە، پلەی وەکیل وەزیرمان پێنەداوە، سەبارەت بەو پرسیارەی کە دەوترێ ئەوان پلەی وەکیل وەزیریان هەیە چۆن ئەتوانرێ بانگ بکرێن بۆ پەرلەمان؟ ئەوان پلەی وەکیل وەزیرییان نییە ئیمتیازاتی وەکیل وەزیریان هەیە، بە پێی ئەم یاسایە ئەگەر بگەینە ئەحکامە خیتامییەکان، لە ئەحکامە خیتامییەکان وتوومانە ئەندامانی مەجلیس بەرپرسن لە بەرامبەر پەرلەماندا، بە پێی ئەم یاسایە ئێمە دەتوانین موحاسەبەیان بکەین، سەبارەت بەوەی کە پێشنیاری زۆر کرا کە خانەنشینیەکە نەمێنێت، ئێمە کە ئیمتیازاتی وەکیل وەزیرمان پێدا دەبێ هەموو ئیمتیازاتێکیان پێ بدەین کە ئەمە خانەنشینیش دەگرێتەوە، ئێمەش وەکو لیژنەی یاسایی لەگەڵ ئەوەدا نین کە بەم شێوەیە خانەنشینی زۆر ببێت، ئێمە بیرمان لەمە کردووتەوە، بەڵام بیرمان لەوەش کردووتەوە کە دەبێ قانوونێکی عام هەبێت بۆ هەموو پلە تایبەتەکان خانەنشینی کەم بکاتەوە، ئەو کاتە ئەمانیش دەگرێتەوە کە تۆ دەڵێی ئیمتیازاتی وەکیل وەزیری هەیە، ناکرێت لەسەرەوە ئیمتیازاتی وەکیل وەزیری بدەیتێ و لە خانەنشینییەکە نەیدەیتێ، ئێمە یاسا حازر دەکەین بۆ ئەوەی کە بە عام ئەم خانەنشینیە نەمێنێت، سەبارەت بەو پێشنیارانەی کە سێ کەس زیاتر داوایان کردووە، ئەوەیە کە لە فەقەرەی یەکەمدا، ﴿قابلة للتجديد لمرة واحدة﴾ ئەمە دەخرێتە دەنگدانەوە و مەسەلەی خانەنشینیەکەش لابرێت زیاتر لە سێ کەس داوایان کردووە، بەڵام لەگەڵ ئەم روونکردنەوەیەشم، بڕیاری کۆتایی بۆ ئێوەیە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئەوەی کە زۆر ڕای ئەندامانی لەسەر بوو و پشتگیری کرا لە لایەن سێ کەس زیاتر ئەوەیە کە ... کاك گۆران فەرموو،

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ تەوزیحاتی ئێمە، ڕەبتی بەوە نییە ڕەئی شەخسی یان ڕەئی خۆمان چۆنە؟ بەڵام بۆ ئەوەی ئەندامانی پەرلەمان بۆ ئەوەی دەنگدان تۆزێك دەقیق بێت، هەردوو دیوی هەیە مەسەلەی خانەنشینی، یەکەم شت ئەوانە نۆ کەسن و ژمارەیان زۆر نییە قابلی تەجدیدە و لە شوێنەکان دادەنرێنەوە، ئەمە خاڵی یەکەم، و خاڵی دووەمیش زەرورە خانەنشینی هەموو پلە تایبەتەکان لە کوردستان ڕێکبخرێت، نەوەك ئەوە لە کۆمیسیۆن تەقاعودی ناکەی، بەڵام ئەگەر کاری بۆ حزبێکی سیاسی کردبێت و ئەوەی دوو کورسی زیاتر پەرلەمانی بێنێت، بودجەی ئەو دوو کورسییە پەرلەمانییە بەشی ئەوەی دەکات ئەگەر حوکمەت بیەوێ بە پلەی وەزیریش تەقاعودی بکات، لەبەر ئەوە شتەکە دوو دیوە و لە دیوی دووەمیش مەسەلەی گەنج

خانەنشین کردن کارێکی خراپە ئەم رەخنەیەش هەیە، بەڵام هەردوو دیوی هەیە، رەبتی بە حیادی و سەربەخۆیی کاری خۆی هەیە، زەمانەتی حقوقە و رەبتی بە حاڵەتەکەی تریش هەیە و ئەوەی وترا ئەمانە چۆنن؟ لە ماددەی دووەم وترا: ئەم کۆمیسیۆنە لەبەردەم پەرلەمانی کوردستان مەسئولە، ئێمە لێرەدا دەتوانین لە ئایینددا کە کۆمیسیۆن دروست دەبێت لێپرسینەوەیان لەگەڵدا بکەین و بانگی پەرلەمانی کوردستانی بکەین وەك دەستەی نەزاهە و با بڵێین دیوانی چاودێری دارایی بە هەمان شێوەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئەو پێشنیارە نازانم لیژنەی یاسایی چ تەعقیبێکتان لەسەر هەیە؟ کە باسی ئەوە دەکات، مادەم ئیمتیازاتی وەکیل وەزیری هەیە پێویست بەوە ناکات باسی ئەوە بکەی کە بە چ پلەیەك تەقاعود دەکرێت؟ چونکە ئەمە بە یاسایەکی تایبەت پلەی تەقاعودی پلە تایبەتەکان رێکخراوە، بۆیە رەنگە پێویست نەکات لێرەدا باس بکرێت، کۆمەڵێك پێشنیاریش کرا سەبارەت بە تەقاعودی لە کاتی ئیسابات و تەقاعودی لە دوای مردنی ئەندام بۆ منداڵەکانی و عەلاوە و تەرفیع، پێم وابێت ئەوە بە یاسایەکی تایبەت رێکخراوە، لیژنەی یاسایی ، هەر لەمە رەنگە بتوانرێت نەسێکی بۆ ئیزافە بکرێت ﴿یتمتع اعضاء مجلس المفوضین بامتیازات وکیل الوزارة في التعیین و التقاعد﴾ شتێکی لەم بابەتە یاساکە دەگرێتەوە ئەو کاتە، ئەو پێشنیارەی کە کرا ﴿لمرة واحدة﴾ لیژنەی یاسایی رووونکردنەوەیان دا لەسەر ئەمە، بەڵام سێ کەس زیاتر پێشنیارییان کرد کە ﴿یتمتع اعضاء مجلس المفوضین (بامتیازات وکیل الوزارة) لمدة خمس سنوات قابلة للتجدید لمرة واحدة اسوة بموظف البرلمان﴾، ئەمەش هەر پێشنیار کرا کە ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان پشتگیریان کرد، سێ کەس زیاتر پشتگیری کرد، بۆیە ئەمە دەخەینە دەنگدانەوە، جارێ ﴿لمرة واحدة﴾ دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەدایە کە ﴿لمرة واحدة﴾ی بۆ ئیزافە بکەین؟ واتە تەنیا یەکجار بۆی هەبێ تەجدید ببێ لە ئەندامییەتی مەجلسی مفوضین، یەکجار بۆی هەبێ خۆی تەرشیح بکات بۆ مەجلس مفوضین/ دوو خۆڵ بەڵێ، ﴿٦٤﴾ ئەندام لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ ﴿٤﴾ کەس لەگەڵدا نییە، کەواتە پەسەند کرا، پێشنیارەکەی تر ئەوەیە ﴿اسوة بموظف البرلمان﴾ی بۆ ئیزافە بکرێت، لەبەر ئەوەی کە ئەمە سەر بە پەرلەمانە، کێ لەگەڵدایە؟ بەڵێ ئەمە بۆ فەقەرەی دووەمە ببوورن، ﴿لمجلس المفوضین منح مخصصات لموظفیه لاتتجاوز المخصصات الممنوحة لموظفي مجلس الوزراء﴾، کێ لەگەڵدایە کە ﴿مجلس وزراء﴾ بکرێتە پەرلەمان؟ ﴿٥٨﴾ کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ کەس نییە کە لەگەڵدا نەبێت، کەواتە پەسەند کرا، فەرموو کاك تحسین نوقتەی نیزامی،

بەڕێز تحسین اسماعیل احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی هەشت، خاڵی یەك، تەناقوز ناکات لەگەڵ خاڵی دووەم یان تەمەتتوع بە ئیمتیازاتی وەکیل وەزیر بکات ئەمەیان بە پەرلەمان؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نە، تەناقوز ناکات، چونکە پەرلەمانتاریش ئیمتیازاتی وەزیری هەیە، لەبەر ئەمە تەناقوز ناکات، ئەوەی کە زیاتر لە ئەندامێکی پەرلەمان پێشنیاریان کرد، سێ ئەندام زیاتر پێشنیاری ئەوەیان کرد کە تەقاعودی نەهێڵرێت، تەقاعودی بۆ ﴿مجلس مفوضين﴾ و ئەندامانی ﴿مجلس مفوضين﴾ نەهێڵرێت، کاك علی نوقتەی نیزامی بەس،

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم پێشنیارە نایاساییە، من لەگەڵ تەقاعودی کەسدا نیم.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نایاسایی نییە، پێشنیارییان کردووە نا یاسایی نییە، فەرموو کاك عبدالله.

بەڕێز عبدالله حاجی محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو پێشنیارەی جەنابت، شتێکت تەوزیح بکردبا، نەمێنێت جیایە و لا ببرێت جیایە، بە بووچونی من بۆ ئەوەی لە دوایی کێشەی قانوونیان بۆ دروست نەکرێت، نەمینێت، لاببرێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەگەر ئەمە دەمجی کەین مەبەستمان ئەوەیە ژمارەی یاسایی داوای ئەوەیان کرد کە ئەندامانی ﴿مجلس مفوضين﴾ بە هیچ شێوەیەك تەقاعود نەکرێن، لە دوای ئەوەی کە لە ئەندامییەتی ﴿مجلس مفوضين﴾ نەمێنیت، فەرموو کاك دکتۆر.

بەڕێزد. ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وا بزانم سێ کەس نەیان گوتییە تەقاعود نەمینیت، گوتوویانە رێکبخرێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نەخێر، سێ کەس زیاتر وتیان نەمێنێت، فەرموو کاك ڤەمان.

بەڕێز ڤەمان فیصل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من داوای رووونکردنەوە لە جەنابت دەکەم، هەندێك جار جەنابت دەڵێی ئەمە ئەساسە و نەسسی راپۆرتی لیژنەی یاسایی دەخرێتە دەنگدان و نموونەی ئەمەش، ماددەی شەشەمە لە یەکەمی خاڵی چوارەم، کە ئەمە پێشتر خراوەتە دەنگدان، ئێستا هاتوویتە سەر ماددەیەکی تر پێشنیار دەخرێتە دەنگدان، ئێستا لێمان تێك چووە نازانین چی دەکەین؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ڤەمان، باسمان کرد ئەگەر لەیەك پێشنیار زیاتر هەبوو بۆ بابەتێکی دیاریکراو، پێشنیارەکان ناخەینە دەنگەوە و ئەسلی ماددەکە کە لە راپۆرتەکە هاتووە دەخەینە دەنگدانەوە، ئەگەر ئەمە دەنگی نەهێنا ئینجا دەچینە سەر پێشنیارەکان، بەڵام ئەگەر هەموو جارێك بۆ بابەتێك یەك پێشنیار بوو، پێشنیارەکەمان خستووتە دەنگ ئینجا دوایی ماددەکەمان خستووەتە دەنگ، بۆیە لێرە داوای ئەوە دەکرێت کە تەقاعودی نەهێڵرێت بۆ ئەندامانی مجلس مفوضین بۆ دوای ئەوەی کە لە کاری مفوضیە نامێنن، کێ لەگەڵدایە تەقاعودی نەهێلرێت؟ ﴿١٦﴾ کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ ﴿٣٨﴾ کەس لەگەڵدا نییە، کەواتە پەسەند نەکرا، ئەم پێشنیارانەی تر هەن، ﴿خامساً: اذا اصیب احد اعضاء مجلس المفوضین اثناء او من جراء خدمته في المفوضیة بعوق یمنعه من اداء واجبه یخصص له راتب تقاعدي﴾ راتب تەقاعودی موحەدەد نووسراوە، بەڵام ئەو کاتە راستەخۆ هەر ماددەی چوارەم بەسەردا جێ بە جێ بکرێت، وانییە؟ حسب الفقرة الرابعة من هذه المادة، ﴿اذا اصیب احد اعضاء مجلس المفوضین اثناء او من جراء خدمته في المفوضیة بعوق یمنعه من اداء واجبه یخصص له راتب تقاعدي حسب الفقرة الرابعة من هذه المادة﴾ کێ لەگەڵدایە؟ بەڵێ کاك ابو کاروان فەرموو،

بەڕێز عبدالرحمن فارس ﴿ابو کاروان﴾:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێوایە ئەو ﴿من اثناء الخدمة﴾ بکرێتە ﴿من الخدمه و جراءها﴾ مەسەلەن ئەمە مفوضیە، رەنگە بۆ ئیشی ئەو کارە نەرویشتبێت، بەڵام لە رێگا شتێکی بەسەر هاتبێت یان مردبێت لەو کاتە بکرێتە ﴿ من جراء الخدمه﴾،﴿من اثناء الخدمة﴾ ئەوەیە رۆیشتووە بۆ کاری ئەو، بەڵام ﴿من جراء ها﴾ لەکاتی خزمەت و ...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو،

بەڕێز. ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ پێدانی حقوق دائیمەن ﴿اثناء الخدمة﴾ بەکار هاتووە لە زۆربەی قانونەکان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك عادل نوقتەی نیزامی؟

بەڕێز عادل عزیز شکر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یاسایەك هەیە بۆ وەزیر و وەکیل وەزیر بە یاسا رێکخراوە، ئیمتیازاتیان و پلەیان و ئەمەش ناوی وەکیل وەزیرە، یەعنی هەمان یاسا نایانگرێتەوە؟

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

رەنگە ئەو تەفسیلانە لەم یاسایەدا نەهاتبێت ئەگەر خاسیش بێت هیچ موشکیلە نییە، کێ لەگەڵ ﴿خامسا﴾ دایە؟ دەیخوێنمەوە جارێکی تر، ﴿اذا اصیب احد اعضاء مجلس المفوضین اثناء او من جراء خدمته في المفوضیة بعوق یمنعه من اداء واجبه یخصص له راتب تقاعدي حسب الفقرة الرابعة من هذه المادة﴾، ﴿٥٧﴾ کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ ﴿٢﴾ کەس لەگەڵدا نییە، کەواتە پەسەند کرا، نوقتەی نیزامی کاك سالار؟

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەستم هەڵبڕی ئاگاتان لێ نەبوو، بۆ ئەوەی ئەم فەقەرەیەش تێبپەڕێت ئینجا قسەکانم بکەم، دەنگدرا لەسەر ئەوەی خانەنشینی بمێنێت یان نەمێنێت؟ دەنگدرا بمێنێت، بەڵام تەرحی بنەڕەتی ئەوەیە کە چۆن بمێنێت؟ ئەم فەقەرەیە ئیزافە بکرێت، پەیوەست بکرێت بە تەمەنەوە، بە پێی قانوونی خدمەی مەدەنی، بە پێی خزمەتی خۆی، لەبەر ئەوە هیوادارم ئەگەر ئیتفاقتان کرد بمێنێت بە تەواوی، ئیتر ئەمە ئیزافە نەکرێ، چونکە پێموایە ئەمە خاڵێکە کە ئێمە لە سەرەتاوە دەرمان بڕی.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك سالار، ئەگەر بمێنێت ئەوا دەبێ بە شێوەیەکی خاس خانەنشین بکرێت، بەڵام ئەگەر نەمێنێت ئەوا بە پێی قانونی مەدەنی خانەنشین دەبێ، مەرجی تەمەنی هەیە، مەرجی خزمەتی هەیە، لەبەر ئەوە هیچ ئیشکاڵێك رووانادات.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مادام کە ماوەتەوە، ئەگەر دوای چوار ساڵەکە، بۆ نموونە: من تەمەنم سی ساڵە دەچمە ناو ئەو ئەنجومەنە، چوار ساڵەکە خزمەتم تەواو کرد خانەنشین دەبم، بە پێی ئەم یاسایە بێت، بەڵام ئێمە دەمانەوێت مامەڵە بکرێت بە پێی تەمەنی خانەنشینی بە پێی یاسای خانەنشینی.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کە گوتی یاسای خانەنشینی کەواتە نەمێنێت، دەنگی لەسەر درا کە بمێنێت، کە گوتی یاسای خانەنشینی، کەواتە ئەم فەقەرەیە لێرەدا نەمێنێت و بە پێی یاسا گشتییەکە مامەڵەی لەگەڵدا بکرێت، زۆرسوپاس کاك سالار، بەڵێ کاك دڵشاد فەرموو،

بەڕێز دڵشاد شعبان عبدالغفار:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ژی وەکو کاك سالاری پێشوەخت دەستێ خو راکر، دیارە کەسێ ئاگەھ ژێ نەبوو، دیارە ئەو پێشنیارە بەری نووکە ئێخستییە بەر دەنگدانێ، قانونا ﴿خدمه التقاعد الموحد﴾ ئەڤە ل عێراقێ خاندنا ئێکێ بو

هاتیه کرن ل پەرلەمانێ کوردستانێ، ئەو مەوزوعێت هەنێ و ئەو ئیشکالیاتێت هەنێ هەمی بێت حەلّ کری.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك دڵشاد، نازانم جەنابت ئاگاداری یان نە؟ مەحکەمەی ئیتحادی نەقزی ئەو ماددانەی کردووە کە پەیوەندی بە دەرەجاتی خاسسە و ئەندامانی مەجلسی ﴿نواب﴾ و حکومەت و ئەوانە هەیە، نەقزی ئەو ماددەیەی کردووە، بۆیە ئەمە موعالەجەی ناکات، کاك ئومێد فەرموو،

بەڕێز ئومێد حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانی کاك سالار تەواوە، تەبعەن ئەمە یەکێك لە پێشنیارەکان کە نەخرایە دەنگدانەوە و پشتیوانیشی لێکرا، ئەمە وەکو سەرباری ئەوەی ئەگەر یاسایی بوو، خرایە دەنگدانەوە بمێنێت؟ یان نەمێنێت؟ ئەوەش بخرێتە دەنگدانەوە کە بە پێی تەمەن ئەم خانەنشینییە رێك بخرێت، بۆیە قسەکانی کاك سالار لەم رووەوە تەواوە، چونکە خانەنشینییەکە ئەگەر بمێنێت بۆ ئەوانەیە کە تەمەنیان سی و پێنج ساڵە، تا دەگاتە ئەوەی کە تەمەنی خانەنشینی یاسایی هەیە، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان دەنگیان بۆ ئەوەدا کە خانەنشینییەکە بمێنێت و ئەوەی ئێوە داوا دەکەن گەر ئەوە بچەسپێنرێت، ئەوا هیچ چینێکی تر نامێنێت، هەر کەسێك تەمەنی گەیشتە تەمەنی خانەنشینی ئەوا خانەنشین دەکرێت، یەعنی ئەوە پێویست ناکات لێرە پرسی لەسەر بکرێت، سادسا: دەخوێنمەوە بۆ ئەوەی بخرێتە دەنگدان، ﴿سادساً: اذا توفی احد اعضاء مجلس المفوضین اثناء او من جراء خدمته في المفوضیة او بسببها یخصص لعائلته راتب تقاعدي حسب الفقرة الرابعة من هذه المادة﴾ کێ لەگەڵ ئەم ماددەیەیە؟ کێ لەگەڵ ئەم برگەیەیە؟ ئەگەر کۆچی دوایی کرد لەکاتی خزمەتدا، ئەوا راتبێکی تەقاعودی بۆ بپردرێتەوە هاوشێوەی برگەی چواری ماددەکە، ﴿٦٨﴾ کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ کەس نییە لەگەڵدا نەبێت، کەواتە پەسەند کرا، ﴿سابعاً: تحتسب خدمة العضو في المفوضیة لاغراض العلاوة والترفیع والتقاعد﴾، بەڵێ فەرموو دکتورە جوان.

بەڕێز د.جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

﴿من جراء خدمته﴾ بکرێتە ﴿اثناء اداء خدمته﴾، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەمە لە سیاغەدا چاك دەکرێت ، بەڕێزان، ﴿سابعاً: تحتسب خدمة العضو في المفوضیة لاغراض العلاوة والترفیع والتقاعد﴾، کێ لەگەڵدایە؟ ئەمەش فەقەرەیەکە ئیزافە دەکرێ، بۆ سێیەم جار دەیخوێنمەوە: ﴿تحتسب خدمة العضو في المفوضیة لاغراض العلاوة والترفیع والتقاعد﴾، واتە ئەگەر گەڕایەوە سەر خزمەت ئەو کاتە خزمەتەکەی لە مفوضییە دەتوانێ بەکار بێنێت، بۆ نموونە: تۆ حەز دەکەی خانەنشین

نەبی، ﴿٥٣﴾ کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ ﴿١﴾ کەس لەگەڵدا نییە، کەواتە پەسەند کرا، سەرجەم ماددەکە بیخوێننەوە بۆ ئەوەی بخرێتە دەنگدانەوە، بەڕێز لیژنەی یاسایی فەرموو،

بەڕێز د. بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادةالثامنة:

اولا: يتمتع اعضاء مجلس المفوضين (بامتيازات وكيل الوزارة) لمدة خمس سنوات قابلة للتجديد لمرة واحدة.

ثانيا: لمجلس المفوضين منح مخصصات لموظفيه لاتتجاوز المخصصات الممنوحة لموظفي البرلمان.

ثالثا: جميع اعضاء مجلس المفوضين لايمكن تعينهم في وظائف عامة، باستثناء المناصب الاكاديمية، ولمدة ثلاث سنوات من تاريخ انتهاء مهمتهم كمفوضين.

رابعا: يتمتع المفوضون براتب تقاعدي يبلغ ٨٠٪ من مجموع ما كانوا يتقاضوه من رواتبهم بعد انتهاء مهامهم عدا حالات الاقالة والاستقالة او الادانة بجريمة لها علاقة بعملهم.

خامسا: اذا اصيب احد اعضاء مجلس المفوضين اثناء او من جراء خدمته في المفوضية بعوق يمنعه من اداء واجبه يخصص له راتب تقاعدي حسب الفقرة الرابعة من هذه المادة.

سادسا: اذا توفى احد اعضاء مجلس المفوضين اثناء او من جراء خدمته في المفوضية او بسببها يخصص لعائلته راتب تقاعدي حسب الفقرة الرابعة من هذه المادة.

سابعا: تحتسب خدمة العضو في المفوضية لاغراض العلاوة والترفيع والتقاعد.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەو ماددەیەیە کە بەم شێوەیە خوێرایەوە؟ ﴿٧٥﴾ کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ ﴿٦﴾ کەس لەگەڵدا نییە، کەواتە پەسەند کرا، ماددەی نۆ.

بەڕێز د. فائا فريد ابراهيم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الفصل السابع

الشكاوي الانتخابية

المادة التاسعة:

١- يتمتع المجلس بسلطة حصرية فيما يتعلق بالتنفيذ المدني لاجراءاته وانظمته ويجب على المجلس ان يحيل اية قضية جنائية إلى السلطات المختصة إذا توفر لديها دليلا على سوء تصرف جنائي يتعلق بنزاهة العملية الانتخابية.

٢- على مجلس المفوضية حل النزاعات الناجمة عن إعداد وتنفيذ الانتخابات والاستفتاءات العامة وله ان يفوض هذه الصلاحية للإدارة الانتخابية لحلها حال وقوعها.

٣- تشكل في محكمة تمييز إقليم كوردستان هيئة قضائية مكونة من ثلاث قضاة غير متفرغين للنظر في الطعون التي تقدم على قرارات المجلس من قبل المتضررين من قرارات المجلس مباشرة.

٤- تنشر قرارات المجلس في ثلاث صحف محلية يومية في الإقليم وباللغتين الكوردية والعربية، وللمجلس الحق بإصدار صحيفة خاصة وانشاء موقع الكتروني لهذا الغرض.

٥- تقدم الطعون في قرارات المجلس إلى الهيئة القضائية في الإقليم خلال مدة ثلاثة أيام تبدأ من اليوم التالي لنشر القرار من قبل المجلس أو من قبل المتضررين من قرارات المجلس مباشرة مع مراعاة ايام العطلة الرسمية.

٦- على الهيئة القضائية حسم الطعون المقدمة إليها خلال مدة سبعة أيام من تاريخ تقديم الطعن إليها وتعتبر قراراتها بشأن الطعون باتاً ويخضع إجراءات نظرها للطعون لأحكام هذا القانون مع مراعاة قانون المرافعات المدنية رقم (٨٣) لسنة ١٩٦٩ المعدل والقوانين الإجرائية الأخرى النافذة في اقليم كوردستان فيما لم يرد به نص في هذا القانون.

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کێ قسەی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە؟

بەڕێز فخرالدين قادر عارف ﴿سکرتێری پەرلەمان﴾:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ گفتوگۆ لەسەر ماددەی نۆ ئەو ئەندام پەرلەمانە بەڕێزانە ناویان تۆمار کراوە، ﴿بەهار عبدالرحمن، کاك بەهزاد، دکتورە جوان، د.شێرکۆ حەمە امین، کاك عمر عینایەت، صالح فەقێ، د.فەرسەت، مامۆستا انس﴾

بەڕێز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز خاتوو بەهار فەرموو،

بەڕێز بەهار عبدالرحمن محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی نۆ، خاڵی یەکەم، پێشنیار دەکەم ئەو وشەیەی کە نووسراوە بەڵگەیەکی لا دەستکەوت لەسەر خراپ مامەڵە کردن بە پاکی پرۆسەی هەڵبژاردن، ئەو دەستکەوتە بەڵگەیەکی پێشکەشکرابوو نەك لە لای دەستکەوت، چونکە دیارە بەڵگە پێشکەش دەکرێ بە ئەنجومەن کاتێك کە خروقات دەکرێ یان هەر رێکارێکی خراپ لە بەکارهێنان درۆست دەبێت، تکایە یەك دەقیقە عەرەبییەکەش ﴿إذا توفر لديها﴾ ببێتە ﴿تقدم لها﴾ بەم شێوەیە گۆڕانکاری بەسەردا بێت، سەبارەت بە هەر ماددەی نۆیەم خاڵی دووەم، پێشنیار دەکەم تاکو چارەسەریان بکات ئەم خاڵە تا ئێرە بێت، ئیتر ئەوەی کۆتایی کە بۆی هەیە ئەم دەسەڵاتە بە کارگێڕی هەڵبژێرێت، لابرێت، بۆ ئەوەی کە سیفەتێکی ئیلزامی و ئیجباری هەبێت بۆ دەستەی باڵای ئەنجومەنەکە و هیچ مەجالێك بۆ کەمتەرخەمی نەمێنێتەوە، یەك سەرنجی دیکەم هەیە، نازانم ئایا هێی

تەرجومەکەیە یان نا؟ لە خاڵی شەشەم، دەڵێت: لەسەر هەیئەی قەزایی یە لە دەقە عەرەبییەکەی و لێرە بە دەستەی کارگێڕی، ئەمە زۆر جیاوازن، دەستەی کارگێڕی و هەیئەی قەزایی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەقە عەرەبییەکە ئەصلە، زۆر سوپاس، د.فرست فەرموو،

بەڕێز د. فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو تێبینیەی کە پێشتریش کاك عمر عینایەت باسی کرد، بەو هەیئە قەزاییەی کە لە سێ قازی غیر موتەفەریغە پێك دێت، من پێشتر نەسێکی دیکەی ئەم پرۆژە یاسایەم بینی، نازانم کێ پێشکێشی کردبوو؟ هەیئەکی قەزایی موتەفەریغ بوو و راستی دوو بەش بوو، بەشێکی ئیشی ئیداری دەکرد کە ﴿مجلس مفوضیە﴾ بوو و بەشێکی ئیشی قەزایی دەکرد، ئەوەیان زۆر باش بوو، ئێستا بەداخەوە ئەو یاسایەی کەلەبەر دەستمانە، ئەوەندە کاریگەرە بە یاسای کۆمیسیۆنی هەڵبژاردنی عێراق، یەعنی خۆی تەقید کردووە بە هیچ شێوەیەك لێی دەرنەچووە بە تەسەوری من ئەو یان زۆر باشتر بوو نازانم ئێستا مەجال تێدا ماوە پێدا بچینەوە یان نا؟ ئەمە یەك و دووەمیان، لە بڕگەی سێ، پێموایە پێویستی بە سیاغە هەیە ئەگەر ویستیان لە لامە ئەگەر ویستیان بۆیان دەنێرین، لە بڕگەی چوار، نووسرایە مەرجی دانایە بە لوغەتی عەرەبی و کوردی و تەسەوردەکەم هەر لێرە بوەستین فی الاقلیم پێویست ناکات، بە تەسەوری من ئەویان زۆر باشتر بوو، نازانم ئێستا مەجالی تێدا مایە پێدا بچینەوە یان نا؟، ئەوە یەك، دووەمیان لە بڕگەی سێ پێم وایە پێویستی بە سیاغەیەك هەیە، لەلامە ئەگەر ویستیان بۆیان دەنێرێن، بڕگەی چوار یەعنی نووسرایە مەرجی دانایە (باللغتین الکوردیة والعربیة) تەسەور دەکەم هەر لێرەوە بوەستین (في الاقلیم)، پێویست ناکات (باللغتین الکوردیة والعربیة)، چونکە ئەوە وەکو نەسەن لە بەغدایە، بڕگەی شەش لە هەمان مادده، دیسان پێم وایە وەهای لێ بکرێت، (مع مراعاة القوانین الاجرائیة النافذة في اقلیم کوردستان)، جا قانونی مورافەعاتیش دەگرێتەوە هەتا پێویستمان پێ بێ، لەوانەیە ئەو قانونە قانونێکی موستەقبەلی بێ پێویست ناکات قانونی موراعاتی رەقەم ٨٣ لێرە (ذکر) بکرێ، باس بکرێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك بەهزاد فەرموو.

بەڕێز بەهزاد دەروێش دەروێش:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەڤ مادده نەهێ قەناعەتێ مە گرێدایە ب مافێ هەر بەربژێرەکێ کیانەکێ سیاسی، لە بەر هندێ (ناوکێ شکاوی ئینتیخابیە) چونکی تەرەفەك هەیە زەرەمەند بوویە، یەعنی بەر هندێ شەکوە تەقدیم ئەکەت، بە هندێ بەر قەناعەتێ مە مامۆستا لێرە بەڕێز سەروکی پەرلەمانی یەعنی خاڵەك ئیزافە بکرێت (لصاحب الطعن أو محامیه حق الحضور فی جلسة حسم الطعون من قبل الهیئه القضائیه) چونکە لە محاکم مەحامی

حازر ئەبێ، یەعنی لە حقوقی مەدەنی یان حقوقی جینائی، بەڵام لێرە ئەوەش بەڵگە تەقدیم ئەکا ئیحتیماڵە محامیشی هەیە بەس ئاگای لێ نییە، تەمیز ئێکسەر قەرار ئەدات، راستە تەمیزە، بەڵام لێرە جیاوازییەکی هەیە، چونکە مەسەلەی هەڵبژاردنە و مافی بەربژێرە و کیان سیاسی یە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا انس فەرموو.

بەڕێز انس محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

رەقەم ٥ بێژێتن سێ رۆژی تەحدید کرن (فی الاقلیم خلال مدة ثلاثة ایام تبدأ من الیوم التالی لنشر القرار) یا ژ منفە ئەگەر ئیقتیراح کەن تشتەك لێ زێدە بیت (مع مراعات ایام العطل الرسمیە) دا حەقێ وان سێ رۆژان بەرزە نەبیتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك صالح فەرموو.

بەڕێز صالح فقێ محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی نۆیەم خاڵی دووەم پێم وایە پێویستە دەسەلاتەکان بۆ یەك لاکردنەوەی هەر کێشەیەك دەسەلاتی حەسری ئەنجومەن بێ، نەك کارگێڕی هەڵبژاردن، پێم وابوو کەسێکی تریش ڕەئیدا، پشتگیری دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆرە جوان فەرموو.

بەڕێز د. جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت فەقەرەی ٤ ماددە ٩ (تنشر قرارات المجلس في ثلاث صحف محلیة یومیة في الإقلیم وباللغتین الکوردیة والعربیة، وللمجلس الحق بإصدار صحیفة خاصة وانشاء موقع الکتروني لهذا الغرض.

) یەعنی کەلیمەی (انشاء) نەك (إصدار صحیفة) ، (ثم وانشاء موقع الکتروني) ، بەنیسبەت فەقەرەی شەش (علی الهیئة القضائیة حسم الطعون المقدمة إلیها خلال مدة عشرة أیام) ، بکرێت بە (سبعة أیام) زۆر زۆر کافییە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د. شێرکۆ فەرموو.

بەڕێز د. شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتیوانی لە ئەو قسەیەی دکتۆرە جوان دەکەم، کەوا دە رۆژەکە بکرێت بە ٧ رۆژ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر عینایەت فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سەرنجم لەسەر برگەی سێ هەیە، نووسراوە (تشكل في محكمة تمييز إقليم كوردستان هيئة قضائية مكونة من ثلاث قضاة)، من پێم باشە ئەوە لە حاکمەکان لە مەحکەمەی تەمیز نەبن، بنووسرێت (تشكل محكمة تمييز إقليم كوردستان)، یەعنی مەحکەمەی تەمیز هەیئەکە دروستکات، بەلأم مەرج نییە لەناو مەحکەمەی تەمیز دابێت ئەو قەزیانە، بەمشێوەیە بێت (تشكل محكمة تمييز إقليم كوردستان هيئة قضائية خاصة من خمسة اعضاء متفرغين للنظر في الطعون الى اخره)، بەلأم لە ئاخیری بنووسرێت (يراعى الموقع الجغرافي عند طعين الاعضاء) ناکرێت هەموو ئەعزاکانی ئەو هەیئەیە هەمووی لێرە بێ، پێویستە مواعاتی شوێنی جوغرافی بکرێت، لەبەرئەوەی لە سلێمانیەوە، لە دهۆکەوە، لە کەلارەوە، لە هەڵەبجەوە خەڵکی تر بێت، لە پێنجوێن، لە کەرکووکەوە هەیئەکە لەو عەزوانە پێك بێت، پشتگیری دکتۆرە جوان و دکتۆر شێرکۆ دەکەم، کە دە رۆژە بکرێت بە حەفت رۆژ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ڕوونکردنەوەی لیژنەی یاسایی لەسەر ئەو پێشنیارانەی کە کران، بەڵی کاك ابو کاروان ناوت نەنووسراوە ، بەلأم فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن فارس (ابو کاروان):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لێرە لە برگەی چوارەم پێشتریش لە ئەو سمینارە باسم کرد، (وللمجلس الحق بإصدار صحيفة خاصة) پێویستە بکرێت (يجيب على المجلس)، یەعنی ئیلزام بکرێت مەجلس بە مەوقعی ئەلیکترۆنی و جەریدەی هەبێ، یەعنی حەقی ئەوەیە دەتوانێ نەیکات، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی ڕوونکردنەوەتان چییە؟ تەبعەن پێم وابێت بەس تەنها یەك پێشنیار ٣ کەس پشتگیری کرد، ١ پێشنیاریش ٢ کەس پشتگیری کرد، ئەوی تری هەمووی یەك یەك بوو، بەڵێ فەرموو، نوقتە نیزامییەکە وەردەگرین بەس با جارێ بزانین ڕوونکردنەوەی لیژنەی یاسایی، بەڵێ کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە پەیڕەویش ئەوە موعالەجە نەکراوە، ئەوکەسەی کە ئاخیر جار ڕەئییەك دەڵێت لە کۆ ٣ کەس بێنێ؟.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

وایە ڕاستە، بەڵام ئەوە لەوێ باس لەوە کراوە، ئەگەر ٣ کەس ڕەئییەکیان هەبوو، یەعنی نەك ئەوەی کە مەسەلەکە تەنها پشتگیری کردن نییە.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بمبەخشە من ئێستا ئەوە ڕەئییەکم تەرح کرد، کەس نییە پشتگیریم بکات، لەبەرئەوەی کەس نەماوە قسە بکات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە منیش پشتگیریم کرد، بەڵام دەبین بە دووان، نابین بە سێیان، تکایە لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، دیارە زیاترینیان ئەو مولاحەزانەی هەبوون شکلی بوون، لوغەوی بوون، مەولاحەزەی یەکەم لەسەر ئەوە بوو کە (توفر لدیها) بکرێتە (تقدم الیها) بەس لێرە کە دەیڵێین (توفر لدیها)، لەوانەیە ئەو دەلیلانەی کە هەیە هەر خۆی حاسڵی کردبێ، کەسێك کە پێشکەشی نەکردبێ خۆی بەدەستی هێنابێ، کە دەڵێن (توفر لدیها) شەرت نییە ئەو دەلیلانەی کە ئەو لە دەستیەتی، بۆئەوەی ئەو تەسەروفە بە تەسەروفێکی جینائی دابنێ و پێشکەش بە قەزای بکات، تەنها کەسێکی دیکە پێشکەشی کردبێ، لەوانەیە ئەو بۆخۆی دەستی کەوتبێ و لەوانەیە بە ڕێگای تر بەدەستی هێنابێ، بۆیە (توفر لدیها) لەڕووی قانوونییەوە دەقیق تڕە، مولاحەزەیەکی تر هەبوو لەسەر ئەوەی کە خاڵێ چوارەم قەراراتی مەجلس لە ٣ صحفی مەحەڵی و یەومی بڵاّو بکرێتەوە، لەوێ نوقتە دابندرێت (باللغتین الکوردیة والعربیة) نەبێتە سیفەتێکی ئیلزامی، ئێمە بە باشمان زانی بۆئەوەی خەڵك زیاتر بابڵێین ئەوانەی مەعنین، ئەوانەی ساحێب مەسڵەحەتن لە کارەکەدا زیاتر (اطلاع) بکەن، ئیجبارمان کردوون کە بە هەردوو زمانی کوردی و عەرەبی، لەبەرئەوەی خۆتان دەزانن ئەو بابەتە پەیوەندی بە ئەنجامدانی ڕیفراندۆمیش هەیە لە زۆربەی ئەو ناوچانەی کە دەگەڕێنەوە سەر هەرێمی کوردستان، بە کوردی و عەرەبی نەشری قەراراتی خۆیان بکەن، ئینجا (وللمجلس الحق بإصدار صحیفة خاصة) ئینجا پێشنیار کرا (وانشاء موقع الکتروني لهذا الغرض) ئەو پێشنیارەش پێشنیارێکی پەسەندە، ئیزافەی دەکەین.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە هەر لە ڕووی صیاغەوە دەتوانن صیاغەی بکەنەوە، ئیزافەی بکەنەوە.

بەڕێز د. ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیارێکی تر هەبوو کە (تقدم الطعون خلال مدة ثلاثة ایام) ، فەقەرەی پێنجەم (ایام العطل الرسمیة) ئەوەش پێنشیارێکی پەسەندە لەرووی قانونییەوە دەتوانرێت ئەوەش لەکاتی سیاغە بە نەزمر ئیعتیبار وەربگیرێت، هێنانی قانونی مورافەعات ناوهێنانی لێرانە، لەبەرئەوەی مورافاعات قانونێکی ئیجرائی مەعنییە بەو بابەتە ئینجا لەپاڵ قانونی مورافەعاتیش هەر قانونێکی تری ئیجرائی هەیە ئەوە لێرانە حکومی دەکات و جێی دەبێتەوە، بەڵام ناوهێنانی ئەو لەبەرئەوەیە کە ئەو قانونە بۆ خۆی مەعنییە بە دەرەجەی ئەساسی، لەپاڵ ئەویشدا هەر قانونێکی تر هەبێتن ئیشارەتی بۆ کراوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ئەوە دەخەینە دەنگەوە لە خاڵی شەش پێشنیار کرا (على الهيئة القضائية حسم الطعون المقدمة إليها خلال مدة عشرة أيام من تاريخ تقديم الطعن إليها)، پێشنیار کرا (عشرە) بکرێت بە (سبعە) کێ لەگەڵییەتی؟ تکایە دەستتان بەرز بکەنەوە، ٣٧ کەس لەگەڵییەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ١٧ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند کرا، ماددەکە بخوێننەوە، لیژنەی یاسایی، فەرموو.

بەڕێز د. ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الشكاوي الانتخابية

المادة التاسعة:

١- يتمتع المجلس بسلطة حصرية فيما يتعلق بالتنفيذ المدني لاجراءاته وانظمته ويجب على المجلس ان يحيل اية قضية جنائية إلى السلطات المختصة إذا توفر لديها دليلا على سوء تصرف جنائي يتعلق بنزاهة العملية الانتخابية.

٢- على مجلس المفوضين حل النزاعات الناجمة عن إعداد وتنفيذ الانتخابات العامة والاستفتاءات وله ان يفوض هذه الصلاحية للإدارة الانتخابية لحلها حال وقوعها.

٣- تشكل في محكمة تمييز إقليم كوردستان هيئة قضائية مكونة من ثلاث قضاة غير متفرغين للنظر في الطعون التي تقدم على قرارات المجلس من قبل المتضررين من قرارات المجلس مباشرة.

٤- تنشر قرارات المجلس في ثلاث صحف محلية يومية في الإقليم وباللغتين الكوردية والعربية،للمجلس الحق بإصدار صحيفة خاصة وموقع الكتروني لهذا الغرض.

٥-تقدم الطعون في قرارات المجلس إلى الهيئة القضائية في الإقليم خلال مدة ثلاثة أيام تبدأ من اليوم التالي لنشر القرار من قبل المجلس أو من قبل المتضررين من قرارات المجلس مباشرة مع مراعاة ايام العطل الرسمية.

٦-على الهيئة القضائية حسم الطعون المقدمة إليها خلال مدة سبعة عشرة أيام من تاريخ تقديم الطعن إليها وتعتبر قراراتها بشأن الطعون باتاً ويخضع إجراءات نظرها للطعون لأحكام هذا القانون مع مراعاة قانون المرافعات المدنية رقم (٨٣)لسنة ١٩٦٩ المعدل والقوانين الإجرائية الأخرى النافذة في اقليم كوردستان فيما لم يرد به نص في هذا القانون.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەو مادەیەیە بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە؟ ٧٤ کەس لەگەڵییەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ کەس نییە لەگەڵی نەبێ، کەواتە پەسەند کرا، مادەی دە (إحكام متفرقة وختامية)، فەرموو.

بەڕێز د. ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

إحكام متفرقة وختامية

المادة العاشرة :

على مجلس المفوضين وضع الآليات المناسبة لضمان مشاركة المواطنين خارج اقليم كوردستان في الانتخابات والاستفتاءات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ قسەی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟ (د. فرست سۆفی، د. علی هالۆ، سالار محمود، قادر ئۆتمان، عمر عینایەت، ڤەمان، فرحان جوهر) فەرموو د. فرست.

بەڕێز د. فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنها ئەوەندە کە خارج کوردستان- العراق، کە پێشتر ئیتفاقمان کرد بوو، کە ئەسڵی ئەو قانونە بۆ هەرێمی کوردستانەو بۆ ناوچە کوردستانییەکانیشە، ئەو ئیستثنائی ئەوان دایان نایە بۆ دەرەوەی ئەو شوێنانەیە، بۆیە بکرێتە خارج کوردستان - العراق فی الانتخابات والاستفتاوات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك سالار فەرموو.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەمان بۆچوونەکەی بۆ بەڕێز د. فرسەتم هەیە، بەڵام لەجیاتی هاوولاتیان، رەوەندی کوردستانی بوترێت باشترە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر عینایەت فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەنها وشەی (المواطنین) پێم سەیرە، (مواطنین) چییە؟ تەعریف نەکراوە، کێیە ئەو (مواطنین)ـە؟ ئەوە زۆر گرینگە و، خارج اقلیم کوردستان فی الانتخابات، ئەقلیمەکە لابرێت ئەوە باشترە، لە مادەی ١٦ ئەو کارانەی لەو مادەیە هاتووە بەزۆرینەی رەهای ئەندامانی کۆمیسیۆن دەبێت ئەغلەبییەی مەنتیقە .

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لە مادەی دەیەمە کاك عمر،د. علی هالۆ فەرموو.

بەڕێز علی علی هالۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینی من لەلایەن د. فرسەتەوە باسکرا، من هەمان تێبینیم هەبوو، بەس من تێبینیەکی دیم هەیە لەسەر دارشتنی پرۆژە یاساو یاسا چەندجاریدی هاتیتە باس کرن، ئەز بۆ جارا دووێ، سیێ پێشنیار دکەم ئەمرۆ پتر پرۆژە یاسا ژ بەری بێن پەرلەمانیدا زمانی کوردی زمانێکی جوان و شرین بێ لە داڕشتن، چونکە زمانی کوردی من هەشە پرزەو بلەنگاز و بێ سەروبەر نینە، کو ئەم نەشێن دەربڕینە ژ بکەین، ئەگەر هێشتا ئەوان ئەندامێت لیژنەی یاسایی گەلەك شارەزا نین، ئەز پێشنیارێت دکەم کو لیژنەیەکی دی پاڵپشت بۆ ژ هەندەك کەس دێنە شارەزا، تایبەت ئالیەت زمانێ دابێ دروست کرن، چونکە ئەگەر فی ئاوا بیت پەیامەکی گەلەك خراپە، ئەمن دگەیەنین خەڵکێت کوردستانێ پشتی ٢٢ سالێ حوکمڕانییە کوردی ئەم هێشتان نەشێتن دروستی، یاسایەکی بە زمانێ کوردی دخوێنینەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك قادر وەتمان فەرموو.

بەڕێز قادر ئۆتمان رسول:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەمان ئەو تێبینیەم هەبوو کە وترا هاوولاتیانی دەرەوەی هەرێم بکرێتە دەرەوەی کوردستانی عیراق، یەعنی ئەوانەی لە دەرەوەی کوردستانی عیراق نیشتەجێن.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ڤەمان فیصل فەرموو.

بەڕێز ڤەمان فیصل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەرچەندە کەلیمەی (اقلیم)لە مادەی یەکێ ئەسڵێ هاتە پێناسەکرن، بەس ئەویش پشتەڤانیە دکتۆر فرسەتی دکەم بۆ لادانی وشەی (اقلیم).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك فرحان فەرموو.

بەڕێز فرحان جوهر قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(على مجلس المفوضين وضع الآليات المناسبة لضمان الحديث)، پێ باشترە وشەی (الحديث)م پێ باشترە، بۆئەوەی نوێ بێتە كار، هەر ئەوەش موعالەجە بكەن مەسەلەی تەكنەلۆجی نوێ دابندرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

هیچ ڕوونكردنەوەیەكتان هەیە لیژنەی یاسایی؟ (اقليم) لابېرێت بكرێت بە (خارج كوردستان في الانتخابات والاستفتاءات)، ئەوكاتە دەبێت بە (كوردستان- العراق)، لیژنەی یاسایی پێیان باشە، ٧٦ كەس لەگەڵییەتی، كێ لەگەڵی نییە؟ كەس نییە، كەواتەن پەسەند كرا ماددەكە بخوێنەوە بۆئەوەی بیخەینە دەنگەوە، فەرموو.

بەڕێز د. فالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة العاشرة :

على مجلس المفوضين وضع الآليات المناسبة لضمان مشاركة المواطنين خارج كوردستان- العراق في الانتخابات والاستفتاءات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كێ لەگەڵییەتی ئەو ماددەیە؟ (مواطن) پێشتر تەعریف كراوە، ئاخر لەم یاسایەدا نییە، بەڵام (مواطن) تەعریف كراوە، لە یاسای جنسیات تەعریف كراوە، ٧٤ كەس لەگەڵییەتی، كێ لەگەڵی نییە؟ كەس نییە لەگەڵی نەبێ، كەواتە پەسەند كرا، ماددەی ١١، فەرموو.

بەڕێز د. فالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الحاديةعشر :

لمجلس المفوضين الاستعانة بخبراء دوليين ومحليين في مجال الانتخابات والاستفتاءات في مراحل الإعداد والتحضير وإجراء الانتخابات والاستفتاءات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كێ قسەی لەسەر ئەو ماددەیە دەكات؟ (كاك سالار- كاك فەمان- كاك عمر- كاك غريب- كاك قادر)، فەرموو كاك سالار.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا لەگەڵ ئەوەم سیاغە بکرێتەوە بەجۆرێکی تر، ئەنجومەن بۆی هەیە پشت ببەستێت بە شارەزایانی نێودەوڵەتی، ئەم بۆی هەیە بگۆڕدرێت، پێویستە پشت ببەستێت بە شارەزایانی نێودەوڵەتی لە بوارەکانی هەڵبژاردن و مەسەلەی ئامادەکردنی هەڵبژاردن و راپرسی، چونکە بۆ زەمان کردنی نەزاهەت و، بۆ شەرعیەی نێودەوڵەتی بۆ هەر راپرسییەك لە کوردستاندا دەکرێت زۆر گرینگە رێکخراوە نێو دەوڵەتییەکانی تایبەت بە هەڵبژاردن و راپرسی و چاودێریکردنی ئەم پرۆسانە بەشدار بن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ڤەمان فەرموو.

بەڕێز ڤەمان فیصل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نیسبەتی ماددەی ١١ ئەڤ نەسە هاتە دابەشکرن و ئەز تێبینی لەسەر نینە، بتنێ ئیزافەك من هەی ئەگەر بکرێتن ئەو ژی ڕەئییە یاسایی کو حەقەکە فی مەجلیسا دانێ بشێت ئیقترَاحا مەشاریعی قانونێ بکەن، ژ گرێدایەهەڵبژاردنا بن یان ژی تەعەدیلا فی یاسایی خۆ بێتن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی من دەمەوێت لەڕووی داڕشتنەوەیە، لمجلس المفوضین الاستعانة بخبراء دولیین ومحلیین في مجال الانتخابات والاستفتاءات في مراحل الإعداد والتحضیر اثناء وإجراء الانتخابات والاستفتاءات، لێرە ئەوە دەورێکی نییە (إجراء الانتخابات)، چونکە (ئیجرائی ئینتخاباتەکەو ئیستفتاکە) هاتووە لەپێشەوە، چونکە دەبێ بڵێی (اثناء وإجراء الانتخابات والاستفتاءات).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا غریب فەرموو.

بەڕێز غریب مصطفی حەمە خان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەڵبەت (لمجلس المفوضین) زیادە، چونکە پێناسە نەکراوە، هەمان ڕەئی کاك سالارم هەیە، (علی المجلس) دواتر لەو دوو دێرەدا دوو شت دیارە (الانتخابات و والاستفتاءات) دووبارە بووەتەوە کە پێویست ناکات بەوجۆرە هەردوو جارەکە دووبارە ببێتەوە، بەڕەئی من (فی مجال الانتخابات والاستفتاءات وجمیع مراحل الاعداد والتحضیر واجرائسها).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك قادر ئۆتمان فەرموو.

بەڕێز قادر ئۆتمان رسول:

پشتگیری لە ڕایەکەی کاك سالار دەکەم، یەعنی پێویستە پشتیان پێ ببەستێ،س نەك بۆی هەبێت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لێرە بابەتەکە ئیستیعانەیە، کە ئیستیعانە بوو ناتوانین بیکەینە سیفەی ئیلزامی، (لمجلس المفوضین الاستعانة بخبراء دولیین ومحلیین في مجال الانتخابات والاستفتاءات في مراحل الإعداد والتحضیر) ئینجا لێرە بۆیە (اجراء) دیسان (الانتخابات) و (الاستفتاءات) لەدوا هاتووە، لەبەرئەوەی (الإعداد والتحضیر) جیاوازە (اجراء الانتخاباتەکە، تەنفیز کردنی ئینتیخابات جیاوازی هەیە، بۆ نموونە ئەگەر بەپێی ستانداردی نێودەوڵەتی بچنە ماددەیەك خوارتر ماددەی ١٣، ئێمە دەڵێین (على مجلس المفوضین بالتنسیق والتعاون مع منظمات المجتمع المدني وممثلوا الكیانات السیاسیة لتسهیل عملیة مراقبة)، کە دێینە سەر (مراقبە) ئیلزاممان کردووە بەوەی کە ئیستیعانە بکات، تەنسیق بکات، تەعاون بکاتن لەگەڵ(منظمات المجتمع المدني) لێرە مولزەمە بەپێی ستانداردی نێو دەوڵەتی، بەس کە دێتە سەر بابەتی ئیستیعانەو مەراحلی ئیعداد و وتحضیر وإجراء الانتخابات) لێرانە حەقمان داوەتێ کە، حەقی هەبێ ئیستیعانە بکات و، لە هەمان کاتیشدا موخەیەر بێت (مجلس).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ڕای لیژنەی یاساییتان بیست، بەڵام دەیخەینە دەنگەوە، پێشنیار کراوە کە ئەوە خۆی دەبێ بە ئەو پێشنیارەش دروست بوو، مادام پێشتر مەجلیسی مفەوەزینمان تەعریف کردووە، ئەوە دەبێ بە (للمجلس)، ئەو (للمجلس) بکرێت بە (على المجلس) پێشنیارکراوە، واتە پێویست بێ لەسەر (مجلس) کە ئیستیعانە بە خبراء بکات، کێ لەگەڵییەتی؟ پێشنیارەکە ئەوەیە ئیستیعانە کردن بە خوبرای دەوڵی و، مەحەڵی لەبواری ئینتیخاباتدا لە هەموو قۆناغەکاندا پێویست بێ لەسەر مفەوەزیە، ٢٣ کەس لەگەڵییەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ٤١ کەس لەگەڵ نییە، کەواتە پەسەند نەکرا، ماددەکە بخوێننەوە، بۆئەوەی بیخەینە دەنگەوە، فەرموو.

بەڕێز د. ڤالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لمجلس المفوضین الاستعانة بخبراء دولیین ومحلیین في مجال الانتخابات والاستفتاءات في مراحل الإعداد والتحضیر واجراء الانتخابات والاستفتاءات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵییەتی ئەو ماددەیە؟ ٦٩ کەس لەگەڵییەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ١ کەس لەگەڵ نییە، کەواتە پەسەند کرا، ماددەی١٢، پرسیار، پێشنیار؟ فەرموو ماددەی ١٢.

بەڕێز د. ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثانيةعشر: على المجلس التنسيق والتعاون مع منظمات المجتمع المدني وممثلوا الكيانات السياسية لتسهيل عملية مراقبة الانتخابات والاستفتاءات وذلك لضمان نزاهتها، على المجلس، يةعنى (المفوضين) هەڵدەگیرێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ قسە لەسەر ئەو ماددەیە دەکات؟ کاك زانا فەرموو.

بەڕێز زانا عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە لە ماددەی ١٢ ئەوەی کە باسکراوە پێویستە لەسەر ئەنجومەن هەماهەنگی ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی بکات، لە کۆی ئەو ماددانە باسی یەك شت نەکراوە، کە زۆر گرینگە ئەویش مەسەلەی هۆشیاری ئینتخابییە، کە ئەم کۆمسیۆنە یەکێك لە ئەرکەکانی ئەوەبێ کە بە هاوکاری لەگەڵ ڕێکخراوەکانی کۆمەڵەی مەدەنی سالأنە هەڵمەتێك بۆ مەسەلەی هۆشیاری ئینتیخابی شێوازی دەنگدان و ئەوانە بکا کە لێرە جێگای بکرێتەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە لە ماددەکانی پێشوودا باسکراوە، خاتوو حیات فەرموو.

بەڕێز حیات مجید قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی شەشدا ئەوکاتەی باسی ئەوەمان کرد، کە چاودێرانی بیانی بکرێت و دەنگی لەسەر بدات و زیاد بکرێت، لێرەش پێویستە لەسەر ئنجومەنیش هەماهەنگی و هاوکاری بکات لەگەڵ ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی، نوێنەری قەوارە سیاسییەکان و چاودێرانی بیانی، بۆ ئاسانکاری پرۆسەی چاودێری هەڵبژاردن و ڕاپرسییەکان ئەویش بۆ مسۆگەرکردنی پاکی یان چاودێرانی بیانی زیاد بکرێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پەروا خان فەرموو.

بەڕێز پەروا علی حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەمان تێبینیم هەیە، پێویستە لەسەر ئەنجومەن هەماهەنگی و هاوکاری بدات لەگەڵ چاودێری نێودەوڵەتی بۆ زیاد بکرێت، چاودێرانی نێودەوڵەتی زائیدەن ڕاگەیاندن، لەگەڵ ئەوە ڕاگەیاندنیش گرینگە جا ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی و نوێنەری قەوارە سیاسییەکان و تا دوایی.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو شکریە فەرموو.

بەڕێز شکریە اسماعیل مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ٢ تێبینیم هەیە، یەکەمیان پاڵپشتی پەروا خان دەکەم، ڕاگەیاندن زیاد بکرێت، ئەوەش بە بۆچوونی من زیادە (وذلك)، چونکە لێرە لام هەیە، لامەکە بۆ تەئکیدە، یەعنی ئەو لامە لێرەش کە تەرجومە کرایە ئەویان زیادە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی کە وترا سەبارەت بەوەی کە (منظمات المجتمع المدني اعلامين)، ئەوە لە ماددەی شەشدا فەقەری سێ ئیشارەتی پێدراوە، (مراقبي الانتخابات ووكلاء القوائم الانتخابية والاعلاميين ومنظمات المجتمع المدني الداخلي والدولي).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك گۆران فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە مەسەلەی ڕاگەیاندن لێرە نەوتراوە، کە دەلێت (مراقبي الانتخاب) زۆر بە موتلەقی هاتووە، ئینتیخابات هەمووی موراقەبە دەکرێت، هەر لە ئەنجامدانی ئینتیخابات، لە ڕاگەیاندن، لە هەموو مەراحیلەکانی ئینتیخاباتدا، یەعنی نەوتراوە لە ڕۆژی ئەنجامدانی ئینتیخابات موراقەبە بکرێ، هەر دەڵێ موراقەبەی ئینتیخابات دەکرێ، هەڵبژاردن بە هەموو پۆستەکانییەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ڕاگەیاندن یەعنی شمول دەکات لەوێ؟ ڕای لیژنەی یاسایتان بیست، ٢ پێشنیار هەن لەسەر ئەو ماددەیەیە، یەکیان ئەوەیە کە چاودێری بیانیشی بۆ ئیزافە بکرێت و ڕاگەیاندنیشی بۆ ئیزافە بکرێت، کێ لەگەڵ ئەوەیە چاودێری بیانی بۆ ئیزافە بکرێت؟ تەنسیق لەگەڵ چاودێرانی بیانیش زیاد بکرێت؟ بەڵام ئەوە ئیلزامە، ئیلزامی مفەوەزیە.

بەڕێز د. ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەعنی ئەگەر بێتو چاودێری بیانی لەو ماددەیەدا نەبێ، ئینتیخابیەکە ناکرێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

وایە ئیلزامی کردووە نەك ئەمە بەس تەنها تەنسیق بێ، ئیلزامی لەسەر کردووە کە موراقبی دەولی بێنێ، با کاك بەیار قسەیەك بکات، بزانین لەسەر ئەو مەوزوعە، فەرموو.

بەڕێز بەیار طاهر دۆسکی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەری نوکە، د مادەیەکێ دا هاتی دبێژیت (علی المفوضیه) هەمی ئیجرائاتا بکەتن کو بۆ شەفافیەتا عەمەلی و نەزاهەتا وی، ب دیتنا من ئەو مادەیە یێ کافیە بۆ موعالەجا هەمی حالەتا بکەتن، پێدڤی ناکەتن ئەم چ ئیزافی پێن دی بکەین دڤی نەسی دا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

یەعنی بۆ موراقەبە کردن ئەگەر چاودێری بیانی بێتە هەرێمی کوردستان، یان چاودێری ناوخۆیی، یان ئیعلامییەکان، کۆمسیۆن لەسەریەتی باجیان بۆ بکات، تەنسیقیان بۆ بکات، بەلاّم لێرەدا بۆ بەرێوەبردنی عەمەلیەی ئینتخابی و تەسهیل کردنی، ئیلزامی بکەین لەسەر کۆمسیۆن کە دیسانەوە لێرەدا خەلکی بیانیش بێنی ئیلزامی بکەین، موراقبی بیانیش بێنی یان نا؟، پێشنیارێك هەیە کە ئیلزامی بکەین، بەلێ.

بەڕێز بەیار طاهر دۆسکی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیتنا من ئەوە ماددەی شەشێیە (وضع الأنظمة والتعلیمات التي تحفظ للعملیة الانتخابیة نزاهتها)، نەسێکی موتلەقە کافیە، موعالەجەی هەمی حالەتەکا دکات، چونکێ کۆمسیۆن نیزامێکی خاص بۆ عەملیاتی ئینتیخابی، بۆ موراقەباتە ئینتیخاباتی، دیتنا من کافیە ئەڤ نەسە هەموو موعالەجە دەکات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك فەرهاد فەرموو.

بەڕێز فەرهاد حەمە صالح سەنگاوی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

چاودێرانی بیانیش لێرەن بە سەیارە سندوق دەگوێزرێتەوە، چاودێری بیانی نەبێ قوری کوێ بکەین بەسەری خۆماندا؟.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

با بیخەینە دەنگەوە، کاك ئاری فەرموو.

بەڕێز ئاری محمد هەرسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەلاهی ئەمە خۆ بلێین قەید و بەندێك دانانە بۆ خۆت، گریمان لە حالەتێك بوو هاتە پێشەوە لە کوردستان بەتایبەتی وەزعی جیۆتەکنیکی کوردستان فەرقی هەیە لەگەلّ ولاّتانی تر، حالەتێك هاتە

پێشەوە تۆ بۆت نەکرا ئەو چاودێرە بیانیانە بێنی، مەعنای ئەوەیە تۆ بڕیاری سیاسی نیشتمانی زۆر گرینگ هەڵبژێریت، لەبەرئەوەی ئەوە چییە نەتوانیوە چاودێری بیانی بکەی، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەمووی ڕەئییە، بەڵام لەبەرئەوەی کە ئیزافە دەکەین، بۆیە ڕەئی وەردەگرین، کاك فرست صۆفی فەرموو.

بەڕێز د. فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بوونی چاودێری بیانی لەگەڵ ئیعلام، بۆئەوەی کێشەکە حەل بێ، چونکە تەسەور دەکەم ئەو ئەندام پەرلەمانە بەڕێزانەی پێشنیارێکیان کرد مەبەستیان ئەوە نەبوو ئیجباری بی، خاڵێکی تر لە تەنیشتی زیاد بکەن، کە (مجلس المفوضین) تەنسیقیان لەگەڵ بکات، بۆ شەفافیەتی ئینتیخابات زۆر زۆر باشە، هەم ئیعلام چاودێری بیانی بەس نەك ئیجباری بی لە بڕگەکی دیکە لەگەڵیدا، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك سالار فەرموو.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە دوو جۆر سیستەممان هەیە، سیستەمی کراوە، سیستەمی داخراو، سیستەمە داخراوەکان بەتایبەتی ولاتە شمولییەکان پێیان خۆش نییە لە هەڵبژاردندا هیچ موئەسەسەیەکی دەرەوەی ولاتەکە بێ، بەڵام ئێمەی هەرێمی کوردستان لە چەند پێوەرێك پێویستمان بە رێکخراوە نێودەوڵەتییەکانە بۆ چاودێری کردنی هەڵبژاردن و نەزاهەت و شەرعیەت، لەخۆیەوە نییە کۆمەڵێك مونەزەماتی دەوڵی تایبەت بە هەڵبژاردن و راپرسی هەن بۆ هاوکاریکردنی ولاتانی کە تازە لە گەشەی دیموکراسیدان، ئێمە دەڵێین هەماهەنگ و هاوکار بێت، کۆمسیۆن لەگەڵ رێکخراوە نێو دەوڵەتییەکان کە دێن چاودێری ئەو بارودۆخە بکەن، لەمە باشتر نییە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو رێواز خان.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تێبینیم لەسەر ڕوونکردنەوەکەی لیژنەی یاسایی هەیە، کە دەڵێت (علی مجلس المفوضین التنسیق والتعاون) ئەمە لە حاڵەتێکدا، کە ئەوان خۆیان ئامادەییان هەبوو، ئێمە بۆچی مەفهومی تەعاریفەکە وا لێ بکەین، بڵێن ئەگەر نەیەن ئینتیخابات ناکرێت، ئەم دەقە ئیلزام کردنی مەجلیسە ئەگەر ئەوان خواستیان هەبوو بێن، مەجلیس مولزەمە بەوەی تەعامولیان لەگەڵ بکات، نالێت (علی مجلس المفوضین توفیر یان ضمان مراقبة الانتخابات من قبل المراقبین الدولین).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری قسەکەی جەنابی دکتۆر فرست دەکەم، لە ئاخیرەوە (للمجلس التنسیق مع خبراء دولیین) یان ئەوەی دکتۆرە رێواز وتی (علی) لابېرێت(لمجلس) بۆ هەمووی و ئەجنەبیەکەشی لەگەڵ زیاد بکرێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵام ئەوە لەپێناوی ئەوەی تۆ ئەجنەبی هەیە بێنی، ئەوەی کە فەرزی کردووە لەسەری، کە پشت بە مونەزەماتی موجتەمەعی مەدەنی ناوخۆیی ببەستێ، پشتی پێ ببەستێ، فەرز دەکەی لەسەری.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەوانەیە موجتەمەعی مەدەنی حازر نەبێ تەعاون بکات، ئیتر بۆچی فەرزی بکەم لەسەری.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

موجتەمەعی مەدەنی لە هەرێمی کوردستان بۆچی؟.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کەواتە هەر موخەیەر بێ، لەجیاتی ئەوەی هەر موسەیەر بێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك عادل فەرموو.

بەڕێز عادل عزیز شکر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵلا منیش پێم باشە بەڕاستی ئیلزام بکرێن ئەو چاودێرییە نێودەوڵەتییەکان بۆ هەڵبژاردن، چونکە بەڕاستی ئەزموونێکی تاڵمان لەگەڵ هەڵبژاردن هەیە، بۆئەوەی جارێکی تر دیسانەوە ئەو هەموو گواستنەوە بە سەیارە، كاك فەرهاد وتی جارێکی تر ئەلبیسەمان تووش نەبێت و، بۆیە هەڵبژاردنێکی نەزری بێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك ابو کاروان دوا موداخەلە، فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن فارس (ابو کاروان):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من نازانم وا تێگەیشتووم ئەم نەسەی کە دەخوێندرێتەوە، کە لیژنەی یاسایش پشتگیری کردووە، هیچ ئیلزامێك ناکات، یەعنی لەکاتی بوونی هەر تەنسیق و هاوکاریەکدا داوا دەکات ببێ، هەر کاتێك نەبێ ئەمە ئیلزامی ناکات، لەبەرئەوە من لەگەڵ ئەومیمە ماددەکە خۆی دەست نیشان بکات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بیانی دەخەینە دەنگەوە، بەڵێ پرسیار، فەرموو.

بەڕێز امنە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر لیژنەی یاسایی هاریکاریەت من بکات، ئەگەر ئەز غەڵەت نەبم بەشی چارێ ماددێ شەشێ بۆ برگە سێی موناقەشە لەسەر هەندێ هاتە کرن، چاودێری نێو دەوڵەتی زێدە بوو، مادام زێدە بوو پێویست ناکات بە چاودێری هەڵبژاردنە دەرەوە و ناوخۆ، ئەڤە تەحسیل حاسڵە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە ڕەئی جەنابتە، بەڵام ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانیش داوای ئەوە دەکەن ئیزافە بکرێت، ئەمە بە دەنگدان حەسم دەکرێت، نەك بەردەوام ڕەئی لەسەر بدەین، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ئیزافە بکرێ؟.

بەڕێز د. ڤالاً فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەیە ئەوەی داوای دەکەن لە ماددەیەکی تردا هەیە، ئەوەیش کە ئێستا باس دەکرێت، ئێمە داوا دەکەین کە وەکو خۆی بدرێتە دەنگدان لە لیژنەی یاسایی، هەر موستەلەحێکیش زیاد بکەین دەبێتە زیادە، لەبەرئەوەی هەیە با بگەڕێنەوە بۆ ماددەی شەش لە برگەی سێ، داوا دەکەین ئەو ماددەیە وەکو خۆی بدرێتە دەنگدان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماددەی شەش، دەزانم، بەڵام ئەوە دوو شتی جیاوازە، کاك سالار فەرموو.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بە دیقەتەوە تەماشای ئەو برگەیە بکەین لە ماددەی شەش لەگەڵ ئەو ماددەیە کە ئیزافە کراوە، فەحواکەیان جیاوازە، لەوێش ناوی ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی و ڕۆژنامەنووسان هاتووە، چاودێرانی نێو دەوڵەتی، لێرە دەمانەوێ ئەوانە ئیزافە بکرێ، ئەگەر ئیزافە نەکرێ مادام ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی و ڕۆژنامەنووسان لەوێ هاتووە، ئەی بۆ لێرە دووبارە بووەتەوە؟، لە هەموو حاڵەتێکدا چاودێرانی ڕێکخراوانی دەوڵەتییەکانی لێرە بۆ ئیزافە بکرێت، هیچ ئیزافەیەك نییە و بۆ یاساکەو باشترە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەم نیقاشە تەنها دەتوانین بە دەنگدان یەك لایی بکەینەوە، بۆیە دەیخەینە دەنگەوە، کێ لەگەڵییەتی بیانی بۆ ئیزافە بکرێت، چاودێری بیانی بۆ ئیزافە بکرێت، دەیخەینە دەنگەوە، بەڵێ.

بەڕێز ئاری محمد هەرسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

جەنابت چی دەخەیتە دەنگدانەوە، بە ئیلزامەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ بە ئیلزام، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە بە ئیلزامەوە تەنسیق بکرێت لەگەڵ رێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی و ئەوانەی دەرەوەش، کێ لەگەڵیەتی؟ دەنگی لەسەر دەدرێت تکایە، (على المجلس التنسيق والتعاون مع منظمات المجتمع المدني وممثلوا الكيانات السياسية لتسهيل عملية مراقبة الانتخابات والاستفتاءات)، ئەوە لەوێ باسی ئەوە دەکرێت مونەزەماتی موجتەمەعی مەدەنی ناوخۆیی و دەرەکیشی هەبێ، دەرەکیشی بۆ ئیزافە بکرێت، کێ لەگەڵیەتی؟ باشە پەروا خان ئیعلامیش دوایە دەخەینە دەنگەوە، ٣٨ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ٣٤ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند کرا، پێشنیار کراوە ڕاگەیاندنیش زیادە بکرێ، کێ لەگەڵ ئەوەیە ڕاگەیاندنیش زیاد بکرێ؟ ٣٩ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ ٦ کەس لەگەڵی نییە، کەواتە پەسەند کرا، فەرموو خاتوو ڤیان.

بەڕێز ڤیان عباس محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەزیفە ئیعلامێ نە ئەوە موراقەبە کرن یان ژ موداخەلەت ژ مەوزوعەت بکات، ئیعلام بتەنێ ئەوە دێ ڕوومالین بکاتن، بەس نەقل وەزیفەی ئیعلامی نینە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تازە دەنگدانی لەسەر کرا، ئەوە ئەو کاتە وەکو موراقەبە دەکات لەسەر ئینتیخاباتەوە، فەرموو کاك زانا.

بەڕێز زانا عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشێکی کاری ئیعلام موراقەبە کردنە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك فەرهاد فەرموو.

بەڕێز فەرهاد حەمە صالح (سەنگاوی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەر ئەوەبوو کە وترا سوڵتەی چوارەم یەعنی چی؟.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ.

بەڕێز امنە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز زانم برێنمایێت کۆمسیۆنێ بۆ ئیعلامێ و هیچ ئەوەنینە بچتە ژوورا هەڵبژاردنەوە، یەعنی تەنها قەوارەی سیاسی و رێکخراو و کۆمەڵگای مەدەنی.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەم خیلافانە بە دەنگدان یەك لایی دەکرێتەوە، دەنگی لەسەر دراوە یەك لا کراوەتەوە، ماددەی ١٢ بخوێندرێتەوە، بۆئەوەی بیخەینە دەنگەوە، فەرموو.

بەڕێز د. فالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

علي المجلس التنسيق والتعاون مع منظمات المجتمع المدني على الصعيدين الدولي والداخلي وممثلوا الكيانات السياسية والاعلامية لتسهيل عملية مراقبة الانتخابات والاستفتاءات وذلك لضمان نزاهتها.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دوایی تەرجومە دەکرێ بە کوردی، کێ لەگەڵ ئەو ماددەیەیە ؟ ٧٠ کەس لەگەڵییەتی، کێ لەگەڵی نییە، کەس نییە لەگەڵێ نەبێ، کەواتە پەسەندکرا، ماددەی ١٣ فەرموو.

بەڕێز د. فالاّ فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثالثةعشر :

على مجلس المفوضين إعداد تقارير دورية عن مهامها وتقديمها إلى البرلمان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێشنیارێك هەبوو لە ماددەکانی پێشوو کە تەقاریری مالیشی بۆ ئیزافە بکرێت لێرە، ئەوەش لەبەرچاو بگرین، دوای ئەوە هەیەتی، کاك ئاری فەرموو.

بەڕێز ئاری محمد هەرسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵلا من بەس یەك مولاحەزەی زۆر بچووکم هەیە، لەسەر ئەم کەلیمەیە، ئەمەی تەقاریر دەوریە، ئەمە دەربڕینێکی زۆر پلاستیکییە، لەبەرئەوەی دەوری هەفتانە دەگرێتەوە، مانگانە دەگرێتەوە، مانای ئەوەیە ئەگەر هاتو ئەم مفەومزیە ئارەزووی لێ نەبوو دەورە دەکات بە ٥٠٠، یاخود دەیکات بە ٢٠٠، جا بۆئەوەی کە ڕای گشتی کوردستان ئاگاداری جموجۆڵی بڵێین ئیش و کاری ئەم کۆمسیۆنە بێ، بە بۆچوونی من پێویستە ئەوە دیاری بکەین ئەو دەوریە حەقەکەی چەندە؟ سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

جا ئاخر پێشنیاری چی دەکەی تۆ؟ تۆ هەر دەڵێی دەوریەکە تەحدید بکەین، پێشنیارت چییە؟.

بەڕێز ئاری محمد هەرسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بۆ خۆم ٣ مانگە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەهار خان فەرموو.

بەڕێز بەهار عبدالرحمن محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ماددەیە لە عەرەبیەکەدا دەقیقە، کە دەڵێ (دوری)، دەوری لە زمانی عەرەبیدا وەرزی دەگرێتەوە، بەڵام لە کوردیەکەی ئیشکاڵێکە نووسراوە ناوبەناو لەوێ دیار نییە، ئەگەرنا (دوری) وەرزی دەگرێتەوە، لە کوردیەکەشدا بە هەمان شێوەی لێ بکرێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك صالح فەرموو.

بەڕێز صالح فقێ محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیار دەکەم ٢ بەند بێ، تەقریری مالییەکەی وەرزی بێ، بەڵام ئەوەی تری کە پەیوەندی بە پوختەکردنی تۆماری دەنگدانەوە بێ، بەوەی ئەو ئەرکانەی لەسەریەتی سالانە بێ، ئەگەر لەیەکتر جیا بکرێتەوە، باشترە بە دوو خاڵ بێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ابو کاروان فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن فارس (ابو کاروان):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەگەڵ ڕای برادەرانم ئەوە دیاری بکرێت، فەسڵیش هەر ٣ مانگە بەڕەئی من، تکام وایە ئەو تەرجومەیە زۆر چاك بکرێت بەڕاستی، لە تەرجومە کوردیەکە زۆر هەڵەی تێدایە، مەعناکانیشی گۆڕیوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د. شێرکۆ فەرموو.

بەڕێز د. شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی لە کاك ئاری و بەهار خان و کاك ابو کاروان دەکەم، کە ئەوەی (دوری) واتە وەرزی ٣ مانگ، پشتیوانی لەوەی جەنابیشت دەکەم، کە دەڵێت (تقاریری مالیشی) تێدابێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك بەیار فەرموو.

بەڕێز بەیار طاهر دۆسکی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ب دیتنا من ل ڤێری ژ بلی تەقاریرێت دەوری دڤیا بە هەر پروسیسەکا هەلبژارتنا ژی راپۆرتەکا خاص بێتە پێش کێش کرن بۆ پەرلەمانی ب هەمی قۆناغێت خۆ کا ب چ شێوە برێڤە چوویە، دڤێرێ دا نەصەکێ

عێراقی مه یێ هەی یان یێ ئوردنی دبێژیتن (اصدار تقریر نهائی تفصیلي عن کل عملیه انتخابیه بجمیع مراحلها و رفعها الی السلطه المختصه) ب دیتنا من دڤیا دوو نەوعێت راپورتا هەبن، ئێك یا دەوری بیتن و ئێك ژی یا گرێدایی بیت ب مەوسمێت ئینتیخاباتەڤە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د.ڤالا فرید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

اعداد تقاریر دوریه، دەوری هەر بۆ خۆی یەعنی وەرزی، وەرزیش ئەو مودەیه دەگرێتەوە کە بەرێزیان ئیشارەتی پێدا، بۆیه وەکو خۆی بدرێته دەنگدان، له سەر ئەو پێشنیارەی کاك بەیاری مەجالێکمان بدەن تەشاورێ بکەین مابەینی خۆمان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر باشه، تەقاریری مالّی تیایه وانییه؟ مادەی پانزه، ماموّستا ئەنەس فەرموو، نوقتەی نیزام؟

بەڕێز انس محمد شریف :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەفزا فەصلییه و دەوروبیه ژ ئێك فەرقن، شوێنا دەوروبیه ببیتە فەصلییه، فەصلییه چار مانگە ئەما دەوروبیه چار مانگ نییه، دەبێت ببیته فەصلییه، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

وا بزانم ئەوەی جەنابت دەقیقه، فەصلی ئەخەینه دەنگەوە، کێ له گەلّ ئەوەیه فەصلی بێ؟ بەلّێ.

ئێمه سێ کەس باسی وەرزیمان کرد، وەرزەکه لای ئێمه سێ کەس بوو، نەك چوار مانگ. ئەوه بۆ وا لێت تێك چوو، چوار فەصلمان هەیه، فەصلی ئەخەینه دەنگەوە، کێ له گەلّ فەصلییه؟ کاك بەیار ئەو دەقەی له لاته بیهێنه بۆ ئەوەی که بیخەینه دەنگەوە هەر خۆی دەقەکه لە لّات، ٧٣ کەس لە گەلّییەتی، کێ لە گەلّی نییه؟ یەك کەس، کەواته هەموویان له گەلّییەتی پەسەند کرا، دکتور شێرکۆ نوقتەی نیزامیت هەیه؟ فەرموو.

بەڕێز شێرکۆ حەمە امین :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نوقتەی نیزامی نییه بەس گوتم له دەقه کوردییەکه بیکەن به وەرزی، چونکه نووسراوه ناو به ناو، هەر ئەوەندە، دەستتان خۆش بێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتور شێرکۆ دەقه عەرەبیەکەی ئێستا ئەصله، تەرجومه ئەکرێ بە کوردی بەو شێوەیه کە له دەقه عەرەبیەکه هاتووه، فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڤالا فرید :

المادة الثالثة عشر، اولا : على مجلس المفوظين اعداد تقارير فصليه عن مهامها و تقديمها الى البرلمان.

ثانيا : اصدار تقرير نهائى تفصيلى عن كل عمليه انتخابيه بجميع مراحلها و رفعها الى البرلمان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لە گەڵییەتی؟ ٨٥ کەس لە گەڵییەتی، کێ لە گەڵێ نییە؟ کەس نییە لە گەڵێ نەبێ کەواتە پەسەند کرا.

بەڕێز د. ڤالا فرید :

الماده الرابعة عشر: لرئيس مجلس المفوظين، صلاحية الوزير فيما يتعلق بالمخاطبات الرسميه مع الوزارات و الدوائر الرسميه الاخرى.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك عمر بنووسە هەر لە رێوە، كاك صالح فەقێ، فەرموو كاك دڵشاد شعبان.

بەڕێز دڵشاد شعبان :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پێشنیار دکەم ئەڤ مادا هەنێ بهێتە دەمج کرن دگەل مادا پێنج خالێ صەڵاحییاتێت رەئیسێ مەجلسی.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

مادەی پێنج : اولا: مجلس المفوضين الاداره الانتخابيه، هيچى تێيا نييه، ئەوە صەڵاحییاتە.

بەڕێز دڵشاد شعبان:

خالێ پێنج : يمارس رئيس المجلس أو ينوب عنه الصلاحيات الاتية.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، باشە سوپاس، كاك عمر عینایەت.

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مـن پـێم باشـە ئـەو تـەنها موعالەجـەی کـردووە موخاتەبـە لـە گـەڵ وەزارات و دەوائـیری رەسمیـە، باسـی مەجلسی وزرای نەکردووە باسی پەرلەمانیشی نـەکردووە، پـێم باشـە بنووسـرێت يحق لمجلس المفوضين ان يخاطب رسميا رئاسة البرلمان و و مجلس الوزراء و المؤسسات التابعه ...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك صالح فقێ.

بەڕێز صالح فقێ :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیار ئەکەم فەقەتێکی بۆ زیاد بکرێ : صلاحيات الوزير فقط فيما يتعلق بالمخاطبات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

یەعنی لە دوایی موخاتەبات؟

بەڕێز صالح فقێ :

بەڵێ، ئەو تەنهایەکی بۆ زیاد بکرێ لەو نێوانە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، کاك فرحان جوهر.

بەڕێز فرحان جوهر:

بەڕێز سەروکی پەرلەمان.

لرئیس المجلس المفوظین صلاحیه الوزیر، صلاحیه الوزیر بەڵام ئیمتیازاتی وەزیری نییە، لە خاڵی دیکە چارەسەر کراوە هەمووی بە وەکیل وەزیر تەعیین ئەکرێن، رەئیس، هیچ جار نەبووە رەئیسیش وەکو ئەندامەکان یەك دەستهەڵاتیان هەبێتن، چۆن رەئیسی پەرلەمان جیاوازە لە ئەندام پەرلەمان، چۆن رەئیسی وزەرا جیاوازە لە وەزیر، حەق بوو رەئیسی موفەوەزینیش جیاواز بێتن لە گەڵ ئەعزائەکان، بۆیە لێرە دا یەعنی غەدری لێ دەکرێت، بە صەلاحییاتی وەزیرە، بەڵام بە ئیمتیازاتی وەزیر و دەرەجەی وەزیریشی نییە، یەعنی تەناقوزێکی زۆری تێیایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

یەعنی تۆ پێشنیاری ئەکەی صەڵاحییەت و ئیمتیازی وەزیری هەبێت.

بەڕێز فرحان جوهر:

بەڵێ، بە دەرەجەی وەزیر، لە بەر ئەوەی ئەعزاکان هەموو وەك یەکن، وەکو دوو ئیدارەی لێکرا، یەعنی بەوەی تەوافوق بیتن هەمووی نیشانەی دوو ئیدارەیی و تەوافوقاتی پێوە دیارە لە ئێستاوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر باشە، سوپاس، رای لیژنەی یاسایی لە سەر ئەو پێشنیارانەی کە گران.

بەڕێز د. ڤاڵا فرید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو نەصەکە نەصێکە لە قانونی با بڵێین لە کۆمیسیۆنی عێراقیش دا هەیە، و ئەو نۆ کەسە با بڵێین جارێ هەر وا دەمێنێنەوە، جارێ بە مودەیەك یەکێك دەبێت رەئیس و لەوانەیە دەست لە کار بکێشێتەوە، ناکرێ ئیمتیازی وەزیری بدرێتێ، بەڵام گرفتی موخاتەبەمان هەبوو لە گەڵ ئەوەی کە لە گەڵ کومیسیون دانیشتین و بۆیە ئەو نەصە دانرا کە تەنها بۆ مەسەلەی موخاتەبەیە و بەشێك لە برادەرانی کە قسەیان کرد هەر چۆنێك دابرێژێ هەر بەو شێوەیە کە تەنها موخاتەباتی رەسمی ئەم نەصە دانرا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ دکتورە بەهار فەرموو.

بەڕێز د. بەهار محمود :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە کە ئەم یاسایە داریشتووە فەقەرەیەکمان هەبوو، کەوا سەرۆکەکە دەوری بێت سالانە بێت، کە دوایی کرا بە سێ سالْ ئەم فەقەرەیە لێرە لابرا، بۆیە ئێمە موشکیلەی ئەوەمان هەبوو ئەگەر دەوری بێت سالانە بگوڕێت، چۆن ئەکرێت تۆ صەلاحییەتی، تۆ پلەی وەزیر بدەی بە یەکێک کە دوای سالێک یان دوای سێ سالەکە لێی بسێنیتەوە، بۆیە ئەو صەلاحییەتمان بەو شێوەیە دانا، بەس لێرە ئیستا ئەو مادەیە هەلگیراوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێشنیارێك هەبوو کە پەرلەمان و حکومەتیش بۆ ئیزافە بکرێت، بەلْ دکتورە ڤالاْ.

بەڕێز د. ڤالاْ فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کە دەڵێین (الوزارات) یەعنی (مجلس الوزراء) هەمووی، بۆ خۆشی موفەوەزییە هەموو مەجلسەکە نەك تەنها سەرۆکەکە دەگرێتەوە هەر لەم پەرلەمانە متمانەی لْ وەردەگرێت، بە موباشری تەعامولی لە گەلْ ئێمەیە، موخاتەبەکەی تەنها بۆ وزارات، بۆ دەوائری رەسمی تری.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

یەعنی ئەمە ئیستیسنائە لێرە، ئەو موخاتەبەی لە گەلْ پەرلەمانە، بەڵام بو ئەوەی بتوانێ موخاتەبەی لە گەلْ وزاراتیش بکا پلەی وەزیریشی هەیە. یەعنی ئەوەی تەحصیل حاصلە کە ئەتوانێ موخاتەبە لە گەلْ پەرلەمان بکا.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان :

وزارەت جیایە لە گەلْ (مجلس الوزراء) بنووسە (مجلس الوزراء و الوزارات التابعە لها) قەوس نییە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەلێ.

بەڕێز د.ڤالاْ فرید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الوزارات لە زمانێ عەرەبی ج بلێی (مجلس الوزراء) ج بلێی الوزارات وەکو یەکە، لە زمانێ عەرەبی هەر دووکی دەگرێتەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێشنیارێك هەبوو کە دەمج بکرێ لە گەلْ مادەی پێنج، برگە پێنج، با روون کردنەوە بدەن.

بەڕێز د. ڤالا فرید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لێرە ئێمە ئەو پلەیەمان دایەتی لە ئەحکامی خیتامی هێناومانە، بۆیە ناتوانرێت دەمج بکرێت لە گەڵ مادەی پێنج.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، بیخوێنەوە مادەکە بخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز د. ڤالا فرید:

الماده الرابعة عشر : لرئیس المجلس صلاحیه الوزیر فیما یتعلق بالمخاطبات الرسیمه مع الوزارات و الدوائر الرسمیه الاخری.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

مع الوزراء لێکرا، ئێ کێ لە گەڵییەتی؟ کێ لە گەڵ ئەو ماددەیە بەو شێوەیە؟ ٧٢ کەس لە گەڵێیەتی، کێ لە گەڵێ نییە؟ کەس نییە کە لە گەڵێ نەبێ، کەواتە پەسەند کرا.

بەڕێز د. ڤالا فرید:

الماده الخامسه عشر : اولا تکون للمفوضیه میزانیة سنویه مستقله یتم اعدادها وفقا للاسس او القواعد المتعارف علیها تقترح من قبل مجلس المفوظین بتشاور وزارة المالیه، یصادق علیها البرلمان و تدرج ضمن الموازنه العامه للاقلیم، ثانیا : تخضع حسابات المفوضیه للتدقیق و الرقابه من قبل دیوان الرقابه الماليه فی الاقلیم.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ قسە هەیە لە سەر ئەم مادەیە؟ دکتور عبد الله، دکتورە جوان، بەهار خان، کاك عباس غزالی، لە زووەوە دەنگت نییە، کاك عباس؟ فەرموو دکتۆر عبد الله.

بەڕێز عبد الله جاسم :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

چونکی ئەو مەجلس موفەوزین ژی تەبعەن پلە تایبەتەکانن، ئەگەر فەقەرەکێ زیاد بکەن لە سەر ئەو مادەیە، (یخضع مجلس المفوظین لاحکام قانون اشهار الذمه الماليه، قانون النزاهه الساری المفعول)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دکتۆرە جوان.

بەڕێز د.جوان اسماعیل :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الماده الخامسه عشر : اولا تكون للمفوضيه، ميزانيه، سنويه، مستقله، يتم اعدادها وفقا للاسس او القواعد المتعارف عليها و تقترح، اضافه حرف واو، تقترح من قبل مجلس المفوضين بتشاور وزارة الماليه و يصادق عليها البرلمان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خاتوو بەهار عبدالرحمن.

بەڕێز بەهار عبدالرحمن محمد :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەر پرۆژە یاسایەك تەبیعاتی مالی هەبێت، پێویست ئەکات لیژنەی دارایيش بە هەمان شێوە راپۆرتی هەبێت و رای هەبێت لەوە، دیارە ئەم پرۆژە یاسایە تەبیعاتی مالی زۆر زۆری هەیە کە کۆمیسیۆنێك تەشکیل ئەکەی بەم شێوەیە، نازانم ئایا لیژنەی دارایی راپۆرتییان هەیە لەم بارەیەوە یا خۆد رای وەرگیراوە یان نا؟ ئەوە ئەگەر وەڵاممان بدەنەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئەمە پرۆژە یاسایەکی تایبەتمەندە بە لیژنەی یاساییەوە، چونکە تەبیعاتی مالی حکومەتێك ئەیخاتە ئەستۆ نەك، پەیوەندی بە قەزییەکی داراییەوە نییە بۆ ئەوەی بینێرت بۆ لیژنەی یاسایی، دروست کردنی موئەسەسەیەکە، بۆیە نێردراوە بۆ لیژنەی یاسایی، کاك عباس غزالی.

بەڕێز عباس غزالی :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری رای دکتۆر عبد الله دەکەم کە سەروەت و سامانی خۆشیان دیار بکەن بۆ ئەوەی پێشتر باسیان کرد، ئەو سوء تەفاهومەش نەیێتە دی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایی رووون کردنەوەتان چییە؟

بەڕێز د. فالا فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەرەجەی خاصیان هەیە، دەرەجەی وەکیل وەزیرمان دانایە کە دەرەجەی خاصیان هەبێت ئەوان خۆیان خازیعن و پێویستە لە بەرامبەر دەستەی نەزاهە سەروەت و سامانییان کەشف بکەن.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە پێی یاسای دەستەی نەزاهە وا نییە؟ مادەکە بخوێنەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگەوە.

بەڕێز د. ڤالا فرید :

الماده الخامسة عشر : اولا تكون للمفوضيه، ميزانيه، سنويه، ، يتم اعدادها وفقا للاسس والقواعد المتعارف عليها تقترح من قبل مجلس المفوظين بتشاور وزارة الماليه يصادق عليها البرلمان و تدرج ضمن الموازنه العامه للاقليم، ثانيا : تخضع حسابات المفوضيه للتدقيق و الرقابه من قبل ديوان الرقابه الماليه فى الاقليم.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لە گەڵییەتی؟ ٨٣ کەس لە گەڵییەتی، ٨٤ کەس، ٨٤ کەس لە گەڵییەتی، کێ لە گەڵێ نییە؟ کەس نییە لە گەڵێ نەبێ، کەواتە پەسەند کرا مادەی ١٦.

بەڕێز د. ڤالا فرید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان :

الماده السادسة عشر : اولا يضع مجلس المفوضين نظاما داخليا خاصا بالمفوضيه، ثانيا : يحدد بنظام مهام و تشكيلات المفواضيه، ثالثا : لمجلس المفوظين استحداث أو الغاء أو أو دمج مديريات أو اقسام أو شعب عند الاقتضاء رابعا : للمجلس اصدار الانظمه اللازمه لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون، پێشنیارێکیش هاتووە لە لایەن ئەندام پەرلەمانێك کە بڕگەیەکی تر زیاد بکرێ، حەق بدرێ بە مەجلس، للمجلس حق تقديم مقترحات مشاريع القوانين المتعلقه بالانتخابات و الاستفتائات الى البرلمان.

بەڵێ سوپاس بۆ بەڕێز سەرۆکی لیژنەیی یاسایی، ئەوانەی دەیانەوێت موناقشەی بکەن.

بەڕێز فخرالدین قادر عارف/ سکرتێری پەرلەمان :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ گفتگو لە سەر مادەی ١٦ ئەم بەڕێزانە ناویان تومار کردووە :

قادر ئۆتمان، رابوون توفیق، ئومێد حەمە علی، علی علی هاڵۆ، دکتور عبد الله، ابوبکر هەڵەدنی، دکتۆرە جوان، عمر عینایەت، ماجد عثمان، ابو کاروان، کمال یلدا، ئێڤار ابراهیم، قارەمان قادر، صالح فقێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ببوورە ئێڤار نەنووسراوە، زولفا، کاك بەیار، شوان شێخ احمد، بەڕێز قادر ئوتمان فەرموو.

بەڕێز قادر ئۆتمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماده ١٦، پێشنیار ئەکەم کە بوترێ یەکەم ئەنجومەن بە زۆرینەی دەنگی رەهای ئەندامان هەڵدەستێ بە مانەی خوارەوە : یەکەم : پەیرەوێکی ناوخۆی تایبەت بە کۆمیسیۆن دادەنێت، دووەم : ئەرك و پێك هاتەی ئەنجومەن و کارگێری هەڵبژاردن بە پەیرەو دیاری دەکا، و خاڵی سێیەم و چوارەمیش وەك خۆی بنووسێتەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ قادر ئوتمان، بەڕێز رابون توفیق.

بەڕێز رابوون توفیق معروف :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە دانیشتنی سەرۆکایەتی فراکسیۆنەکانیش تەنها وەك بیرهێنانەوە دەڵێم، وتیان ئەگەر ئەوماددەیەی کە لە سەری ڕێکەوتین با دوو لە سەر سێ بێ، لەو حاڵەتە وا دەکەین کە ئەو چوار ئیشەی لێرە ناویان هاتووە بە زۆرینەی ڕەهای ئەندامەکان دەبێ، بۆیە منیش پێشنیار دەکەم لە دیباجەیەکی یەك خەتی بنووسرێت ئەنجومەن بەزۆرینەی دەنگی ئەندامەکانی ئەم کارانەدا ... سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ئومێد فەرموو.

بەڕێز ئومێد حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەمان پێشنیار بە دەنگی ڕەهای زۆرینەی ئەندامەکانی کە ٥ کەسە ئەو کارانەی خوارەوە دەکات، وەك دیباجە یان پێشەکی، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك کمال فەرموو.

بەڕێز کمال یلدا مرقوز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیارێکم هەیە بۆئەوەی بۆ ماددەیەکە نوقتەیەك ئیزافە بکەین، (یضمن المجلس مشارکة جمیع القومیات)، لەبەرئەوەی دوێنێ لە ماددەی پێنج، خاڵی یەکەم نەتەوەیەکان ئیلغا کرایەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شوان فەرموو.

بەڕێز شوان شێخ احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لەو نوقتەی دکتۆرە ڤالاّ دەکەم کە تازە خوێندیەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز زولفا خان فەرموو.

بەڕێز زولفا محمود عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی لە قسەکانی کاك رابوون معروف و کاك ئومێد حەمە علی دەکەم.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان :

بەڕێز علی هالۆ فەرموو.

بەڕێز علی علی هالۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەڤ برگە سییێ ئەز دبێژم زێدەیە، ئەنجومەن بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی بەش تا دوایی، چونکی یا هاتی د برگا ئێکێ ئەنجومەن پەیرەوێکی تایبەت بە کۆمیسیۆن دائەنێت، ئەرك و پێکهاتەکانی ئەنجومەن بە پەیرەو دیاری ئەکرێت و هەروەسا ئەرك ل مادێ دا دی ژی پێت هاتین دیار کرن، ئەز دبێژم ئەو ژی هەر زێدەنە، بەشێ چارێ مادێ شەشێ بڕیار دانی هەیکەلییەتی کارگێری هەلبژارتن، ئەڤجا ئەز پێشنیار دکەم ئەڤ برگا سیێ بێت لابرن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك صالح فەرموو.

بەڕێز صالح فقێ محمد امین:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی ١٦ خاڵی یەکەم و دووەم پێویست بەوە ناکات ناوی پەیڕەو هاتووە ،پێم وایە خاڵی یەکەم هەیە لە خاڵی دووەم ئەرك و پێکهاتەکان بخرێتە سەر خاڵی یەکەم، پشتیوانی لەو ڕایە دەکەم کە خاڵێك زیاد بکرێت، دەنگدان بەزۆرینەی ڕەها بێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ابوبکر فەرموو.

بەڕێز ابوبکر عمر (ابوبکر هەڵەدنی) :

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری بۆچوونەکانی کاك قادرو کاك رابوون دەکەم، کە بەزۆرینەی ڕەهای دەنگی ئەندامان بێت.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو منی، کاك ابوبکر وابزانم تەواو بوو.

بەڕێز ابوبکر عمر (ابوبکر هەڵەدنی) :

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ، هەر ئەوەبوو پشتگیری قسەکانی کاك رابوون و کاك قادر دەکەم، ئەو خاڵە بەزۆرینەی ڕەهای دەنگی ئەندامان بێ.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو منی فەرموو.

بەڕێز منی نبی نادر:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری وتەکانی ماموستا کمال دەکەم، (یضمن المجلس مشارکة جمیع القومیات).

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك قارەمان فەرموو.

بەڕێز قارەمان قادر فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری قسەکانی کاك رابوون و کاك ئومێد حەمە علی دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك بیار فەرموو.

بەڕێز بەیار طاهر دۆسکی :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەربارەی ماددەی ١٦ ئەز ژی تەئیدا کاك علی دەکەم، دیتنا من ماددەی شەشێ فەقەرە هەشتێ تێدا هاتیە بڤێت (المصادقه علی هیکلیة الاداره الانتخابیە) دیتنا من ئەڤە ب خۆ کافیە، کو مەعالەجە فی حالەتێ ئیستیحداس و ئیلغاء و دەمجا مودیریا بکەت، یا دی ژی فەقەرا چارێ (لمجلس المفوضین اصدار الانظمە و الاجراءات اللازمە) ئەز داخاز دکەم کو ئیجرائات ژی ئیزافە ببیت، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك قادر ئۆتمان فەرموو.

بەڕێز قادر ئۆتمان رسول:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من قسەم کرد، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆرە جوان فەرموو.

بەڕێز جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت مادەی سادس عشر، خالّی دووەم و سێیەم، دووەم دەڵێت : (یحدد بنظام مهام تشکیلات المفوضیه) باسی تەشکیلاتی دەکەین، دەتوانین فەقەرەی دوو، سێ، یەك بکەین، بڵێن : (یحدد بنظام مهام بتشکیلات المفوضیه و له استحداث أو الغاء أو دمج مدیریات أو اقسام أو شعب عند الاقتضاء) یەعنی دەنگ لە سەر خالّی دووەم و سێیەم بدەین، چونکە یەك خالّە، ئەوی دیکەش رای دووەمم پشتگیری کاك رابوون و کاك ئومێد دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دکتور عبد الله.

بەڕێز عبد الله جاسم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشتەڤانیا کاك کمال یلدا و کاك ڤەمان فیصل دکەم د پێشنیارا واندا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك عمر عینایەت.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە سعید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لە قسەکانی منی خان ئەکەم، دەربارەی داخل کردنی کەمینەکان، بۆ خاڵی چوار (لمجلس المفوضین) بکرێ (علی مجلس المفوضین) هەر چەند کەس نەماوە پشتگیری بکات، بەس ئەبێ وا بێ، (علی مجلس المفوضین الاصدار الانظمە و الاجراءات اللازمە)، نەك (ل)ی، یەعنی نابێ موخەیەر بێ، ئەبێ موسەیەر بێ، ئەبێ بکرێ ئەو شتە، هەرچەند مادەی ١٦ پێم باشە ئەم سێ برگەیە بۆی ئیزافە بکرێ، (للمجلس عقد جلسات استثنائیە بناء علی طلب اربعە اعضاءە، اعضاء المجلس)، خاڵێکی دیکە (علی رئیس المجلس اعداد جدول اعمال اجتماعات المجلس و عقدها و ترأسها) حەوتەم (تصادق المجلس علی بنود هذه الماده بالاغلبیە المطلقة لاعضاءە) و پشتگیری کاك رابوون و ئەو برادەرانەی دیکە دەکەم.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێشنیارەکانت بنێرە مادام نووسیتە کاك عمر، زۆر سوپاس. کاك ماجد عثمان فەرموو.

بەڕێز ماجد عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتگیری قسەکانی کاك کمال و منی خان ئەکەم لەوەی کە برگەیەك ئیزافە بکرێ یا خود چەند وشەیەك ئیزافە بکرێ لە برگەی دوو کە نووسراوە (یحدد بنظام مهام و تشکیلات المفوضیە و یضمن مشارکە القومیات فی تشکیلاته)، لە بەر ئەوە دوێنێ بە داخەوە بە هەڵە تێگەیشتین، هەندێك لە برایانی بەڕێز لە پەرلەمانتارەکان لە نێوان موکەوینات و قەومیات تێکەڵی یەکیان کرد، مەکەوینات یەعنی پێك هاتە، شەبەك، کاکەیی، ئیزدی، فەیلی و دەیان موکەویناتی ترمان هەیە، بەڵام قەومیات کورد و تورك و ئاشور و کلدان و ئەرمەن و سریان، ئەوانە هەمووی دەگرتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك ابو کاروان.

بەڕێز عبدالرحمن فارس عبدالرحمن (ابو کاروان) :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە مادەی ١٥ دووەم (تتألف الاداره الانتخابیە من المکتب العام و المکاتب الانتخابیە فی المحافظات و الوحدات الاداریە) بۆیە ئەگەر وایە خۆی دیاری کراوە، بروام وایە خاڵی سێیەم پێویست ناکات (استحداث او

الغاء) بكرێ، له بەر ئەوەی ئەو حوجەتانەی رەنگە له مفەوەزیە دا بێ بە پێی پێویست نەبێ، پێم وایە ئەو نوقتەیە زیادە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دکتور فرست.

بەڕێز د. فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لەو رایەی کاك کمال و منی خان و هەموو ئەوانەی تریش دەکەم کە داوایان کرد برگەیەك زیاد بکەین لە زەمانەت کردنی موشارەکەی قەومیات، ناوی قەومیات بێت، دیارە دوێنێ ئیشکالێکی دروست کردبوو، و ئەم قانونەش بۆ هەموانە، بۆیە گرنگە ئەوان رازی بن و بە نەصێك ئیزافە بکرێت، مولاحەزەی دووەم سەبارەت بەو برگەیەی کە (للمجلس استحداث او الغاء او دمج مدیریات)، تەبعەن ئێمە لە دانیشتنی دوێنێ مادەی پێنج برگەی شەش (یکون اجتماع المجلس صحیحا بحضور الاغلبیە المطلقة لعدد اعضاءه و تتخذ قراراتە باغلبیة الحاضرین) تەبعەن کە دێن باسی ئەو مەسەلەیە ئەکەین، یەکسەر مەسەلەی ئیستیحداس یان ئیلغاء ئەوە یەك قەراری مەجلسی موفەوەزینە، بۆیە بە تەصەوری من یەکسەر شمولی ئەو برگەی بکات کە پێشتر لە مادەی پێنج برگەی شەش هاتووە قەرارات بە ئەغلبیەی حازرینە، و هەر ئیزافەیەکی تر بکرێ پێچەوانە دەبێتەوە لە گەڵ ئەو مادەیەی کە باسم کرد، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی، روون کردنەوەتان چییە لە سەر ئەو پێشنیارانەی کە کران؟

بەڕێز د.فالّ فرید:

بەڕێز سەروکی پەرلەمان.

ئەو پێشنیارانەی کە کران، پەیوەندی بە چونیەتی دەنگدان بوو، لێرە دوێنێ بابەتی دەنگدان، دەنگی لە سەر دراوە و ئەو بابەتەی کە دەنگی لە سەر درا، پەرلەمانی کوردستان بە پێی نیزامی ناوخۆ بۆی نییە بگەڕێتەوە بۆ سەری، ئەوەیە کە (انعقادی مجلس) بە (اغلبیە عدد الاعضاء)، و ئەوە ئەو بڕیارانەش کە دەری دەکاتن، بە ئەغلبیەی حازرین، بۆیە لێرە ئەو پێشنیارانە لە روی یاساییەوە جێگای ناکرێتەوە، و پێشنیارێکیش کرا کە پەیوەندی بە خالّی چوار هەبوو (للمجلس) بکرێت بە (علی المجلس)، ئەو پێشنیارە مەقبولە، وەردەگیرێت لە لایەن لیژنەی یاساییەوە (علی المجلس).

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

علی المجلس، باشە، راوستە با لیژنەی یاسایی روون کردنەوە بدات، فەرموو دکتۆرە بەهار.

بەڕێز د. بەهار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مەسەلەی دەنگدان بە ئەغلبیەی موتلەق زیاد لە دە کەس داوای کردووە، راستە ئێمە لە وێ یەک لامان کردۆتەوە، بەس لێرە نەوعە قەراراتێکی خاصە، ئەتوانین بڵێین (استثناء من الفقرە) ئەوانە بەو شێوەیە جێ بکرێتەوە.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو ڕێواز فەرموو.

بەڕێز د. ڕێواز فائق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەندێک جار ئیحساسێکی نادروستم هەبێ کە لیژنەی یاسایی نازانم یەعنی ئەو قسانەی ئەکەن بە ناوی هەموویانە یان بە ناوی سەرۆکی لیژنەی یاساییە؟ ئەگینا راستە ئێمە دەنگمان لە سەر ئەوە داوە کە ئەغلبیەی ئیعتقادی مەجلس هەبێ بەو نەوعەوە، بەو نەوعەشە قەرار ئەدرێ کە ڕۆژ تێپەڕی، بەڵام ئێمە بۆمان هەیە لە ناو ئەو قانونە مەجموعەیەک مەسائیل جیا بکەینەوە، تەئییدی ئەوە ڕای دکتۆرە بەهار ئەکەم، چونکە ئێمە دوایی ئەوەی ڕاستەخۆ دەنگدانە، مەسەلەیەکی ترمان جیا کردەوە ئەویش هەڵبژاردنی مودەرای مەکاتب و نووسینگەکانی موحافەزە و ئەوانە بوو، ئەو کاتە چونکە وابزانم تەوافوقی لە سەر کرا بوو، هیچیش نەوترا، بەڵام ئێستا مادەم پەرلەمانتاران داوایان لێکرا هیچ ڕێگەیەکی یاسایی نییە، هەر شتێکمان لێ ئیستیسناء کرد بە دەنگدان، ئەوا ئیستیسناء ئەبێ لە ماددەی عامەی کە دەنگمان لە سەر داوە.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە ئەکسەرییەی موتلەقە بۆ کوێ داوا کراوە؟ بۆ بڕگەی یەک؟

بەڕێز د. ڤالا فرید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕای لیژنەی یاسایی لە سەر بڕگەی یەکەم و بڕگەی دووەم، بڕگەی دووەم دەڵێت : (یحدد بنظام مهام و تشکیلات المفوضیه)، خۆی ئەنزیمەی قانونی بە ڕێوەی دەباتن، لێرانە ئەگەر تۆ هەموو نیزامەکان بە موتلەقی بە ئیستیسناء بکەی لە سەر ئەو مادەیەی کە هەیە ئەصل لە ئیستیسناء فراوانتر دەبێتن، ئەوەیان و خۆی بەڕێزیان دکتۆرای هەیە، با لەوە تەفسیرمان بداتێ، ئەصل دەگرێ لە ئیستیسناء؟ ئیستیسناء لە ئەصل فراوانتر بێ؟

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، پێشنیار هەبوو بۆ ئەوەی کە دەمج بکرێ بڕگەی دوو، سێ دەمج بکرێ، پێشنیاری ئەوەش کرا کە موشارەکەی قەومیات لە تەشکیلاتی موفەوەزیە ئەوەش جێ بکرێتەوە لەم ماددەیە، ڕوون کردنەوەتان چییە لە سەر ئەوانە؟

بەڕێز د. ڤالا فرید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

جیاکردنەوەی ئەوەی قەومیات پێمان پێشنیارێکی پەسەندە.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ.

بەڕێز د. ڤالا فرید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(یضمن مشارکه المکونات القومیه)، لێرە قەومیات کە بە موتلەقی هاتووە، خۆی حەقەکە هەر بە قەومیە دراوە بە موتلەقی، بەڵام لێرانە ئەگەر زەمانیشی بکرێت دووبارە، کە کراوە بە رای من لە بەر ئەوەی موکەوینات دەگرێتەوە (یضمن مشارکه المکونات القومیه فی مجلس المفوضین و تشکیلات المفوضین).

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، من پێشنیارەکان لە لام نەبوو پێشتر، ئێوە ئەگەر لە لیژنەی یاساییەوە پێشنیارەکەتان نووسیوە یەک یەک بیخوێنەوە با بیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز د. ڤالا فرید :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زیاتر لە سێ ئەندام داوای ئەوەیان کردووە کە دیباجەیەک بو ئەو ماددەیە زیاد بکرێ دەنگدان لە سەر ئەم صەڵاحییەتانە بە ئەغلبییەی موتلەق بێ.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لە گەڵ ئەوەیە کە ئەم پێشنیارە پەسەند بکرێ؟ دیباجەیەکی بۆ ئیزافە بکرێ و دەنگدان بۆ ئەم چوار برگەیە لە مەجلسی موفەوەزین بە ئەکسەریەی موتلەقی عەدەدی ئەعزاء بێ، ٥٤ کەس لە گەڵییەتی، کێ لە گەڵێ نییە؟ ٢٩ کەس لە گەڵی نەبوو، کەواتە پەسەند کرا، ئەو پێشنیارەی کە باسی موشارەکەی موکەوینات ئەکات تکایە بیخوێننەوە، لە کوێ ئیزافەی ئەکەین و چۆن ئیزافە ئەکەین؟ فەرموو دکتۆر.

بەڕێز د. ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز بێژم قەومیات دەست نیشان بهێنە کرنێ، چونکی قەومێ عەرەبی ژی ناڤ مە هەیە، سوباهی رەنگە تشتەکێ وا بیت بێژن موکەوینات قەومیە کلد و ئاشور و تورکمان، دەست نیشان بکەن.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەواو بوون؟ کاك رابون نوقتەی نیزامی؟

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەروکی پەرلەمان.

بابەتێکی یاساییە، ئەو چوار خاڵە، دەنگمان لە سەر داوە، سابت بووە، ئەو بابەتەی تر دەبێ پێشنیار بکرێ بەندێکی موستەقیل، بۆ نموونە یەکێك رەت نەکردۆتەوە، خۆ مەعقول نییە لە حالەتە ئەوەی تریش رەت بکرێتەوە، کەواتە ئەو بەندەی تر کە ئێستا، ئەوەی کە ئێوە خەریکی فورمۆڵە کردنن، دەبێ ببێتە بەندێکی موستەقیل پێشنیاری قەومیات، نەك بەشێك لەو چوار خاڵە، چونکە ئەو چوار خاڵە ئیجرائاتی سروشتییان جیایە، ئەی کەواتە بۆ نایخەنە دەنگدانەوە؟

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، فەرموو.

بەڕێز د. فائا فرید :

المادة السادسة عشر : تتولى المجلس بالأغلبيه المطلقة لعدد اعضاءه ما يلى :

اولا : وضع نظام داخلى خاص به.

ثانيا : وضع نظام خاص بتشكيلات المفوضيه.

ثالثا : استحداث أو الغاء أو دمج مديريات أو اقسام أو شعب عند الاقتضاء.

رابعا : اصدار الانظمه اللازمه لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لە گەڵییەتی؟ کێ لە گەڵ ئەو مادەیە بەو شێوەیە؟ ٨٣ کەس لە گەڵییەتی، کێ لە گەڵ نییە؟ ٦ کەس لە گەڵێ نییە، کەواتە پەسەند کرا، ٧ کەس، مادەی تریتان هەیە ئیزافەی بکەن؟ بەڵێ.

بەڕێز د. فائا فرید :

للمجلس حق تقديم مقترحات القوانين المتعلقه بالانتخابات و الاستفتاءات الى البرلمان.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لە گەڵ ئەو ماددەیە؟ مافی پێش کەش کردنی موقتەرحی قەوانینی هەیە بۆ پەرلەمانی کوردستان، مەجلسی موفەوەزین، کێ لە گەڵییەتی؟ ٧٣ کەس لە گەڵییەتی، کێ لە گەڵێ نییە؟ کەس نییە لە گەڵێ نەبێ، کەواتە پەسەند کرا، بەڵێ کاك دکتۆر فرست فەرموو.

بەڕێز فرست صۆفی:

بەڕێز سەروکی پەرلەمان.

مادەیەك هەیە ئێرە شوێنەکەیەتی، بچینە مادەکانی تر لەوانەیە لە رووی یاساییەوە ناتوانین بگەڕێنەوە ئەگەر دەرفەت بدەی دەمەوێ پێشکێشی بکەم.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ فەرموو.

بەڕێز د. فرست صۆفی:

تەبعەن چەند یاسایەك لە پەرلەمانی کوردستان دەرچووە، بۆ نموونە یاسای خدمەی مەدەنی یان یاسای موستهەلیك، سێ ساڵە، چورا ساڵە تا ئێستا مەجلسەکەی بۆ پێك نەهێندراوە، بۆ ئەوەی ئەم یاسایەش بە دەردی یاساکانی تر نەچێت، ئەو نەصە پێشنیار دەکەم کە ئێمە لێرە لە پەرلەمان لەو ئەحکامی ئینتیقالی و خیتامیە نەصێك دابنێن مودەیەك دیاری بکەین، بۆ ئەوەی بڵێین لەو مودەیە دەبێ ئەو مەجلسە دروست بکرێ ئەوەی خوارەوە پێشنیار دەکەم :

یجب تشکلیل المفوضیه العلیا المستقله للانتخابات و الاستفتاء بمدة لا تتجاوز تسعین یوما من تاریخ الصادقه علی هذا القانون.

لە بەر چی تسعین مان دانا، لە بەر ئەوەی مانگێکمان ئێستا لە دەست دەروات حەتا دەگەڕێنەوە لیژنەیەکی ترشیح تەشکیل دەبێت، بۆ ئەوەی بتوانین ئەو قانونەی کە زۆر پێوە هیلاك بووین، و ئەو مەجلیسەش دروست بکریت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئەو پێشنیارە هەبوو پێشتریش کاك عمر پێشنیاری کرد لە کاتێکی تر، باسی ئەوەمان کرد کە لێرە جیێ بکرێتەوە، پێم وا بێت پێشنیارێکی گونجاوە کە لە ئەحکامی ئینتیقالیە باسی بکەین، تکایە بینووسە و بینێرە بۆ لیژنە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگەوە، ئەوەی موکەوەنات حازر بووە؟ لیژنەی یاسایی، فەرموو بیخوینەوە با بیخەینە دەنگەوە.

بەڕێز عمر عینایەت حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم باشە ٦٠ رۆژ بێ، چونکە دوێنێ مەسەلەکە ئێمە داوای ٣٠ رۆژمان کرد، ئەوە جەنابی دکتۆر داوای ٩٠ رۆژی کرد.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەزانی ئەگەر زووتریش تەشکیل بێ هیچ موشکیلێکی نییە، بەڵام دکتۆر فرست راست ئەکا، لا تتجاوز. باشە، ئەگەر موراقەبەی تەشکیلی مفەوەزییەی بەغەداتان کردبێ کاتێکی زۆر زۆری ویستە، هەموو ناوەکان تەلەب کراون، ئینجا مەجلسەکە دروست کرا، بۆیە رەنگە کاتی پێویست بێ، فەرموو دکتۆرە ڤالا.

بەڕێز د. ڤالا فرید :

المادة الثامنة عشر : یضمن المفوضیه ما یحقق التوازن فی تمثیل المکونات القومیه.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لە گەڵێیەتی؟ ٦٩ کەس لە گەڵێیەتی، کێ لە گەڵێ نییە؟ ٣ کەس لە گەڵێ نییە کەواتە پەسەند کرا، کاك فەرهاد نوقتەی نیزامیت هەیە؟

بەڕێز فەرهاد سەنگاوی :

بەڕێزان، دەستم هەلبڕی لە پێشوو بەڵام نەتان بینی، موکەوینات قەومیە من دژی نیم تەبعەن بە سەرچاو، بەڵام ئەگەر موکەویناتی کاکەیی، ئیزیدیی، ئەمیش بگرێتەوە لە حاڵەتی زەروری پیوێست بێ.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەصویتی لە سەر کرا، ئەو نەصەی کە پێشنیار کرا بۆ مادەی چەند ئیزافە بکرێ، دکتۆر فرست پێشنیاری کرد.

بەڕێز د. ڤالا فرید :

المادة التاسعة عشر: يجب تشكيل المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاءات خلال مدة لا تتجاوز تسعين يوماً من تاريخ المصادقة على هذا القانون.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

..... کێ لەگەڵی نیە؟ ٣ کەس لەگەڵی نیە، کەواتە پەسەند کرا، کاك فەرهاد نوقتەی نیزامیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز فەرهاد سەنگاوی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان دەستم هەڵبڕی لە پێشەوە، بەڵام ئێوە نەتانبینی، موکەوناتی قەومی دژی نیم تەبعەن وەکو سەرچاوە، بەڵام ئەگەر بوترێ موکەونات بۆ ئەوەی کاکەیی و یەزیدی و هەموو ئەوانەش بگرێتەوە لە حاڵەتی زەروری دا کە پێویست بێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەسویتی لەسەر کرا، تەواو، ئەو نەصەی کە پێشنیار کرا، وەکو مادەیەك ئیزافە بکرێ، د.فرست پێشنیاری کرد، د.ڤالا فەرموو.

بەڕێز د. ڤالا فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة التاسع عشر: يجب تشكيل المفوضية العليا المستقلة للانتخابات والاستفتاءات خلال مدة لا تتجاوز تسعين يوماً من تاريخ المصادقة على هذا القانون.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵیەتی؟ ٨٥ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نیە؟ کەس نیە، کەواتە پەسەند کرا، د.ڤالا فەرموو.

بەڕێز د. ڤالا فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة العشرون: لا يعمل بأي نص قانوني أو قرار يتعارض و احكام هذا القانون.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵیەتی؟ ٧٦ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نیە؟ ١ کەس لەگەڵی نیە، کەواتە پەسەند کرا، د.ڤالا فەرموو.

بەڕێز د. ڤالا فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة احدى والعشرون: على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ إحكام هذا القانون.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵیەتی؟ ٨٠ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نیە؟ کەس نیە، کەوتە پەسەند کرا، د.ڤالا فەرموو.

بەڕێز د. ڤالا فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة اثنان والعشرون: ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵیەتی؟ ٧٩ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نیە، کەس نیە، کەواتە پەسەند کرا، د.ڤالا فەرموو.

بەڕێز د. ڤالا فرید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الأسباب الموجبة

نظراً للحاجة الوطنية الملحة إلى تأسيس الهيئة العليا المستقلة لإجراء الانتخابات والاستفتاءات، وبغية تنظيم تشكيلاتها ومهامها وإناطتها بهيئة عليا محايدة ومستقلة ومرتبطة ببرلمان كوردستان ـ العراق، فقد شرع هذا القانون.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵیەتی؟ ٨٣ کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نیە؟ کەس نیە، کەواتە پەسەند کرا، پیرۆزبایی لە گەلی کوردستان دەکەین، بە بۆنەی دەرچوونی یاسای کۆمسیۆنی باڵای هەڵبژاردن و ڕاپرسی لە هەرێمی کوردستان، پیرۆزبایی لە ئێوەی ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێزیش دەکەین، زۆر زۆر سوپاس بۆ لیژنەی یاسایی کە لەم دوو ڕۆژەدا ئەوانیش زۆر ماندوو بوون، فەرموون دەتوانن بگەڕێنەوە شوێنەکانی خۆتان، کاك حاجی کاروان فەرموو.

بەڕێز کەنعان نجم الدین (حاجی کاروان):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ سیغە نیهائیەکەی ئەگەر بە زووترین کات بگەیشتبا دەستمان خراپ نەبوو.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سیغە نیهائیەکە حازر دەکەین و بلاوی دەکەینەوە، کاك علی فەرموو.

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ئەزانرێ بڕیاردان لەسەر ڕاپۆرتەکە زۆری پێ دەچێ ئەگەر بڕۆینەوە دوای نوێژی مەغریب بێینەوە، دوای بەربانگ بێینەوە باشە.